DER GRAUWZUSTERS VAN ANTWERPEN
ZONDER WINSTGEVEND DOEL

JESUS, MARIA, JOSEPH.

HET WONDERBAER LEVEN VAN DE GETROUWE DIENARESSE DES HEERE,

ANNA

A S. BARTHOLOMÆO

ONGESCHOENDE CARMELITERSSE,

Ende Fondaterſſe van het Convent der Carmeliterſſen Diſcalſſen op den Rogier, binnen Antwerpen.

Het welck ſy ſelver door gehoorſaemheyt van haere Overſten heeft beſchreven, ende uyt de Spaenſche taele in onſe Nederlantſche is overgeſet.

Door eenen Religieus van het ſelve Order.

Tweeden Druck.

T'Antwerpen, by PETRUS JOURET, Stadts drucker ende Boeck-verkooper, op de Melck-mert in de gulde Tralie. 1733.

Met gratie ende Privilegie.

VERA EFFIGIES,
VEN. M. ANNÆ A. S. BARTHOLOMÆO
S.M. Teresiæ comitis, individuæ ac ultra 100,
miraculis ab ordinariis approbatis claræ,
Susanna Verbruggen.

HET WONDERBAER LEVEN
Van de getrouwe Dienarerſſe des Heere
ANNA
A S. BARTHOLOMÆO
Ongeſchoende Carmeliterſſe.

JESUS, MARIA, JOSEPH.

Ende onſe H. Moeder TERESIA de JESU, in welcker naem ick dit ſchryve, om dat my de Gehoorſaemheyt dat bevolen heeft.

Het eerſte Boeck.

HET EERSTE CAPITTEL.

Van hare Ouders, en af-komſte; Sy vreeſt van jonghs af Godt, en offert haer ſelven aen hem, ende aen de Heyligen. JESUS *komt by haer, ſooſe de Schapen hoedt.*

IN Vaderlandt was in oud Caſtillien in een Dorp, oft Vryheyt een halfmyle van de Stadt Ubalde, in het Landt Naval Morcuenda; myn Vader was genaemt HERMAN GARCIA, ende myne Moeder MARIA MANCANNAS, geſamentlijck ſeer Deughdelijck:

delijck: Myn Vader dede met groote Solemniteyt vieren de Feeſt-dagen van onſen Heere, van de Verryſſeniſſe, Geboorte, ende van den H. Geeſt, ende alle de andere Feeſt-dagen van onſen Heere. Myn Moeder dede het ſelve van de Feeſt-dagen van onſe Lieve Vrouwe: allen de Sondagen ſonden ſy een broodt, ende eene maete wyn aen de behoeftigſte van de plaetſe, particulierlijck aen de arme ſiecken die ſy deden ſoecken, en betaelden de Medicamenten, en alles dat zy noodig hadden: als myne Moeder hoorde eenig kint cryten op de Straet, dede ſy ſien oft dat kindt geen Vader oft Moeder en hadde, en ſoo niet, dede het ſelve in huys brengen, ſy reguleerden, en careſſeerden het met veel affectie, en lieſde. Ende om dat myne Broeders niet en ſoude leeren met d'andere jongers quaede couſtumen, ofte gewoontens, hadde myn Vader in huys eenen Prieſter om ons te leeren leſen, en ſchryven,: wy waeren dry Sonen, en vier Dochters die hy onderwees in de Chriſtelijcke Leeringe, ende Miſterien van ons H. Geloof: wy gingen daghelijckx met myn Vader, Moeder, ende Broeders naer de Miſſe, ſonder dat de Lants-neeringe daer oyt eenigh beletſel in konde doen.

De kintsheyt van Moeder Anna.

Als ick noch kleyn was, ſoo dat ick noch niet wel ſpreken en konde; ben ick eens by myne

myne Susters, die in een sckere plaetse des huys besigh waeren, over-eynde gestelt: t'welck myne Moeder, daer by gevalle voor by gaende, siende seyde tot haer lieder: *siet doch dat het kint niet en valle, want het souder af sterven.* Waer op eene van myne Susters antwoorde: *Voorwaer, Godt den Heere soude haer eene groote gratie doen, waert 't datse nu stirve; want sy soude nu regel recht naer den hemel gaen.* Maer eene andere seyde daer op: *Siet doch, datse niet en kome te sterven: want blyft sy levende, sy sal mog lijck noch heyligh zyn.* Waer op d'andere antwoorden: *Dat is onseker, want hoe wel daer voor als nu geen perijckel en is, nochtans, als de kinderen ontrent seven jaeren out worden, beginnen sy te sondigen,* Ick, dese woorden hoorende, sloegh die gaede, ende lettende daer op met verstant: ende soo myne Suster van de sonde, ende van te sondigen sprack, soo sloeg ick myne oogen ten hemelwaerts, niet wetende nochtans (voor soo veel als my docht) wat dat ick dede. My docht dat ick den Hemel doen open sag, ende dat hem den Heere met eene groote majesteyt aen my vertoonde 't welck (om dat het nieuw was) voor alsdoen in my eene groote vreese, ende eerbiedinge verweckte. Want ick verstont, dat het Godt was, ende dat dien my eens oordeelen soude. Van dien tyt af bleef

Sy leert vã jongs af Godt vreesen.

ick altyts vreesende, of ick oock altemets soude sondigen, ende hem vertoornen, gelijck myne Sulfers geseyt hadden. Overlulckx, soo ick nu seven jaeren oudt was, is my eens in den sin gevallen, dat ick somwylen sondigen soude waerom ick bitterlijck begonst te weenen. Ende soo my eene van myne Sulfers vraeghde, waerom dat ick weende, seyde ick: *Ick vreese dat ick sondigen sal, maer ick soude veel liever sterven dan sonde te doen.* Dese vreese dan heeft oorsaecke geweest, dat ick eene besondere affectie, ende devotie tot sommige Heyligen begonst te hebben: eerst tot de H Engelen, ende onder andere, tot den H. Joseph (want ick was soo slecht, dat ick meynde dat hy oock eenen Engel was) ende namentlijcke tot de gebenedijde Moeder Godts, want ick een groot betrouwen op haer gestelt hadde: voorts tot de elf-duysent maeghden, tot den H Joannes Baptista, ende andere Heyligen. Alle de welcke ick dagelijcks badt, datse my doch van sondigen wilden bewaeren; maer voor al, de gave van suyverheyt van den Heere verkrygen. In dese Patroonen, ende Advocaten nam myn herte een uytnemende genoeghte, ende wonderbaeren troost, ende kreeg met eenen een innige liefde, ende affectie tot den Heere *Jesus*: want ick gevoelde dat ick van sijne liefde seer gedreven wiert. Daer-

Sy offert haer aen Godt en sijne Heyligē,

om

om badt ick hem dat by alle 't gene ick dede, beſien, ende aenſchouwen wilde, ende in my een goet behaegen nemen. Ende dit waeren by nae alſdoen myne gewoonelijcke begeerten, ende gepeyſen. Maer als ick alleene was, ſoo dede ick ſomwylen de venſter open, ende ſagh over al te veldewaarts inne, ende ſagh over al oft ick hem dien ick beminde, nergens en ſoude ſien! ſoo groot was mijne ſimpelheyt. Maer door dien ick kleyne was, als ick by eenige meyskens van mijnen ouderdom die ſpeelden, was, ſoo wilde ick met de ſelve oock gaen ſpelen. Op eenen tijdt, ſoo ick in't gebedt eenigen trooſt gevoelt hadde (t' welck ſonder twijffel eenen kinderlijcken troolt was) ſeyde ick tot den Heere: *Heere geeft my doch oorlof dat ick met mijne geſpelen wat magh gaen ſpelen, ick ſal terſtont wederom by u komen.* My docht dat den Heere daer niet gram om en wiert: hoe wel dat ick vreeſde dat, als ick ter eeren van mijne patroonen ſomtijts mijne gewoonelijcke gebedekens verſuymde te leſen, ſy daerom ſouden gram weſen: want alſdoen badt ick hun terſtont om vergiffeniſſe, ende gingh voorts in't gene ick begonſt hadde.

Dit is't gene my tot mijne thien jaeren gebeurt is: want alſdoen ſijn mijne Ouders afgeſtorven, daer ick uyter maten droeve om was. Maer ick hadde ſommige Gebroeders,

ende Suſters, die my in plaetſe van Ouders waeren, ende deſe waeren, ſeer goet. Deſe ſonden my, ſoo ick nu thien jaeren oudt was, naer een veld, (dat niet verre van ons dorp gelegen en was) om daer de ſchapen te wachten. Dit werck docht my in 't eerſten heel ſwaer ende verdrietigh te weſen: doch den Heere heeft my daer terſtont getrooſt. Want de velden, ende weyden waeren my voor eene genoeghte, en de vogels verweckten my met hun geſangh tot eene innige vereeninge: want als deſe begonſten te ſingen, ſoo was mynen geeſt een wyle tydts, jae oock veele uren, met Godt vereenight. Dickwils quam het kindeken *Jeſus* daer by my, ende ſat op mynen ſchoot, ende ick vont hem daer, als ick my innewaerts tot my ſelven keerde. Ick en ſoude met geene woorden konnen uyt-ſpreken, wat myn herte, ende geeſt daer al gevoelt heeft. Want my docht dat ick als doen in eenen hemel, ende in volle glorie was. Daerom wenſte ick, om altydt daer te mogen blyven, ende voortaen geene menſchen meer te ſien, ende my naer eene ſtille plaetſe te vertrecken, daer ick niemant meer ſien en ſoude. Dus hebbe ick op eenen tydt 't kindeken *Jeſus* met deſe woorden aengeſproken: *Heere aengeſien gy my komt beſoecken, ende geſelſchap houden, laet ons voortaen niet meer gaen daer wy*

De Heere Ieſus komt by haer, daerſe de ſchaepen hoedt.

wy van andere konnen geſien weſen, maer ons alleen op eenige bergen vertrecken: want als ick by u, ende in u geſelſchap ben, ſoo en ſal my niet gebreken. Maer den Heere daer op laggende, ende niet een woort antwoordende, gaf my genoegh met ſyn weſen te kennen, dat dit het niet en was, dat hy van my begeerde.

Sy neemt genoegh-te in d'eenigheyt.

Om dit geſelſchap ende gemeynſaemheyt van den Heere *Jeſus* te genieten, was ick ſoo geerne alleene, ende in eenigheyt, dat, oock maer menſchen te ſien, my bitter was, ende ſwaerder als de doodt. Somwylen overviel my den nacht, ſonder dat ick dat gewaer wiert, oft peyſde dat hy ſoo naer by was, ende dat, als ick noch wel een half myle van onſe woonplaetſe was. Dus myne Broeders, daer van verwondert ſynde, ſochten my over al; ende als ſy my vonden, ſoo bekeven ſy my. Maer ick en verwonderde my niet: want mits dien ſy niet en wiſten, wat geſelſchap, ende tegenwoordigheyt my ſoo langh van huys hiel (want ick en ſeyde hun dat niet) ſoo en hadden ſy daer het minſte achterdencken niet af.

HET II. CAPITTEL.

Sy wilt haer in mans kleederen verkleeden ter eeren Godts: en begeert niet te trouwen, ende kastydt haer lichaem.

SUlcken maniere van gebedt hadde ick als doen, niet wetende nochtans dat het een gebedt was, soo dat ick my voor den meestendeel altydts met de liefde van den Heere *Jesus* onsteken gevoelde. Hierom docht ick by my selven, hoe, ende in wat maniere ick my ergens soude konnen vertrecken, daer my niemant kennen en soude dat ick een Vrouwe was, ende daer ick van een jegelijck veracht soude worden. Dus hebbe ick voor my genomen, my in mans kleederen te verkleeden, ende soo van daer te vertrecken, om dat my docht dat ick alsoo aen 't volck eenighsints eene occasie soude geven, om een quaet vermoeden van my te hebben. My docht dat ick my nergens in ontsetten, noch vreesen en soude, wat peryckel oock my soude mogen overkomen. Maer dat voornemen en gat ick aen niemant te kennen, dan alleen aen myne Nichte, die van mynen ouderdom was, ende 't samen met my gekerstent was: de welcke seer goet van aert was, ende veele goede begeerten hadde. Als wy t'samen

Sy wilt haer verkleeden.

t'ſamen naer de Miſſe gingen, oft t'ſamen altemets mochten ſpreken, ſoo ſcheen ons, dat ons herte met het vier der Goddelijcke liefde onſteken wiert. Hier over hebbe ick tot haer op eenen tyd geſeyt: *Wat dunckt u ſuſter, of wy ons t'ſamen, in mans habyt gekleedt, in eene wilderniſſe vertrocken, ende daer, volgende het exempel van Maria Magdalena, penitentie gingen doen?* Sy, die wyſer, ende voorſichtiger was dan ick, antwoorde daer op. *Suſter, den tyd en is nu ſoodanigh niet, dat men dat vrylijck ſoude mogen doen; want daer vele occaſien, ende peryckelen van ſonde in gelegen ſyn.* Dies niet tegenſtaende quelde ick haer eenpaerlijck, en hiel haer dat ſoo dickwils voor, dat ick ten laeſten haer daer toe verwilligde: haer radende, dat wy elck eenen lederen mantel aen ſouden doen, gelijck de pelgrims plegen te dragen, ende op eenen nacht ſtillekens van daer vertrecken. Wy hebben dan ſoo gedaen, ende t'ſamen eenen nacht beſtemt, op den welcken wy, alſe t'huys alle gader ſouden ſlapen, in ſtilte deur ſouden gaen. Wy meynden vaſtelijck, dat wy dat gemackelijck, ende ſonder jemants wete ſoude konnen doen. Doch den Heere en heeft dat niet begeert. Want al hoe wel wy heel den nacht, zoo wel ick, als ſy, ons beſte deden om wegh te gaen, ſoo en hebben wy nochtans niet kon-

nen uyt-geraecken: ende al docht ons schoon, dat wy de huys-deuren lichtelijck open doen konden, zoo en hebben wy nochtans die alsdoen niet konnen open doen. Soo dat wy, s'morgens aen de Kerck by een komende, malkanderen vraeghden: *Waerom en zydy niet uytgegaen?* Wy loegen onder ons, dat ons den Heere soo schaey bedrogen hadde. Wy hadden geschickt, ons aensichten met eenige verwen t'overstrycken, op dat men ons niet en soude voor vrouwen aensien. Ende dat deden wy met soo goede, ende oprechte meyninge, dat, waer 't by aldien dat ons den Heere dat bevolen hadde, daer niet anders en scheen te gebreken, of de saecke en was goet. W'y hielen dat heel stille, soo dat daer niemant jet af en wiste: want het scheen dat wy twee maer een en waeren, behalven dat sy veel beter was dan ick.

Soo nu myne Broeders sagen dat ick groot genoegh, ende houwbaer was, hebben sy onder malckanderen gesproken, van my te doen trouwen: maer ick en was dat geensins van sinne. Dus hebbe ick de H. Moeder Godts (de welcke ick voor myne Moeder genomen hadde) ende alle heylige Patroonen aengeroepen, dat sy my souden bystaen: hebbe boven dien myne gewoonelijcke gebeden, oeffeningen, ende penitentien verdobbelt. Middeler-

Sy enwilt niet trouwen

tydt

tydt gingh ick eens naer de Kercke, ende my in de Capelle van d'onbevleckte Ontfangenisse van onse Lieve Vrouwe, stillekens verborgende, bloodts voets, ende met bloote knien op d'aerde knielende, badt ick haer uyt den gront myns herten, datse my nu doch wilde bystaen. Maer van den anderen kant quaemen my verscheyden grouwelijcke tentatien in den sin, om mijn propoost te verstooren, die my seer quelden, ende moeyelijck vielen. Den duyvel der hellen en was van sijnen kant oock niet stille, maer socht my met sijne listen, ende loosheden te bestricken. Maer ick was daer van mynen kant oock tegen: want ick kastyde myn lichaem met disciplinen, ende wierp my selven in eene vochtige plaetse soo langh ter aerden, tot dat de meeste furie, ende gewelt van de tentatie wat op hiel. Sliep oock op muysaerden van wyngaert rancken, ende op andere harte dingen. Somwylen en droegh ick geen hemde, ende op datmen dat t'huys niet en soude gewaer worden, soo gaf ick dat aen d'arme menschen. Somwylen trock ick een hayren kleedt aen van peerdts-hayr gevlochten.

Sy kastyt haer lichaem.

HET

HET III. CAPITTEL.

Sy wort inden ſlaep vermaent datſe haer ghewoonelijcke gebeden niet en haadè geleſen Den Heere Jeſus *neemt haer voor ſiine Bruyt, den welcken met haer ſcheynt te groeyen. De H. Moeder Godts belooft haer datſe Religieuſe ſal worden.*

OP eenen tydt deden ſy my by eene van myne Suſters ſlaepen, om dat die wat vervaert was. Ick en hadde dien dagh myn Rooſen hoeyken noch niet geleſen : ende op dat ick niet en ſoude in ſlape vallen, hadde ick by my eenen grooten ſcherpen, ende kantigen ſteen : ende met dien ben ick (ſoo 't licht nu uyt-gedaen was) in het bedde gekomen, den welcken my dickwils voor een oorkuſſen gedient hadde : maer voor alſdoen hebbe ick dien onder my geleydt, op dat ick niet en ſoude in ſlape vallen. Maer en hebbe dat ſoo wel niet konnen doen, of ben in ſlaepe gevallen, eer ick myn Rooſen hoeyken geleſen hadde. Nu ſlaepende, ſagh ick de gebenedyde Moeder Godts met een klaer licht omringelt in de kamer komen : de welcke haer kindeken *Jeſus* op d'armen hebbende, heeft met het ſelve op myn bedde geſeten. Doen begonſt my het kindeken met t'Rooſen-hoeyken

te

te trecken, als oft het ſpelen wilde, ende dat ſoo langh, tot dat ick wacker wierdt. De H. Moeder Godts ſeyde my : *En u eeſt niet bevreeſt : ick ſal u leyden daer gy Religieuſe wort, ende myn habyt draeght.* Ende dit geſeyt hebbende, is ſy verdwenen : laetende my heel getroost, ende wel te vreden, ende met eene vierige begeerte onſtecken om den Heere te dienen.

Op eenen anderen tydt, ſoo my myne vrinden ſeer quelden, docht ick by my ſelven, dat waert dat'er ievers eenen rechtveerdigen Man te vinden waere, die niet en ſondighde, ende die met eenen ſeer diſcreet, ende ſchoon was (hoe wel my dochte dat ick noyt ſoodanigen eenen geſien en hadde, ſoo ick hem begeerde te hebben, ende ſchilderde, om datle allegader leelijck waeren) dat ick niet en ſoude ſondigen, waert dat ick met ſulck eenen troude, maer dat ick van hem meer hulpe, ende beſcherminge ſoude genieten : maer dat hy ſoodanigh niet en waere, ick hem geenſints, oock om heel de werelt en ſoude begeeren te hebben. Dus is my op eenen ſekeren dagh den Heere *Jeſus* g'openbaert, nu wat grootachtigh, ende gelijck van mynen ouderdom, heel ſchoon, ende fraey : want het ſcheen, dat hy, als hy ſigh op't velt, ende elders aen my vertoonde,

vertoonde, van jonghs af altyt met my groeyde, ende toenam. Dese reyse dan, (soo geseyt is) by my komende, seyde hy my: *Ick ben den genen die gy begeert, ende met den welcken gy trouwen moet.* Ende hier mede verdween hy. Maer myne ziele bleef heel blakende, ende brandende in sijne liefde. Dus hebbe ick van dien tydt af, by naer altydt, soodanige driften, ende gewelt der liefde in myn herte gevoelt, dat my myne lichaemelijcke, ende geestelijcke krachten begaeven, ende ick heel slap wierdt. Soo dat ick dagh, ende nacht niet anders en peylde, dan wat ick doch doen mochte, om mynen wel beminden te behaegen. Hier uyt quam het, dat ick eene groote begeerte hadde, om 't zynder eere, eenigh verdriet, pyne, swaerigheyt, ende schande te lyden, ja om van een ieder voor eene sottinne geacht te worden.

Sy trout den Heere Iesus voor eenen Bruydegom,

Op eenen tydt ontboodt my eene van myne Susters die getrouwt was, dat ick 't haeren huyse eens komen soude. Ick vraeghde de Maerte die my dese boodtschap brochte, wie dat by haer doen was? Sy seyde my, haers Mans Broeder. Desen was een Jonghman: ende ick wiste wel, dat sy alle beyde my desen tot eenen Man toeschickten, ende dat haer sochten deur te dryven. Ick gingh dan derrewaerts, maer heel ongeciert, sloddertigh, ende schommelachtigh

melachtigh gelijck een vuyl keuke-meysen. Soo nu myne Suster my in sulcken gesselteniſſe sagh inkomen, wiert sy uyt-ter-maten op my gram, ende gestoort, seggende: *Waer loopt dese Sotinne? gy zyt inder waerheyt niet wel wys, gaet terstont van hier, enae maeckt u uyt myne oogen.* Ick uyt'er maten daerom blyde zynde, keerde terstont naer huys. Ick schoude oock (soo seer als 't my mogelijck was) eenige Mans-persoonen aen te spreken, en de hun oock eenige occasie te geven van my aen te spreken. Dus, als'er eenige van myns Broeders Vrienden, ende goede kenniſſe t'onsent quamen, soo gingh ick ten huyse uyt, oft toonde hun sulck een gelaet, al ofze een leelijck monster, oft een duyvelsche gedaente geweest hadden. Dit dede ick al, eensdeels om dat ick wel wiste (gelijck ick noch geseyt hebbe) dat ick veel goede propoſten gemaeckt hadde, eensdeels, om dat ick de groote weldaden sagh, daer ick aen den Heere mede gebonden was: de welcke in der waerheyt uyt-nemende, ende overgroot waeren, ende wel eene groote suyverheyt, ende getrouwigheyt vereyschten. Ende dese twee saecken dreven, ende porden eenpaerlijck mynen geest met een groot gewelt.

Syschout mans persoonen aen te spreken.

HET

HET IV. CAPITTEL.

Sy heeft eene vierge begeerte om in een Clooſter te gaen, 't welck haere vrienden ſoecken te beletten.

SOmwylen ſonden ſy my wel een quartier myls verre van de plaetſe daer wy ons broodt, ende ſchapen hadden, ende dat met myne Suſters, ende ander huys geſelſchap. Ick gingh heel dien wegh ſtille ſonder een woort te ſpreken, ende als wy nu ter geſetter plaetſe gekomen waren, vertrock ick my heymelijck van haer, onder eenigh geboomte, ende ſeyde haer, dat ſy my wat ſouden alleene laeten, ende daer begaf ick my tot het gebedt. Doen quam daer den goeden *Jeſus* by my, ende ſat op mynen ſchoot, als boven geſeyt is: ende ick ſeyde hem: *Heere laet ons van hier elders gaen, daer wy alleene mogen zyn.* Hy toonde wel, dat hem dat aengenaem was, maer dat het voor als nu niet te paſſe en quam: ende dat gaf hy my te kennen ſonder een woort te ſpreken, maer alleenelijck ſoetjens op my lachende. Ick begeerde wel my naer eenige verhevene plaetſen, die daer ontrent waren, wat te vertrecken: doch hy gaf my te kennen, dat dat voor als doen niet en betaemde, noch bequaem en was. Ende ſoo ick hem noch eens badt, dat hy my doch van

daer

daer wilde nemen, ben een weynigh in slape gevallen. Ende als doen heeft hy my in den slaep 't Clooster van Avila getoont ('t welck het eerste is, dat onse H. Moeder als doen eerst gefondeert hadde) mitsgaders oock de Religieusen in haer habyt. Ick seyde aen de selve, dat sy my eens te drincken souden gegen, want ick dorst hadde (hoe wel dat dit al in den slaep geschiede.) Sy gaven my te drincken, ende den kroes daer sy my uyt te drincken gaven, hebbe ick naer der handt, als ick in 't selve klooster woonde, noch gekent. Van dien tydt af begonst de begeerte, die ick hadde van in eene wildernisse te gaen woonen, allenghskens in my te versterven, ende ick kreegh eenen vasten wille van in eene Religie te gaen.

Ontrent dien tydt, heeft het den Heere belieft, ende goedt gedocht, eenen degelycken Priester, (die den Prochiaen van ons Dorp was, ende Doctoor in de Godtheydt, ende voorts eenen grooten Dienaer Godts) naer Avila te stieren. Ick, ende myne gesellinne, gingen by hem te Biechten. Ende soo ick hem niet een woordt ter werelt en seyde van dat ick eene begeerte hadde van in het Clooster van Avila te gaen (soo geseyt is) soo heeft hy my nochtans van selfs geseyt: *Daer is onlanghs een nieuw Clooster gestight, indien gy wilt, dat*

Sy wilt in een Clooster gaen,

ick van d'Overſte daer voor u eene plaetſe verſoecke, ick ſal't ſeer geerne doen. My docht dat ick alſdan den Hemel open ſagh, ende ſeyde hem dat my dat ſeer aengenaem, ende trooſtigh ſoude weſen. Ende hy heeft 't ſelve oock met'er daedt met groote liefde gedaen, hoe wel hy maer eene kortewyle tydts mynen Biecht Vader geweeſt hadde. Soo hy dan mijnen ſin, ende begeerte aen dat Clooſter te kennen hadde gegeven, ſoo is hem geantwoordt dat hy my daer eens henen ſchicken ſoude, daſe my eerſt wilden ſien.

Hier uyt hebben myne Broeders wel gemerckt, dat ick van ſinne was in een Clooſter te gaen, ende nu geſproken hadde van in't voorſeyde Clooſter aenveert te worden; maer dat ſy my eerſt begeerden te ſien. Dat en ſtont hun-lieden ganſch niet aen: maer nochtans, om datſe goedt, ende Godtvreeſende waren, ſoo en hebbenſe my niet tegen geweeſt, maer ſyn met my derrewaerts gegaen. Het is ſonder twyffel door Godts gehengeniſſe geſchiet, dat de religieuſen ſoo haeſt ſy my ſagen, terſtont ſonder eenige ſwaerigheyt my aenveert hebben, ende dat ick van mynen kant oock geerne by haerlieder was Ick hebbe daer terſtont gekent de gene, die ick te voren in den droom geſien hadde; maer als doen niet verder, dan uyt het geſichte. Daer is

dan

dan gesloten, datse my, ende myne vrienden de weten souden doen, wanneer het tydt soude syn, om daer in te gaen. Myne vrinden vraeghden my, waerom ick in dat Clooster begeerde te gaen, dat hun dat soo strengh, ende scherp docht te wesen. Ick antwoorde hun, dat my de Religieusen Heyligen dochten te wesen, als of ick myn leven dagen langh met haer gewoont, ende die gekent hadde.

Soo myne vrienden nu naer huys ghingen, om wat te rusten, hebbense onderwege neffens eene fonteyne geseten: middelerteyt hebbe ick my een weynigh van hun vertrocken, ende myne oogen terstont naer den Heere keerende, hebbe hem voor dit groote weldaet bedanckt. Maer soo den boosen vyant sagh dat ick wederom naer de wereldt keerde, (want hy de verholentheden Godts niet en wiste) soo is'er eene groote menighte duyvels voor myn oogen in de locht komen swermen, dansende, ende springende met uytwendige teeckenen van blyschap, ende toonde groote vreught. Dese waeren gelyck heel kleyne mannekens, ende hadden leelijcke, ende afgryselijcke voeten, ende hoofden: ende daer was'er soo groote menighte, datse, gelyck eenen grooten, ende dicken hoop vogels rontom my eene duysterniſſe maeckten. Ende hoe wel hun den Heere niet toe en liet te doen datse wel van

De duyvelé zijn bedrogen siende haer uyt het Clooster naer de weirelt keeren.

ſinne waren; heeft hun nochtans toegelaten, dat ſy my grouwelyck, ende ſwaerlijck ſouden bevechten: eenſdeels door myn maegſchap, ende vrienden, eenſdeels door inwendige bekoringen: want al hadden ſy my te voren ſel bevochten, daer naer hebben ſy my noch veel felder aengevallen. Dogh den Heere heeft hun niet laten doen, dat ſy wel wilden: want hoe ſy my meer quelden, ende met ſwaerder tentatien bevochten, hoe hy my meerder kouragie, ende kracht gaf om die te wederſtaen.

Godt ſterckt haer in de bekoringen.

HET V. CAPITTEL.

Haere Broeders beproeven haer met groote, ende ſwaeren arbeyt, dien ſy kloeckelijck verdraegt. Sy wort van eenen dullen hondt beſprongen, ende van een ſpoocke vervaert gemaekt.

MYne Broeders dreyghden my, datſe my wat wilden proeven, ende daerom deden ſy my met de werck-lieden wercken, ende ſoodanige wercken doen, ende laſten dragen, daer de Mans oock onder ſouden gebleven hebben: ſoo dat de huys knechten ſeyden, dat ſy met hun twee qualijck ſouden konnen doen, dat ick alleen dede. Maer ick loegh daer mede: want alle de laſten, ende packen die ſy my deden dragen, ende verleggen, dochten my maer

Sy wort met ſwaren aerbeyt beproeft.

maer gelyck een ſtroyken te weſen. Ick kreegh daer met eenen eene groote ſterckte des geeſts: de welcke ſoo uyt-nemende was, dat, ten waere die lichamelijcke oeffeningen, ende wercken daer by gekomen hadden, ick die niet en hadde konnen verdragen. Sy gaven my dan twee karren (die gelijck wagens waeren) dat ick alleen die trecken ſoude: die laeden ſy met broodt, om dat naer de dorſſchers te voeren. De pickers oock maeckten my de ſchooven tweemaels grooter alſe die voor de Mans plegen te maecken, denckende dat ick die niet en ſoude konnen op de wagens ſchieten. Maer ick nam die heel lichtelijck op; ſoo dat de pickers ſomwylen ſtille ſtonden, ende ophielen van picken, om my te ſien wercken: ende verwonderden ſigh oock met eenen, niet wetende van waer my die krachten, ende ſterckte quamen, oft van Godt, oft van den booſen geeſt. Ende ſoo nu het broodt naer den dorſch-vloer ghevoert was, gaven zy my daer twee, oft dry paer oſſen, om die te kemmen: dat gedaen zynde, ſeyden ſy my, dat ick die inſpannen ſoude, om in den dorſch-vloer te treden. Ende al hoe wel deſe ſeer fel, ende wilt waren, ſoo dede my nochtans den Heere die gratie, dat, als ick die riep, ſy terſtondt quamen, ende hun hoofden onder 't jock ſoo gevoegelijck booghden,

Wort van den Heere geſterckt

den, als oft het lammekens geweeſt hadden.

Deſe, ende diergelijcke, wercken dede ick eenen heelen ſomer door, onverdraegelijcken aerbeyt, ende hitte verdraegende: want het in die kontreyen des landts ſeer heet is. Op eenen tijdt hebben ſy my naer de weijde geſonden, dat ick de voorſeyde oſſen daer uyt haelen zoude. Ick en konde eenen van die niet wel vinden, want hy was ievers met de hoornen in de doornen, ende haegen verweert. Soo ick deſen ginck ſoecken komt my eenen dullen hondt in't gemoet. Ick en hadde niet eens achterdencken van den ſelven: maer hy regelrecht naer my komende, ſpringht my met de pooten op't lijf, om my te bijten. Ick hebbe my terſtondt plat ter aerden geworpen, op dat ick ſijnen adem niet riecken, oft vatten en ſoude. Maer hy heeft my terſtont op't lijf geſprongen, ende alle mijne kleederen, die ick dien dagh eerſt nieuw aengedaen hadde, verſcheurt. Doch den os, die ick niet en konden vinden, en was niet verre van daer verborgen: den welcken ſiende dat den hondt ſoo fel my op't lijf wilde, is terſtondt uijtgeſprongen, ende heeft ſich tegen den dullen hondt geſtelt. Dien heeft my dan terſtont verlaeten, ende den os, is ſoo ſtillekens t'mywaerts gekomen, als oft het eenen menſch hadde geweeſt, ende my met ſijnen muijl lac-

Sy wort van eenen dullen hont beſprongen, eñ van eenen os beſchermt.

kende

kende, heeft ſich terſtont op den wegh begeven, ende met ſijn ſwieren, ende omkeeren ſoo veel te kennen gegeven, dat ick op hem ſpringen ſoude. Het welck ick gedaen hebbende, heeft my ter plaetſe gebrocht daer ick zijn wilde, met groote verwonderinge van alle die t' ſagen.

Op eenen anderen tijt was ick, ende mijn geſellinne, met de ſchaepen op eenen ſteylen bergh: ende ſoo wy op eenen ſteen die onder den voorſchreven bergh was, ſaten, ſagen wy van verre eenen herder komen, die regel recht op ons aen quam. Wy waeren vervaert, ende kropen onder den ſteen, ende bedeckten ons met ſommige kruyden die daer ontrent groeyden: behalven, dat ons den goeden Godt begeerde te bewaeren. Deſen dan ter plaetſe komende, klimt op den ſteen, daer hy ons korts te voren hadde ſien op ſitten, ende ſeijde tegen ſy ſelven: *Waer mogen ſy doch zyn? Dat haer aen duyvel wegh voere.* Wy bleven daer verborgen tot s'avondts toe, ende tot dat wy meynden dat hy van daer ſoude vertrocken weſen. Wij kropen daer dan onder uyt heel benauwt, ende behanghlt ende ſoo nat van't ſweet, als oft wy door't water hadden getrocken geweeſt,

Soo ick nu t'huys quam ſeyden ſy dat ick ſot, ende ſinneloos was, ende datmen my die

gewoonte van bidden, ende den wille van in een Clooſter te gaen, behoorde te beletten: want dat ick daer ingaende, den laſt des ſelfs niet wel en ſoude konnen verdraegen, overſulckx daer ſoude uytkomen, ende hun, alſoo tot eeuwige ſchande weſen. Dat het daerom, beter was deſen ſin, ende wille te voren af te leggen, ende te veranderen, eer ick daer ſoo ſoude ingaen. Dit deden mijne vrienden al: ende overgingen my ſomwijlen heel ſtraffelijck, ſomwijlen ſpraken ſy my oock ſoetelijck, als oftſe dat tot mijnder eere, ende profijte deden, als oft ick niet machts genoech en hadde, om die groote ſtrengigheyt t'onderſtaen. Sonden oock altemets andere lieden uyt, om met my hier af te ſpreken, ende my dat t'ontraeden. Overſulckx, dat ick doch daer wel opletten ſoude, wat dat ick dede: want ick den rechten wegh niet en gingh, ende overſulckx eenen anderen ingaen ſoude.

Sy wort wonderlijck beproeft,

Op eenen ſekeren nacht, ſoo de maene heel klaer ſcheen, eene van onſe nichten heeft mijne broeders gevraeght, oft ick met haer moght gaen naer haeren vlaſch-acker, want ſy eene hoeve hadde niet verre gelegen van de huyſen van ons dorp. Soo wy daer waeren, hoorden wy daer een groot geruchte, daer ick ſeer af vervaert was: want ons docht datter vele yſere ketenen ter aerden geſlept wierden

den, ende hoorden ondertuſſchen oock een ſwaer geſucht, gelijck van menſchen. Soo mijne Nichte ſagh, dat ick heel verſchrickt, ende verbaeſt was, ſeyde ſy, *Ten is niet met alle; t'is eenige beeſte die daer voorby paſſeert,* Maer, ſiet, terſtondt vertoonde ſich daer aen ons, een ſwart monſter, gelijck van eenen grooten menſch die noch eens ſoo groot was, als andere menſchen, maer heel dun, ende mager, Ende ſoo deſen ons naerder ende naerder quam, ſoo ben ick van vervaertheyt, ende door eene flauwte ter aerden gevallen, ſeggende: *De Alderheyligſte Dryvuldigheyt ſtaet my by.* Mijne Nichte, om datſe my wat couragie geven, ende de vreeſe wegh nemen ſoude, is boven op my gevallen: maer ſoo ick, naer dat deſe flauwte een pooſe tijdts geduert hadde, wederom tot my ſelven gekomen was, ſoo hebben ſy my met der handt genomen, en naer huys geleydt. Heel den wegh door van den vlaſch-acker af tot ons huys toe, ſagh ick voor ons dry perſoonen gaen in't wit gekleedt, ende elck een weynigh van malkanderen geſcheyden. Ick vraeghde wie dat die ſouden mogen weſen? Men ſeyde my, dat het miſſchien eenige herders waeren, die van hunne kudde quaemen. Maer ſoo wy nu ontrent de huyſen, quaemen, ſyn deſe uyt d'oogen verdweenen: waer uyt ick be-

Sy wort van een ſpoock vervaert gemaekt ende aen roept de H. Dryvuldigheyt.

kennende wiert, dat het d'Alderheylighſte Dryvuldigheyt geweeſt was, die ick aengeroepen hadde. Deſe vreeſe, ende ſlapheyt des herten is my ſoo by gebleven, dat, ſoo ick my s'nachts alleen in een kamer vertrocken hadde, ick altijdts vreeſde, dat my daer eenige ſpoock, ende ſpecter ſoude komen quellen, ende vervaert maecken. Dus hebbe ick dat aen mijne Broeders, ende Suſters te kennen gegeven. De welcke my raedden, dat ick eenighe Miſſen ſoude doen doen; ende by ſoo verre mij die vreeſe dan noch niet en verliet, dat ick naer d'Eremitagie van S. Bartholomæus ſoude gaen, welcke ontrent vijf mijlen van ons dorp gelegen was: tot welcken Apoſtel 't volck van d'omliggende plaetſen ſeer devoot is. Sy hebben mij dan daer gevoert, om daer negen daghen langh Miſſe te doen doen. Maer ſoo ick noch ontrent drij mijlen weeghs van die plaetſe was, badt ick mijne Broeders, datſe mij wat ſouden laeten te voet gaen, op dat den Heere door deſe verdienſte, ende aerbeijdt verwillight zijnde, hem ſoude geweerdigen mij te geneſen. Sy hebben mij dat toegelaeten: maer ſoo ick nu wat te voete gingh, ſoo hebbe ick, heel vermoeijt ſijnde, noch eer wy aen d'Eremitagie quaemen, onderwege wat moeten ruſten, ende was ſoo quaelijck aen de voeten geſtelt, datſe my hebben

Sy beſoeckt d'Eremitagie van S. Bartholomæus, en wort daer geneſen.

en moeten op hunne ſchouderen nemen. Doch ſoo wy nu aen d'Eremitagie quaemen, heeft mij die quaele verlaten, ende ick wiert gewaer dat ick nu heel geneſen was, ende wiert met eenen inwendigh verſekert dat mijne begeerte ſoude volbrocht worden.

HET VI. CAPITTEL.

Sy ſoude in't Clooſter gaen, maer haer vrienden willen dat beletten, ende quellen haer op verſcheyde manieren.

T'Huys gekomen zijnde, kreegh ick uyt het Clooſter de tijdinge, dat ick daer in komen ſoude, wanneer het mij beliefde. Maer mijne vrienden, ende maghen waeren daer ſeer tegen, ende en hadden daer geenen grooten ſin toe. Dus hebbe ick geordonneert, datmen een jaer langh alle daege Miſſe ſoude doen voor de zielen die in't Vagevier zijn, op dat door hun voorbidden, ende door de hulpe, ende byſtant van de gebenedijde Moeder Godts, mijne vrienden van ſinne mochten veranderen. Maer ſy ſtelden dat van daege tot daege uyt, want ſy meijnden dat deſe begeerte in my allenghſkens ſoude verſterven. Middeler tijdts iſt gebeurt, datter ſommige Religieuſen van S. Hieronymus Orden, die naer Talavera trocken, om daer een Clooſter van haer

haer Orden te fonderen, in ons dorp quaemen. Ende ſoo deſe t' onſen huyſe gekomen waeren, hebben mijne Broeders die gebeden, dat ſy om Godts wille my doch verwilligen wilden, dat ick met haerlieder ſoude gaen; want Talavera niet verre van daer en was, ende dat het hen aengenaem, ende trooſtigh weſen ſoude, dat ick daer waere. De welcke oock gedaen hebben dat mijne Broeders op haer verſocht hadden: dus hebben ſy eenen heelen avont haer beſte gedaen om my daer toe te verwilligen, ende om te ſetten, toonende my alle lieffelijckheyt, goet hertigheyt, ende faveur die't om toonen mogelijck was. Maer hoe my deſe meer ſochten om te ſetten, ende te verwilligen, hoe ick ſtercker, ende ſtandtvaſtiger bleef in voor te ſtaen 'tgene den Heere my getoont hadde. Het was ſonder twijffel ſijne Majeſteyt, die my hier kracht, ende ſterckte toe gaf: want imant ſoude d'eere, die deſe dienerſſen des Heeren my beloofden, oock door eenen naturelijcken treck, ende beweginge begeeren; doch ſoo naer by mijne vrienden te woonen, (dat andere ſeer ſouden ſoecken, ende wenſchen) ende ſtonde my ganſch niet aen. Doch den Heere heeft my hier ſoo by geſtaen, dat ick my oock niet in het minſte gepeys verandert en vondt. Middelertijdt ſchreven de

Religieuſen

Religieusen van Avila aen mijne Broeders brieven op brieven, dat sy my daer seynden souden: op welcke mijn broeders antwoorden, dat sy my tegen Alderheyligen dan souden ontbieden.

Maer op den dagh die voor Alder-heyligen vondt quam, waeren ganschgestoort, soo datse my niet een woort aen en spraken. Ende soo wy nu over tafel saeten dry Susters ende twee Broeders, soo seijde ick tot hun: *Wy en houden onsen dagh niet, soo geseyt is.* Het welck mijnen outsten broeder hoorende, is terstont soo bloedigh gram geworden, dat hy van de tafel opstaende, een rappier getrocken heeft, om my te doorsteken: maer terstont eene van mijne Susters opstaende, heeft sijne handt vast gehouden. Ick laete my voorstaen, dat het den Engel des Heeren geweest is: want ick sagh het bloodt rappier over mijn hooft swieren, om my het hooft te klieven. Doch den Heere gaf my die korte wijle, ende in dien oogenblick, sulcken resignatie, ende overgeringe mijns selfs, om t'hijnder eeren te sterven, gelijck ick in d'ure des doodts wel soude begeren te hebben. Want ick seyde in mijn hertе tot Godt almachtigh: *Heere ick sterve met groote blijschap, ende troost voor de rechtveerdigheydt* Mijne Suster, die sijne handt vast gehouden hadde, seijde my: *Maeckt u van hier*

Sy wort gequelt van de gene die haer behoorden by te staen.

Haeren Broeder wilt haer vermoorden.

hier, dat wy u voortaen niet meer en sie: want gy maeckt het huys vol onruste. Du hebbe ick my in eenen kelder verborgen, lac tende hun alleenelijck heel ontstelt, ende ver stoort : jae soo onstelt, dat sy heel den nacht door my over al sochten waer ick was; doc te vergeefs. My docht datter heel den nacht geduerende eenen hoop boose geesten ove al door het huys liepen : sulcken ramoer maeck ten sy in mij te soecken Doen het nu be gonst dagh te worden, ben ick soo heijme lijck uyt den huijse gegaen, dat mij nieman en sagh, ende ben naer de Kercke ende mij nen Bicht-vader gegaen. Den welcken m siende, seijde : *Wel, wat is dat te seggen, e gaedy in't Clooster niet ?* Ick vertelde hem var 't beginsel af al wat mij overkomen was, end seijde dat ick niet gekomen en was, dan om te biechten. Doch ick en was op hun lie- den niet gram : want ick sagh wel, dat sij daer geene schult in en hadden, maer dat den boosen vijandt alleen d'oorsaecke was van al datter geschiede. Hy seijde my, dat ick te Communie soude gaen, maer ick seijde, dat ick niet wel en derfde, voor ick en hadde ver- giffenisse gebeden, want anders dat mijne con- scientie my soude wroegen. Hy seijde, dat dat niet van noode en was : doch heeft my ten laesten daer in mijnen sin laeten doen.

Doch sy en wyt hem dat nietmaer den duy- vel.

Ick

Ick dan thuys komende, hebbe hun te voete gevallen, ende gebeden dat sy my vergeven wilden datter misdaen was. Maer sy spraecken my dweers aen, seggende: *Maeckt u van hier: derfdy noch onder onse oogen komen, daer gy ons soo vergramt, ende tegen ons misdaen hebt?* Ick en kreegh van hun doen anders geen antwoordt, ende ben soo wederom naer de Kercke gekeert, ende gingh ter tafel des Heeren. Naer dat ick nu gecommuniceert hadde, hebbe ick my selven wat met Godt in stilte vereenight, half droeve, ende half blijde zijnde, nochtans hem van alles bedanckende.

HET VII. CAPITTEL.

Sy gaet naer het Clooster van Avila: ende wort daer wonderlijck geoeffent: Christus verweckt haer tot swaerderen strydt, ende eenen iver der zielen.

TErwijle ick hier mede besigh was, quam by my in de Kercke dien Broeder, die my kort te voren hadde willen vermoorden: ende heel bleeck zijnde, als oft hy doodt geweest hadde, seyde my dat alle dingen nu gereedt waeren, oversulckx dat ick komen soude. My quelde seer dat ick hem soo gestelt sagh: want anderssints was hy van inborst, ende manieren gelijck eenen Engel, ende ick hadde hem

hem boven alle d'andere liet. Hy dan, ende die Suſter, die my van den ſlagh beſchudt hadde, ende ſommige andere, deden my uyt-geleijdt. Maer en deden heel de reyſe niet als weenen, ende en ſpraken my nauwelijckx een woordt aen. Doch ick was over den wegh heel vrolijck: hoe wel van den anderen kant ſoo geweldigh van de bekoringen, ende quaede gedachten bevochten, dat het ſcheen dat heel de helle uyt-gelaeten was, ende alle haere macht t'ſamen gebrocht hadde, om my gelijcker handt te beſtormen. Maer ick en derfde daer niet een woordt af vermanen: doch niet ſonder reden voorwaer: want hadde ick ergens af vermaent, ſy ſouden geſeyt hebben, dat ick ſot, ende dwaes was, dat ick nu ſoo geſtelt zijnde, in't Clooſter wilde gaen.

Sy gaet maer het Clooſter van. Avila,

Die gebenedijde zielen dan hebben my op den ſelven dagh, dat het beſtemt was, in haer geſelſchap ontfangen: ende ſoo haeſt als ick den voet over den dorpel des Clooſters ſette, heeft alle die beroerte der bekoringen ſoo t'ſeffens opgehouden, als of my imandt t'ſeffens op eenen bot den hoedt van het hooft genomen hadde: ſoo dat ick als in eenen hemel was, ſoo groot was de vreught die ick in mijn herte gevoelde. Want het ſcheen dat ick heel mijn leven langh onder die heylige Religieuſen op gevoet geweeſt, ende geleeft hadde.

Corts

Korts naer dat ick daer gekomen was, heeft sigh den Heere my wat ontrocken, ende verborgen, soo dat ick gelijck in eene duysternisse was: waer over ick verlaten, ende heel desolaet sijnde, seyde: *Lieven Heere, wat is dat. Hoe hebdy my soo verlaten? ten ware ick u kende, ick soude meynen dat gy my bedrogen hadt: ende hadde ick geweeten dat gy u soo soudt verrocken hebben, ick en soude in't Cloosser niet gekomen hebben.* Dat duerde heel den tydt van mijne proef-jaren: welcken nu om sijnde, soo ick eens daer naer in eene bidt-plaetse gegaen was, in de welcke onsen Heere aen de colomne gebonden stondt, om daer wat mondelingh te bidden, ende ick nu geknielt was; soo is my onversiens eene vereeninge des geests overgekomen, ende in de selve heeft sigh den Heere aen my vertoont aen het Cruyce genagelt sijnde. Dogh voor al heeft hy my geantwoordt op eene myne begeerte: want ick seer begeerigh was om te weten, of dien dorst, dien hy aen't Cruyce hadde, eenen waerachtigen, ende natuerelijcken dorst geweest is. Dus heeft hy my geseyt: *Mynen dorst en heeft geenen anderen geweest, dan van de zielen saligh te maecken: daerom moet gy dit altijdt voor oogen hebben, ende nu voortaen eenen anderen weg in gaen, dan gy tot noch toe gedaen hebt.* Als oft hy my

Den Heere vertoont hem aen haer aen 't Cruys, ende vermaent haer tot vrome daden.

wilde seggen : *Gy en moet my nu niet meer soecken, gelyck een Kindeken.* Ende heeft my soo alle de deughden, elck in hare volmaecktheydt, ende heel uytnemende schoon getoont. Het welck my voorwaer seer doen verwonderen heeft: want ick sagh, dat ick noch heel verre van haere schoonheydt, ende volmaecktheyt was. Ende alsoo is den Heere van my verdwenen, latende mijn herte teenemael van sijne liefde doorwondt, om dat ick sagh dat hy aen't Cruyce met de liefde der zielen soo doorwondt hadde geweest. Dit visioen, ende weldaedt heeft my soo diep in de ziele geprent gebleven, ende soo versch in de memorie, dat ick noch nacht, noch dagh dat konde vergeten: soo dat mijn herte met hem was, ende sijne Majesteyt in myn herte; ende ick gedurighlijck, ende over al, eenen vierigen iver, ende liefde tot de zielen gevoelde, mitsgaders oock tot de deughden, die hy my in het voorgaende visioen getoont hadde: doch hadde my in't selve te kennen gegeven, dat de selve niet anders, dan door den wegh des Cruys, te bekomen en waren.

Op eenen anderen tydt ben ick naer de bidt plaetse van den H. Franciscus gegaen, om daer wat mondelinckx te lesen. Soo ick in de selve treede, roock ick eenen seer lief-

liefe-

elijcken reuck van welrieckende bloemen : ende daer op gingh ick my ſelven tot een ſtil gebedt begeven, om mijnen geeſt wat te vergaderen. Terſtondt is daer den Heere *Jeſus* by my gekomen heel ſchoon, ende lieffelijck, in die ſelve gedaente daer hy eertydts op de werelt onder de menſchen in gewandelt heeft: hoe wel hy ſigh heel droeve ende milmoedigh toonde te weſen. Naerder by my komende, heeft hy ſijne gebenedyde handt op myne ſlincke ſchouder gheleght (ende het was ſijne rechte handt) ende dat met ſoo groote ſwaerte, dat ick dat met geene woorden oyt en ſoude konnen uytſpreken, ende met dat raken, heeft hy my met eenen in't herte alle de ſmerte gegoten, die hy gevoelde, ſy ſelven alſoo als ontlaſtende. Ende ſeyde: *Siet dogh eens, hoe vele zielen ick al verlieſe, ende helpt my dogh.* Ende toonde my met eenen heel Vranckryck, als of het daer tegenwoordigh geweeſt hadde, ende ſoo vele millioenen zielen, die daer door de Ketterye verloren gingen, ende dit en duerde nauwelijcks eenen oogenblick: want hadde het langer geduert, ick gevoelde in my ſelven, dat ick dat ſoude beſtorven hebben. Ick en weet voorwaer niet, hoe daenigh, ende wat dit voor een pijne geweeſt is: want het en is ſoodanigh niet, dat ick dat met woorden wel

Sy wort tot eenen jver der zielen verweckt door een wonderbaer viſioen.

ſoude konnen uyt-ſpreken. Dogh ſoo hebbe ick door dit viſioen, ende dit weldaedt in de liefde Godts, ende der zielen ſoo ontſteken geweeſt, dat ick van wege d'anghſte, die ick om haeren 't wille in my ſelven gevoelde, nau welijcks leven en konde. Daerom was my alle ſpyſe, ende oock den ſlaep tegen, ende en nam daer geen vermaeck in: want ick dat voorgaende noyt vergeten en konde.

HET VIII. CAPITTEL.

Haere mortificatie, ende penitentien.

NOpende de penitentien, ende ſtrengigheden, die ick aen-nam allen den tydt geduerende, dat ick deſe driften, ende vierigheden in my gevoelde ('t welck ten minſten vyfthien jaren geduert heeft, rekenende ſoo wel van dat ick in de werelt noch was, als in het Clooſter) die waren ſoodaenigh, dat waer't dat my d'Overſten vollen oorlof gegeven hadden, ick ſonder twyfel daer in buyten ſchreve ſoude gegaen hebben, ende geen mate gehouden: ſoo vierigh, ende brandende was mijne begeerte. Ick dede nochtans myn uytterſte beſte, om dat conſent, ende oorlof van hun te verkrygen. Ende als ſy my oorlof weygerden van my ſelven te diſci-

disciplineren, soo badt ickse dat sy immers consent souden geven, dat my de Susters openbaerlijck met schimpige woorden souden overgaen, ende schobberen. Somwylen neep ick in mijne armen, soo datse van de nepen, ende stooten blauw waren. Mijnen kost menghde ick oock met bitter, ende gheslampte wieroock, op dat myne mede-susters dat niet en souden gewaer worden. Doch mijnen Biecht-vader, om dat hy den staet van mijn ziele kende, beproefde my op verscheyden manieren, om te sien oft mijnen gheest oock waerachtigh, ende oprecht was.

Sy kastyt haer lichaem op verscheyde manieren.

Op eenen tydt deden my groote smerte in den gheest, sommige die ter galgen geleydt wierden, ende dat voorby ons clooster: ende ick seyde by my selven: *Waer't dat ick wiste, dat dien mensch niet wel bereydt en ware, om de doodt te sterven, soo wilde ick wel, datse my in sijne plaetse op hangen.* Hier op seyde my mijnen Biecht vader: *Uwe liefde en sal soo vierigh niet sijn, ende en sal haer soo verre niet strecken.* Ick seyde dat jae, ende en wilde hy't niet gelooven, dat hy't eens met die stucke beproeven soude. Doen seyde hy my *Gaet naer het vier, ende houdt uwen vinger soo langh in de heete kolen, datmen eenen Credo soude lesen, ende komt seght my dan hoe ghy u gehadt hebt.* Ick betrouwende op de gehoor-

Haere groote liefde tot den even naesten.

saemheydt, hebbe gedaen dat den Biecht-Vader my belast hadde, ende ben daer naer by hem gekomen. Ick en weet nochtans niet, hoe ick den *Credo* las, terwyle ick den vinger in't vier hadde, ende hoe ick geene pyne daer van en gevoelde. Waer't dat ick dat uyt mijn eygen selven dede, ick soude voorseker vreesen, dat ick peysen soude, of my den boosen geest niet en soude soecken te bedriegen. Maer in eene sake door de gehoorsaemheydt geboden, en hebbe ick ter wereldt niet gevreest, maer docht dat Godt my dat belast hadde. Doch soo ick nu wederom (soo geseyt is) naer mijnen Biecht-vader gingh, om hem dat te seggen, heeft hy, dat hoorende, my geseyt: *Maeckt u van kier: want gy zyt plomp, ende gansch onwetende.*

Sy en wordt van't vier niet gequetst

Naer die jaren die ick geseyt hebbe (al hoe wel ick niet altydt een maniere van bidden en hiel, maer myn gebedt nu soodanigh was, nu anders) soo hebbe ick nochtans altydt gevoelt, dat my den Heere op eene besondere maniere bystondt, om de mortificatien te volbrengen, die ick met den oorlof van mijne Overste moghte doen, soo in den refter, als elders, gelijck haer d'occasie presenteerde. Dus hebbe ick my selven dickwils naeckt in de doornen geworpen, somwylen oock op de netelen. Doch, dat en is

niet

niet seer te achten, als maer den geest over't vleesch heerschappye heeft.

Ick dede vele dingen, om de welcke my d'andere voor eene sottinne, ende bot souden achten, (niet dat ick discreet, ende wys ben) doch daer en was geene groote konste toe van doene, aengesien ick tot genoegh ben. Daerom hebbe ick eens op eenen goeden Vrydagh begeert, dat my den kotter, (om alloo onsen Heere exempel, ende sijne bittere passie eenighsins naer te volgen) sommige kinneback-slagen souden geven. Doch hy, om dat ick de portierster was, meynde dat ick goet was. Dus hebbe ick hem uyt dese doinge willen nemen, ende hem op eenen tydt geseydt: *wat meyndy dogh dat ick voor eene ben? weet dat ick eene groote sondaresse ben, ende die eertyts in de werelt seer in't wilde geloopen hebbe.* Willende hem daer mede wys maecken, dat ick eene snoode Vrouwe was. Maer soo hy dat niet en geloofde seyde ick hem: *Daerom bidde ick u, dat gy my voortaen voor soodanige eene houde: ende als de werck-lieden hier houdt, ende balcken brengen sullen* (want wy alsdan besigh waeren met timmeren) *soo seght aen eenen van de selve: Geeft doch aen de Suster die de poorte open doet, bidde ick u, wat vuysten, ende souffletten op hare wiele: want dat doende sult my*

groote vrientschap doen, ende ick sal u wat schencken. Dien jonghman heeft dat gedaen: ende eenen van de werck-lieden heeft my, soo ick hem de deure open dede, wat kinneback slagen gegeven. Daer naer hebbe ick by my selven begonst te bedencken, wat ick gedaen hadde: want my docht dat het niet te wel ghedaen en was, ende van geen goet exempel, ende stichtinge, om des Cloosters wille. Ende soo my myne conscientie daerom wat vroeghde, hebbe ick dat mynen Biecht-Vader te kennen gegeven: den welcken my daerom seer bekeven heeft, ende dat aen onse H. Moeder (die aldaer Priorinne was) verhaelt. Doch sy, dit al hoorende heeft gelwegen, ende my niet een woordt daer af gesproken, dan alleenelijck bevolen, datmen de poorte noyt open doen en soude, dan twee Susters daer by sijnde, 't welck (al hoe wel het noch in't beginsel van d'orden was, ende de Religieusen noch heel luttel in getalle) tot noch toe noyt en hadde gebruyckt geweest.

HET

HET IX. CAPITTEL.

Haere affectie tot de Passie, ende lyden des Heeren, ende mede-lyden tot d'arme.

MYne ziele was soo ontsteken, ende brandende in het overdencken van het bitter lyden ons Heeren (want van jonghs af hadde ick dese affectie gehadt) dat soo wanneer ick in eenige Kercke eenige schilderyen sagh, daer hy iet lydende in geschildert was, ick terstondt begonst te weenen, ende eene vierige begeerte kreegh om armoede, eenigh verdriet, pyne, swarigheydt, ongemack, ende bespottinge 't sijnder eere te lyden. Daerom als ick uyt den huyse gingh, dede ick mijne schoenen uyt, ende gingh bloodt-voets over de steenen, ende doornen, om dat mijne voeten soo wat souden gequetst worden. Al dat ick van mijne kleederen gevoegelijck konde wegh geven, gaf ick aen den armen, soo nochtans, dat niemandt dat en soude mercken, ende hiel alleen voor my datmen van buyten ende uytwendigh sagh: al wat ick oock krygen, ende hebben konde, droegh ick hunlieden; ja borghde somwyle mijnen kost die ick eten moeste, om hun dien te geven. Dus heeft my eens eenen van myne broeders geseyt:

Affectie tot het lyden des Heeren.

Haer miltheyt tot den armen.

Wel ſuſter gy en hebt het niet ge-eten dat u gegeven was. Ick ſeyde dat ick 't ge eten hadde: verſtaende dat ſoo by my ſelven, dat, al waſt dat ſchoon t'lichaem dat niet ge eten en hadde, immers de ziele dat genoten hadde. Dus ſeyde ick al-te-mets aen mijnen Biecht-vader, dat ick mijne broeders bedroogh, als ick hun ſeyde dat ick dat at (te weten met die intentie,ende meyninge, ſoo ick geſeyt hebbe) ende vraeghde hem oft ick ſoo ſprekende, loogh? want ick en ſoude om heel de wereſt niet eens gelogen hebben; want dat ick meynde dat ick daer mede de waerheyt ſeyde. Doen ſeyde hy my: *Wie heeft u dat geleert? ten is geen leugen, aengeſien uwe meyninge is dat aen de ziele te geven.* Doch dit dede ick al uyt eene liefde tot het lijden, ende Paſſie ons Heeren.

't Gene ick nu verhalen ſal (gelijck oock ſommigh van het gene ick hier terſtont verhaelt hebbe) zijn wel buyten de materie, die ick begonſt hadde te vervolghen; doch en hebbe dat hier maer daerom verhaelt, om dat het my niet en ſoude uyt den ſin gaen, oft vergeten, want mijne Overſten hebben my al belaſt te ſchrijven. Op eenen anderen goede Vrydagh dan, ſoo ick noch heel kleyn was, ende in ons Dorp eenen grooten vermaerden Predicant was komen prediken; ſoo ben ick

ende

ende mijne Broeders naer de Kercke gegaen om hem te hooren. Maer soo ick met een groot verlangen verwachte, dat hy die groote liefde, uyt de welcke den Heere *Jesus* sijne Passie geleden heeft, met krachtige, ende vierige woorden volkomentlijck soude uytdrucken, doch hy daer niet veel af en vermaende; soo hebbe ick heel den tijdt van 't Sermoon daerom in mijn herte bedroeft geweest: Ende soo het Sermoon ge-eyndt was, begonst te weenen. Ende soo my myne Broeders vraeghden: *Waerom weendy kindt?* Hebbe ick hun geantwoort: *Ick weene, om dat dien goeden Pater niet wel gepredickt en heeft.* Ende soo sy my vraeghden, *Wat konat gy daer af oordeelen?* seyde ick hun: *Waer 't dat my geoorloft ware te predicken, ick soude voorwaer wel anders van die materie spreken, naer dat ick die in mijn herte gevoele.*

HET X. CAPITTEL.

Sy heeft eenen grooten iver der zielen: Christus onsen Salighmacker, ende d'alderheylighste Dryvuldigheyt vertoont sigh aen haer.

MAer om wederom tot de materie te keeren, daer ick te voren af hadde begonst te spreken, te weten van de krachtige, ende vieri-

vierige liefde der zielen, die my den Heere getoont hadde; soo docht my inder waerheyt, dat, wat wercken ick oock doen konde, die heel kleyn, ende luttel waren, om met de selve mijnen dorst, brandt, ende begeerte te blusschen: soo groot, ende ongematicht was die. Doch soo mijnen Bicht-vader sagh, dat dese liefde, en yver der zielen die ick hadde, soo langh duerde, heeft hy my op eenen tijdt geseyt: *Dochter wacht u, want dese liefde komt van den Duyvel, die u soeckt te bedriegen.* Dus ben ick by onse H Moeder gegaen, dat sy my seggen soude, oft het inder waerheyt soo was: ende ick hebbe haer klaerlijck, en opentlijck te kennen gegeven al wat my dies aengaende overkomen was. Sy seyde my dat ick geensins vreesen en soude, want dat sulcks van den duyvel niet en quam. Want dat de Bichtvaders nopende dese materie van gebedt, haer oock seer moeyelijck gevallen, ende gequelt hadden: want dat sy dat niet en verstonden. Ick dat hoorende, ben wonderlijck in mijn herte getroost geweest: ende liet my voorstaen, dat al wat de H Moeder my dies aengaende seyde, van Godt quam, ende uyt Godts mondt gesproken wiert. Dus en konde ick den brandt van de Goddelijcke liefde, en den yver der zielen, die in mijn herte eenpaerlijck was brandende, geensins wederstaen,

De H. Teresa houdt haeren yver der zielen voor goedt.

laen, jae ick gingh door den ſelven van my elven. Jae ſoo ick oock s'nachts niet ſlapen n konde, heeft my onſe H. Moeder op eenen ijdt geleyt: *Kindt als men luydt om ſlapen te aen, laet het gebedt ſtaen, ende ſlaept.* Ick, lie gehoorſaem begeerde te zijn, gelijck my ɔevolen was, ſoo ick ſlapen gingh ſeyde tot nſen Heere: *Heere ick en hebbe geen oorlof m langer met u te ſpreken: gy moet my aan aten ſlapen.* Het is een wondere ſake, hoe engenaem het den Heere is dat wy gehoorſaem zijn: want hy liet my ſlapen ſoo d'andere Sulters ſliepen. Ende ſoo haeſt als ick vacker wiert, ſoo vont ick hem in mijne ziele, ſoo dat het ſcheen dat hy ſoo langh gevacht hadde, tot dat mijnen ſlaep uyt was. Doch mijn lichaem was ſoo licht, ende gingh oo wacker voorts, als of het geen natuerlijck nde menſchelijck lichaem geweeſt en hadde: oo dat ick vreeſde of miſſchien den duyvel laer niet mede en ſpeelde: want als ick gingh, oo wiert dat op-geheven gelijck een pluyme of ſtrooy: ende op wat plaetſe dat ick oock vas ruſtende, ſoo was ick van deſe liefde vol. Daerom ſoo ick eens aen de ſchijve beſigh vas met wat te wercken (want om dat mijne innen haer wat verſtroyen ſouden, ſoo gaen my d'Overſte verſcheyden oeffeninghen, nde officien) ſoo begonſt mijne ziele met de liefde

Groote macht van eene ſimpele gehoorſaemheyt.

Haer lichaem is boven maten licht in't gaen.

liefde van defen Bruydegom, veel meer als fy pleegh, ontteken te worden, ende te blaken. Ende terwijle ick daer mede befigh was, is den Heere *Jefus* by my gekomen in de felve gedaente, daer hy op de werelt wefende in gewandelt hadde. Hy quam foo ftille, ende properlijck, als of hy van achter hadde komen aengeflopen, al even eens gelijck of eenen minnenden Bruydegom, ende vryer in de kamer van fijne bruydt wilde komen, om haer foo onverwachtelijck eenigen dienft, ende faveur te toonen. Komende nu wat naerder, heeft hy fijne handt op mijn herte geleght, ende het fcheen dat hy dat met eenen uyt mijn lijf ruckte. Maer my is op den felven oogenblick fulcken fmerte daer af by gebleven, dat ick met allen ghevoele, daer over klaegde. Die my mijn herte doen wegh nam, was heel fchoon: doch heeft my in fulcken ftaet ghelaeten, dat het fcheen dat my het felve wilde uyt het lijf gaen, ende dat daer af eene overgroote, ende uytnemende fmerte in mijn herte gebleven is. Doch defe Goddelijcke beloeckingen quaemen my op fulcken maniere over, dat ick my van de felve niet en konde ontflaen, oft die beletten.

Chriftus onfen Heere vertoont fich aen haer.

Soo ick op een ander tijdt in een Eremitagiken in't gebedt was, heeft mijnen geeft

figh

ſigh tot ſtilte begeven, ende ſigh vergadert, ende in deſe ſtilte hebbe ick een viſioen gehadt van d'eeuwigheyt, ende van d'Alderheyligſte Dryvuldigheyt : welcke hoedaenigh die was, en kan ick niet wel ſeggen, hoewel ick die ſagh : want dit gebeurde al op een oogenblick, ende het was eene ſake ganſch boven mijn verſtandt. Ende ter wijle ick in deſe ſtilte was, luyde men ten reftere, ende ter collatie. Ick dat als niet gevoelende, (gelijck eenen die ſlaept) ſoo ick het klockxken hoorde ſtondt op, ende gingh naer den refter: ende alle den tijdt dat ick aen de tafel ſat (alwaer my wat waters voor geſet wiert) en ben ick noch niet tot my ſelven gekomen, ſoo dat het ſcheen dat het eenen ſlaep was. Door deſe driften zijn mijne natuerlijcke krachten, ende geſontheyt ſoo gekrenckt, datſe ſeyden dat ick niet langh leven en ſoude. Want daer waerender die ſeyden dat ick ethic was, ende eene verdwijnende kortſe hadde : dus hebben ſy my met verſcheyde remedien ſoecken te helpen : maer deſe hebben my meer ſchaede gedaen, als profijt ; meer gekrenckt, als gheholpen : want ick ben ſoo ſlap, ende debiel geworden, dat ick door kranckheyt mijne voeten nauwelijckx van d'aerde konde opheffen, ende heel mijn lichaem ontſtelt was : Soo dat men dat met eenige verwermende medicijnen ende

Sy ſiet d'Alderheyligſte Dryvuldigheyt.

Inwendigh quelende en kan van geen menſchē geneſen worden.

ende plaesters moeste verwermen, ende verstercken. Maer al watmen my dede en hilp my niet.

HET XI. CAPITTEL.

Sy versoeckt van den Heere tribulatien, ende sieck zijnde dient aen de siecke, den Heere haer daer toe verweckende, ende seer soetelijck aensprekende.

ONtrent desen tijdt was onse H. Moeder naer Sevillien gegaen, ende en hadde my met haer niet konnen nemen. Maer, om dat ick op andere tijden den Heere vierighlijck gebeden hadde, dat hy my swaerigheyt ende verdriet toe senden soude, soo hebbe ick tot den Heere geseyt, *Heere, ick kenne't, ick hebbe somwylen swaerigheyt op u begeert; maer nu als ick sien dat ick door de selve aen de gemeynte lastigh, ende moeyelijck valle, soo wilde ick wel, dat gy my die soodanigh, ende op sulcken maniere toe-sont dat die my alleen overkomen, op dat ick aen mijne susters magh dienen, ende aen niemandt moeyelijck en valle: Ick begeere die alleen voor my.* Den Heere heeft my geantwoort: *Ick sal doen dat gy op my begeert, ende sult in't geselschap van mijne vrindinne Theresia, materie van veel te lijden hebben;*

Sy versoeckt op den Heere tribulatien.

ben, Gy ſult beyde over den wegh genoegh te lijden hebben.

Doch in deſen ſtaet ben ick gebleven tot dat de H. Moeder van Sevillien quam: ſoo dat het een heel jaer geduert heeft. Ende ſoo ſy nu van Sevillien gekomen was, heeft my ſoo geſtelt gevonden, dat het ſcheen dat ick heel lam, ende ſonder t'gebruijck van mijne leden was. Den ſelven avondt dat de H. Moeder gekomen was, heeft ſy my geſeijt: *Kint komt by my in mijne celle, al iſt dat gy nu niet wel te paſſe en zijt.* Maer ick (ſoo het ſcheen) en konde haer nergens in eenigen dienſt doen. Daer waeren doen ter tijdt vijf ſiecken in't Clooſter, die van de kortſe te bedde lagen, ende d'eene van die was ſoo qualijck te paſſe, ende hadde ſoo quaeden maghe, datſe niet met allen en at. Deſes naem was Iſabella van den H. Joannes Baptiſta. S'anderen daeghs de H. Moeder by my komende, ſeyde; *Ick wille dochter, dat gy deſe ſiecke dient, ende ſorge voor haer draeght, al zijdy ſelve ſieck, want daer en is niemandt anders dieſe beſorghe.* Ick, om my tegen de gehoorſaemheyt niet te ſtellen, ſweegh daer op ſtille, maer docht by my ſelven: *Maer lieven Heere, hoe ſal ick dat konnen doen, die nauwelijckx eenen voet voorts kan ſetten?* Dus ben ick naer de keucken gegaen, ſoo ick

Sy ſieck zijnde, ſtaet de ſiecke by

beſt moghte, om wat te koken voor de gene die d'alderkranckſte van alle was. Maer eer men tot haer celle konde geraecken, waſſet eenen trap op te gaen van viertien trappen Ick dan daer beneden ſtaende, ſprack den Heere aen, ende ſeyde: *Ick bidde u lieven Heere helpt my doch, ende ſtaet my bj, want ick en kan niet op klimmen.* Dus heeft ſich den Heere op den opperſten trap aen my vertoont, in eene heel ſchoone gedaente, in de welcke hy ſich my pleegh te vertoonen, te weten in die gedaente, de welcke hy hadde als hy onder de menſchen was wandelende, ende ſeyde my: *Dochter komt op.* ende dit geſeyt hebbende wierde ick gewaer, dat ick ſonder eenige moeyte boven by hem gekomen was. ende hy is met my naer de celle van die ſiecke ſuſter ghegaen. Alwaer gekomen zijnde, heeft met ſijnen elleboge op den hooftpeul gelegen, gelijck eenen ſieckwaerder pleegh, die ſijne ſiecke ſoeckt te verquicken, ende kouragie te geven. Ende ſeyde my: *Set daer neder dat gy gebockt hebt; ende gaet, dat gy aen d'andere ock wat draeght, want ick aen deſe geven ſal dat gy haer gebrocht hebt.* Ick hebbe doen ſoo wacker, geſondt, ende raſch wegh gegaen, als oft ick geene ſieckte ter weirelt gehadt en hadde, hebbende eene groote begeerte, om terſtont wederom by mijnen

Gaet door eene Goddelijcke krachtde trappen op, heel kranck zijnde-

mijnen Heere JESUS te weſen Ende hoe ſeer dat ick my haeſtede, en hebbe hem wederom komende, daer niet meer gevonden. Doch was die ſuſter, ſoo blijde, ende vrolijck, datſe my ſeyde: *Segt my eens, wat hebdy hier gebracht, ſuſter? want ick en hebbe mijn leven dagen lanck noyt iet ghe-eten, dat my beter geſmaeckt heeft.*

Maer ick en hebbe haer voor alſdoen niet geſeyt van al dat ick geſien hadde: hoe wel dat wy t'ſamen ſeer familiaer waeren. Maer hebbe haer wel naderhandt gevraeght, otter niemandt by haer geweeſt en hadde. Ende ſoo ſy ſeyde dat neen, ſoo hebbe ick oock geſwegen. Maer ſy ſeyde my, dat ſy haer ſelven ſoo wel te vreden, ende verſterckt vondt, datſe ganſch geene ſieckte meer en gevoelde. Dus zijn alle mijne ſiecken terſtondt geneſen, ende hebben haere geſontheyt wederom gekregen. Ende onſe H. Moeder ſeyde my: *Weeſt ghy haere Priorinne, ten is voorſaen niet van noode, dat gy aen d'Overſte oorlof vraeght nopende de dingen die deſe van doen ſullen hebben.*

Doen zijn my de Goddelijcke voorkomingen, ende verlichtingen wederom overgekomen, gelijck te voren, ſoo dat ick eenige uytwendige wercken, ende oeffeningen van doen hadde om die te wederſtaen. Doch ick was in de ſelve ſoo geſtelt, gelijck eenen heethon-

gerigen menſch, die veel koſts voor hem heeft ſtaende, maer die aen de ſelve de doodt ſal eten : want hy ſiet, dat, indien hy volgens ſijnen heeten honger, ende luſt daer af eet, ende ſijnen buyck heel op vult, hy dat daer naer ſal beſterven : ende daerom houden hem andere tegen dat hy niet en ete. doch hoe dat hy meer tegen gehouden wordt, hoe hy meer den honger krijght. Ick oeffende my in de liefde in alle occaſien, die my te voren quaemen. Godt zy gedanckt, die my de geſontheyt, ende d'occaſien gegeven heeft, om die te oeffenen : want ick en verdiende dat niet ; maer ſijne Majeſteyt door ſijne groote goetheyt dede my dat verdienen. De ſuſters waeren alle gelijck verwondert, dat my onſe H. Moeder de ſorge van de ſiecken belaſt hadde, om dat ick ſelve doen ter tijdt heel qualijck te paſſe was. Maer den Heere heeft dat ſoo toegelaeten, op dat men ſien ſoude, wat eene groote kracht, ende macht den Heere aen d'Overſte gegeven heeft, ende onſe H. Moeder oock hadde, om te weten wat ſy belaſtede : ſoo dat alle de ſuſters haer daer af verwonderden, ende ick aldermeeſt, als die ſoo grooten weldaet niet weerdigh en was.

Doch terwyle ick de ſiecke gade ſloegh, ende onder andere eene hadde die uytter maten ſeer ſieck was, ende ick haer wat hadde laten

laten ruſten, ſoo hebbe ick my een weynigh tijdts in eenen kelder vertrocken, om daer in't heymelijck wat te bidden, ende ſoo ick daer wat in ſtilte was, hebbe ick eene lieffelijcke ſtemme gehoort, die my ſeyde: *Staet op*, ende ick ſeyde daer op, *Heere wat belieft u?* want ick kende ſijne ſoete ſtemme wel. Maer hy en antwoorde daer niet op Dus ben ick uyt gegaen, om te ſien waer in dat ick van doen was. De ſuſters ſochten my heel het huys door, om dat de ſiecke ſeer om my riep. Soo ick daer by quam, bevont ick, dat ſy met eene onverwachte flauwte bevangen ſijnde, in groote benauwtheyt was.

Den Heere vermaent haer dat ſy by eene ſiecke ſoude gaē die in noot was

Ick dede daer en boven oock alle den aerbeydt van den huyſe, ghelijck my onſe H. Moeder bevolen hadde: ick hielp oock haer daer ick in konde, in haer lieffelijck geſellchap eenpaerlijck weſende: ende dat met een groote genoeghte, ende wackerheyt, gelijck men van den Heere, van den welcken dat quam, wel gelooven magh.

Daer was oock eene andere ſuſter, die heel kranck was, ende dat ter oorſaecke van eene geweldige inflammatie die haer in d'ooge gekomen was: welcke ſieckte in dat landt ſeer dangereus is, ſoo dat de medecyns terſtont krancken moedt van haer hadden. Op eenen tijdt dan, ſoo den Chyrurgyn, om eens ande-

ren ſieckens wille, noodelijck moeſte uyt der ſtadt gaen, ende expreſſelijck verboden hadde, dat niemant aen d'ooge komen en ſoude, voor dat hy t'huys en quame; (want hy ſeyde dat hy niet langh en ſoude wegh zyn:) ſoo hebbe ick met ſoo groote neerſtigheyt beſorght al dat de ſiecke van doene hadde, dat het ſcheen dat ick geen aerdſch lichaem en hadde, daer ick door belwaert wiert. Deſe ſuſter, was eene groote dienareſſe des Heeren, met naeme Petronella â S Baptiſta. S'nachts ſliep ick neffens haer bedde: ende ſagh eens in den ſlaep, datter twee Religieuſen van onſe Orden in de kamer quamen, de welcke my dochten dat den H. Elias, ende den H. Eliſeus waren. Deſe by de ſiecke komende, hebben de doecken, daer d'ooghe mede bewonden was, afgedaen, ende hier gecureert. Den klevnſten van deſe twee (den welcken den H. Eliſeus was) dede alle dingen met ſoo grooten drift, neerſtigheyt, ende vlytigheyt, dat ick my niet ghenoegh verwonderen en konde. Ende ſoo ſy haer nu gecureert hadden, ſeyden ſy my: *Soo moet men de ſiecken helpen, ende beſorgen, niet ſoo flauwelijck, ende ſlappelijck gelijck gy doet.* Dus docht ick by my ſelven, dat onſe wercken anders in d'oogen Godts zijn, als in d'oogen der menſchen, om dat ſy my dat ſeyden. Ick meynde dat ick

Sy ſiet dat eene ſiecke vã de Heyligen genesen wort

Anders zyn d oordeelen Godts, anders der menſchen.

dat

at ſoo wel dede: doch, door dat is my te ennen gegeven dat, t'welck in my t'beſte was, in d'oogen Godts ſeer onvolwaeckt was. Doch alle dese faveuren dede my den Heere, niet om dat ick goet was, maer om dat ſijne goetheyt blijcken ſoude: ende daer ick alle gratie, ende voorkominghe heel onweerdigh ben, ſoo ſoeckt hy my van ſelfs: ſoo dat ick in der waerheyt niet en weet, waerom hy my niet en verſtoot, ende en verworpt, doch alleen om dat men ſijne goetheyt kennen ſoude.

Allen deſen uytwendigen arbeyt dede ick met eenen grooten trooſt, als de gehoorſaemheyt my die belaſtede. Maer ick en verdiende daer niet met allen mede: om dat hy niet en ſagh naer het quaet dat in my was. Doch dede ick die ſchoon met eenige onvolmaecktheden, ſoo gevoelde ick nochtans in de ſelve eenen grooten trooſt, ende my docht dat het al uyt eene liefde Godts quam gelijck dien Heere dat genoegh ſagh die mijne ziele beminde, ende my ſommige dingen van ter zijde, ende tegen mijnen wille liet overkomen, om dat mijn eygen liefde, te meer blijcken, ende de favеurs, ende gratien wat minderen ſouden.

Ontrent den ſelven tyde, is den arm van onſe H. Moeder, (ſoo ſy op eenen avondt nae

den Choor ſoude gaen om de Completen te ſingen) gebroken: want het was doncker, ende die naer den Choor wilden gaen, moeſten op eene leeder klimmen: doch den booſen vyandt heeft haer van de ſelve met ſulcken gewelt om leege ter aerden geworpen, dat de middelſte arm-pype brack. 't Welck haer ſonder twyfel een over groote pyne moeſte aendoen: ſoo dat wy alle gelijck medelyden met haer hadden; ende ick principael, om dat ick haer uyt'er herten beminde, ende haere ſmerte, ende pijne ſoo gevoelde, als mijne eygene. Behalven d'oefeningen, die den Heere my ſoo gaf, hadde ick noch andere ſiecke te beſorgen: ick hadde boven dien oock ſorge voor de Kercke: ſoo dat ick mijn dingen by nachte doen moeſte, om s'daeghs aen onſe H. Moeder, ende d'andere ſiecken by te ſtaen.

Eene beproevinge van de H. Tereſa.

HET

HET XII. CAPITTEL.

Sy wordt door verscheyden verdriet, ende tribulatien geoeffent. Den Heere JESUS trooft haer met een wonderbaer visioen.

DOgh soo onse H. Moeder my soo besigh ende vermoeyt sagh met soo verscheyden wercken, heeft in d'Orden eene Religieuse aenveert, die haer heel goet scheen te wesen, ende oprechtelijck onsen Heere te willen dienen: maer dese kreegh terstondt eenen afkreck van onse maniere van leven; dogh hiel haer soo, als oft haer die seer wel aengestaen hadde, ende sy tot het ghebedt seer toegedaen hadde geweest, hoe wel sy haer tot 't selve geensins en begaf. Sy bedroogh oock haere Priorinne, ende Biecht-Vader; hoe wel haer dese seer lief hadden. Dus heeft sy aen onse H. Moeder, ende aen my, eene groote materie van lijden gegeven: want sy seyde aen den Biecht-Vader, dat ick aen onse H. Moeder mijne sonden biechtede. 't Welck hy oock gelooft heeft: hierom heeft hy my eens gevraeght, waerom ick my aen Moeder Tereta biechtede: dat ick sien soude wat dat ick dede: dat ick dat doende,

Sy wort belastert dogh onnoosel zynde

haer bedroogh, ende my ſelven: want dat dat eene ſaecke was om in de handen van d'Inquiſitie te vallen. Ick hebbe hem d'oprechte waerheydt geſeydt; maer hy en geloofde my niet. Ick hebbe hem oock geſeyt, dat deſe Suſter in haeren roep, ende ſtaet geen contentement en hadde Hy ſeyde dat jae, jae datſe heel goedt was, ende eene tweede Catherine van Sienen: maer dat ick boos was, ende in ſonden leefde. Dat duerde ſommige dagen, ende deſe arme creature en quam nochtans tot gheene kenniſſe. Onſe H. Moeder, hoe wel ſy ſtille ſweegh, wiſte altemael wat'er gebeurde; maer wachtede wat, om dat deſe Nichte was van eenen van haer ſpeciale vrienden, die haer die in handen gelevert hadde: ende ſy en ſocht anders niet, dan dat ſy haer beteren ſoude. Onſe Moeder wiſte oock wel, hoe deſe Suſter met my leefde: want ſy ſprack my ſoo aen, dat het aen een Religieuſe geenſins en betaemt ſoo te ſpreken. Dogh den Biecht-Vader, ende de Priorinne ſtonden haer voor. Corts daer naer moeſte onſe H. Moeder uyt der Stadt gaen om eenige nieuwe Clooſters te fonderen, ende wilde my met haer van daer nemen, om dat die Suſters my eenpaerlijck quelde, ende mocyte aendede. Doch om dat de Priorinne ende den Biecht-Vader haer veel betrouwden, heeftſe

eeftſe eenen middel, ende vondt gevonden, m uyt het Clooſter, en uyt met eenen d'Orden gaen. Ende uytgegaen weſende, heeftſe een eer ongeluckigh houwelijck ghedaen. Om eſe, ende diergelijcke dingen, dier uyt-ghe-royt wierden, ſijn d'Inquiſiteurs op eenen jdt, om onſe H Moeders wille in't Clooſter ekomen, ende hebben informatie van heel e ſaecke genomen. Maer bevindende dat et al leugens waren dat men ſeyde, hebben aer voor onſchuldigh bekent. De welcke eel blyde was dat haer deſe ſchande overquam, m datſe vry, ende onnooſel was in't gene laer ſy van beticht wierdt. Om deſe, ende ndere oorſaecken verſocht ick op de Prior-nne, datſe my ontſlaen wilde van het officie an Poortierſter aen de ſchyve, dat'er andere uſters genoegh waeren, aen welcke ſy dien aſt wel mochte betrouwen, ende aen de welc-ke het ſonder twyfel ſpeet dat onſe H. Moe-der my daer altydt hiel. 't Welck ſy my, al noe wel ick twee, oft drymaels op haer ver-ſocht hadde, niet en heeft willen toelaten.

Op eenen tijdt, ſoo ick in de Miſſe was, ende in my ſelven eenige benauwtheden, en-de bangigheden gevoelde, hebbe ick my tot een ſtil gebedt begeven. Ende in deſe ſtilte heeft den Heere ſigh aen my vertoont in die gedaente ende poſture, in de welcke hem

Pilatus

Pilatus voor 't Joodtſchen volck ten toon brocht, als hy ſeyde *Ecce homo*; te weten me doornen gekroont, de handen gebonden, ee koorde om den hals hebbende, ende heel he lichaem door met geeſſelen doorſcheurt. M docht oock, dat het geſchreeuw, ende geroep van alle de Joodtſche gemeynte (als ſe riepen, *Cruyſt hem*, *Cruyſt hem*) my door de herſſenen gingh, ende mijn hooft gelijck door-ſneedt. Den Heere by my komende, heeft met eene lieflelijcke ſtemme tot my geſeyt: *Dochter, ſiet dogh eens hoe ick geſtelt ben! dunckt u, dat gy ſoodanige ſmerten gevoelt, gelyck de mijne geweeſt hebben?* Deſe woorden hebben mijn herte als door-ſneden, ende gelijck met ſchichten dweers door-ſchoten, ende my ſoo onſteken, ende blackende ghelaten, dat ick gemoet was, om noch veel meer te lyden, wat dat my oock voor quame om te lijden.

Sy ſiet den Heere in de gedaente van ſijne Paſſie.

Dit viſioen is terſtondt verdwenen, ende my is alſdoen in den ſin gekomen 't gene den Heere my eens te voren geſeyt hadde, te weten dat ick in het geſelſchap van Moeder Tereſa veel lijden moeſte. Doch als ick op dit viſioen dochte, ſoo en ſagh ick mijne kranckheydt niet eens aen, (de welcke nochtans ſoo groot was, dat ick oock om kleyne ſaken kreunde) noch oock deſe ſwaerigheden ende moeyelijckheden die ick in 't geſelſchap

van

an onſe H. Moeder moeſte lijden: de welcke
y, eenſdeels om datſe ſoo kranck was, ende
ltijdt op den wegh was reyſende, meer ge-
voelde dan ick (hoe wel ick die meer gevoel-
de dan ick wel ſoude konnen ſeggen) eenſ-
deels oock om datſe in de herbergen, daerſe
quam, ſoo luttel gemacks, ende gereedtſchaps
vondt, om die wat te ſoulageren, ende te ver-
minderen.

Op een ander tijdt, ſoo ick in't Convent van Avila des woenſdaghs in de Goede-weke, in my ſelven de ſmerten, ende pijnen overleggende was, die onſen Salighmaecker nu aenſtaende waeren; hebbe mijnen geeſt wat vergadert: ende ſiet, terſtont vertoonde ſich den Heere aen my, als eenen die vlucht, ende ſoeckt t'ontloopen de gene die hem van achter naerloopen om hem te vangen, ende in ſijns vrindts huys de vlucht neemt, om ſich aldaer te verſteken, ende t'perijckel t'ontgaen. Teenemael op de ſelve maniere is den Heere by my ingekomen: ende quam ſoo hijgende, ende verbaeſt, gelijck dien anderen ſoude doen, geduerighlijck uytkijckende, of die uytwaeren om hem te vangen, hem noch vervolghden. Maer hy en ſprack niet een enckel woort. Doch ick was hierom ſoo bedroeft, ende beroert, dat ick hem ſeyde: *Heere wat belieft u? Siet daer is mijn herte: dat uwe Majeſteyt hem daer in ver-*

Den Heere vertoont ſig aen haer heel benauwt zijnde.

vertrecke. Maer hy, niet met allen ſeggend is ſoo wegh gegaen, laetende my ganſch b nauwt, ende bedroeft, om dat ick hem in ſo grooten benauwtheyt, ende anghſt geſien hadd

Als onſe H. Moeder Capittel hiel, hee my den Heere *Jeſus* menighmael getrooſt, ſo dat my docht dat ick doen in den hemel wa ende ick ſagh ſomwijlen, dat de H Moede heel klaer blinckende, ende als met ſonne ſtra len omringhelt was.

Maer om wederom tot de ſwaerigheden, end d'ongemacken van over wegh te komen: ſo wy gegaen waeren om t'Convent van *Vill nova de la Jara* te ſonderen; ſoo en was al daer geen loopende water, dan alleenlijck i eenen diepen put. Doen heeft de H Moe der een groot radt doen maecken, om alſoo met meerder gemack, ende minderen aerbeyt daer water uyt te putten, ende op te haelen. Doch ſoo ſy gaet ſien, hoemen dat radt aen hangen, ende ſtellen ſoude, ſiet ſoo is 't ſelve, (ſoo den timmerman ſy ſelven vergetende daer niet op en denckt) eer het met de koor de vaſt gemaeckt was hem ontſchooten, ende ontvallen. Den Heere, om dat hy haer lief hadde, heeft ſijne dienerſſe hier een nieuwe materie van wat te verdienen toegeſtiert: want t'voorſeyde radt ontſchietende, is op haeren gequetſten arm gevallen, ende heeft dien op

De H. Moeder Thereſia wort noch eens gequetſt.

een

en nieuw geplet. Soo datſe korts daer naer
ier at in de ſelve een apoſteume ghekreghen
eeft, ende de ſelve ſoo perijkeleus, dat, ten
aere ons den Heere de gratie gedaen hadde
et haer noch wat te laten leven, wy, ende ſy
lve niet anders en meynden, ot ſy en ſouden
erven, doch d'apoſteume is ten laeſten met
ewelt van ſelfs uyt-gebroken. Deſe ſmerte
an onſe H. Moeder, was voor alle haer doch-
ers, ende voor my in 't byſonder, gelijck eene
oodt, ſoo ſeer gevoelden wy die.

HET XIII. CAPITTEL.

*Sy is met de H. Thereſa in 't peryckel van te ver-
drincken in eenen water-vloet: noch andere
haere ſwaerigheden, mitsgaders
oock haere ootmoedigheyt.*

WAert dat ick alle de ſwaerigheden, ende
ongemacken wilde vertellen die ſy ge-
adt, ende geleden heeft allen den tijdt ge due-
ende dat ick met haer gereyſt hebbe, ick en
eet niet wanneer ick ſoude konnen gedaen
ebben: Want al 't gene in haere boecken
erhaelt ſtaet, als oock t'gene ſy te Burgos
't welck de laetſte fondatie geweeſt is die ſy
edaen heeft) geleden, ende gepaſſeert heeft,
s gelijck niet met allen: niet en is oock, het
gene

gene sy somwylen schryft van het groot gh
breck, ende armoede onderwege geleden, wa
ons dickmaels alle eet-ware, ende noot dru
gebrack. Ick ben gedachtigh, dat ick op eene
tijdt, soo de H. Moeder heel manck, ende or
machtigh was, anders niet gehadt en hebb
om haer wat te verstercken, ende te laven
dan een beetken broodts in schoon water ge-
dopt. Want de riviere liep soo over van he
opper-water, dat die van de stadt ons niet hel
pen en konden, noch wy uyt de stadt jet
krygen, om dat ons huys buyten de stadt was
ende niet verre van die riviere: de welcke voo
alsdoen soo over-liep, dat 't selve huys hee
onder t'water stondt: ende 't selve was soo
oudt ende vervallen, dat het aen elcke water-
bare dier quam, scheen om verre te willen
vallen. Ende de celle van onse H. Moeder
was soo qualijck gestelt, dat men overal door
't geschent dack, gemackelijck den dagh kon-
de sien, ende de mueren waeren vol spleten
ende scheuren. Daer en boven was de locht
daer heel stuer, ende straf, om dat die stadt in
een koudt geweste gelegen is. De riviere was
nu tot d'eerste stagie gekomen: ende om dat
wy in groot peryckel waren, hebben wy het
H. Sacrament des Autaers nae het opperste
des huys gedragen: jae wy meynden alle oo-
genblicken dat wy souden verdroncken heb-
ben.

Eenen grooten water-vloedt.

ghen. Wy laten geduerighlijck de Litanien, wa nde waren in dat perijckel van den ſes uren dru morgens af, tot den middernacht, ſonder iet ene eten, oft te ruſten: want al dat wy hadden on as verdroncken. Doch onſe H. Moeder bb as boven al verſlagen, ende benauwt, want co at Convent en was maer onlanghs gefon- ge eert. Doch den Heere heeft haer alſdoen no o verlaten, ende ſoo ſonder eenige Godde- el jcke directie, datſe niet en wiſte, of het et eter, ende geraedtſamer was daer te blijven, ns ft wel van daer te vertrecken, gel jck andere o Religieuſen gedaen hadden. Wy waeren e lſdoen alle gelijck ſoo ontſtelt, ende benauwt, d at wy op onſe Heylige Moeder niet eens en ochten, ende haer niet met allen t' eten en aven. Daerom, ſoo het nu heel late was, iep ſy my, ende ſeyde, *Siet doch eens, Doch- er, offer wat broodts overgebleven is: geeft my doch een beetken, want ick bevinde my heel ranck, ende ſlap.* Ick dat hoorende, docht my myn herte te breken: daerom ſeyden wy en eene Novitie die jonck, ende ſterck was, dat ſy wat broodts onder het water ſoude op- halen, in het welck ſy tot den riem toe in ginghen, ende ſoo hebben wy haer daer een beetken af gegeven, want wy en hadden doen 't huys anders niet: ende ſouden alle gelijck van honger geſtorven hebben, hadden-

Haere compaſſie tot de H. Moeder Tereſa.

der niet sommige uyt de Stadt t'onswaer overgeswommen. Ons docht dat het Engelen Godts waren, want wy en wisten niet waerse gekomen waren. Dese onder het water gaende, hebben de deuren open-gebroken. Daer naer begonst het water uyt de Camers wat te vertrecken: doch sijn de selve soo vol steetten, ende vuyligheyt gebleven dat'er meer als acht kerren vuyligheydts, die het water al mede ingebrocht hadde, uyt gevoert sijn. Doch de kamer van ouse H. Moeder scheen alle uren om verre te willen vallen: want (soo geseyt is) was soo gescheurt doorlachtigh, ende open, dat'er den wint regen, ende de nacht-koude over al doorspelden. Ick hadde op myn bedde twee laigien; van de welcke ick d'eene over haer spreyde, d'andere hongh ick tegen de syde van haer koetse, soo nochtans dat sy niet gewaere en wiert, dat ick my selven die ontnomen hadde: want sy en soude dat niet toegelaten hebben. Ende terstont als sy in slape was, voeghde ick my stillekens neffens haer bedde, om wat te rusten, ende dat al sittende: ende als sy my riep, geliet ick my soo, als of ick van myn kamer gekomen hadde: soo dat sy my somwylen vraeghde: *Kint hoe sydy soo haest hier.*

Somwy-

Somwylen, soo sy nu sliep, gingh ick haere kleederen, ende doecken uytwasschen, want om datse siech was, soo was het my eenen troost, ende genoeghte, haer net, ende suyver te houden; wel wetende, hoe seer sy de nettigheyt, ende kuyscheyt beminde. Veele nachten was ick dat ick niet en sliep, hoe wel het my niet swaer en viel te waken, ende niet te slapen, om haer alsoo te dienen, ende vrientschap te betoonen. Jae tot den dagh toe dat sy stierf, hebbe ick altydt groote sorge gedragen, datse doch net, ende kuysch soude liggen. Dat meer is, oock op den dagh datse uyt dit leven scheyde, ende niet meer spreken en konde, hebbe ick haer een schoone wiele, ende schoone voor-mouwen aengedaen. Sy, siende datse soo net was, ende haere oogen naer my keerende, heeft my vriendelijck belachen, als of sy my met eenigh merck-teecken daer af wilde bedancken. Doch sy was soo groote lief-hebster van de nettigheyt, ende reynigheydt, dat sy dat over al, ende in alles liet blijcken.

Sy dient haer in alles.

Doch om wederom te komen tot 't gene ick begonst hadde te seggen, ick was doen soo wel te passe, ende soo in den geest ghetroost, als of ick heel den nacht wel geslapen, ende wel ge-eten hadde. Doch dat dede den Heere tot troost van onse H. Moeder:

want hadde sy gewaer geworden, dat my den aerbeyt, die ick voor haer aen-nam, qualijck bekomen hadde, het soude haer een groot kruys geweest hebben. Den Heere dede, dese ende diergelijcke dingen in my arme sonderesse ten opsichte van sijne lieve dienstmaeght, ende vriendinne Teresa, aen de welcke ick niet weerdigh en was te dienen. Dus vreese ick seer, dat het my niet en strecke tot sonde, dat ick my met soo grooten goet niet beter en hebbe weten te behelpen, oft mijn profijt daer mede doen. Ende voorwaer ick hebbe groote redene van te vreesen: want ick van jonghs af altijdt eenen natuerlijcken treck gehadt hebbe, om in kleyn kinderwerck mijn vermaeck te nemen. Hierom als ick daer over eenigh vroegen van conscientie gevoelde, seyde ick tot den Heere: *Heere waer't dat ick in't gesel schap van eene Heylige waere, ick soude wat beter leven, ende naervolgen al dat ick in haer sage, letende op alle haere manieren, exempelen ende wercken.* Met dusdanige gepeysen vergaderde ick mijn sinnekens wat, als het my wat luste te jocken. Doch dat den Heere my dese gratie gedaen heeft, en moetmen mijne begeerten niet toe schryven: hoe wel ick geloove, dat die niet de mijne, maer des Heeren begeerten geweest hebben, den welcken dat door

Haere groote oetmoedigheyt.

loor ſijne wysheydt, ende bermhertigheydt nu
il langh ſoo geſchickt, ende gevoeght hadde,
ende my dat dede begeren: te weten, op
lat ick, in dit heyligh geſelſchap ſijnde, ende
nochtans niet doende dat ick behoorde te
loen, daer teenemael door ſoude beſchaemt
vorden, ſiende mijne groote ydelheydt, ende
nooveerdigheydt: om dat ick hadde, dat ick
niet weerdigh en was te hebben, ende daer
ick ſulcken profijt niet mede en dede, als wel
eene andere ſoude gedaen hebben, haddeſe in
mijn plaetſe geweeſt.

HET XIV. CAPITTEL.

Sy is geduerighlijck in't geſelſchap van de H. Moeder Thereſia, aen de welcke nu ſieck zijnde ſy dient, die oock in haere armen haeren geeſt geeft.

ICk keere wederom tot de ſwaerigheden ende moyelijckheden die de H. Moeder over wegh geleden heeft, te weten die haer over gekomen zijn, naer t'gene ſy in't Convent van Burgos geleden heeft: als, wanneer haer den Heere ſeyde, datſe nu vry wel van daer moght vertrecken, wantſe daer wel wat geleden hadde, maer dat haer noch meerdere waerigheden aenſtaende waeren. Sy is dan

van

Een nieuwe swaerigheyt voor de H. Moeder Theresia, uyt het testament haers Broeders veroorsaeckt.

van daer naer Valledolid getrocken, alwaer haer eene nieuwe swaerigheyt overkomen is, ende dat ter oorsaecke van een testament van haeren Broeder: want hy by testamente belast hadde, dat sijne goederen naer sijne aflijvigheyt, aen t' Convent van Avila souden gegeven worden, in dien sijne sonen sonder hoir quaemen te sterven. Sijne vrienden seijden dat dit testament van geender weerde en was; daerom sochten sy de H. Moeder met schoone woorden te paeyen. Hoe wel sy niet licht en was van iet 't aenveerden, oft te nemen, datse niet vast, ende voorseker en wiste dat Godt toequam. Doch, om datse hunnen wille, ende voornemen niet toestaen en wilde, is'er eenen van d'Advocaten soo onbeleeft, ende onbeschaemt geweest, dat hy regel-recht naer 't Clooster komende, haer met schamp gewoorden heeft begonst t'overgaen, seggende datse soo goet niet en was alsse wel scheen, ende dat vele wereltsche menschen meer exempelen van deughden toonden als sy. Waer op de H. Moeder niet anders geantwoordt en heeft, dan: *Godt vergelde het u dat gy my doet.* De Prioorinne van't Convent, door hunne moeyelijckheyt nu verwonnen sijnde, was met hun, ende daer sy nochtans van de H. Moeder uyt'er maten seer bemindt wiert, en bemin-

de,

e, noch en eerde, haer in dese laecken van aeren kant niet, soo sy wel behoorde: dus zyde sy ons, dat wy uyt haer Convent sou- en vertrecken, ende soo wy nu wegh gin- gen, vattede sy my by de deure met myn kleedt, ende seyde, *Gaet, ende en komt hier niet meer weder.* Dit was aen onse H Moe- der hert om hooren, om dat het van eene van haere Dochters quam; want haer, dochte dat haer dese meerdere eerbiedinge behoorde te bewysen dan de wereltjcke personen deden, ende dat dese aen de wereltjcke menschen meer respeckt droegh, dan aen haer.

Soo is sy dan van daer naer *Medina del Campo* gegaen, om dat men daer door passe- ren moeste, om naer het Convent van Avila te gaen daer sy Priorinne af was. Te *Medina* gekomen sijnde, heeftse noch den selven avont de Priorinne van aldaer vermaent, nopende eene saecke die soo heel quaedt niet en was, moeste nochtans wel gebeurt worden. Dese heeft die vermaninge niet wel genomen, wae- rom oock onse H. Moeder niet wel te vreden en was, siende dat haere Dochters, door het toedoen des boosen vyandts, soo veranderden, om dat haer dese te voren heel ghehoorsaem plegen te wesen. Dit was haer heerdt om hooren: dus is sy in eene kamer gegaen, de Priorinne in eene andere. Door dese ver-

anderinge ende ongewoonte is onſe H. Moeder ſoo ontſtelt geweeſt datſe dien avont niet en at, ende heel dien nacht niet een ooge toe en hadde. Des anderendaeghs ſijn wy van daer vertrocken, garſch geen eten met ons nemende, om onderwegen te eten. De H. Moeder was van dien tydt af al ſieck van de ſieckte daerſe daer naer af geſtorven is: ende ſoo wy heel dien dagh overwegh waren, en hebbe ick niet met allen konnen vinden, dat ick haer 't eten moght geven. Jae ſoo wy op eenen avondt in een ſlecht Dorpken gekomen waren, en hebben daer in niet met alle eetbaers gevonden. De H. Moeder was heel kranck, ende debiel, ende ſeyde my: *Dochter hebdy wat? geeft my doch wat, want ick worde flauw.* Ick en hadde anders niet, dan wat drooge vygen: ende ſy was brandende van de kortſen. Ick gaf vier realen, datſe my daer twee eyeren om koopen ſouden, wat dat die oock ſouden koſten. Dogh ſoo ick ſagh, dat daer niet om gelt te koopen en was, ende dat het gelt my wederom gebrocht wiert, ſoo en konde ick de H. Moeder, die in't aenſicht half doodt was, niet aenſien, of ick moeſte ſelver weenen. Ick en ſoude de ſmerte, die ick alldoen ghevoelde, met geene woorden konnen uytſpreken, want my docht dat mijn herte my van rouwe, ende droefheyt ſcheurde.

Moeder Anna heeft compaſſie met de H. M. Tereſia.

Dus

Dus en deede ick niet dan weenen, om dat ick my ſelven in ſulcken armoede, ende ſoo geſtelt ſagh, dat ick haer ſagh ſterven ſonder iet te konnen vinden dat ick haer moghte geven om haer wat te verquicken, of te helpen. Maer ſy, eene Engelſche verduldigheyt in alles toonende, heeft tot my geſeyt: *Dochter en kreyt niet: Den Heere wilt dat nu ſoo hebben.*

Doch ſoo nu den tijdt gekomen was, dat ſy uyt deſe werelt ſoude ſcheyden, heeft haer den Heere in alle manieren noch meer geoeffent: maer ſy verdroegh dat al, als eene Heylige, gelijckte oock altydts gedaen hadde. Maer ick gevoelde dat veel meer, want ick min verſtorven was dan ſy: ſoo dat ſy my trooſten moeſte, ende my ſeggen dat ick my dogh niet ontſtellen en ſoude, datſe met die eene vyge dieſe ge eten hadde, te vreden was. Des anderendaeghs ſijn wy t' Alua gekomen, dogh met ſoo groote ſchockinge, ende onſteltenille des lichaems, dat de medecyns geene hope meer van haer leven en hadden. Het welck my ſeer bitter om hooren was: principalijck, om dat wy t'Alua waren, ende om dat ick peyſde dat ick in deſe wereldt ſonder haer, overblyven moeſte. W'ant boven dien dat wy malkanderen lief hadden, ſoo was het voor my eenene grooten trooſt, dat ick Chriſtum on-

ſen Heere in haer herte een paerlijck tegenwoordigh ſagh: want ſy was met hem in haere ziele ſoo vereenight als ofse in den Hemel by hem geweeſt haade: ſoo datſe in my eene ſoodanige eerbiedinge verweckte, gelijck de menſchen aen Godt den Heere, als hy ergens tegenwoordigh is, moeten bewyſen.

Het was inder waerheydt gelijck eenen hemel haer te mogen dienen, ende eene groote ſmerte haer in ſmerte te ſien: 't welck al te ſamen gerekent, voor my wel ontrent veerthien jaren geduert heeft. Want van eerſten af dat ick in het Clooſter quam, heeft ſy my in haer celle genomen, ende hebbe van dien tydt af altydt ſoo langh als ſy geleeft heeft in haer geſelſchap geweeſt, behalven doenſe te Sevilien was: want (ſoo boven verhaelt is) ick en was alſdoen niet wel te paſſe. Alle welcken tydt dunckt my qualijck eenen dagh geweeſt te hebben. Doch de H. Moeder was op mijne ſlechte, ende plompe dienſten van dien tydt af ſoo gepaſt, datſe niet eenen dagh ſonder my geweeſt en is. Middeler tydt is my eens eene ſware kortſe overkomen, ende ſy moeſte s'anderendaeghs gaen reyſen om haere Clooſters te viſiteren: daerom ſcheen het dat ick alſdoen met haer niet en ſoude konnen vertrecken. Sy ſeyde my: *Dochter en wilt u daerom niet ontſtellen: want ick ſal order geven,*

Is haere gedurige geſellinne.

en, datmen u terstondt als u de kortse sal erlaten hebben, naer my toe schicke. Des iddernachts roept sy my, ende vraeght hoe ik my al hadde? Ick op my selven lettende, evondt dat ick geene kortse meer en hadde, s'morgens opstaende, is by my ghekomen nde seyde: *Seker, Dochter, gy en hebt nu geen rtse meer, wy mogen ons dan nu wel op en wegh begeven.* Ick en wenschte, noch n sochte niet anders, ende rekommandeerde aer aen den Heere. Dus sijn wy s'anderen aeghs s'morgens vertrocken.

De H. Moeder seyt naer gesontheyt toe.

Die vyf dagen datse t'Alua was, eerse noch tierf, was ick meer doodt, als levende: doch wee dagen eer sy overleedt, soo wy 't samen lleene waren, seyde sy my, *Dochter, de ure van myne dooát is nu ghekomen.* Welck woordt mijn herte doorsneden heeft, gelijck een mes: dus en hebbe ick niet eenen voet van haer gegaen, ende seyde aen de Susters, datse 't my doch al brengen ende beschicken wilden dat ick van doen moght hebben: 't welck ick daer naer aen haer gaf: want het was voor haer eenen troost, dat ick ontrent haer was. Op den selven dagh datse uyt de werelt scheyde, en konde ick van s'morgens af niet een enckel woordt spreken. Doch ontrent den avondt seyde my *P. Antonius de Iesu*, een van d'eerste *Discalsen*, die haer bystondt,

ſtondt, dat ick wat ſoude gaen eten. Terwyle ick at, en lagh de H Moeder met haer lichaem niet ſtille, maer ſagh over al hier, ende daer. Dus vraeghde haer *P. Antonius* ofſe my begeerde te hebben: ſy gaf met eenige teeckenen te kennen, jae, ende alſoo ben ick wederom by haer geroepen. Siende dat ick wedergekeert was, heeftſe vriendelyck begonſt te lacchen, ende my ſulcken affectie, ende liefde betoont, datſe my met haer handen gevat, ende haer hooft op mijne armen doen ruſten heeft: 't welck ick ſoo langh ſoo gehouden, ende omhelſt hebbe, tot datſe verſcheyde. Middelertydt ſcheen ick meer te ſterven, dan ſy: want ſy was ſoo blakende in de liefde van haeren Bruydegom, datſe niet anders en wenſchte, ende en begeerde, dan dat die ure eens komen ſoude, wanneer ſy nu van dit lichaem ontbonden ſijnde, hem vaſtelijck moght genieten. Doch, om dat den Heere ſoo goedertieren is, ende myne kleyne verduldigheyt ſagh in dit cruys te verdragen, ſoo heeft hy ſigh met heel ſijne Majeſteyt ende alle 't geſelſchap der Heyligen aen my vertoont, die beneden haer bedde aen't voet eynde ſtonden, om haere ziele te halen ende te vergeſelſchappen. Ende dit glorieus viſioen duerde wel ſoo langh, datmen eenen *Credo* ſoude geleſen hebben: ſoo dat ick tydts genoegh

De H. Tereſia ſterft in haere armen.

Chriſtus komt die haelen en veel Heyligen met hem

gnoegh hadde, om mijne droetheydt, ende erdriet in eene groote resignatie te verande-n, ende oock om den Heere vergiffenisse te lidden, ende te seggen: *Heere, alsu aer't dat et uwe Majesteyt oock beliefde haer tot my-en troost hier noch te laten; nu nochtans, als ck haere glorie gesien hebbe, soude ick op u rgeeren, dat gyse my oock niet eenen oogen-ick langer op der aerden en liet.* Ende al-o is die salige ziele verscheyden, ende ge-ick eene duyve uyt gevlogen om Godt ha-n Heere te gaen genieten.

HET XV. CAPITTEL.

Sy bidt de H. *Teresia, datse haer van den* Heere *eene wel-geschickte liefde verkryge*

MAer om dat de H. Moeder my soo seer beminde, soo hadde ick op haer begeert, atse my naer haere aflyvigheyt wilde ver-rooosten, ende my van den Heere eenen soo rooten vrydom des geests verkrygen, dat ick en geenen persoon ter wereldt met eene on-eregelde affectie en soude blyven hangen, oft engechecht sijn. Ick was van natuere heel enegen tot beminnen: daerom beminde ick aer meer dan men eenige saecken ter werelt soude

DeEerw. Moeder Anna ver soeckt op haer eene welgeschickte liefde.

ſoude konnen beminnen, gelijck ick oc
alle andere Religieuſen beminde, die ick la
dat naer de volmaecktheyt trachteden, die
de H. Moeder oock teer bemint wierd
Daerom ſeyde ſy my ſomwijlen, dat deſe
groote affectie tot haer, niet goet voor de zi
en was; maer dat ick die, in indien ick
ſaeligheyt van mijne ziele ſochte, moeſte la
ten vaeren: doch ick en hadde die op d
dagh dat ſy van hier ſcheyde, noch niet g
laeten, noch afgeleyt. Maer ſy heeft my
van den Heere verkregen. W'ant van di
tijdt af hebbe ick teenemael vry, ende ſond
eenigh aenkleven, ende aenhanginge van a
fectie geweeſt. Hoe wel dat my dunckt, d
ick nu meerdere liefde draege tot de gene d
ick lief hebbe, als te voren, nochtans ſond
eenige ſchaede die uyt d'eygene liefde ſou
mogen ſpruyten. Maer in andere ſaecken he
be ick my gedraegen, als oft ick alleene i
de werelt waere: want ick beminſe alle i
Godt, ende om Godt Daerom hebbe ic
haer doodt lichaem met eene ſtercke, end
mannelijcke liefde beſorght: want hebbe d
ſoo gedaen, als of my haer doodt ganſch nie
aengegaen en hadde.

Ick hadde wel willen in dat Convent va
Alua blijven woonen; maer de Priorinne, end
de Religieuſen van Avila 't welck mijn Con
ven

nt was, en hebben 't niet begeert: want
bben my terstont t'huys ontboden. Ick dat
rstaende, was daerom wat ontstelt, ende be-
pert. Maer de H. Moeder vertoonde haer
n my, ende seyde: *Dochter weest gehoor-*
sem in 't gene u bevolen wort, ende gaet.

Soo ick nu t'Avila was, las ick eenige ge-
den ter eeren van onse H. Moeder, ende
e vál my aen haer in mijn gebedt Ende soo
ik dat aen mijnen Bicht-vader te kennen gaf,
yde hy, dat ick qualijck dede, dat ick eene
eylige aenriep, die noch niet gecanoniseert
n was, ende gebiedt my dat ick dat voor-
ien niet meer doen en soude. 's Nachts daer
aer heeft haer de H. Moeder aen my in den
aep vertoont, heel glorieus blinckende, ende
n groote glorie, seggende: *Dochter begeert*
van my al wat gy wilt, ende ick sal 't u ver-
vry en. Ick ontwaeckt zijnde, seyde haer:
ick begeere op u den geest Godts, dat dien al-
ijdt in mijne ziele blijve. Ende alsoo isse ver-
chenen, ende heeft my in d'opinie die ick
an haere heyligheyt hadde, noch meer be-
estight Ick hadde wel eenigh wroegen van
onticientie om 't gene my den Bicht-vader
geboden hadde, maer door dat visioen is
t selve teenemael verdweenen: hoe wel ick
en haere Heyligheyt geensins en twijfelde.
Nochtans, om dat mijnen Bicht-vader my
dat

Sy roept de H. Theresia aen noch niet gecanoniseert zijnde.

dat verboden hadde, soo quelde my dat w
want hy my geseyt hadde, dat ickse niet
soude aenroepen als eene Heylighe. Do
ick seyde over al, ende eenpaerlijck, da
Heyligh was, niet soo seer om die singulie
gratien, die den Heere gedaen hadde, en
de welcke opentlijck te kennen geven, da
Godt aengenaem hadde geweest, als om dat
om sijnen wille, ende naem uyt liefde ve
swaerigheydt, ende verdriet gheleden had
('t welck ick eensdeels met mijne oogen g
sien, eensdeels oock met der daedt sel
eenigsints geproeft hebbe :) ende beken
oversulckx, dat het waer was 't gene my de
Heere te voren eens geseydt hadde, te w
ten dat ick in haer gesellschap, ende compaign
veel swaerigheyt, ende verdriet lijden soud
Mijne swaerigheyt was maer uytwendigh
maer 't gene sy van binnen, ende in't heyme
lijck leedt, sonder dat dat iemant sagh, wa
onsprekelijck, ende oneyndelijck,

Ick ben indachtigh 't gene haer op eenen Kers
avondt gebeurt is, want doen was sy in ove
groote benauwtheyt, ende verdriet. Wan
soo den *Nuntius* des Paus eene bulle gege
ven hadde, door de welcke hy aen de gemey
ne Carmelieten volle macht gaf, om d'on
geschoeyde Carmelieten te vangen; ende o
dien avondt haer de copye van dese Bulle ge

d'Onge' schoeyde Carmeliten worden van de gemeynte gequelt-

ge-

even was, (uyt de welcke sy verstondt dat lle haere kinderen te niet souden gedaen worlen, ende dat den *Nuntius* wilde, dat alle aere Cloosters vergaen souden) soo hebbe ck haer gebeden, datse doch een kleyn beeten in de collatie eten wilde ; eerse naer de Metteren gingh. Maer soo sy nu soo heel edruckt, ende bedroett in den Refter sat, is len Heere *Jesus* by haer gekomen, ende het roodt brekende, heeft haer een brockxken n den mondt gesteken, seggende : *Eet dochter, want ick sien dat gy veel te lijden hebt : neemt doch couragie, want t' en can niet min.* Soo wy dien nacht in de Mettenen waeren, waeren haer oogen gelijck twee fonteynen, als oock d'onse allegader die haer doen sagen. Want haer swaerigheden, ende verdriet, waeren heel merckelijck, ende ick hadde daer oock wel mijn deel af, want ick haer uyter-maeten lief hadde. Doch gelijck ick deelachtigh geweest hebbe van haere swaerigheyt, soo hebbe ick oock van haere vreugt, blyschap, ende saligheyt geweest.

HET XVI. CAPITTEL.

D'Engelen seggen haer, dat het lichaem van de H. Moeder Theresia sal vervoert worden: de welcke aen haer Religieusen haer dickmaels vertoont, ende de Eerw. Anna op verscheyde manieren onderwijst, ende troost.

MAer om dat ick haer (soo ick geseyt hebbe, in sulck eene glorie gesien hadde, soo wenschte ick seer, dat haer H. lichaem naer Avila mocht gebrocht worden. Dus soo ick eens by my selven peylde, maer offer oock imandt eens proefde haer heyligh lichaem van daer te nemen, nochtans eene vreese soude hebben van dat bestaen, om dat sy niet en soude weten hoe dat 't selve gelegen, ende gestelt was. Ende soo ick dat ernstelijck begeerde, hebbe aen onsen Heere de saecke gerekommandeert. Ende siet, soo ick nu in slape was, hebben my d'Engelen naer haer graf gevoert, ende 't selve open gedaen hebbende, haer lichaem my getoont: welck soo heel, gansch wel rieckende, levendigh van coleur, ende in sulcken gestelteniſle was, gelijck het was doen het in het graf gheleyt is. Dese Engelen hebben my oock de twee mouwkens getoont, diese aen den arm hadde, soo heel, ende ongeschonden

d'Engelen seggen haer dat t'lichaem van de H. Moeder Theresia sal vervoert worden.

den, als oftse die eerst aengetrocken hadde. Daer naer seyden sy : *Zydy nu te vreden : Wildy noch iet anders ?* Ick antwoorde dat ick noch beter te vreden soude zijn, waer't dat ick 't selve lichaem in haer Convent van Avila soude sien: Maer dat den Hertoge van Alua geensints toelaeten en soude, datmen dat van daer wegh nemen soude. Daer op seyden d'Engelen : *En weest van weghe de Hertogen niet seer beladen, als maer den Coninck dat en wilt hebben, want dien kan dese saecke teenemael vervoorderen oft omstooten.* Doch de Hertogen zyn corts daer naer komen te sterven, ende den Coninck, om dat hy d'erfgenamen daer in voldoen soude, ende believen, heeft verboden, datmen 't niet vervoeren en soude.

Maer eer dathet soo gebeurde, soo dede heel het Orden groote moeyte, instantie, ende verstoeck dat het voorseyde lichaem naer Avila mocht gebrocht worden : ende ick, om de groote affectie, die ick tot het selve droegh rekommandeerde heel dese saecke aen den Heere. Doch den Heere antwoorde my : *En weest daerom niet beladen : want het sal sonder eenigh twijffel noch eens t' Avila komen.* Ick, vallende den Heere wat lastigh, vraeghd ehem vryelijck, wanneer het selve geschieden soude. My is geantwoordt, dat het op den dagh van de Presentatie van

De Heere verseckert haer dat.

onse Lieve Vrouwe gebeuren soude, de welcken nochtans by naer noch een heel ja was, eer hy quam. Ende soo is het oock ge beurt: want op den selven dagh is 't voor seyde lichaem van Alua naer Avila gebroch alwaer met groote triomphe, blijdtschap, en de met veel flambeuwen onthaelt is: so dat het heel Convent om de groote me nighte des lichts, een klaer-blinckende firma ment scheen te wesen. Doch de H. Moede betoonde alsdoen aen haere Dochters vee faveuren, ende gratien, want daer qualyck eene plaetse in huys en was, of sy en vertoonde haer daer aen haer lieden, als sy in de selve quamen, ende vertroostese daer.

De H. Teresia troost haer Susters naer haer doodt.

Eens hebbe ick aen mijnen Biecht-vader een secreet van mijne ziele geopenbaert, die dat niet wel en nam, ende seyde: *My dunckt dat dat al naer Moeder Teresia rieckt: Gaet van hier, ende wacht u dat gy niet en zyt gelyck Sy: ende laet soodanige dingen varen.* My docht, dat hy dat met een kleyn-achtinge van de H. Moeder seyde. Dus hebbe ick my heel misstroostigh in een quartier van den hof vertrocken, ende in dese swaerigheyt my tot het ghebedt begeven, siende dat de H. Moeder niet gheacht en wierdt, soo sy wel verdiende. Terstont hebbe ick mijne sinnen tot stilte vergadert, ende

nde tot eene vereeninge des geests, in de
elcke den Heere by my in de selve gedaente
ekomen is, die hy hadde doen hy op de we-
lt was wandelende, doch gekleedt met eene
aus-cappe heel glorieus: ende naerder by
ny komende, heeft d'eene syde van de cappe,
te weten de syde die over 't herte hanght,
pgeheven, ende onse H. Moeder daer onder
etoont, heel glorieus sijnde: want hy haer in
ijnen arm hiel als wesende nu teenemael met
nem een geworden. Ende hy seyde my:
*Siet ick brenghse u hier: en vraeght na die
woorden niet: laet hun seggen wat sy willen.*
Ende soo is hy verschenen, laetende mijne
ziele ganisch vereenight, ende met meerde-
re liefde onsteken, om de groote liefde ende
affectie, die ick sagh dat Godt den Heere
aen onse H. Moeder droegh

Den Heere toont de glorie en de heyligheyt van de H. M. Teresia.

Op een ander tydt badt ick haer, dat sy my die deught van den Heere wilde verwerven, die hem alderaengenaemste was, op dat ick my daer naer in de selve soude oefenen: ende soo sy my daer naer eens aensprack, seyde sy my, dat die d'ootmoedigheyt was.

Op eenen anderen tijdt, soo ick op S. Sebastiaens avondt in de Metten wesende, my selve wat in stilte begeven hadde, ende de Prioriune nu haer gereedt maeckte om de Getyden te beginnen: Soo hebbe ick de H.

Moeder heel klaer-blinckende in haeren ſtoel ſien ſitten, ende 't ſelve leſende, dat ſy las. Mijne ziele was alſdan met de liefde Godts heel ontſteken, ende blaeckende, ſoo dat ick den tijdt van de Mettenen geduerende, aen den Heere heel danckbaer geweeſt ben, om dat ick de glorie geſien hadde, die onſe H. Moeder in den Hemel was genietende. W'ant ick my niet verſaden en konde van den Heere te loven, ende te bedancken, ende kreegh, als door eenen heyligen nydt ghedreven ſijnde, eene vierige begeerte om voor dien Heere ook wat te lyden, die de ſijne ſoo hooghelijck loont, ende vergelt

Op andere tijden heeftſe my dickmaels door eene vierige liefde, ende met ſoo goeden reuck verſterckt, als oft haer heyligh lichaem ontrent my geweeſt hadde; ende al hoe wel ick dat niet en ſagh, ſoo roôck ick nochtans merckelijck den goeden geur, ende reuck die van't ſelve quam. Ende dat eens heel merckelijck, gelijck ick nu in't particulier verhaelen ſal. W'ant ſoo ick eens heel vermoeydt was, (want alle de Religieuſen van ons Convent waren ſieck, ſoo dat'er qualijck eene van allegader van den bedde op-ſtaen konde, om haer ſelven wat te behelpen, ende te beſorgen datſe van doen hadde, behalven ick, ende noch eene andere Suſter;)

r; soo ben ick naer het graf van onse H. Moe-
er gegaen, ende haer hulpe aenroepende,
ebbe tot haer geseydt: *Moeder helpt my,*
want ick ben heel het lyf door soo gestelt, dat
ck my qualyck meer op myn beenen kan hou-
len staen, geeft my doch kracht, want ick dat
ot geender intentie en begeer, dan om een
eder te dienen ende by te staen. Ick hebbe
dan in mijnen geest gewaer geworden, dat
sy my verwerven soude dat ick op haer
begeerde, ende gelijck of sy my seyde *Gaet,*
ick sal doen dat gy op my versoeckt. Ick ben
dan naer de keucken gegaen, ende soo ick
d'asschen opensschaerde, is'er soo lieffelycken
reuck van haer lichaem uyt de selve gekoe
men, als ofse daer haer tegenwoordigh ver-
toont hadde: soo dat ick door den selven
in den geest soo versterckt was, dat ick
geene vermoeytheyt meer en gevoelde. Myn
lichaem is oock soo licht geworden, als of
het eenen geest geweest hadde: want ick daer
naer noyt moede meer en wirdt, ende ben
in den geest soo versterckt gebleven, tot dat
alle de siecke genesen sijn geweest. 't Is ook
dickwils gebeurt, dat de potten, pannen, ende
alle de gereedtschap van de keucken, den sel-
ven reuck hadden, die haer heylige Reliquien
gaven (het welck te verwonderen was) noch
min noch meer als ofse die in haere handen
gehadt hadde.

Den goe
dé reuck
van de
Reliqui-
en van
de H
Teresia.

Daer was eens een gheſchil tuſſchen de Priorinne van dit Clooſter, ende van een ander, om dat ſoo wel d'eene, als d'andere, eene van onſe H. Moeders Nichten, haers Broeders Dochter, (die in dit Clooſter van Avila geprofeſſiet was) in haer Convent begeerden te hebben. Dus heeft my de Priorinne van Avila bevolen, dat ick naer het lichaem van onſe H. Moeder ſoude gaen, ende haer bidden, datſe my wilde verleenen, dat tot de meerdere eere Godts, ende tot de ſaligheydt, ende profyt van deſe Religieuſe ſtreckte. De H. Moeder antwoorde my: *Sy en ſal van hier niet gaen.* Ende ſoo is het oock geſchiedt. Want al hoe wel de partye in alle manieren, ende door verſcheyden occaſien getracht heeft haer van daer te nemen, ſoo en heeft ſy dat niet konnen te wege brengen: ende overſulcks is ſy hier geſtorven, ende dat met ſoodanighe doodt, dat de *Paters* die haer in haer uytterſte byſtonden, ſeyden dat het een doodt van eene Heylige was: want men genoegh van buyten ſagh, dat de H. Moeder daer ontrent was, ende haer quam verſtercken. Ick was doen ter tijdt in Vranckrijck, niet eens dencken-de dat deſe in haer uyterſte ſoude ſijn. Ende ſoo ick my nu tot een ſtil ghebedt begheven hadde, ſoo ſagh ick onſe H. Moeder voor by my paſſeren, die deſe met de handt leydé.

Dat

Dat hebbe ick alldoen geſien, ende haer deſe eluckſaligheydt eenighſins beneden. Maer ick docht naderhandt by my ſelven, of ick niſſchien niet wel bedrogen en ſoude ſijn. Maer korts daer naer hebbe ick uyt de brieven erſtaen, dat ſy die ure overleden was, als ick haer geſien hebbe.

Heel langh daer naer (te weten thien jaren naer haere aflyvigheydt) heeft haer de H. Moeder aen my vertoont al weenende, ende haer aenſicht was met eene ſwerte wiele bedeckt. Ick konde nochtans genoegh ſien ende mercken, dat het de H Moeder was. Doch ſy kreet heel bitterlijck. Ick vraeghde haer: *Waerom weendy Moeder, aengheſien ghy in eene plaetſe ſijt, daer gy geen verdriet, ofte droefheydt en kondt lyden?* Sy antwoorde my: *Siet: Dochter, hoe de Suſters van d'Orden afvallen.* Doch een jaer naer dit viſioen ſijnder vele beroerten, ende commotien op-geſtaen, de welcke ſochten de Religieuſen van d'Orden af te ſnyden, ende die onder eenen beſonderen, ende particulieren Vicaris te brenghen.

De H. Tereſia toont haer droeve, om dat ſommighe in d'Orden eene ſcheuringhe wilden maken.

Dit tempeeſt is naderhandt wel geſtilt, ende geceſſeert, nochtans eer het ceſſeerden, ſijnder vele ſchandalen op ghereſen. Ende dit is thien jaren naer de doodt van onſe H. Moeder gebeurt. Ter occaſie van deſe beroerten

roerten hebben d'Overſten de Priorinne van Madrid af-geſet, ende in haere plaetſe die van ons Convent van Avila geſtelt: Want dat Convent hadde van die troubelen, oft (om beter te ſeggen) die veranderinge van den Regel, ende van't gene onſe H. Moeder geordonneert hadde, vry geweeſt. Deſe nieuwe Priorinne was *Maria de S. Hieronymo* genaemt, ende was onſe H. Moeders Nichte: ende verſocht op d'Overſte, dat ick met haer naer Madrid moghte reyſen. Wy ſijn tegen den danck, ende wille van de Suſters van Madrid, derrewaerts geſonden. Ende de reden, waerom ſy op ons gram, ende geſtoort waren, was, om dat de commotie daer ick af ſegge, van dat Convent eerſt haren oorſpronck genomen hadde. Want ſy hadden door d'aſſiſtentie, ende toedoen van de Keyſerinne, des Coninghs Suſter, een beſcheet van den Paus verkregen, om ſoodanigen particulieren Vicaris te kieſen: ende meynden datſe daer ſeer wel in deden, maer het was eene groote dolinge, ende ſchandael, want hoe wel ſchoon ſommige Cloſters deſe af-ſnydinge, ende afſcheydinge van d'Orden toeſtonden, alle de reſte nochtans en hebben die geenſins willen toeſtaen, om datſe t'eenemael ſtreedt tegen den geeſt van onſe H. Moeder; de welke in alle manieren geſocht, ende oock ghewilt

reft, dat de Susters onder de regeringe, toe-
ht, ende gehoorsaemheydt van de *Paters*
liscalsen souden wesen. Dese Priorinne dan
de ick hebben dat cruys, 't welck inder
nerheydt niet kleyn en was) ter eere Godts,
de tet liefde van de gehoorsaemheydt aen-
rert: ende, al hoe wel wy dat wel ghevoel-
en, soo is het nochtans naer der handt, door
mmige dingen die den Heere d'eerste dry
laenden dede, wat lichter geworden, ende
eter om dragen geweelt. Doch den Heere
af aen dese Priorinne sulck eene gratie,
at onse H Moeder in haer plaetse scheen
: regeren, ende daer Overste te sijn: want
:k hebbe haer daer soo bescheedelijck ghe-
.en, gelyck alsse leefde, ende verweckte in
ay soodanige eerbiedinge 't haerwaerts, dat
ck, gelyck door eenen blixem geslagen sche-
nelende, haer niet en konde aenschouwen:
want als ick by de voorschreven Priorinne ter
borsaecke van eenige affairen gingh, soo en
agh ick haer niet, maer de H. Moeder.
Doch d'andere Susters en sagen dat niet;
daerom seydense somwylen: *Wat Priorinne is
dat! wy meenden datse straf, ende hardt was,
ende inder waerheyt het schynt meer eenen En-
gel dan eenen mensch te wesen. Waerom
hebben wy dan haer soo verworpen, ende niet
begeeren te hebben?* Alle de Susters waeren

De H. Teresia regeert in plaetse van de Priorinne, het Clooster van Madrid.

van

van haere regeringe soo verwondert , dat
niet en wisten, watse van haer seggen souden
want het scheen dat het Convent, ende alle d
Religieusen in den Hemel waren, ende ic
boven al, als die dat met der daedt ghewae
wiert. Hoe wel ick daer niemandt een woord
af en vermaende. Doch naer die dry Maen-
den, en hebbe ick niet meer de H. Moeder
maer de Priorinne selver gesien, de welcke ,
als eene goede Discipelinne, het huys , haer
dry-jarige regeringe geduerende, met groote
wysheyt, ende voorsichtigheyt geregeert heeft:
want sy was heel discreet, ende wys, ende had-
de veel andere fraye natuerlijcke gaven. Doch
het Convent en was in soodanige stilte, ende
gerustheydt niet, als het wel te voren was :
want de voorgaende troubelen, ende geschillen
bortelden noch somwylen op, ende de Reli-
gieusen en hadden dien vrydom niet , diese
wel te voren gehadt hadden: sy hadden oock
haer cruysen, ende swarigheden, jae de Prio-
rinne selve en was daer niet vry af, om datse
niet toelaten en moghte 't gene d'andere van
haer wilden hebben, want daerom hadden haer
d'Oversten derrewaerts gesonden. Doch ick
en sochte, noch en begeerde niet anders, dan
peys, ende vrede, ende diende aen elcke Re-
ligieuse in't besonder met groote lietde, ende
vriendelijckheydt, soo dat de selve haer aen
my

ry betrouden en overgaven, soo nochtans, ct dit geschiede sonder eenigh achterdeel van eerbiedinge, ende respeckt, die ick aen mijne Priorinne schuldigh was. Daerom, als sy by my quamen, op haer niet wel gesint sijnde, soo seyde ick haer-lieder: *Inder waerheyt Suster, uwe Moeder draeght u eene goede affectie, ende heeft u lief: gy en moet van haer niet anders dencken: geloofde gy het niet, beproeft het met de stucke, ende gaet by haer met een open, ende ongeveynst herte: want ick weet datse u in alles, waerse kan, helpen, ende dienen wilt.* Ende aen de Priorinne seyde ick, sonder van eenige van de Susters quaet te spreken, op eenighe manieren, oft, van die te klagen, maer alleen Godt ende de liefde, voor oogen hebbende: *Inder waerheyt Moeder de Susters draegen u een goedt herte: daerom als dese by u komen, wiltse doch vriendelyck onthalen, ende troosten, want sy sijn oprecht goedt, doch wat verbaert, ende ingekrompen: thoont haer een blyde gelaet, ende weest haer liefgetal.* Dit was veel die dry jaren geduerende, myn werck, nemende ten besten, ende in't goedt, alle de swarigheden, ende moeyelijckheden, die dies lengaende middelertydt my over quamen. Want om dieswille dat dit al ter liefde Godts geschiede, soo en docht my dat geen cruys oft smerte, maer een liefselycke musiecke te wesen.

HET

HET XVII. CAPITTEL.

Haere wonderbaere gemeynſaemheydt met de Heere JESUS.

Hare gemeynſamheyt met den Heere Ieſus.

IN ſoodanige occaſien gevoelde mijne ziel ſomtijdts dat het gebedt haer ſoo inwendig was, dat haer docht datſe was als eenen di in een wel voorſien, ende ſterck Kaſteel hee geruſt ſlaept, al blaſen daer op van alle kanten verſcheyden winden: want door dien dat hy van binnen geruſt is, daerom doet hem dat geruyſch, ende ghedruyſch eenen heel ſoeten ſlaep ſlapen. Op een ander tydt docht my dat den Heere my al even eens hadde, gelyck eene brandende tackel op het water dryvende, de welcke niet uyt-gebluſcht en worde, hoe groote baren daer oock op-ſtaen, ende tegen ſlaen.

Op ſulcke maniere onderhiel den Heere mijne ziele, ende dat met ſulck eene gemeynſaemheydt, dat het ſcheen dat hy hem noyt van my en vertrock. Ende inder waerheyt ick en ſoude de genoeghten, ende faveuren die my den Heere al dede, met geene woorden konnen uyt-drucken, oft beſchryven, gelijck die inder waerheydt geweeſt hebben, noch oock op wat eene maniere hy aen deſe arme

Sonda-

ondareſſe dien kleynen arbeyt, die ſoo haeſt
oorby gingh, recompenſeerde. Doch ick
lder hier ſommige, die my nu te voren ko-
nen, verhalen. Ten eerſten, ſoo ick eens
n eene ſiecke Suſter, naer dat den Refter op-
enomen was, wat 't eten brochte (deſe was
ne, van de gene die van d'andere opinie wa-
n, ende die niet geſocht en hadde dat de
riorinne daer komen ſoude, maer daer heel
gen geweeſt hadde;) ſoo heeft ſy, eenſdeels
r oorſaecke van dat geſchil, eenſdeels door
e ſieckte overwonnen ſijnde, my ſommige
ingen geſeyt: waer op ick niet een woordt
eantwoordt en hebbe, noch oock eenigh
ecken getoont dat my dat mishaeghde, ende
oeyelijck was om hooren: want ick hadde
odt in't herte, jae hadde compaſſie met haer
n mijne ziele, ende my docht, dat niet aen
ny, maer aen Godt leedt geſchiede. Soo ick
u aen de ſiecke haeren noodt-druft beſorght
adde, ſoo is ſy naer den hof gegaen, ende ick
aer mijn Celle. Doch ick gevoelde dat ick
lſdoen ſoo vol van Godt was, dat, ſoo ick
vilde knielen, my terſtondt eene groote ver-
eeninge des geeſts overkomen is. In deſe
ebbe ick gevoelt, dat den Heere *Jeſus* in
le gedaente van eenen Hovenier neffens my
uam ſtaen, ende ſijnen arm onder mijn hooft
eyde; ende ſoo hebbe ick op ſijnen gebene-

dyden

dyden arm geruſt. Den welcken my geſe heeft: *Hier ſuldy ſien, wat dat 't is ſond murmureren te leven, ende wat de liefde is.* Ic hebbe dat ſoo verſtaen, als of hy my geſe hadde: *Die in de liefde blyft, die blyft in God ende Godt in hem.* Hy toonde my oock, da het hem heel aengenaem geweeſt hadde, da ick in deſe ſaecke, ende beroerte voor hem ge daen hadde. Doch wat myne ziele doen ge voelt heeft, ſoudemen qualijck met woorden konnen uyt-ſpreken, oft gelooven. Jae he hadde qualijck om verdragen geweeſt, en hadde den Heere de kracht, ende brandt der liefde, daer mijne ziele alſdoen af blaeckende was, niet wat gemindert. Het was ſoodanigen faveur, gelijck de Bruydt in de Canticquen ſeght haer gebeurt te ſijn, als ſy in den gewenſchten hof van haeren Wel-Beminden nu ingegaen ſijnde, daer naer haeren luſt, met haeren hals, ende hooft op ſijne armen geruſt heeft.

Sy ruſt met haer hooft op den arm van Chriſtus.

HET

HET XVIII. CAPITTEL.

Sy verkrijght van den Heere Regen, ende heeft een wonderlyck visioen.

OP den selven tydt, wasser in die contryen groot gebreck van reghen, soo dat het raen op het velt in groot perijckel was. Men iel in alle kanten daer ontrent vele processi-n: doch den Hemel was gesloten, ende daer n was geen apparentie ter wereldt van regen e krijgen. Mijnen Biecht-vader quam by ny aen de schijve (want ick alldoen last had-e van de schijve te bewaren) ende seyde my: *Verſoeckt gy op den Heere geenen Regen?* Ick ntwoorde hem: *Neen, Pater: want daer sijn noch veel andere devote herten die het selve op hem verſoecken.* Dus heeft hy my van wege de gehoorsaemheydt bevolen, dat ick my tot het gebedt begeven, ende den Heere om regen bidden soude. Ter selver ure quamender enige treffelijcke persoonen in het Convent, om aen eene Religieuse te spreken. De Pri-orinne seyde my, dat ick met haer aen de poor-e soude gaen, als derde getuyge. Doch ick n seyde haer niet het gene my mijnen Biecht-ader belast hadde, van meyninge sijnde, daer niddeler tijdt wat te bidden. Ick hebbe dat

Sy verkryght van den Heere door haer gebedt Regen.

dan ſoo gedaen. Ende ſoo wy in de Biecht camer (want daer ſpraecken ſy 't ſamen) on trent een half ure geweeſt waren, ſoo gaen w uyt. Ende terſtondt is'er eenen overvloedi gen regen gevallen, dat het ſcheen dat de Hemel geopent, ende ontbonden wiert. Ick hadde my middelertydt tot een ſtil ghebed begeven, om alſoo te volbrengen dat my mijnen Biecht-vader belaſt hadde: ende ſoo is het geſchiet, hoe wel daer oock niet de min-ſte apparentie van regenen en was. Maer den Heere volgens ſyne bermhertigheyt, leert ons hier mede, hoe krachtigh eene ziele door de ſimpele gehoorſaemheyt is.

Op eenen anderen tydt, te weten op S. Joſephs avondt, ſoo was het mijnen wekelijcken keer om de keucken te beſorgen: ende hadde over-ſulcks oorlof van de Priorinne gekregen om op te ſtaen, ſoo wanneer ick wacker wierdt. Daerom ſoo ick geſchickt hadde op dien dagh Sermoon, ende Miſſe ſonder eenigh uyt-wendigh beletſel, ende geruſtelijck te hooren, ſoo ben ick heel vroegh naer de keucken ge-gaen. Doch hebbe alle het werck van de keuc-ken met ſoo aendachtigh gebedt, ende ver-beldinge van dat ick Godt daer tegenwoor-digh ſagh, gedaen, dat my docht dat ick geen lichaem en hadde, maer dat den geeſt over my bevel hadde: ende alle dingen gingen my

ſoo

oo wel, ende volgens mijn voornemen, ende
egeerte, dat ick ganſch geenen aerbeydt en
evoelde. Ick wierdt oock eene extraordina-
iſſe vrolijckheyt, ende ſoetigheyt in mijn ſel-
en geware, behalven de gene die my van
oode waeren. Middelertydt is d'ure van de
Mitte gekomen: als wanneer ick het nu al be-
orght hadde dat my te doen, ende te beſor-
gen ſtondt. Doch ſoo ick nu gingh om die
e hooren, ende de ſelve nu begonſt was, ſoo
s den gheeſt, ende de vereeninge in my ge-
groeyt. Maer ſoo nu d'ure van te Commu-
niceren gekomen was, ſoo hebbe ick ſooda-
nige eerbiedinge tot het H. Sacrament in my-
ne ziele gevoelt, dat als ick, (die niet met al-
en en ben) in de tegenwoordigheyt van den
Heere quam, alle het gene in my was, gelijck
vierige tongen van eerbiedinge, ende danck-
ſegginge ſcheen te weſen. Naer dat ick nu
gecommuniceert hadde, ſoo is dien drift wat
geſtilt, ende my is eene grooten vrede, ende
vereeninghe des geeſts by gebleven. In deſe
hebbe ick aen beyde mijne ſyden vier witte
dieren geſien gelijck lammeren, pladt ter aer-
den liggende, ende den Heere die ick ont-
fangen hadde, aenbiddende, Ende hebbe
klaerelijck eene ſtemme gehoort tot my ſeg-
gende: *Uwe eerbiedinge is deſer gelyck*: ende
hebbe oock eene ſtemme gehoort die my

Haere inwendige blyſchap ende eerbiedinge op S. Joſephs dag

Sy ſiet vier witte dieren in een viſioen.

seyde: *Dit sijn de vier dieren van den Prophect Ezechiel, ende van den Apocalypsis.*

Doch al hoe wel mijne ziele door dese tegenwoordigheyt des Heeren, altijdt vereenigh ende vergadert bleef; nochtans in alle dese faveuren, ende gratien die hy my dede, wierdt ick meer vergadert, ende vereenight door het overdencken, ende gevoelen van my selven, dat ick niet met allen en was: ende dat was waer: want dat brocht my tot een inwendigh stillswijgen: doch hoedanigh dit is, en kan met geene woorden uyt-gesproken worden. Maer soo ick naederhandt leesde het gene den Apostel Paulus aen sijnen Discipel Timotheus schrijft, hebbe ick gewaer geworden, dat ick in soodanige stilswygentheyt geweest hebbe. Want dat is wat groots, ende heel wonderbaer: want al is't datmen het met der daedt beproeft ende gevoelt, het en kan nochtans met geene woorden uyt-gedruckt worden. Doch het is eene sellsame, ende seer schoone sake: ende dat droegh ick over al met my in wat plaetse dat ick oock was: soo dat niemant my daer in belettede, jae niet meer, als of ick alleen thuys geweest hadde.

Overpeysende haré niet wort met den Heere vereenight.

Soo ick dan in dese gestelteniss was, soo hebbe ick my selven eens op een plaetse bevonden, daer ick nochtans niet expresselijck gegaen en was om te bidden, maer om wat anders

anders te doen. Hier is my eene ſoo onverwachte op-treckinge des geeſts overkomen, dat ick ganſch niet en weet hoedaenigh die geweeſt is, want ick bevondt my ſelven in een viſioen op-geheven voor d'eeuwigheyt, ende tegenwoordigheyt van het Goddelijck weſen, 't welck noch naem, noch gedaente en heeft, die met geen naem genoemt, noch door eenige meditatie oyt en kan begrepen worden. Het was gelijck eene donckere wolcke, voor ſoo veel men in dit leven dat begrijpen kan. Want ick noch te voren, noch daer naer, iet deſgelijckx in mijne ziele oyt geware geworden ben; daer ick nochtans ſomtijdts eenige diergelijcke gratien van den Heere gehadt hadde: die waren wel eenighſins ſoodanigh, nochtans heel verſcheyden van die volheyt, ende majeſteyt die voor ons menſchelijck verſtandt ſoo doncker, ende duyſter is, doch dit en duerde niet langer als eenen oogenblick. Het ſchijnt nochtans teenemael ongeloovelijck te weſen, datmen op ſoo korten tydt ſoo groote dingen ſoude konnen ſien.

Sy heeft eenwonderbaer viſioen van de Majeſteyt Godts

Eens, ſoo ick uyt S. Bonaventura iet wilde gaen leſen, is mijnen geeſt onvoorſiens opgetogen, ende ick hebbe een viſioen geſien dat bynaer aen't voorgaende gelijck geweeſt is; doch en hadde die volkomentheydt niet, die ick geſeydt hebbe: want het was alleen,

gelyck of my van verre, ende als door eene deure, een kleyn deel van dat weſen, getoont hadde geweeſt. Daerom hebbe ick oock geware geworden, dat ick van dit ſoo niet geſtelt en was, als in't voorgaende. Daer en boven al hoe wel my in deſe viſioenen ſaecken vertoont wierden, die ganſch contrarie, ende aen malkanderen niet hangende en waren, die waren nochtans aen mijne ziele ſoo ſoete, als verſcheyden geſangh van veel vogelen te ſamen heel lieffelijck ſingende, ſoet aen d'ooren is.

HET XIX. CAPITTEL.

Sy dient aen eene dulle Religieuſe; ende ſy ſieck ſijnde kryght van den Heere verſche oranie appelen.

SOo ick in dat Convent van Madrid woonde, was daer eene Religieuſe, ſeer toe-ghedaen aen de ſtrengigheyt, ende penitentie: daerom gaf haer d'Overſte ſomwylen buyten den ordinaris oorlof, om die te doen, om ſoo aen haere begeerte, ende drift eenighſins te voldoen. Maer deſe is allenghskens ſot geworden, ſoo datſe ſeven Maenden langh heel ſinneloos, ende dul geweeſt is. Wy hielen haer wel in huys met ketenen gebonden, maer

ſy

brack die al in ſtucken. De Suſters moeſten
her met wekelijcke beurten gade-ſlaen, ende
orge voor haer dragen. Naer die ſeven
ſlaenden, is ſy op eenen dagh van myne weke
oo dul, ende raſende geworden, dat de Prior-
ne ons belaſtede dat menſe wat ſoude kas-
yden, en is naer gewoonte wederom op-ge-
loten. Maer ſoo het nu dagh wiert, ende
ck noch ſliep, ſoo docht my dat my iemandt
iep. Wacker gewor len ſijnde, ſoo ſagh
ck onſe H. Moeder ſoo belcheedelijk aen
e deure van mijne Celle ſtaen, als of ſy
n't leven geweeſt hadde. Sy wenckte my
net haer handt, ende riep my buyten ſonder
een woordt te ſpreken. Dus den ick op-
geſtaen, ende haer gevolght. Sy leyde my
ot voor de deure van de plaetſe daer die ſin-
neloose Suſter was, ende ſoo is ſy verdwenen.
Doch ick en derfde die niet opendoen. Alſoo
haeſt als de ſinneloose my geware geworden
is, riep van binnen, ende ſeyde, *Doet open
gy en hoeft niet te vreeſen, want ick ben nu
heel geneſen, ende verloſt.* Ick hebbe dan de
deure open gedaen: want ick hadde den ſleutel:
ende ſagh datte wel by haer ſinnen was, ende
wel gemoedt, ende ſeyde my: *De Moeder
Godts, ende onſe Heylige Moeder hebben by
my geweeſt, ende my geſondt gemaeckt* Ende
van dien tydt af, en heeft ſy noyt meer met

Sy dient ende bewaert eene duyſe Religieuſe.

die ſieckte, ende ſinneloosheyt gequelt geweeſt.

Daer náer, ſoo ick eens om eene nieuwe fondatie te beginnen gegaen was, maer heel ſieck (want ick by naer dry dagen tydts niet een beetken broodts ge-eten en hadde te weten van witten donderdagh af tot Paeſchavont toe) naer dat ick myne getijden geleſen hadde, heeft my eens eene kranckheyt bevangen, de welcke haeren oorſpronck genomen hadde uyt een diep gevoelen, dat de paſſie ons Heeren Jeſu Chriſti in my veroorſaeckte, ſoo wanneer men het H. Sacrament des Autaers in het H. Graf ſloot. Daer by quam my oock eene groote flaute over. Doch naer die dry dagen en hebbe ick niet anders begeeren t'eten dan wat verſche orrannie appelen, de welcke men hier ontrent niet en vindt, maer van elders daer moeten ghebrocht worden. Ick en hebbe nochtans aen niemant geſeyt, dat ick die begeerde, om dat ick aen de ſuſters niet moeyelijck vallen en ſoude, oft die beladen maecken om voor my die te beſorgen. Soo ick nu beſich was met wat t'eten, quam daer aen de ſchijve eenen armen menſch roepen, ende badt om eene aelmoeſſe, ſegghende aen de portierſter: *Neemt deſe dry orrannie appelen, ende gheeft die aen eene ſiecke, die ghy hier in huys hebt.* Ick die ſien

Onſen Heere ſeyndt haer verſche orranien door eenen armen menſch.

nde, hebbe den Heere gedanckt, niet soo
r om dat ick die orranien gekregen hadde
noe wel icker myn leven noyt geene gesien
hadde, die soo bloosende, ende lieffelijck
eren als die) als, om dat ick des Heeren
etheyt, ende liefde sagh, die soo grooten
ge draeght voor de gene,die op hem be-
ouwen, ende hopen. Het is in der waer-
yt eene groote saecke, om sijnen t'wille
t te verlaeten, aengesien hy dat soo wel
eet te vergelden.

Eens, soo ick eene purgatie genomen hadde,
evoelde ick dat ick heel slap, ende ende de-
el was : dus seyde ick aen de sieck ver-
aerster, dat ick my selven heel slap gevoel-
, datse my oversulckx wat geven soude om
den mondt te steken. Doch was dat Con-
ent soo arm, ende qualijck voorsien, datter
iet met allen te vienden en was om my te
even. Ende soo de sieckverwaerster, daer
eer droeve om was, soo keefter een aen de
chijve geroepen. De portiersster derrewaerts
aende om antwoordt te geven, en heeft daer
iemant gevonden. Maer de schijve omdraey-
nde, heeft daer eene porcelleyne schotel
ol van confituren gevonden, de welcke seer
el te passe quaemen om in den noodt, daer
k doen in was te versien. Men sagh aen de
oorte niemandt, die die soude gebrocht

Ende confituren.

heb-

hebben; doch onſen Heere hadde ieman verweckt, om de ſelve daer te brengen.

HET XX. CAPITTEL.

Door een wonderbaer viſioen verſtaetſe datſe naer Vranckryck trecken ſal. Wort te vergeefs van eene Religieuſe geport, om eene nieuwe maniere van leven aen te nemen, want ſy vijandt van alle nieuwigheyt was.

TEr wyle ick met dat nieuw Convent van Occanien te fonderen (daer ick af geſeyt hebbe) beſich was; hebbe ick eens op den Kerſnacht, naer de Mettenen, my ſelven wat in't gebedt vergaedert: ende alſdoen is my, gelijck in eenen droom) door een viſioen getoont, dat ick naer Vranckrijck moeſte trecken Want ick wierdt van ſommige mans naer eene duyſtere Zee gelevt, ſoo dat ick daer eenen ſchrick af kreegh: ende ick wirdt geleydt met ſommige geſellinnen, die ick te voren noyt geſien, oft gekent en hadde, d'eene van die nochtans hebbe ick naer der handt gekent. In deſe optreckinge, ende vereeninge des geeſts, bevont ick dat mijnen geeſt, (oock eer ick dit viſioen ſagh) met eene vierige begeerte, ende drift ontteken was, om Martelareſſe te ſterven.

Sy verſtaet door eé viſioen, datſe nae Vranckrijck reyſen moet, ende hoeſe

En-

door t' selve gestelt was.

de al wast dat ick noch meer soodanighe geerten in my selven gevoelt hadde, die hadden nochtans noyt soo volmaeckt gevelt, als dese alsdoen was: want ick gevoelde eene merckelijcke gelijckformigheyt met n wille Godts, oock eene blijdschap, met ne heel brandende liefde, (indien ick daer t eenige gehadt oft gevoelt hebbe;) dit al eeren, ende ter liefde Godts aenveerdende, de begeerende, voor hem te lijden: want noch toe hadde ick altijdts noch eene enschelijcke vreese gevoelt, die met dusdaige begeerten t'samen gemenght was. Ick bbe dat naederhant aen eene van mijne vriennen te kennen gegeven, ende was oock der waerheyt mijne vrindinne, de Supprinne van aldaer. Dese was heel vierigh, de seyde my: *Laet ons t'samen naer Vranckijck, ende verre gelegen landen trecken, om aer voor't geloove te sterven. Indien het waer dat gy gesien hebt, wy sullen t'samen derreaerts gaen.* Desen sin duerde in ons heel ele dagen daer naer, ende te dien opsichte nde intentie, oeffenden wy ons in alderleyn aerbeydt, ende swarigheyt te verdragen, nde geenen te ontsien, ja selve de doodt iet te vreesen, op dat wy alsoo Godt souen behaegen. De voorschreven Supprionne is middelertijdt naer Madrid ontboden,

om

om aldaer Priorinne te zijn. Doch soo dese begeerten, ende vierigheden in haer niet op e hielen, soo heeftse op haer eygen handt een vergaderinge willen maecken van Religieuse die d'eenigheydt, ende stilte heel toegedaen zijnde, in de wildernisse in groote strenghigheyt souden leven. Ende soo sy my in eenen brief haeren sin, ende meyninge te kennen gegeven hadde, soo sagh ick wel datse geenen goeden wegh in en gingh (want dat en was niet t'gene wy t'samen gesloten hadden:) ende soo ick de saecke aen den Heere gerecommandeert hadde (want ick vreesde datse eenen quaeden wegh wandelde, ende datse my in de voorleyde maniere van leven te beginnen wel soude willen mede betrecken:) soo en konde ick my niet anders laten voorstaen, dan datse eenen quaeden wegh ingingh: ende badt met eenen den Heere, dat hy my van dese dolinge, ende bedrogh wilde bewaeren: want het gene sy van sinne was voor te stellen, was inder waerheyt eene groote doolinge. Dus hebbe ick op den dagh van S. Martinus Martelaer, desen Martelaer gebeden, dat hy my wilde bystaen, ende veropenbaeren het gene den Heere van my begeerde gedaen te hebben. Hy heeft my te kennen gegeven, (nochtans sonder eenige woorden) dat hy my helpen soude. Dese Re-

Sy wort bewaert van in geene dolinge te vallen

Religieuſe hadde op d'Overſte met groote neyte verſocht, datſe my doch by haer ſeyn- den ſouden. Onderwege was eene riviere, welcke al waſſe heel diep, en ſcheen nochtans niet veel water te hebben. Dus heeft den caroſſier daer met de carroſſe willen door- rden. Maer ſoo wy nu in't midden van den poedt waeren, iſſer terſtont ſulcken gewelt in wateren gekomen, datſe de carroſſe over- eckt hebben. Soo dan een iegelijck hierom vervaert, ende behangſt was, heeft my den Heere hier ſulck een betrouwen, ende geruſt- heyt gegeven, dat mijne ziele ſoo geruſt, ende verſekert was, als ofſe in volle glorie geweeſt hdde, Ende dat niet ſonder reden: Want het perijckel is ſoo wel vergaen, als of den Heere ſelve met ſijne handen de carroſſe vaſt gehouden hadde. Doch eer ick te Madrid al waer haer deſe Religieuſe in eene Eremi- tagie vertrocken hadde, om daer in eenig- heyt, ende in ſtilte te leven) op den Feeſt- dagh van de HH. Apoſtelen Philippus, ende Jacobus quam, ſoo hebbe ick my, ende al dat my aengingh, aen hun bevolen: ende hebbe terſtondt gevoelt, dat mijnen geeſt op- getrocken, ende vereenight wiert: ende my wiert daer geſeyt (oft van Godt, oft van deſe Apoſtelen, en wete ick niet) *en wilt niet vreeſen: want dat die Religieuſe ſoeckt te wege te*

Oock van te verdrinc- ken.

te brengen, en ſal geenen voortgang hebben. (Want inder waerheyt, al wat ſ voorſtelde, was niet met allen.) Doch i mijne ziele heel opgetrocken gebleven, end met de liefde Godts heel onſteken: want d reſte van den wegh geduerende, is my Godts tegenwoordigheyt, ende hulpe geduerighlijck by gebleven, niet min oft meer, dan of ick in den hemel geweeſt hadde. Soo dat ick heel geruſt gingh. Te Madrid nu gekomen zijnde, ſeyde my die Priorinne dat ick met haer naer de wilderniſſe moeſte gaen. Ick ſeyde, dat ick daer geenen treck toe en gevoelde, ende in't minſte van d'inſettingen ende regelen van onſe H. Moeder niet en wilde wijcken: maer dat my docht, dat al t'gene ſy van ſinne waeren te doen, een duyvelſch voorſtel, ende bedrogh was. Sy en hebben my niet willen gelooven; maer als den Overſten my ſagh, ende hoorde wat ick daer af gevoelde, ende ſeyde, heeft hy my verboden naer de wilderniſſe te gaen. De Overſte van dit beſteeck heeft haere ſchriften, ende papiren, nopende deſe wilderniſſe voortsgebrocht ende my laeten ſien. Doch, my docht dat dit eene groote dwaesheyt was: want het was onmogelijck dat vrouwen dat ſouden konnen onderhouden. Ten laetſten is ſy derrewaerts gegaen, ende naer dry maenden

ver-

rwachteden ick, ende alle die haer kenden, ut daer af noch komen ſoude. Want om t het hof daer was, ſoo hebben de Hove- lngen dat voor-goet gehouden, gelijck oock e Keyſerinne, ende al waſt ſchoon dat ſy ne maniere van leven niet en wilden naer- olgen, ſoo wilden ſy nochtans in haer or- naris habijt daer henen gaen. Doch my n ſtont niet aen, dat haere ſchriften, ende aniere van leven, met den Regel van de l. Moeder Thereſia niet over een en quae- nen, maer heel contrarie waeren. Ick docht ock by my ſelven, dat ick ſonde doen ſoude, aer't dat ick iet van meerdere volmaeckt- eyt ſoude willen volgen dan onſe H. Moe- er gedaen hadde. Dus hebbe ick haer al neten ſeggen wat ſy wilden: want alle die at wiſten, beſchimpten, ende laſterden my enoegh, als of ick veel te delicaet, ende te lap geweeſt hadde. Daerom ſeyde my eene Gravinne: *Ick ben in uwe maniere van doen eel onſtichi: ick en hadde dat noyt van u epeyſt: ick bidde u om Godts wille, volght doch die maniere van leven.* Want deſe adde het my al geſeyt, dat ick daer af hier ver- aelt hebbe. Sy hadden nu dry Maenden angh in die maniere van leven gecontinu- eert: maer den Heere heeft met der daedt getoont, dat hem die niet aen en ſtondt, want door

Sy houdt haer aen dē regel van de H. Tere- ſa, ende haet al- le nieu- wigheyt

door ſijne gehengeniſſe is heel dit beworp niet gegaen, ende dat met ſoo opentlyck ende blyckelycke merckteeckenen, datm het niet en heeft konnen verholen houde Want de Peſte is daer ter plaetſen gek men, ende oock in't Clooſter: ſoo dat c Priorinne, ende noch andere twee(die te ſtondt daer af geſtorven zyn (daer af bevange zyn geweeſt.

De Fondaterſſe heeft de Priorinne doe uyt den huyſe dragen, om gecureert te wor den. De Priorinne is daer van geneſen, mae Godt heeft haer geſtraft op eene ander maniere. De Overſten hebben haer gecom mandeert van haer te voegen naer de ander Religieuſen van onſe H Moeder: ſy heeft gehoorſaemt; ende heeft voortaen Godtvruchtelyck, ende volmaecktelyck geleeft.

Soo ick eens in de Celle van onſe H Moeder ſliep, ſoo heeft my gedocht in den ſlaep, dat ick voor onſen Salighmaker Jeſus Chriſtus ſtondt, die als rechter quam om my t'oordeelen. My docht oock, dat ick in het Vagevier was: ende dat was, ſoo my docht, gelyck den grondt van eene wyde riviere: ende deſe was vol van vier, in plaetſe van water, ende enge. My docht dat ick daer tot het half lyf toe in was, doch andere zielen warender heel, ende t'ſeffens in verſmoort, ende

Haer dunckt in den ſlaep dat ſe in't Vagevier is.

ede andere ſoo veel niet. Terwyle ick
er was, vertoonde ſich aen my mijnen goe-
n Engel, heel ſchoon, ende klaerblincken-
, ende vraeghde my: *Gevoelde dit vier ſeer?*
Ik ſeyde jae: doch dat ick verhoopte, dat
k den Heere haeſt aenſchouwen ſoude, over-
lckx nae't ſelve niet veel en vraeghde. De
boſe geeſten liepen daer langhs den kant,
et yſere crauwels, ende dreyghden my met
e ſelve: maer ſy en deden my geen quaedt.
och ſoo haeſt als mynen goeden Enghel
am, verdween dit alles. Ende daer mede
ierdt ick wacker, ende gevoelde dat myn
emde heel door-nat was, als of het door't
ater hadde getrocken geweeſt. Ick was
roeve, om dat ick noch leefde: want ick
eynde dat ick nu al gheſtorven was. Dit
iſioen ſagh ick korts naer dat ick in't Cloo-
ter gekomen was: Doch onſe Heylige Moe-
ler, ende al de Suſters my ſiende, vraeghden
vat dat ick hadde, want ick was ſoo bleeck,
ls of ick uyt het graf op-geſtaen waere. Ick
gaf alleen aen onſe H. Moeder mynen droom
te kennen, de welcke my al laggende ſeyde:
Gaet aen Dochter, gy en ſult naer het Vage-
vier niet gaen. Doch ick verſtont dat ſoo,
als ofse dat al jockende geſeydt hadde: want
ick en meyne niet datſe dat anders om ghe-
ſeydt heeft: jae ick laete my voorſtaen, dat

Haere ootmoedigheyt.

ick een ſwaer, ende ſtraf Vagevier hebben ſ
ende dat my den Heere noch gratie doen ſo
de, waer't dat hy my tot het ſelve verweſe, en
niet tot eenige hertere, ende af-gryſſelycke
plaetſe, gelyck ick door myn boos leven ve
dient hebbe.

HET XXI. CAPITTEL.

Een deerlyck verhael van eene Portugieſche valſche Religieuſe.

OP een ander tydt hebbe ick in dat ſelv
Clooſter in den ſlaep noch een ande
viſioen geſien, als wanneer heel het huys, om
die ſake, daer boven af vermaent is (te weten
om de veranderinge van maniere van on
leven) ontſtelt, ende teenemael bedroeft was
want den booſen vyandt vertoonde, ende
mengelde ſigh over al, ende de duyvels dan-
ſten, ende ſprongen op de mueren des ſelfs
van blyſchap. Eens hebbe ick'er eene groote
menichte van die te ſamen ghenen,
gelijck eenen ſwerm vogels te ſamen vliegen-
de. Ende met die occaſie hebbe ick geſien,
't gene ick nu gaen verhaelen ſal. Ick ſagh
dat'er in huys gegaen quamen den H. Joannes
Evangeliſt, den H. Joſephus, Jacobus, ende
Bartholomæus, ende elck van die waeren heel
koſte-

ɔftelyck met Prieſters gewaedt gekleedt. Maer
: Jan hadde een gouden ſchepter, ende be-
ɔroeyde heel het huys met wy-water; ende
ɨyde my: *Wy ſullen dit huys beſchermen*, en-
ɛ ſoo is't oock geſchiet. Want in dien al-
ɛmeynen overvloedt hebben alle de Con-
ɛnten eenige ſchade geleden, maer dit huys
ɨ altydt ganſch ongeſchonden gebleven, ſoo
ɑt daer geene veranderinge in gekomen
n is, hoe wel het heel ſware ſtryden, ende
ɔrmen daerom geleden heeft. Ten tyde
an die Portugieſche Religieuſe, die van ieder
oor heyligh gehouden wiert, hebbe ick
ɔoch eens in den ſlaep, eenen draeyenden
windt ſien op-ſtaen, van de Stadt daer ſy
ɔoen woonde: ende dien was ſoo geweldigh,
ɑat hy't al om verre wierp, ende ter aerde
ɔloegh, dat hem te voren quam: daer en bo-
ven 't ſtof, dat hy van der aerden op-nam,
verblinde de menſchen ſoo, dat alleen de gene
die in't velt tegen de boomen ſteunden, over-
eynde ſtaende bleven, alle de reſte ter aer-
den gheſlagen wierden. Doch ick hebbe
verſtaen, dat door de gene die tegen de boo-
men ſteunde, beteeckent wierden de gene, die
hare heyligheyt niet en achteden, maer heel
de ſake Godt beveelden ſonder eenige particu-
liere affectie, oft toeſtaen tot dese gemeyn-
de heyligheyt. Maer den Coninck, ende de

Deerlyk eynde van een Portugieſche Nonne.

Princen, wierden van dit ſtof heel verblin
want door den raedt, ende het aendienen v
deſe Vrouwe is'er een machtighe vlote gh
reedt gemaeckt, om tegen Engelandt te ſey
den, de welcke daer naer ſoo qualyck ghev
ren is. Doch alle de gene die met deſe vlo
ſouden af-varen, quamen tot haer als tot e
ne Heylige, om van haer de benedictie
hebben: de welcke ſy hun oock gaf. En
als ſy die nu van haer ghekregen hadden
meynden ſy datſe de victorie heel ſeker i
hun handt hadden: Maer om dat het gee
oprechte, ende goede benedictie en was (ge
lyck ſy oock niet goet en was) ſoo is heel di
vlote verloren ghegaen. Doch ſoo nu d
vlote 't zeyle gegaen was, heeft ſigh den duy
vel (die den inventeur van alle deſe ſake was
aen eene van deſe Vrouwens aenhanghſter
(want hy hadde nu alreede vele zielen in de
ſtrick getrocken, de welcke, al hoe wel verr
van daer woonende, hadden door des duyvel
bedrogh ende toe-doen, gemeynſchap me
den ſelven, ende, als ofse malkanderen ghe
ſien hadden, ende ſagen, wiſten wel wat aer
een ieder van haer lieden over quam) ver-
toont, ende geſeyt, dat de vlote victorie ge-
vochten hadde. Daerom heeft deſe, als met
den waerſeggenden geeſt bevangen zynde,
ende van haer ſelven gaende, overluydt in
de

Kercke onder de Misse (daer't vele men-
nen hoorden) begonst te roepen. Terstont
onder 't volck de mare gestroyt, datse geroe-
n hadde, *Victorie, Victorie!* Eenen Pater,
e doen mynen Biecht-vader was, heeft my
t komen seggen: want al was dese wel
intigh mylen van daer, soo heeft men noch-
ns dat terstondt daer geweten, ende noch
erder oock, om dat een ieder seer naer de
ictorie verlanghde, ende die geerne gesien
adde. Maer ick hadde vreese, dat het niet
aer en was: Want ick hadde te voren in't
ebedt een afgryselijck visioen gesien, in het
elck sich den Heere *Jesus*, uyt den hemel
eel gestoort, ende vol torns aen my vertoont
adde: want hy hadde in sijn handt eenen
Kelck met eenen swerten doeck overdeckt, ge-
yckmen in de Missen van *Requiem* pleegh te
esighen; doch aen d'eynden van dien doeck
ongen aen de hoecken eenige koordekens
elyck van eene geessel, ende waren al be-
loeydt: Ick dat siende, was heel bedroeft
an geeste, ende in grooten anghst: over-
ulckx met gevouden handen tot den Heere
roepende, badt hem, dat hy doch syne gram-
schap, daer hy op de Sondaers mede vergramt
was, wat wilde aen d'eene zyde setten. Ick
sagh oock noch eene andere Carmeliterisse
nessens my staen, maer ick en kendese niet,

Sy siet den Heere Iesus heelvergramt om de sonden der menschen.

die 't ſelve op den Heere oock verſochte, da ick verſocht hadde: ick preſumere, dat he onſe H. Moeder Tereſia geweeſt is. De H. Moeder Godts *Maria* was aen de ſeyde van haeren gebenedyden Sone, hem biddende, dat hy de gramſchap, daer hy op de Sondaers mede verſtoort was, wilde afleggen, ende wat verſoent worden. Ende korts daer naer, ſoo wy in die benauwtheydt noch waeren, is de H. Moeder Godts noch eens by ons gekomen, ſeggende: *Den Heere heeft u lieden verhoort, ende de gramſchap aen d'eene ſeyde ſettende, is nu wat verſoent.* Ende daer mede is dat viſioen verſchenen. Maer ſoo 't volck noch al even ſterck bleef ſeggen, dat de vlote victorie gevochten hadde, ſoo hebbe ick noch den ſelven dagh den Heere deſe ſake noch eens in 't gebedt gaen recommanderen. Ende doen hebbe ick den Heere heel doorwondt, ende aen 't Cruys hangende geſien doch handen, ende voeten los hebbende, ende heel miſmoedigh, ende droeve, ende my aenſprekende ſeyde hy: *Gy ſiet nu wel watter geſlagen is, ende hoe het daer al gaet.* Toonde my met eene oock de zee: ende ſijnen rechten arm in de zee ſtekende, trock my daer vele gequetſte uyt, ſeggende: *Hier ſiedy de victorie, ſy ſijn al verdroncken.* Ick dat hoorende, ben uyt'er maten bedroeft geweeſt,

weſt, ſoo dat de pyne des herten oock vele
dgen daer naer my niet verlaten en heeft.
Ioch ick hebbe klaerlijck gemerckt, dat den
Ieere daerom geſtoort, ende gram was, dat-
ien eene ſake van ſoo grooten importantie,
leen op het ſeggen, ende 't crediet, dat den
oninck, ende de Princen aen deſe Vrouwe
aven, begonſt ende aengevangen hadde, de
elcke door haer bedrogen hebben geweeſt.
Ieel Spaignien door, hadmen heel dien tydt
eduerende, vele Bid-dagen gehouden, ende
et H. Sacrament des Autaers hadde heele
agen langh in de Kercken uyt-gheſtaen:
naer met ſoo grooten eerbiedinge, ende eere
iet als het wel ſoude behoort hebben. Dae-
om docht ick naderhandt by my ſelven, als
ck den Kelck met eenen ſwarten doeck over-
leckt ſagh, oft miſſchien den Heere, om die
kleyne eerbiedinge, dier in de Kercken ge-
oont wierdt, niet meer vergramt en is geweeſt,
dan geloôft ende ge-eert, gelyckmen klaer-
lyck ſien kan uyt het gene van dien ongeluc-
kigen tocht, die ſoo 't ſeſtens verloren ghe-
gaen is, verhaelt is.

HET XXII. CAPITTEL.

Sy wordt van den Heere onderweſen nopen de 't vervoeren van't lichaem van de H Tereſa, ende andere ſaken. Sy ſiet a gratie der gene die 't Jubilé verdienden Vermaent oock andere Religieuſen, dat klaerlyck uyt biechten ſoude.

NAer het gene dat ick van die Religieuſe die in de wilderniſſe wilde gaen woonen, geſeyt hebbe, maer te voren eer 't gheſchiede, dat ick nu terſtondt verhaelt hebbe, ſoo ick nu met de Priorinne weder naer Avila gekomen was, heeft my den Heere daer door een particulier licht getoont wat van deſe haere fondatie, en beginſelen komen ſoude, ende dat dit den geeſt Godts, ende van onſe Heylige Moeder Tereſa niet en was, ende dat was waer. Oock in andere duſdanige ſaecken, (hoe wel verſcheyden materien aengaende) heeft het den Heere belieft, die ſulck eenen uyt-gangh ende ſucces te geven, gelyck hy my te voren getoont hadde datſe hebben ſouden. Alſoo heeft hy my geſeyt (ſoo ick hem badt dat doch 't lichaem van onſe Heylige Moeder 't Avila mocht vervoert worden, ende de ſaecke te Madrid in't

Hof

Hof onderſocht, ende bedinght wierdt) *Men heeft nu't voniſſe tegen alle recht gheſtreken : doch en wilt daerom niet quelen : laet hun nu haeren wille ende ſin doen, want, als't tydt ſal ſyn ſoo ſal ick den mynen doen.* Dat ſeyde hy my voor alſdoen : doch ick en wiſte niet, oft dat ſoo geſchiedt was oft niet. Maer korts daer naer is de tydinge gekomen, dat het Clooſter van Avila t'proces verloren hadde. Dat was wel waer, maer de hope die my den Heere doen gaf, en is noch niet volbrocht. Ick en weet oock niet ofse volbrocht ſal worden: want dat is nu meer als twintigh jaer ghelelen. Miſſchien en belieft het den Heere niet, dat dat binnen mynen tydt geſchiede. Doch indien ſijne Majeſteyt my alſdoen aengeſproken heeft, ſoo ſal't gene hy gheſeyt heeft, ſonder eenige twyfel noch geſchieden, hoe wel het langh vertoeft.

Den Heere ſeght haer wat van't lichaem van de H. Tereſa geſchieden ſal.

Corts daer naer vertoonde haer oock aen my onſe H. Moeder, ende ſeyde my : *Dochter ick moet naer Avila gaen.* Maer voor alſdoen en is daer anders niet af-gekomen, ſoo dat ick in eene geduerige hope leve. Op den ſelven tydt die ick geſeyt hebbe, heeft my den Heere, (ſoo ick in't gebedt was, ende deſe vervoeringe van onſe H. Moeder hem recommandeerde) een viſioen ghetoont dat my ſeer verbaeſt gemaeckt heeft. Eenen

Sy verſoeckt op den Heere haere vervoeringe.

treffelijcken Man, ende van groote auctoritey hadde my geseydt, dat hy eenige brieven i. s' Coninghs naem naer Roome ghesonde hadde, door de welcke hy oorlof, ende consen verfochte om het H. Lichaem van Alua naer Avila te vervoeren. Dat dede hy om eenighsins aen myne begeerte te voldoen, want ick dat uyt'er maten seer begeerde. Ende soo ick dese saecke, als by naer seker dat daer nu af gehandelt, ende gesproken soude worden, onsen Heere in't gebedt recommandeerde; soo is my in een visioen een oude kiste getoont, ende geseyt, *Doet die open,* Ende soo ick gingh om die open te doen, hebbe gesien datse ydel, ende vol coppespinnen was. Ick was daer af verslagen, ende verbaest, niet wetende, wat dat beteeckende. Ende my wirdt geseydt: *Soodanigh is al het gene sy seggen datse in dese sake doen sullen, 't en zyn niet anders als ydele woorden, daerse u mede paeyen.* Daer ick seer droeve om geweest hebbe: ick sagh met eene ontrent het eynde van de kiste, eene treffelijcke Vrouwe knielen, de welcke eenige witte doecken, (gelyck de Weduwen pleghen te draghen,) in haer handt hadde. Ick en kende haer niet: maer my wiert geseyt: *Door het toedoen van dese sal't geschieden, daer ghy soo seer naer verlanght, want sy sal het heyligh Lichaem*

ter Avila doen vervoeren. Tot noch toe e weet ick niet, wie dat deſe geweeſt is. Want ſoo de Hertoghinne van Gandia der Koninginnens Camer Jouffrouwe ghemaeckt werdt, peyſde ick by my ſelven, of ſy miſchien de was, die deſe ſaecke moeſte te wege brengen: ende hebbe dat aen *Don Inigo* haeren Sone geſeyt, die nu in den Hemel is, ende der hy ſtiert, in deſe ſaecke groote neerſigheyt, jae ſoo veel als hem mogelijck was, ſamen met ſyne Vrouw-Moeder getoont heeft, om dat te verkrygen. Maer tot noch toe en is daer niet af-gekomen.

Soo eens t' Avila den Aflaet van een Jubilé gegunt was, ende ick op den dagh dat ſien te verdienen was, naer de Communie den den Heere den ſelven recommandeerde, ende hem badt dat een iegelyck dien noghte verdienen, ende in ſyne gratie blyven; ſoo heeft my den Heere het meeſtendeel van de Stadt laten ſien: welcker zielen wit, ende ſuyver waren als duyven. Het welck voor my eenen grooten trooſt was in myn ziele, ende met eenen eene oorſaecke om my ſelven tot eene vierige liefde Godts te verwecken, ende oock om hem te bedancken, als of ick alleen die gratie ontfangen hadde.

Sy ſiet de ziele der ghener die den Aflaet verdient hadden, wit als duyven.

Daer was eens in een Convent daer ick in

in woonde, eene Religieuſe die met verſcheyden bekoringen, ende quellingen beſtreden wierdt: maer ſy en verſtondt haer ſelven niet wel, noch de Biecht-vaders haer. Soo dan onſen Overſten daer gekomen was, heeft hy my belaſt, dat ick ſorge voor haer dragen, haer trooſten, ende met haer familiaerlyck handelen ſoude. Soo ick dan haer aen den Heere recommandeerde, ſoo docht my dat ick eene ſtemme hoorde, die ſeyde: *Vraeght haer, ofse aengaende die, ende die materie haer Biechte geſproken heeft?* 't welck ſoo ick haer vraeghde, heeftſe my gheſeyt, neen. Daer naer recommandeerde ick haer noch eens aen den Heere, ende ick hebbe geſien dat haer ziele heel ſwert, ende leelijck was. Hierom noch eens by haer komende, hebbe haer vermaent, datſe heel klaerlijck, ende opentlyck biechten ſoude al dat die materie raeckte daer ick haer af gevraeght hadde. Sy dede dat ick haer raede, ende voor ſoo veel als ick mercken konde, heel volkomentlyck, ende met groot leetweſen. Want ſoo ſy van de Biechte quam, quam ſy terſtont by my: ende den Heere toonde my haer ziele ſoo ſuyver, ende klaerblinckende als criſtalyn, behalven dat'er noch eenige kleyne aderkens, van het een eynde tot het ander, ghelyck ſommige dunne ſyde draykens, dweers doorliepen.

Sy vermaent eene Religieuſe datſe opentlyck biechten ſoude.

ſepen. Maer wat dat beteeckende, en ver-
ſondt ick niet. Dus vraeghde ick dat aen
een Biecht-vader, die my gheandtwoordt
heeft, dat het onſe paſſien, ende ghenegent-
heden waren, daer wy mede geboren zyn.
Ick was uyt'er maten blyde om de gratie,
die den Heere aen deſe goede Religieuſe ge-
daen hadde: de welcke haer ſoo danckbaer
jegen de Goddelijcke Majeſteyt getoont heeft,
ende oock aen my, om 't gene my bevolen
was voor haer te doen, datſe deſe weldaedt
noch heden-daeghs bekent, ende daer groo-
te danckbaerheydt my om bewyſt: ende ick
hope, datſe met'er tydt noch eene Heylige
ſalen ſal.

HET XXIII. CAPITTEL.

Sy begeert den Heere in ruſte te dienen, maer het geſchiedt haer heel anders: ende wordt door eene quellycke Religieuſe wat gemortificeert, doch van den Heere vertroost.

OP den tydt dat ick met verſcheyden dienſten, laſten, ende officien belaſt was, ende ſeer wenſchte, dat d'Overſte van de ſelve my wat ontlaſten wilden, op dat ick nu wat vrye ende geruſt zynde, den Heere met meerder liberteyt moghte dienen; ſoo hebbe ick

ick my ſelven eens naer de Communie tc een ſtil gebedt begeven; ende mynen geel terſtondt op-getogen zynde, heeft my de Heere geſeyt: *Staet op, ich wil dat ghy ae eens ieders wille onderworpen zyt, in al he gene u ſal geheeten worden.* Dat heeft m eenen grooten trooſt geweeſt, om dat ic ſagh dat den Heere dat ſoo begeerde:end met eenen oock genoech geweeſt, om me meerdere liberteyt myne officien te bedienen: want ick van nature wege geneyght was om iemandt te dienen, ende deught te doen: daer om peyſde ick ſomwylen by my ſelven, of dat oock van den gheeſt Godts quam, of van d'eygen lieſde: ende alſoo heeft my den Heere van de twyfelachtigheydt verloſt, die ick altydts des aengaende gehadt hadde.

Eens in de ſale by de poorte (om dat ick doen poortierſter was) ſittende, wierdt ick een weynigh ontſtelt, om dat ick ſagh, dat d'oude Suſters (voor ſoo veel als my docht) niet wel te vreden en waren, dat de Priorinne my (die noch heel jongh was) den laſt van de ſchyve gegeven hadde. Ende my docht inder waerheyt dat ſy goede redenen hadden, om dat te dencken ghelyck wel doen d'occaſie was. Soo ick dan my ſelven wat tot ſtilte, ende innigheyt des gebedts begevende was, hebbe ick in den geeſt geſien, dat my den Heere

Heere den dorren doornboſch, die in't voor-
hof van ons Clooſter was, toonde; ende dat
en ſelven vele rooſen op hadde, ſoo witte,
a roode, al hoe wel den doorn dorre was,
e de den tydt buyten ſaiſoen, ende onbe-
naem om rooſen voorts te brengen. Doen
ſyde my den Heere: *Niemandt en pluckt de*
rooſen, dan die door de doornen paſſeert,
Waer mede hy my heeft willen leeren, dat-
en de deughden niet en kan kryghen dan
oor veel lydens, verdriets, ende op-ſprake
er menſchen.

Men krygt de deught door veel lydens.

Ick moet hier, ter eeren van dien goeden Heere, belyden, ende bekennen, dat hy my tydts wonderlijck getrooſt heeft, als ick iet oedts dede, ende dat in alle d'occaſien die y voor-quamen, ſoo wel als het den even-aeſten aengingh, als in andere dingen die oodigh waren. Daerom, al waſt dat ick choon in ſoodanige occaſien aen myn lic-naem, ende my ſelven eenigh ongemack nde ſchade aen dede, ſoo en gevoelde ick nochtans geene ter werelt, maer eer eenen grooten trooſt in myne ziele. Dat wete ick len Heere noch op den dagh van heden danck, want het quam al van hem. Synen neyligen naem moet gebenedydt zyn in der eeuwigheydt. Amen.

In ons Convent van Avila was eene Reli-

gieuſe,

gieuſe, die van de tentatien, ende inwendi ge ſwarigheden des geeſts ſoo ſeer ghequel was, dat niemant weten en konde wat var haer noch geworden ſoude; ſoo dat, al wa men haer dede, ende raede, al te vergeef was: jae de Biecht-vaders ſelve en conden niet verſtaen wat dit was. Deſe heeft my eens door de liefde Godts gebeden, dat ick haer aen onſe Moeder recommanderen ſoude, ende haer bidden datſe doch haer, ende alle die met haer handelden, wilde verlichten, om te mogen verſtaen hoedanigh haer quellinge, ende tentatien waren. Niet langh naer dat ick haer aen onſe H. Moeder gerecommandeert hadde, ende haer nu eens aen onſen Heere hertelijck recommandeerde; ſoo ſagh ick datter eenen grooten ſwarten hondt van haer uyt-gingh, die niet wits en hadde dan alleen den hals. Soo ick dit leelijck viſioen by my ſelven overleyde, ſoo ſeyde my onſe H. Moeder: *Deſen en ſal haer nu voortaen niet meer quellen.* Doch by de Religieuſe ſtont haren goeden Engel heel ſchoon om 't aenſien, die alle die inwendige benautheden van haer weerde. Ende ſy ſelve heeft my naer der handt geſeyt, datſe korts daer naer van de ſelve teenemael is verloſt geweeſt. Ende, ſoo veel als ick ſien konde, ſoo was ſy, naer dat ick haer aen onſe H. Moeder gerecommandeert hadde,

Sy bidt voor eene die ghetentceert was, ende wort verhoort

de, gelijck d'andere Religieuſen. Maer en hebbe aen haer niet met allen geſeyt al datter gebeurt was; ende oock de dingen waeren ſoodanigh niet, datſe ſeer eenen verbrydt te zijn. Daer naer is deſe ſelve Clooſter noch Priorinne geworden. Doch het heeft den Heere belieft, er eene ſieckte toe te ſeynden, ſoo datſe naer geduerighlijck kranck te bedde lagh. Doen ter tijdt was ick te Madrid, met de ne die van d'Overſte ghedenomineert was om aldaer Priorinne te weſen, gelijck boven verhaelt is. Soo wy dan wederom Avila quaemen, was ſy ſieck, ende ick ben er ſieck-bewaerſter gemaeckt. Maer om dat y kreaturen altijdt veranderen, ſoo kreegh meer affectie ende treck tot d'andere Religieuſen als tot my. Doch ick droegh my oo, als of ick dat niet en merckte, ende iende haer met ſoo goeden herte, als of nſen Heere ſelve ſieck geweeſt hadde. Maer y ter contrarie toonde uytwendigh datſe eenen afkeer, ende vernoeyen van my hadde, ls ick haer t'eten brochte, oft ergens anders in diende. Dat en gaf my geen wonder, want ick docht dat de ſieckte haer ſoo quelijck ende corſel maeckte. Maer de iefde, met de welcke ick haer diende, maeckte dat ick blijde was, om dat ick ſoo-

Sy verdraeghs met groote verduldigheyt eene quellijcke ſieckte ſuſter.

danighe occasie ende stoffe van mo-
ficatie gevonden hadde. Eens, soo ick h
t'eten brochte, ende ick dat met groo
iver, ende liefde gekockt hadde, om dat l
haer smaecken, ende sy daer af wat et
soude; heeftse, soo sy my sagh, op sulck
maniere my aengesproken, datse genoeg te ke-
nen gaf datse een aftreck van my hadde. C
der andere seyde sy: *Gaet van hier, en breng
my geen eten.* Ick seyde haer: *Lieve moede
ick bidde u proeft het eens, t'is soo goet en
t'sal u wel smaecken.* Doch, sy noch gran
mer wordende, antwoorde my. *Ick en wil
niet dat gy my dat brenght: daerom maeckt
van hier*: Ick ben dan van daer naer 't C
pittel gegaen, heel blijde zijnde door d
liefde met de welcke ick haer diende. o
dat ick eene soo goeden occasie nu hadd
van my selven wat te versterven. Ic
was heel blijde ende verheught door d
liefde Godts, soo dat my dochte, dat ic
niet blijder en soude konnen weten, al waere'
dat my den Heere selve aenspraecke. Ic
in't Capittel dan gekomen zijnde, ende wat
geknielt hebbende, is mijnen geest op-geto-
gen, ende terstont is den Heere daer by m
gekomen, ende heeft my geseyt: *Wa aunckt
u, betaele ick u soo, gelijck de wereltsche
menschen plegen te betaelen?* laetende mijne
zie-

ziele soo vol van eene geestelijcke vreught, dat haer docht datse in eenen hemel was. Ik en soude met geene woorden konnen uytspreken, hoe groote schatten, ende hoe wonderbaere uytwerckingen, uyt de woorden die den Heere altemets aen mijne ziele strack, in de selve bleven.

HET XXIV. CAPITTEL.

Sy wordt van den Heere berispt om eene faute die se gedaen hadde: ende biedt voor sommige overledene, de welcke door haer gebeden naer den hemel gaen.

Oo onse H. Moeder met eene Priorinne van eene van haere Conventen van een ker affaire tracteerde, ende dese de H. Moeder wat stouter als het wel betaemde, aenbrack; hebbe ick op haer wat gram geweest: nde hoe wel ick dat biechte, ben nochtans en selven dagh tot de H. Communie niet egaen. Doch den Heere komende voor het ensterken, daermen de Communie door ytreyckt, heeft hem heel gestoort getoont, nde geseyt: *De gene die u onlanghs vergramt heeft, behaeght my in andere saecken: nde als gy op haer vergramt zijt, soo en loedy my geen vriendtschap. Meer vergram-*

Sy wort van den Heere berispt.

men my uwe heel kleyne fauten, dan u sou konnen vergrammen, alle het quaet van h de werelt; want gy en gevoelt niet mee dan dat u aen en gaet, maer ick gevoele a de sonden van de ganscke werelt. Dit hee in mijn herte eene groote liefde, ende affe tie tot die Religieuse verweckt, de welck oock langen tijdt daer naer in my gebleve is, waerom ick haer oock naerderhan grootelijckx geacht habbe.

Eens handelde ick met eene, die m heel swaere tentatien gequelt wierdt: des seyde my eens, dat ick haer niet meer aen spreken en soude, want sy van alle het gen ick haer seyde, niet met allen en geloofde Ick seyde haer, datse haer selven wat ge welts aendoen soude, ende vastelijck geloo ven, dat alle d'artijckelen des geloofs waer achtigh waeren. Sy antwoorde daer op *Ick en kan niet, hoe seer ick my daer to porre.* Ick ben daer naer tot de H. Com munie gegaen, ende hebbe den Heere voor haer gebeden; ende den Heere heeft my geseyt: *Seght haer datse wel kan: 't en is niet waer het gene sy u seght: want ick hebbe u lieder den vrijen wille gelaeten: ende mijne gratie is veel krachtiger dan het quaet, daerom kanse wel, wiltse maer.*

Wykonnen het al doen door de gratie Godts.

Op een ander tijdt wasser in een van onse

Con-

Conventen eene Religieuſe geſtorven, die
aïjdt met haere Priorinne eenige queſtie
ede crakeel hadde. Dry maenden naer
ctſe overleden was,heeft ſy haer aen my ver-
ront, ende ick ſagh datſe alsdoen eerſt uyt
et Vagevier quam, ende dat allen dien tijt
eduerende haer Vagevier onder de coetſe
n haere Priorinne geweeſt hadde.

Eens onder d'octave van het H. Sacra-
ent, ſoo ick op mijne knien badt, toonde
y den Heere veelderhande gratien, verma-
ende my, dat ick die op hem begeeren
oude, jae ſcheen dat hy wilde, dat ick van
em eyſſchen ſoude: want hy hadder heel
ele om my die te geven. Ende ſoo ick
ny ſelven in dit viſioen wat vergadert hadde
oo hebbe ick voor my dry perſoonen ſien
taen: van de welcke den eenen was eene
van mijne ſuſters, den tweeden een van mijn
Coſſijns, den derden eenen anderen. Ende
dit ſagh ick al als heel verre van my. Ick
hebbe hem dan voor de ſaligheyt van deſe
dry zielen gebeden. Den Heere toonde dat
hy daer wel mede te vreden was. Corts daer
naer kreegh ick brieven, uyt de welcke ick
verſtondt, dat myne Suſter,en Coſijn op den
ſelven dagh overleden waeren: deſen door
eene geweldige cortſe, maer ſy door eene
ongeluckige doodt, want ſy was verdronc-

Sy verkrijght den hemel voor dry overledene.

ken. Den derden was dien Antonius Pere den welcken in Spanien veel quaets hadd gedaen, waerom hy oock ter doodt gesoch wirdt, doch hy ontkomende, is naer Enge landt geloopen: het welck noch veel quae der voor sijne ziele was. Soo ick in Vranck rijck was, quam hy my eens besoecken maer hy scheen doen van sijne saligheyt te wanhopen, naer het gevoelen dat hy van sy selven hadde, ende dat ter oorsaecke van alle het quaet dat hy veroorsaeckt hadde. Ende soo hy my aensprack, kreegh ick eene affectie t'hemwaerts, ende eene begeerte van hem eens saligh te sien. Daer naer hebbe ick verstaen, dat den Heere hem daer naer noch in't herte geraeckt heeft: want al en was ick alsdoen daer niet, soo hebbe ick nochtans uyt sommige brieven verstaen, dat hy met sekere ende openbaere teeckenen van saligheydt overleden is; want hy de Heylige Sacramenten ontfangen heeft, ende den Bicht vader altijdt beneffen hem gehadt, ende dat hy op den selven dagh dat hy stierf, door eene vierige liefde tot Godt gedreven zijnde, sy selven ter aerden op sijne knien geworpen heeft: ende alsoo heel claere merck-teeckenen van sijne saligheyt getoont heeft, soo ick geseyt hebbe.

De doot van Antonius Perez.

Eens, om eene sekere occasie, heeft my de

Priorinne bevolen (soo ick dat te voren haer versocht hadde) dat ick wat in eegheydt ende ruste soude wesen, om dat ick heel vermoeyt was, ende wat rulte voor sijnen geest begeerde: ende om de waerheyt te seggen, ick socht dat seer, op dat ick nu allen zijnde, den Heere, ende meester in stilte ende ruste mochte genieten. Soo ick in sulcke ruste zijnde, my selven wat tot het gebedt begaf, quam daer eenen boosen geest, met ongeschickte grimmassen ende gesten voor my bedrijven, ende seyde: *Ramp moet gy hebben die u soo grooten goet doet.* Ende terstont hebbe ick een stemme gehoort, de welcke seyde: *Laet haer de ruste wat genieten, want sy heeft dien troost ende solaes wel van doen.*

Sy verkrijght wat ruste van haer Priorinne.

HET XXV. CAPITTEL.

Sy spot met de duyvelsche vertooningen ende nacht geesten steunende op d'assistentie van onsen lieven Heere.

DEse boose geesten hebben sich aen my op verschevde stonden ende occasien vertoont: maer ick ben van hun niet meer vervaert, als van de vliegen. Eens ligh ick in den dagh wat op mijn bedde, ende sliep

wat: ende terſtont hoorde ick in mijn en ſlaep een geruchte, als offer iemant over ic camer gegaen hadde. Ick daer af wacker g worden zijnde, ſagh eenen grooten hoo duyvels. Maer ſoo ick mijn hooft ophief hebbenſe begonſt wegh te loopen, ende zij al te ſamen in een holleken, dat op mijnde celle was, gecropen. Dus hebbe ick be gonſt te lacchen, datſe ſoo haeſt alſſe ge ſien waeren, wegh liepen, ende hun hoof verberghden, gelijck de verjaeghde menſcher plegen te doen. Sy lieten daer ſoo vele voetſtappen ſtaen met over en weder te trip- pelen, dat het ſcheen datſe met eene ver- baeſtheyt wegh liepen, ende hielen al even eens op van trippelen, gelijck eenen die nu verjaeght wordt: elck een wilde in het wegh loopen d'eerſte weſen, ende ſtaecken oock hun hoofden ende klouwen buyten het hol- leken uyt.

De duy- vels vreeſen de Hey- ligen.

Op eenen anderen tijdt, ſoo ick s'nachts wat gingh doen, (want onſe H. Moeder was alſdoen kranck) ende ick een lanterneken in mijn handt hadde, ſoo quam daer eene catte (want in die gedaente quam den duy- vel alſdoen) ende klom boven op het lan- teerneken, worſtelde alſoo het licht uyt; daer ick noch verre van de celle van onſe H. Moeder was. Ick wirdt daerom gram, ende

De duy- vel blaeſt de keerſſe uyt van d'E. M. Anna.

en

hadde ick in het doncker niet geweeſt,
ſoude naer haeren cop geworpen hebben
gene ick in mijne handen hadde. Soo
nu by onſe H. Moeder quam, vondt ick
r lacchende, ende vraeghde my: *Wat*
r geſchiet aochter? Ick vertelde haer wat
overcomen was, ende dat ick op den
oſen geeſt gram geweeſt hadde. Sy ſeyde
: *Dat en is niet goet geweeſt, ick wilde*
l dat gy niet gram geweeſt en hadt. Hier
t wirt ick gewaer, dat ſy al dit ſpel geſien
dde; hoe wel ſy my niet een woordt daer
ſeyde.

Op een ander tijdt dede my de H. Moe-
r s'nachts licht ontſteken, indien ick niet
rvaert en waere, want de Religieuſen wae-
n nu allegader ſlaepen gegaen. Ick ſeyde
er: *Ick en ben niet vervaert, indien my*
we Eerweerde dat gebiedt. Dus ben ick
aer den heert gegaen, ende hebbe d'aſſchen
p geſchickt. Soo nu het licht onſteken
as, ſagh ick datter eenen ſwarten hondt
oor de ſchouwe opclom, ende alſoo daer
erdween. Dat is te Burgos gheſchiedt.
Want het Convent van aldaer was aen duſ-
lanige ſpooken ende nacht-geeſten ſeer on-
lerhavigh. Want dat huys hadde eertijdts
enen rijcken man toe behoort, die verdoemt
s, want men hem noyt en hadde konnen

Sy wooñ in een huys daer geeſten regneerden.

wijſmaecken, dat hy ſijne ſonde ſoude Biecht ten. Soo haeſt als deſen doodt was, heeft men daer terſtont eenen grooten hoop groote vliegen, orſſelen ende weſpen rondom ſiet vliegen, die ſijne ziele ende lichaem t'ſamen naer de helle gekonvoyeert hebben. Doch dit huys is ons daer verleent om dat daer niemand in en wilde woonen: ende omdat onſe H Moeder daer geen gerieffelijk, ende bequaem huys en konde vinden, ſoo hebben ſommige van deſen mans vrinden haer gebeden, datſe daer in gaen woonen wilde; jae hebben haer dat bykans voor niet gegeven. Eer het H. Sacrament des Autaers daer in gebrocht was, hebben wy verſcheyde manieren, ſoo s'nachts als daeghs, gequelt, ende gemoleſteert geweeſt. Somwijlen ſcheen het dat men boven ons hooft veel, ende verſcheyden huysraedt tot kleyne ſtucken kloof; ſoo dat onſe H. Moeder my eens geſonden heeft, om te ſien, wat daer boven gebroken was. Maer ick en ſagh niet met allen; dan het was den booſen geeſt, die ons ſoo quelde. Onſe H. Moeder heeft daer veel, ende op verſcheyden manieren te lijden gehadt.

Sy ſiet de verſtroytheyt van eene Religieuſe in 't gebedt.

Op eenen tijdt, ſoo wy te Parijs in de Mettenen waeren, heefter eene van de Religieuſen door eene lichtveerdigheyt gelachen, ende niet gelet op het gene ſy las.

Ick

en wiſte niet waerom datſe mocht lac-
en: ende ſoo ick dit by my ſelven over-
chte, ſoo hebbe ick op den voet van den
ndelaer een kleyn duyvelken ſien ſpelen,
t deſe verſtroytheyt in haer veroorſaeckte.

HET XXVI. CAPITTEL.

S heeft een groot verdriet ende benauwtheyt, maer den Heere vertrooſtſe.

OP eenen Kerſmacht, ſoo ick nu t'onſen Heere geweeſt hadde, hebbe ick my t een ſtil gebedt begeven; ende terſtondt eeft het Kindeken *Jeſus*, dat nu in mijn erte geboren was., ſich aen my vertoont. oo den dienſt nu gedaen was, gingh ick oen het gene my van mijnder officie wege doen ſtondt. Maer ſoo ick daer mede be-ich was, bevinde ick my ſelven ſoo getur-beert ende ontſtelt, dat al wat ick in handen am, het ſelve daer liet uytvallen. Doch eſe ontſtelteniſſe is my ſoo langh by ghe-bleven, dat ick door eene onverduldigheyt p my ſelven gram wierdt: ſoo dat ick by aer verſekert was, dat, het gene ick te vo-ren geſien hadde, een duyvelſch bedrogh geweeſt hadde, jae hadde ſoodanigen mis-trouwe ende duyſternille in mijn herte, dat my

my by naer dochte datter geenen Godt
was, ende ick teenemael bedrogen was. M
soo ick oock s'anderen-daeghs, heel d
dagh door, in groote benauwtheydt enc
perssinge was, hebbe tegen den avondt d
aen mijnen Bicht-vāder te kennen gegeve
mitsgaders oock mijne sorge ende wroeghe
der conscientie, oft ick misschien in stat
van doodt-sonde mocht zijn. Desen troo
stede my wel wat met goede woorden, doc
en konde my niet gehelpen. Soo seer hadd
my den boosen geest geturbeert. 's Nacht
daer naer ben ick (soo geseyt is) in di
perssinge in slape gevallen. Ick sagh doen
in mijnen slaep, datter eene witte duyve
over den Autaer quam vlieghen, ende haer
vleugels sulcken geruchte maeckte, dat het
scheen datse wel wilde dat ick haer hooren
soude. Soo ick dan mijne ooren derre-
waerts was opheffende, docht my dat mijn
herte gheopent wierde. Tetstont heeft sich
daer oock eenen treffelycken Priester ver-
thoont, soo ghecleedt als oft hy wilde gaen
Misse doen: neffens hem waeren twee Dia-
kens beyde oock heel Pontificalyck ghe-
cleedt. Dese deden Misse, ende ontrent den
tydt der Communie quam den pristers by my
met de Hostie (dat moeste sonder twyffel on-
sen Salighmaecker Christus *Jesus* wesen) en

Sy wort seer ghe-perst doch niet verlae ten.

de

i ſeyde my: *ontfangt de Communie*. Ick en derf-
d die niet wel ontfangen, meynende dat ick die
i den ſtaet van doodt-ſonde ſoude ontfangen
bben: want alle myne ongeruſtheyt nam hae-
n oorſpronck uyt deſe vreeſe. Doch door dit
v ioen ben ick ſoo gheruſt gebleven, als of ick
ucker weſende, met der daedt ende lichaeme-
Ick gecommuniceert hadde, ende mijne ziele
heel verſekert en verblijdt geweeſt.

Op een ander tijdt, ben ick tuſſchen de Com-
leten ende Mettenen-tijdt eens gegaen naer
et Crucifix dat op onſe plaetſe ſtont. Dit had-
e eenen ſteenen voet daermen met trappen op
ingh, op den welcken de Religieuſen haer ge-
edt plegen te ſtorten. Ick was alſdoen ſoo vol
an de lietde Godts, dat ick op de koude ſtee-
en gingh knielen: want het vroos alſdoen ſoo
ert (hoe wel ick de koude niet en gevoelde, om
dat ik in't gebedt met den Heere teenemael ver-
eenight was) dat ſoomen ter mettenen luyde, en-
de ick van daer opſtaen wilde, myne cleederen
aen de ſteenen vaſt gevroſen waren. Ick was ver-
wondert, dat ik niet meer koude gevoelt en had,
dan of het werm weder hadde geweeſt. Soo mag-
tigh is den Heere, als hy met ſijne gratie de ziele
voorkomt ende vervult. Aengaende my, ick ge-
voelde de ſelve voor alſdoen ſoo krachtigh en-
debeſonder, dat ick niet meer en wiſte, dan of'er
niemandt meer in de werelt en hadde geweeſt,
dan Godt, ende ick.

Het tweede Deel

HET I. CAPITTEL.

Sy wordt van den Heere vermaent om naer Vranckrijck te trecken, ende veel swaerigheyt te lyden: haer wordt gheseyt dat sy veel zielen tot haer trecken soude.

Den Heere waerschout haer dat sy veel lyden moeste.

MAer om weder te komen tot den droom die ick in Occanien gehadt hadde, daer ick af hebbe begonst te spreken, soo lagh my eenpaerlyck in den sin dat het den wille des Heeren was, dat ick myn cruys hebben soude, ende dat merckte ick uyt het gene hy my doen getoont hadde. Doch om dat het vleesch daer een af-treck af hadde ende voor schroomde, soo heeft my den Heere sigh eens in een inwendigh visioen vertoont, (dat is, dat ick hem wel gewaere wiert, doch niet en sagh) ende heeft my geseyt: *d'Olie ende de Druyve moeten voor de persse der martelie passeren, soudense haere voechtigheyt uyt swecten; door desen wegh hebben alle myne vrienden*

nenden gegaen. Ende hier mede is dat
ioen verdwenen, alleen daer by seggende:
Sy wille ick dat het met u geschiede. Dit
heft een nieuwe couragie in my verweckt,
nt ick was doen heel milmoedigh, benauwt,
de kleyn hertigh. Scheppende dan eenen
oet, hebbe my selven op een nieuw ge-
esenteert tot al het ghene dat den Heere
lieven soude van my te doen, ende met
ne groote resolutie, ende oprechtigheydt
yn herte tusschen syne handen geresigneert,
ebbe oock gevoelt dat hem mijne resolutie,
de propoost seer aengenaem was.

Eens, soo ick van de H. Communie op
ondt, ende by my selven de woorden over-
ochte die my eenen Pater geseyt hadde, (te
eten, dat het niet geraden was, dat de Re-
gieusen naer Vranckrijck onder soo vele
etters souden gaen, aengesien sy aen dese
iet Predicken en sullen) ende considereerde
at waerachtigh was; soo heeft den Heere,
en my vertoonende, geseydt: *En u eest daer
oor niet beladen: want ghelyck de vlieghen
aer de honich-raten komen gevlogen, soo
ult gy de zielen trecken.* Dat gebeurde op
hen selven tydt, datmen in Spanien met
lie Franschen raemde die daer ghekomen
waren, om eenige Religieusen met hun na
Vranckrijck te voeren. Daer waren ver-

Eñ vele zielen tot haer trecken.

scheyden

ſcheyden opinien van geleerde Mannen
ſe ſaecke aengaende; want ſommige vond
dat heel geraden, dat'er eenige derrewae
ſouden gaen, andere ter contrarie en vond
dat geenſins geraden. Doch, om dat a
de gene die dat voor goedt hielen, g
leerde Mannen, ende groote dienaers Go
waeren, daerom deden de gene die daer t
gen waeren, mijne ziele eenighſins wanckele
ende twyffelen, oft oock Godt was die n
aenſprack, oft niet: hoe wel alle myne Biech
vaders voor-ſeker ſeyden, dat het van Go
quam, ende met eenen my oock moedt g
ven om deſe ſaecke aen te gaen. Ick w
ſeer miſtrooſtigh ende bedroeft, eenſdee
om dat ick ſagh, dar ick van Lande verande
ren moeſte, eenſdeels oock om die voorſey
de twyffelingen, om dat ick deſe ſaecke nie
en begeerde te beginnen, dan met den wille
ende wel-behagen Godts. Doch ter wyl
ick alle deſe dingen by my ſelven dagelycks
overleyde, ſoo heeft het den Heere belieft
ſynen wilie noch door eenige andere zielen
te kennen te geven, om dat ick ſoo twyffel-
achtigh, ende wanckelbaer niet blyven en ſou-
de: ende ſyne Majeſteyt heeft haer gheweer-
dight eene Religieuſe van ons Convent (die
heel heyligh van leven, ende van de ſelve
opinie was, daer ick af was) aen te ſpreken,
want

nt dese wilde wel, dat ons vertreck ende
se omgestooten ende belet wierdt, seggen-
d: *Hoe wildy*, Heere, *dat dese myne Suster*
e verre van hier gaet ? Ende den Heere
heft haer geantwoordt, dat het soo geschie-
den soude, ende niet goedt en was, dat sy iet
aders wilde. Ende soo sy hier op seyde,
dese vreesde, dat ick daer veel soude moeten
den, heeft haer den Heere geseydt : *Die*
den honingh uyt de bie-korven nemem, worden
el van de biên gesteken, maer haelen even-
el den honich daer uyt. Doch alle de Re-
gieusen van den huyse, ende de Borgers
lve recommandeerden dese saecke hertelyck
n den Heere, om datse voor my besorght
aren, om dat ick naer vreinde Landen, en-
die vol Ketters waeren moeste gaen reysen.
e, alle de Susters waren daerom seer bedroeft.
Want het is een huys Godrs, daerse malkan-
eren uyt'er maeten seer lief hebben, ende
mywaerts, (hoe wel ick dat niet en ver-
iende) eene particuliere affectie toonden, en-
e ick 't haerwaerts, om dat het heylige zielen
aeren; daerom deden sy haer uytterste beste
m te beletten, dat d'Overste my geen con-
ent en souden geven om wegh te gaen.

De Heere doet haer na Vranckryck gaen.

HET II. CAPITTEL.

Sy is seer beroert ende benauwt, aengaende reyse naer Vranckrijck, maer den Heveesterckse, den duyvel soeckt haer ondwegen te beschadigen.

DOch de Franschen hebben de saecke sovierighlyck ende behendelyck voorrgdreven, datmen het hun niet en heeft konnweygeren. Daerom was myne ziele soo gturbeert ende vol van vreese, dat ick my nien wiste waer keeren: doch vreesende dat debooſen vyandt my misschien bedriegen mocte, soo weende ick nacht ende dagh, deHeere biddende dat hy my dogh niet en soude laten bedriegen. Maer van d'andere syde dede my den Heere een andere oorloghe aenmy ingevende dat ick hem doch gerrouwe blyven, ende met der daedt toonen en doen soude, daer ick my selven op andere tyden soodickwils toe gepresenteert hadde. Ick haddedan eenen uytwendigen ende eenen inwendigen stryt, 't welk my voorwaer een groot cruys ende persinge was. Ick laete my voorstaen, dat den duyvel, ende het vleesch mynen geest gelycker-handt bevochten hebben, ende my ingegeven, dat ick, om den ouder-

Syis seer beanghst nopende de reyse na Vrăcryck.

dom

om onbequaem was om soodanighe reyse
n te gaen, dat ick de tale niet en verstont,
t ick onderwegen sterven soude, ende dat
nder eenigh profyt te doen, mits de taele
et verstaende van de gene die my geleyden.
aer en boven dat ick eens considereren
ude, dat ick in Spaignien over al waer ick
ock gingh, aen een ieder willekom ende
engenaem was; voorts dat ick hier volkomen
erustheyt van myn ziele hadde: oversulcks
at ick dese reyse doch soude laten varen,
nde myne sinnen daer af trecken, want ick
ny selven bederven, ende oock een iegelyck
ny vervolgen ende versmaden soude: ende
at dit myne vrienden ende kennisse niet
engenaem en was, vande welcke ick nu ab-
ent zynde, grootelycks soude ghequelt ende
gemolesteert worden. Alle dese dingen ge-
voelde myne ziele heel uytdruckelyck ende
merckelyck, ende ick en was maer een arm,
kranck, catyvigh wyfken, ende met groote
banghigheydt ende smerten overvallen. Ter-
wyle ick dese dingen by my selven al over-
leyde ende in desen anghst eenpaerlyck was,
porde den Heere van den anderen kant, soo
wel my, als myne andere vriendinne tot de
reyse, ende heeft op eenen tijdt tot my ge-
seydt: *En laet niet of gy en gaet: want ten*
zy dat gy gaet, seo en salder niet met allen

af-komen: want alle d'andere alsſe daer len gekomen zyn, ſullen wederom keeren. de ſoo is't oock gebeurt: want wy te P maer ſommige dagen geweeſt en hadden, e ick terſtondt naer Pontoiſe geſonden was, hebbenſe my ontboden, dat, waer't dat van ſinne was met haer wederom naer Spa nien te keeren, ſy daer niet tegen en ſouc ſtryden, maer my geerne volghen. hebbe haer doen ſeggen, datſe vry mocht vertrecken, wildenſe, maer aengaende m dat ick blyven ende volherden wilde in't g ne ick nu begonſt hadde. Het welck ſy ve ſtaende, ſijn op my gram ende geſtoort g weeſt, ende en hebben by my niet de ven komen.

Doch, eer ick noch uyt Spaignien ver trock, heeft den Heere aen eene andere Reli gieuſe van ons Convent geſproken, ende hae geſeyt: *Seght haer daiſe vry derrewaerts gaet ende niet en vreeſe: want ick ſegge haer, da ick eertyds aen myne Diſcipelen geſeyt hebbe, dat ſy veel droefheyt ende verſmaedtheyat ly den ſouden, maer dat alle haeren aerbeydt ende ſmerte in blydtſchap veranderen ſal.* Ende door't gene den Heere aen myne Mede-Suſ ters ſeyde, werdt ick meer verſterckt ende ghemoedt, dan door het gene hy aen my ſeyde.

Op

Op eenen anderen dagh, ſoo ick in deſen
ick ende benautheyt was, ende half ſliep,
toonde ſigh aen my eenen ſchoonen ende
elen Jongelingh gelijck eenen Soldaet, ende
de my: *En laet niet, of gy en gaet derre-*
uerts: ſchept moedt. Soo veel als my docht,
s dien den Aerts-Engel S. Michiel, tot den
lcken ick van mijne kindtſche daghen af,
n beſondere affectie gehadt hebbe, ende
wiens eere ick alle daghe wat pleegh
leſen.

Sy ſiet den H. Engel S. Michael

Alle de gene, die mede gaen ſouden, qua-
en op S. Bartholomeus dagh in ons
looſter van Avila, ende wy bleven daer tot
n 29. van Auguſtus. Op den ſelven tydt,
n heel maendt eer wy vertrocken, ſaghen
y in den hemel ſommige ſterren, ſoo wel
den dagh, als in den nacht, oock eer wy
iſten, welcke van ons tot die reyſe verkoſen
uden worden. Deſe waren heel klaerblinc-
ende, ende d'eene grooter als d'andere, ge-
jck wy oock waren die derrewaerts gingen:
nde ick was de cleynſte van haer alle.

Noch op een ander tijdt, eer wy vertroc-
en, ende terwijle ick noch dien inwendigen
rijdt gevoelde, ſeyde my den Heere: *Ghe-*
ijckerwys de vogels aen't lym blyven vaſt
angen, ſoo ſullen de zielen u aenkleven, ende

Een ſchoone voorſeg-ginge van den Heere,

in der eeuwigheyt myne blyven. By naer he de reyse door genaekte mijne ziele de tege woordigheyt van haeren Bruydegom en was t'eenemael vervult van geestelijcke tro sten, saveuren ende van een hemelsche vre ende gerustheydt. Alleen een reyse hebb ick uyt der maten bedroeft geweest, om d ick sagh dat mijne mede-gesellinnen ni wel te vreden en waren, om dat ick in ha geselschap was, de welcke sy sagen dat net gens toe nut en was. Ende dat niet sond redene: want het scheynt eene sottigheydt ge weest te hebben, dat sy my derrewaerts son den, die soo onbequaem ende plomp ben Om dat ick dan haer lieder niet en behaegh de, ende sy my niet geerne en saghen, so hebbe ick dien dagh (soo ick geseyt hebbe heel mistroostig geweest. Terstont vertoond my sich den Heere in een visioen, gekruyst, en met de liefde van mijne ziele doorwont, ende my troostende, seyde my: *Schept doch moed, Dochter, want ick sal u helpen.* Doch soo wy dien selven dagh over een brugge die over een groote riviere lagh, passeren moesten, soo vertoonde sigh den boosen vyant in't midden van de selve, die ons in den vloedt worpen wilde: Want soo de peerden daer door verbaest ende verslagen waren, soo wierdt d'eene sijde van de carosse op-geheven

Den duyvel soeckt haer te beschaedighen.

ende

le helde, ende ſcheen te willen vallen. yne Mede-ſuſters vervaert zijnde, riepen den Heere om hulpe. Ende daer mede ſprongh den duyvel wegh, van de brugghe llende: ende het bleeck dat hy 't was, want ſo hy van de brugge ſprongh, ſoo heeft hy caroſſe terſtondt in eenen dicken doornebſch geſtooten. Doch ſoo ick op eene de van de portieren ſat, ſoo is de caroſſe p die ſelve gevallen, ende alle de Religieuen op my. Sy riepen alle gelijck, maeckene groot misbaer, ende ſeyden: *oy ſal voorker geplet zyn ende doodt.* Doch ick en gevoelde geen doornen, ende en hadde geen etſel ter wereldt, als of my den Heere in ſijne handen vaſt gehadt hadde. Ende ſoo ſy allegader op myn lijf lagen, ſoo hebbe ickſe leer hooren ſchreeuwen: maer ick en wiſte niet, dat d'eene haer been, d'andere haer ooge ſeer gedaen hadde, ende dat van den ſtock van de voet-bancke: ſoo dat wy terſtont eenen Chirurgijn uyt de Stadt ontbieden moeſten die haer lieder cureren ſoude. Sy waren heel ſterck van lichaeme: doch my (die heel ſlap ende als niet was) heeft den Heere als eenen Niet, niet aengeſien ende voorby gepaſſeert.

HET III. CAPITTEL.

Sy komt te Parys, ende wordt daer gedwongen de wiele t'aenveerden, hoe wel teghen haeren danck: wordt oock met een hemelsche spijse gespijst.

Sy komt te Parijs ende bedient ootmoedige officien.

TE Parijs nu gekomen zijnde, (alwaer my den Heere met de selve gratien, faveuren, ende smaeckelijckheden voorquaem, die ick onderwege geproeft hadde) soo ging ick met den oorlof van de Priorinne regelrecht naer de keucken om den kost te koken, ende dat met eene soo groote blijdschap ende vreught, als ick oyt tot noch toe in dien staet, (te weten in dien van't leecke susterschap) geproeft hadde. want al wast dat onse H. Moeder, ter wylen sy noch leefde, altydts wilde dat ick de wiele soude aenveerden, ende my dat dickwils voorgehouden hadde; soo hadde ick my nochtans altijt daer teghen gheftelt, segghende dat het my swaer ende bitter vallen soude, mijne oude conditie ende staet te veranderen. Daerom hadde sy my in mijnen staet ende roep laeten blijven: want sy hadde my soo lief, datse hier in liever mijnen sin dede, ende my believen wilde, dan ick aen haer, het welck voor my een

groote beſchaemtheyt was: doch d'ey-
liefde, die ick van my ſelven hadde, dede
gelooven, dat het gene ick wilde van
erdere volmaecktheyt was. Ick ſtelde my
daer t'eenemael tegen: doch d'Overſte
onſe Orden hielen het voor geraedſamer
ick gewielt ſoude worden. Terſtondt
r naer, kreegh ick noch eene andere
erigheyt, ende die ſwaerder was als de
orgaende: want ick begonſt te twijffelen
de door ſchrupuleuſheydt te vreeſen, of
miſſchien niet wel eenige foute moght
daen hebben, in niet te willen doen dat de
Moeder op my verſocht hadde, daer ick
wel aen vremde moeſte believen, ende
er dat mijne Priorinne oock niet toelae-
en wilde, maer daer tegen was. Ick
s daer alleen, ende deſe hiel my ſomwij-
n een heele ure langh in een celle geſloten,
waer ſy my ſommige dingen ſeyde die heel
htveerdigh ſchenen te weſen, te weten,
t ick hun niet en ſoude gelooven, dat ick
rdoemt ſoude zijn, dat d'Orden in Vranck-
jck ende in Spaignien om mijnen 't wille
niet gingh ende verſlapte. Ick was alſ-
oen (gelijck men wel dencken magh) in
roote benautheyt ende ſmerte. Want als
e Provincialen ende Overſten my quaemen
enſpreken, ſoo raedden ſy my heel anders,

ende ſeyden dat ick de wiele aentrec
moeſte: want dat den Generael van Spa
nien hun belaſt hadde, datſe dat te weg
brengen ſouden, aſſoo haeſt alſſe daer l
men ſouden. Doch alle mijne medeſuſt
waeren van een ander gevoelen als d'Overl
behalven ſuſter Leonora de S. Bernardo,
altijdts van d'ander opinie geweeſt is. D
trooſte my wat onder wege, want ſeker i
hadde wel trooſt van doen, ende met op d
ſaecke te raemen zijnder ſommige dagen g
paſſeert, welcke geduerende ick groote ſmer
ende verdriet leedt. Doch ſoo onſe Mo
der vaſt by haer opinie, ende d'Overſte b
de hunne oock bleven, ende ick gelijck tuſ
ſchen twee wateren geſtelt ſtondt; ſoo is de
Eerw: P. Cotton van de Societeyt *Ieſu* b
my gekomen. Want d'Overſte hadde
hem ontboden dat hy my eens aenſpreke
ſoude, ende my verwilligen tot het gene ſy
van ſin waeren. Hy ſiende dat ick ſoo per-
plex ende ongereſolveert was, heeft my ge-
ſeyt, *Ick ende alle de Paters ende Fraters van ons Collegie ſullen negen dagen achter malkan-deren Miſſe doen ende bidden den Heere, dat het den Heere believen wille, in deſe ſaecke eenigh licht ende klaerheyt te verleenen: ende het gene wy voor het alderbequaemſte in den Heere ſullen bevinden te weſen, daer ſuldy*

ons

in moeten gehoorſaem weſen ende onſen raedt
egen in conſcientie. Deſe negen dagen
ch duerende heeft ſich den Heere twee
dry maels aen my vertoont, my ver-
oſtende: want in der waerheyt ick hadde
l trooſt van doene. Hy was heel ſchoon,
de toonende een heel blijde ende lieffelijck
laet, ſprack my vrindelijck aen. Eens
yde hy my, ende dat met eene minnelijcke
de ſoete ſtemme: *Neemt couragie, want*
n kan anders niet weſen

Onſen Heere trooſt haer in haer droefheyt.

Naer die negen dagen komt den voor-
hreven P. Cotton wederom by my, ende
raeght my hoe ick my geſtelt vonde? Ick
eyde hem dat ick in eene groote perſſe was:
naer en ſeyde hem niet, wat my den Heere
ende onſe H. Moeder (want deſe hadde
haer aen my vertoont, ende my getrooſt)
geſeyt hadden. Hy ſeyde my dat ick in
conſcientie gehouden was gehoorſaem te
weſen: *Ende ick late my voorſtaen*, (ſeyde
hy) *dat ick u dat van Godts wege onder de*
gehoorſaembeyt magh commanderen: daerom
ick commandere u dat oock, ende gy ſult qua-
lijck doen ende ſondigen indien gy anders doet.
Dit heeft hy aen d'Overſte al geſeyt, die
niet ſchoonders en ſochten. Ick hebbe dan
ten laeſten gehoorſaem geweeſt, hoe wel
mijnen geeſt heel ontſtelt was: want my
dien

Sy wort gedwõgen de ſwarte wiele t'aenveerden.

dien geensins en verſekerde, noch oock onſe H. Moeder, die oock by my niet en quam, het welck my ſeer benauwt maeckte: want ſy en heeft my maer eens komen trooſten. Doch ick hiel veel vande trooſten die ſy my plagh te geven. Soo ick dan ſoo geſtelt was, heeft my den Heere eens voor-gehouden, hoe dat, eer ick noch uyt Spaignien vertrock, haer de H. Moeder eens aen my vertoonde, ende dat my doen docht dat ick eene ſwerte wiele op 't hooft hadde, ende dat ick haer daerom ſeyde: *Moeder doet my dogh die wiele af:* ende dat ſy my daer op andtwoorde: *Laet die blyven*: toonende haer met eenen wat bedroeft, om't gene ick ter oorſaecke van de ſelve noch te lyden ſoude hebben. Met haer vertoonde ſich oock noch eene andere Religieuſe, die oock met eene groote opinie van heyligheyt overleden was, ende hadde myne Meeſterſſe in de proef-jaren geweeſt. Deſe hadde in haer handt een ſchotel, daer eene wonderbare, ende hemelſche ſpyſe in was, ende gaf my daer wat af te proeven. Doch deſe toonde my een vrolyck ende blyde gelaet, 't welck my te dier ſtont, ende eenighſins verquickt, ende verheught heeft.

Sy proeft van eene hemelſche ſpyſe.

HET

HET IV. CAPITTEL.

wort te Pontoiſe met groote blydſchap ntfanghen, ende daer Overſte van 't looſter ghemaeckt: ende ſoo ſy door oot-noedigheydt, haer ſelven daer naer on-bequaem hiel, wordt van den Heere verſterckt.

Erſtont daer naer, is'er geſproken van my naer Pontoiſe te ſeynden: ende dat nderen daeghs naer dat nu de ſaecke van de erte wiele teenemael geſloten was. Doch ne pijne ende benautheyt des herten is ſeer oot geworden, ja grooter dan ick hier wel nde konnen ſegghen. Ick hebbe my dan tot gebedt begeven, in't welck my den Heere de. *Couragie: ick hebbe u in myn herte, ende ſal in't uwe oock weſen.* Soodaenighe nſpraken ende tegenwoordigheden Godts rſterckten my altydts: doch dat was mijne anckheyt, dat ick t'elcker reyſe wederom op ijn oudt voor-nemen, ende op de groote eeſe, die ick van mijne onbequaemheydt dde, verviel. Den Magiſtraet ende alle de orgerije van Pontoiſe quamen my een lt mijle buyten de Stadt Proceſſie geweys gen, ende dat met ſulck eene devotie ende ſolem-

Sy wort te Pontoiſe met groote ſolemniteyt ingehaelt.

ſolemniteyt, datmen om de menichte
volcks, dat over al uyt-liep, qualijck doc
ſtraten paſſeren konde: ſoo dat wy eerſt
den midder-nacht in huys konden kom
Wy hadden voorwaer een groote occaſie
den Heere te loven, ſiende de devotie, e
affectie, met de welcke deſe gemeynte
nieuw Clooſter aenveerde, de welcke ſy n
tot op den dagh van heden, aen't ſelve
wyſen. Ende den Heere doet, door die l
ligieuſen, aen de Stadt vele weldaden, ende
lijck hy oock tot noch toe gedaen heeft. Dc
al dit quelde my ſeer om dat ick ſagh dat
door mijne teghenwoordigheyt aen de ſe
laſtigh viel. Ende als ick peyſde dat
daer overſte gemaeckt was; was ick als een
die ter doodt verweſen is, ende ſoo gemor
ficeert, ende beſchaemt, dat my dochte, d
dit officie my tot eene ſchande, ende onee
ſtreckte, ende dat ick noyt eene betere occa
gehadt en hebbe, om mijn lichaem, ende zie
kleyn te achten, als deſe, ſoo dat my doc
dat ick maer een arm wormken en wa
Ende het is inder waerheyt ſoo, want ick e
ben niet anders als een kleyn wormken: doc
ick en hadde dat tot noch toe ſoo klarelijc
niet verſtaen, als ick dat nu wel verſtaen
ende ſien.

Haere ootmoedigheyt.

Terwijlen dit al paſſeerde, ſoo ick eens

het

...or het Hooghweerdig H Sacrament des Au-
...rs knielende, den Heere badt, dat hy doch
...ge voor ſijne eere dragen wilde, ende my
...staen, om dieſwille dat ick daer alleene
...s, ende van alle man verlaten, heeft hy my
...antwoordt: *Ick ben hier: ick bewaere u als*
...n appel van mijne ooge.

Op een ander tijdt badt ick hem, dat hy
...y leeren ende onderwyſen wilde wat ick
...doen moeſte, door dien ick daer niemandt
...hadde die my onderwees: want ick moeſte
...n Capittel gaen houden, 't welck my ſeer
...nauwt maeckte. Door deſe benautheyt en-
...bangigheyt werde ick heel ſlap van lic-
...em, ende gelijck van my ſelven gaende,
...o dat ick qualijck aen de Suſters konde
...or-houden, ende uyt-ſpreken, 't gene noo-
...elijck diende gheſeyt te weſen. Maer ſoo
...e Miſſe, die heel 't Convent hoorde, nu ge-
...yndt was, ſeyde my den Heere: *Neemt den*
...egel, ende overleght dien: daer ſuldy de kracht,
...ie gy van doen hebt in vinden. Ick dat ver-
...taende, hebbe den Regel in handen geno-
...nen, ende ben daer mede naer het Capittel
...egaen, ende hebbe aen de Suſters geſeydt al
...dat den Heere my in gaf ende voor hiel,
...ende dat in die eerſte beginſelen diende
...ende behoorde voor ghehouden te weſen.
Doch van my ſelven hebbe ick gheſeydt
dat

Sy houdt een Capittel, dog met groote bangigheyt.

dat waer was, te weten, dat, al wast dat i bereedt was aen haer alle gelijck in alles dienen, en te trooſten, ick niet dies tegenſtaen de genoegh ſagh, dat ick daer heel onbequaem ende onnut toe was: doch dat ic op den Heere betrouwde, ende op haer lieder aller deughden ende goede begeerte (met de welcke ſy d'Orden van onſe H Moeder daer te Lande begeert hadden t ſien) dat den Heere haer helpen, ende vol le ſatisfactie geven ſoude, hoe wel doo een kranck, ende heel onbequaem inſtrument. Waer in te bemercken ſtaet, dat wy malkanderen, ſoo wel in deſe vergaderinghe, als in alle andere aenſpraken, ſoo wel verſtonden, als of ick de Franſche tale, ende ſy-lieden de Spaenſche verſtaen hadden: Soo't Capittel nu ge-eyndt was, ſagh ick datſe allegader weenden: dus ſeyde ick haerlieder: *Ick late my voorſtaen alderlieffſte medeſuſters, dat gy-lieden bedroeft zyt, om dat gy mijne tale niet en verſtaet.* Waer op ſy ſeyden: *Wy hebbent altemael wel ende volkomelyck verſtaen, dat gy geſeydt hebt, ſoo dat'er niet een woordt en is geweeſt, of wy hebben't wel gevat: ende dat geeft ons ſulcken trooſt, ende blydſchap: dat wy daerom weenen.*

Sy wordt verſtaen ende verſtaet ſprekende een ander tale.

Terwylen ick met deſe ende diergelijcke dingen daer beſigh was, is my uyt Spaignien ghe-

schreven, dat daer eene Religieuse seer lighlijck ghestorven was. Soo ick dan, te glorie gelijck benijdende, by my selven dochte, wat eenen hoop verdiensten sy gadert mocht hebben, want sy seer gebeyt hadde; soo heeft my den Heere geantwoort: *Dat de gene, die van weghen hun cie meerdere obligatien hebben, meer uytendige wercken doen, en is daerom niet be-: maer beter ist, sy selven, ende alle sijne ssien, ende quaede genegentheden te verrven.*

In alle dese aenspraken, (hoe wel die niet ngh en duerden) is in my een groot licht ebleven, ende eenen geest, om de goetheyt Godts te bekennen, ende gevoelde in my lven dat ick daerom eene nieuwe verbintenisse, ende obligatie hadde om hem getrouwelyck te dienen.

HET V. CAPITTEL.

Haer wonderbare maniere van bidden, ende haere ootmoedigheyt, die Godt seer aengenaem was.

DOch de maniere van bidden, die ick doen sommige dagen geduerende oeffende, was gelyck eene tegenwoordigh hebbende

bende eerbiedinge tot een licht dat ick in i
ne ziele gevoelde, soo dat alle haere kra
ten haer wesen teenemael schenen verlo
te hebben, ende sy geen ander wesen te h
ben, dan darse van dat licht en kree
Dat en is niet Christum, oft eenigen an
ren persoon te sien (gelyck ick wel pleeg
maer al even eens als of heel de H. Dryv
digheyt ontrent my geweest hadde. De zi
en siet dan oock niet met allen, maer wo
soodanige eene eerbiedinge tot de selve
haer gewaer, als of sy, die daer tegenwoo
digh sage. De visioenen, die ick op ande
tyden in mijne ziele pleegh te hebben, zy
gelyck een jongh, ende kleyn zyde-wormke
dat van de gene die het op-queecken, ghe
voedt, ende onderhouden wort: welck n
groot genoegh geworden zynde, begint me
sijn beckxken een dun, ende subtyl zyde
drayken te spinnen, ende een klouwe te ma
ken: welcken aerbeyt om dat hem soet, ende
vermakelijck is, soo en gevoelt het niet dat
het daer in sterft; tot dat het alle de kracht,
die het heeft, uytstortende, in sijn eygen klou
wen sigh insluyt, ende daer in sterft. Ick
sagh (oft my wierdt gegunt dat ick het sien
konde) dat mijne ziele aen dat wormken ge
lyck was, ende met de selve soetigheydt, ende
stil-swygentheydt van haer selven gaf al dat

Haere wonderbare manire van bidden.

se

hadde, ende van Godt ontfanghen hadde, ne gelijck als eenen zyde-worm, haer ſelven eenen niet begraefde, ende door eene e liefde, die in mijn herte eenpaerlijck nt, niet meer en ſochte te weſen: want ſterven is het leven der ziele. Iae ick de wel, dat ick duyſent levens hadde, om aen den Heere te ſchencken, om alſoo erdere gratie van hem te verkrygen: jae ſaken zijn my verfoe yelijck, ende tegen, halven het leven voor mijnen wel-bemin- ten beſten te geven.

Ick klaeghde eens aen den Heere, dat ick t machtigh genoegh en was om al uyt te eren dat my op-geleght wierdt, ende gaf m mijne katijvigheyt, ende kranckheyt te nnen, dat ick niet ſtercker, ende niet meer was als een kleyn ſtroyken: ende den Hee- antwoorde my daer op: *Door ſtroy onſe- ick het vier.*

Soo ick op een ander tydt mijne groote bequaemheydt, ende mijnen Niet by my ven overleghde, ſoo heeft my den Heere antwoordt: *Ick wil dat gy ſoodanigh zyt, o dat gy door u ſelven niet met allen en kont nen van al 't gene dat ick begeere dat ghy het: want de wyſe deſer werelt, om hunne ereldtſche vernuftheden, ende wysheden, en yſteren naer my niet, want ſy meynen datſe et al doen konnen.*

d'Ootmoedigheydt is Godt aenghenaem.

Terwylen ick daer was, ſchreef my een van onſe Overſte, dat ick eene ſiecke Novit die wy te Parys aenveert hadden, aen d Heere recommanderen ſoude. Dit was d'ee ſte, die ick verhoopt hadde dat bequaem ſo de zyn, om eens Overſte te zyn: ende om d d'Overſte haer ſeer toe-gedaen waeren, en haer lief hadden, ſoo ontboden ſy my ee paerlyck door brieven dat ick den Heere, en onſe Heylige Moeder bidden ſoude, dat haer doch noch wat wilden laten leven: j ſy wierden by naer gram dat onſe H. Moed haer die gratie niet en dede, haer geſonthe van den Heere verkrygende. Soo ick he dan ſoo geſint, ende geſtelt ſagh, hebbe d op den Heere vierighlycker, ende ernſtelycke verſocht. Ende ſijne Majeſteyt heeft my ghe ſeydt: *Moet ghy iet anders willen, dan ick wil?* Ende daer mede hebbe ick op-gehou den van dat verder aen den Heere te verſoec ken: ende die Religieuſe is geſtorven ende den Heere gaf my te kennen, dat dit ſijnen wille geweeſt hadde.

Sy bidt voor eene ſiecke, maer dé Heere en verhoort haer niet

HET VI. CAPITTEL.

wordt teghen haren danck naer Parys ge-
ſonden, nochtans heel ghereedt om Godt,
ende d'Overſte gehoorſaem te weſen.

Soo ick in dat Convent heel wel te vreden
was, ende de Religieuſen in't onderhou-
n van den regel, ende Conſtitutien eenen
rckelijcken voort-gangh deden tot mynen
oten trooſt; ſoo hebbe ick gemerckt, dat
Overſte, ende Prelaten tracteerden van my
derom naer Parys te ſeynden, om daer
iorinne te zyn. Het was voorwaer my een
oot kruys noch eens derrewaerts te gaen,
n Priorinne te weſen: eenſdeels om dat het
f daer was, eenſdeels oock om dat de Stadt
oot is. Dus, ſoo ick my op eenen ſekeren
ogh wat met onſen Heere vereenight had-
e, by maniere van eene inwendige benaut-
eydt, ende als half beſchaemt zynde, om
at ick ſagh dat ick niet gheresigneert ghe-
oegh en was om naer Parys te gaen (noch-
ans docht my dat den Heere dat begheerde)
o kreegh ick een ſcrupuel, om dat ick daer
enighſins tegen was. Dierom hebbe ick
ene nieuwe reſolutie genomen, ende tot
en Heere geſeyt: *Heere diſponeert, ende*

doet van my, soo het u belieft: ick sien
dat ick tot dat officie ganschonbequaem
ende daerom vreese ick: daer en boven
Den Heere wilt datse na Parys gaet, hoewel tegē haren danck. *ick het voor eene groote oneere, dat ick*
eert worde: waerom wildy dan Heere my
sen last op-leggen? Hier op heeft my sigh
Heere vertoont in eene menschelycke
daente, ende in sijne glorie: ende daer
sulck eene klaerheydt van den hemel af, dat
hy was, tot by my toe, als of hy vast by
geweest hadde. Ende hy seyde my: *So*
moeten sy hun dragen, die de wercken Godt
doen, gelyck als ick dede als ick op-der aer-
den leefde, als die soo droeve was om d'een
diemen my aendede, als om de bespottinghen,
ende oneere. Ick dat hoorende, hebbe
my selven eene groote blydschap, vermaeck,
ende liefde gevoelt: waer over ick in my sel-
ven beschaemt blyvende, hebbe noch eens
resolutelijck voor my ghenomen naer Parys
te gaen.

Op den selven tydt, eer het eerste jaer noch
om was, soo ick daer (soo geseydt is) met
die heylige zielen heel wel te vreden was,
ende eens in den refter my selven wat tot
stilte vergaderde; siet, soo heeft sigh den Hee-
re op die korte wyle op deser maniere aen
my vertoont. Hy was in sijne glorie, ende in
den hemel, heel verre van my verscheyden:

want

hy en was doen niet gelyck hy op an-
tyden pleegh te weſen. Doch hy heeft
getoont, dat hy my terſtondt naer Parys
le ſeynden, overſulckx dat ick my gereet
le maecken, om derrewaerts te gaen, om
ick daer meerdere ſwarigheydt, ende ver-
redtheydt verdragen moeſte, als ick tot noch
wel gehadt hadde. Ick, om dat ick
n kranck was, hebbe dat ſeer ter herten
omen, om dat den Heere my te Pontoiſe
trooſtede, ende vermaeckte, als of ick
eenen hemel geweeſt hadde, heel lieffelyk
t my handelende, ende namentlijck om
elderleye faveuren, die hy my daer betoon-
: want my docht dat hy my in alle ſaecken
ick doen moeſte, aenſprack, ende onder-
es hoe ick die uytvoeren ſoude, al even
ns gelijck eenen Vader ſijne kinders onder-
ſt, ende leert. Het was my daer en bo-
n ſwaer van die goede zielen te ſcheyden,
e my als levende Engelen dochten te we-
ſn, ende de welcke den Heere gelijck in ſij-
armen droegh; want ſoodanighe waeren
conſolatien, ende geeſtelijcke blydſchap-
en die hy haerlieder eenpaerlijck toeſondt.
oorts waren de Borgers van Pontoiſe,
o Catholijck, ende Godtvruchtigh, dat my
ocht dat ick onder de ſelve ghewonnen, ende
eboren was. Daerom ſoo de ſelve nu in

Den Heere ſeght haer datſe te Parys veel te lijden hebben ſal:

den neuſe hadden, ende vreeſden, dat my d'
verſte van daer wilden nemen, ſoo hebben
dat met gewelt, oock met de wapenen w
len beletten: ſoo dat men my in den midd
nacht heeft moeten van daer nemen, en
aen de Religieuſen van wege de ghehoc
ſiemheydt belaſten, dat ſy daer aen niema
een woordt af vermanen en ſouden E
nen van d'Overſte quam my van daer hale
die een van mijne neve, die alſdoen te Par
Studeerde, met hem broght: ende, op dat m
de Borgerye niet kennen en ſoude, ſoo heb
ben ſy mynen witten mantel af-genomen
ende in plaetſe van dien, mijns neefs reys
caſacke omgehangen, ende ſijnen hoet op'
hooft geſet: ende ſoo zyn wy ſtille, ende hey-
melijck uyt de Stadt geraeckt ; want men
daer geene poorte- en ſluyt Doch de Suſters
en wiſten niet eer dat ick wegh was dan
alſmen de Miſſe luydde , alſwanneer de
gene, die in myn plaetſe Overſte gheſtelt
was, haer de Miſſe dede ſinghen , ghelyck
ick pleegh te doen. Waer over ſy allegader
ſoo begonſt hebben te weenen, datmen doen
eerſt van myn vertreck in de Stadt gheweten
heeft. Alſdoen is'er eene groote beroerte op
geſtaen, namentlijck onder d'Ouders, ende
vrienden, welcke haer Dochters in dat Cloo-
ſter hadden, ende deſe arme Religieuſen wa-

Sy wort van pontoiſe na Parys gevoert, tegé den danck van de Pontoiſins.

ren

heel bedruckt, ende miltroostigh.
Soo haest als ick te Puysquam, hebben
alle de Novitien heel minnelijck, ende
ndelijck ontfanghen want daer en was
t eene geprofelte, als *M. Leonora de S.*
Bernardo aen de welcke ick om dele hec-
, ende om vele andere grootelijckx gehou-
den ben. Doch, om dat daer vele Novitien
ren, soo is my terstond den last op ghe-
dt van haerlieder Meesterse te sijn; ende
was ick haer Priorinne, hebbe haer noch-
tus met eenen moeten onderwysen. Want
M. Anna de Jesu, ende noch twee andere,
ire mede gesellinnen waren naer Bourgoi-
nen gegaen, om daer een nieuw Convent
p te rechten, om daer naer dat gedaen heb-
lende, wederom naer Spaignien te keeren.
y hebben hier af aen den Provinciael (ik wille
Generael seggen) ghelchreven, dat hy haer
van daer soude komen halen: Doch soo hy
dat niet veel en achte, ende haer niet veel
gehoors en gaf, en is hy daer niet ghe-
komen.

HET VII. CAPITTEL.

Sy regeert het Convent van Parys met groote trooſt der zielen, ende ſwaeren aerbeydt des lichaems.

HEt eerſte jaer dat ick daer woonde, heeft my ſeer licht, ende trooſtelijck geweeſt want ick hadde groote ruſte, ende vrede des geeſts, door dien dat de Novitien alle dingen die den Regel, ende den Religieuſen ſtaet aengingen, ſoo wel onderhielen, ende van Godt den Heere ſoo vriendelyck, ende lieffelyck voorkomen wierden, dat, daerſe allegelyck van Edele ſtamme waren, de ghene die onder die d'alder-edelſte waren, tot den ſtaet van d'eerſte, ende kintſche onnooſelheyt wederom ſchenen ghekomen te zyn. Soo groot was haere ſimpelheydt, ende eenvoudigheydt. Voorts openbaerden ſy haer ſelven ſoo oprechtelijck, ende klaerlijck aen my, als of ick haer natuerlijcke Moeder gheweeſt hadde. Doch, al hoe wel ick van den eenen kant deſen trooſt hadde, te weten, als ick ſagh dat die zielen ſulck eenen voortgangh in den geeſt deden, ende ſoo veel voorderden; van den anderen kant nochtans, ende van binnen, en gebraken my geene cruycen, ende

Loſ van de Pariſiaeſche Novitiē.

ſwa-

righeden, aengaende myn officie van orinschap, ende andere saken, ende occa- daer af dependerende. Want hoe wel my ht (soo ick geseyt hebbe) dat ick onder gelen woonde; nochtans, om dat ick in Choor het teecken moeste doen, ende an- re dingen: daer en boven, om dat ick soo bequaem, ende plomp was, dat ick oock den Brevier niet lesen en konde, nochtans n lesen moeste, als of ick dat wel hadde nnen doen; was dat my een groot cruys, demy docht dat dit wel de meeste versmaet- ydt, kleynachtinge, ende veroodtmoedin- e was, die ick tot noch toe wel gehadt had- . Alle dese dingen quelden, ende persten y uyt der maten seer, soo dat ick niet en iste oft'er in't ghene gebeurt was, niet mis- hien wel eenige faute moghte gedaen zyn, de of de gene die my dien last opgeleght adden, niet wel en souden ghedoolt ebben.

Sy regeert het Convent van Parys.

Eens nam ick voor my den Brevier't sef- ens te laten varen, ende niet meer te lesen: aer ter wyle dat ick dat soo schickte, soo eeft my den Heere aenghesproken, ende ge- eyt: *En wilt dat niet doen, maer versterft u vat, ende doet dat gy kondt, ick wil dat oo hebben.* Dat heeft hy my geleyt, als ick u besigh met bidden was. Daer door ben ick

ick wat gecourageert geweeſt, ende het
Sy leeſt haer getyden s nachts met grooten aerbeyt
dat ſoo gedaen. Daerom s'nachts, ſoo h
de Suſters nu tot ſtilte, ende recollectie b
geven hadden, overlagh, ende doorſoc
ick ſommige uren langh den Brevier, tee
kenende te voren 't ghene men s'ander
daeghs leſen moeſte: ende 't gene ick di
dagh oock in den Choor geleſen hadde, ove
las ick by my ſelven noch eens. Want o
dat den Heere my dat ſoo belaſt hadde, ſo
hadde ick een vroegen der conſcientie, o
dat ick in den Ghetyde boeck de plaetſe nie
wel aen en teeckende, ende en doorſagh: ho
wel ick door de banghigheydt daer grooter
aerbeydt, ende neerſtigheyt genoegh in dede
Van dier tydt af heeft my den Heere ſulcken
gratie ghedaen, dat ick hem in den Choor
dickmael neffens myn zyde gevoelt hebbe.
Waer uyt ick ſoo grooten licht, ende trooſt
kreegh, dat ick, terwyle ick hem tegenwoor-
digh, ende ontrent my ghevoelde, de Latyn-
ſche woorden ſoo wel verſtondt, als of ick die
tale geleert hadde; ende als hy hem ver-
trock, ſoo en verſtondt ick die wederom niet.
Sy en kan niet verdragé dat den Heere haer ſoo naer by komt.
Altemets was hy my ſoo naer by, dat ick hem
badt dat hy doch wat verder van my wilde gaen
om dat door ſijne tegenwoordigheyt, myn her-
te ſoo blakende wirdt, dat ick dien brandt
niet en konde verdragen. Ende hy dede
oock dat ick op hem verſochte.

Op

Op andere tyden dede hy my wel de ſelve
rie, maer hy en quam my ſoo naer by niet:
docht nochtans dat mijne ziele onder
nghelen was, ende dat de Suſters, die de
yden met my laſen, al Enghelen waren.
My docht eens s' nachts in den ſlaep, dat
mijne Ghetyden las, ende eenen ſchoo-
n jongelingh ſagh neffens my ſtaen, den
lcken gade ſloegh, ende gemerck nam dat
in't leſen niet dolen en ſoude, ende dat ick
m ſiende, door eene eerbiedinge in my ſel-
n ſeer beroert wierdt; maer dat hy my ſey-
: *En weeſt niet beroert, want dat ghedaen*
et zyn, dat konnen wy doen: als of hy
ilde leggen, dat ick alleen voor de reſte
ude beſorght zyn: want al waſt dat ick
Getyden niet wel leſen en konde, nochtans
iet laten en ſoude die te leſen, om my alſoo wat
mortificeren.

Eens gheboodt my eenen van d'Overſte,
lat ick den Heere bidden ſoude, dat het hem
ens believen ſoude te toonen, wie dogh on-
ler alle den bequaemſten was om tot *Vi-*
ſitator gekoſen te worden. Dus ben ick
naer het Hooghweerdigh Sacrament des
Autaers gegaen, ende hebbe daer wat be-
gonſt te bidden. Terſtondt ben ick van my
ſelven gegaen, ende op-getrocken gheweeſt,
ende hebbe heel klaerlijck geſien, hoe ſeer

den

den Heere de zielen beminde, ende h aengenaem het hem was, dat wy allegad die daer aengekomen waren, goedertieren ende lief-ghetal onder de andere souden w sen. Ende den Heere heeft my geseydt *Gy sult het sout der aerde zyn.* Ick d hoorende, ben verwondert geweest; wat ick verwachte antwoorde op het ghen ick hem eerst gevraeght hadhe. Maer h heeft my heel divers, ende anders geandt woordt, dan ick van hem verwacht hadde soo dat ick my verwonderde.

HET VIII. CAPITTEL

Te Parys lydt sy veel tegenspoedts, ende groot verwyt, maer wordt van den Heere JESUS ghetroost.

Op't eynde van dat eerste jaer, heeft den boosen vyandt, sacyer van allen ons kruyt, d'Overste, die tot noch toe my altydt seer toegedaen hadden geweest, een quaet vermoeden van my doen hebben. Dese vervremdinghe, ende afkeer (door de welcke sy van my heel vervremt gheworden zyn) heeft haren oorspronck gehadt om dieswille datse vreesden, dat ick de Religieusen soo tot myne devotie trecken, ende onder myn bewindt hebben

d'Overste krygen van haer een quaedt vermoeyden.

ben ſoude, dat als nu de Paters van
rden in Vranckryck komen ſouden, ſy
gader aen my ſouden blyven hanghen,
wel onder hunne gehoorſaemheyt. Dit
in der waerheyt ſoo, ende de Religieuſen
ſlochten oock anders niet: want al dat
mige van haer lieder my ſagen doen, dat
den ſy dat heel heyligh was. Boven de-
reeſe, hebbenſe noch eene loosheydt te
ck geſtelt, ende die ſoo liſtigh, ende be-
kt, dat het wel bleeck dat den leughen-
er die voorgewent, ende gevonden had-
Want ſy hebben allenghskens de herten
de Suſters geſocht te winnen, ende t'hun-
erts te trecken. Soo ſy nu dan haerlie-
wille, affectie, ende herten omgeſet, ende
rocken hadden, ſoo hebbenſe haerlieder
t uyt geſeyt: *En ſpreeckt doch met Moeder
na niet, van de ſaken die u lieder ziele aen-
en: want haren geeſt, en gelyckt u lieden
t. Sy is eene uytlandtſche, ende heeft meer
en Spaenſchen gheeſt, als eenen Franſchen.
Derom en wilt haer niet te ſeer aenhangen,
ch volgen. Want ſy is de Broeders Diſ-
ipels ſeer toegedaen, ende die ſullen u lieder
n ſtrenge, ende ſcherpe maniere van leven
o-leggen: want ſy heel ſtraf, ende ſtrenghe
en, ende hun lieder maniere van leven, ende
aen, en komt met u lieder nauere niet wel*

over

over een. Ick en wieſte in't eerſte ganſch niet met allen af, doch ick wel dat de Suſters my ſchoude, ende plaeſſe van die oprechtigheyt, ende ſimheydt, die ſy pleghen te toonen, haer heel anders toonden. Ick was daer af gr telijckx verwondert, ende ſeyde daerom e aen eenen van d'Overſte, die hier niet en wiſte, dat ick niet en verſtondt, waer de Suſters my niet aen en ſpraken, e naer datſe nu geprofeſſit waren, met my meer en handelden, gelyckſe te voren deden, ende van geene ſaken meer my quamen raedt vraghen: overſulckx dat ick merckte, datſe wel verandert waeren. W op hy my antwoorde: *Sy en hoeven u aen te ſpreken, noch gy haer lieder: want uu gheeſt en dught niet, ende wy en begeeren dat d'andere dien volgen: gy hebt den duy in, ende gy huet ons*, ende ſeyde meer ande deſer gelycke dingen. Daer en boven, d *waer't dat ick eenen duyvel hadde, de ghe die met my handelen, ende tracteren ſoude twee duyvels hebben ſoude.* Ick was alldoe in groote perſſe, ende verdriet, ende de dingen hebben myn verdriet noch veel groo ter gemaeckt; ende dat ſoo klaerlyck, datme genoegh merckte, dat den duyvel dit ſp gerockt, ende beſteken hadde.

Sy hoort verwyt van den Overſte.

O

dien ſelven dagh, ſoo ick nu gecommu-
ert hadde, heeft mynen geeſt opgetogen
eeſt, ende my is in een viſioen ſoo
ot cruys getoont, dat het ſcheen datmen
geenſins en ſoude konnen ontloopen.
hebbe my ſelven nochtans goeden moedt
even, ende verſterckt, ſoo ick beſt kon-
ende hebbe dat ombelſt. Doch ick ben
beroert, ende beladen geweeſt, om dat
niet en wiſte, wat'er noch af komen
de. Dit is ontrent den avondt ghebeurt.
ch deſe beroerte, ende quellinghe hier at
beginnende, wierdt alle dagen grooter,
de grooter, ende den duyvel werckte in
ne ziele al dat hy konde. Want om dat
altijdt ſoo groote Sondareſſe geweeſt heb-
, ende in penitentie te doen ſoo ſlap,
erom heeft miſſchien den Heere, nu ver-
gamt zynde (om dat ick die niet gedaen en
bbe, ende door de ſelve voor myne ſon-
n niet eenighſins voldaen en hebbe) hem
el verre van my vertrocken (ghelyck my
chte.) Dit was dat ick te vooren te Pontoiſe
ſien hadde, wanneer my den Heere, in den
mel blyvende, niet dan van verre en aen-
gh. Door deſe abſentie, ende vertrecken
es Heeren, ende door veel ander verdriet,
iel ick in vele onvolmaecktheden, ende oet-
nde de deught, die ick nochtans heel volko-

Sy ſiet een groot cruys

Sy wort wonderlyck geproeft.

melijck moeste oeffenen, heel flauwelijc
Somwylen sonden my de Susters daer ick
afgelproken hebbe, nu by d'eene, nu
d'andere, op datse my mijne fauten, onv
maecktheden, ende al wat sy wilden, verw
ten souden. Doch dat quelde my, dat de
daer mede haer selven in't peryckel stelde
van haere eerste eenvoudigheydt, ende d
geest diese eerst gehadt hadden te verliese
Maer den Heere *Jesus* quam alle daghe
my, ende troostte my met heel minnelycl
woorden: maer ghingh terstondt van
wegh, ende soo bleef ick wederom in mi
oude verlatentheyt.

Sy wort van den Heere getroost.

Eens sonden sy by my eene suster de wel
ke te voren tot my seer wel gheaffectionee
hadde geweest, dese quam heel resolut end
stout by my, ende begonst my te berispen
als ofse selve Priorinne geweest hadde, end
te seggen, dat ick niet wel gemortificee
en was, om dat het my quelde, ende seur
de, dat my d'Overste deden: ende spracl
meer andere diergelycke ongenoeyde, end
spytige woorden. Ick (soo geseyt is) ghe
voelde dat sonder twyfel, om dat ick sagh
datse in de bederfteniffe liepen. My wa
doen d'adere geopent, want ick hadde de
kortsen, daerom en konde ick niet min dan
dat met myn kranck lichaem wel ghevoe-
len

Sy wort van eene Suster schampelyck berispt.

11. Den booſen geeſt ſtack my verſcheyen argumenten in, om aen deſe Sufter antwoorden, om datſe my s'anderen daeghs iet noch eens en ſoude komen beſchimpen. Doch ick en hebbe haer anders niet geſeyt, an datſe my ſoude laten gaen, ende met rede laten. Dus ben ick naer den Choor egaen, om den Heere deſe ſake te klagen, nde in handen te geven. Den welcken ny geantwoort heeft: *Waerom zyde bedroeft? n behoorde het u niet eer eenen trooſt te zyn, latſe van u ſeggen al dat hun luſt, ende latſe u voor ſlecht, ende van geender weerden houden? 't ſelve hebbenſe oock eertydts van my geſeyt, ende noch andere dinghen die rger zyn: de wetten der werelt, ende de myne, zyn wel differeni. Want het lyden, de mortificatie, ende de verduldigheyt zyn my het alder aengenaemſte.*

Eens, ſoo ick't geſelſchap, ende 't by weſen des Heeren eenighe dagen niet ghehadt en hadde, is ſyne Majeſteyt (ſoo ick nu ghecommuniceert hadde) wederom in myne ziele gekomen, ende door ſijne tegenwoordigheydt is mijnen geeſt op-getogen gheweeſt: ende alſdoen heeft hy my eenen lynen doeck laten ſien die vol kleyne cruyskens was, als of die aen den doeck vaſt gheweeſt hadden. Ick dat ſiende, docht by my ſelven dat dien doeck

Sy ſiet de cruycen die voor haer bereydt waren.

doeck was, gelyck die S. Peeter eertyd
geſien heeft, dan dat den ſijnen vol alderl
gedierten was, deſen vol cruycen. D
Heere vermaende my, dat ick die aenvee
den, ende omhelſen ſoude, ende ick ſey
hem dat ick die geerne aenveerden ſoude, o
dat hy alſdoen by my was. Dogh ick hebt
die in mijne ziele wel gevoelt: want terſto
ſoo ick ſeyde dat ick daer toe bereydt wa
zyn die cruycen heel myne ziele door, end
door alle haere krachten, ende ſinnen ghe
loopen, ende met my als een dinghe ge
worden. Corts daer naer heeft ſigh de
Heere van my vertrocken, ende ick ben i
myne ziele heel gekruyſt, ende vol cruycen
gebleven: want d'occaſien van uytwendighe
ſwarigheden groeyden noch dagelijckx, ſoo
dat mijne partye nacht, ende dagh eenpaer-
lijck nieuwe vonden, ende wercken van boos-
heden verſinden, ende voorts brochten, om
my noch meer te quellen. Ick en wiſte
doen waer myn hooft keeren, oft waer ick
eenige ruſte voor myne ziele ſoude gaen
ſoecken. Want verſochte ick eenen Biecht-
vader, die wiert my geweygert. Dus hebbe
ick my moeten biechten aen eenen van d'O-
verſten die my in dele ſake meeſt teghen,
ende partydigh viel. My docht dat ick eene
doodt-ſonde dede, met aen hem te biechtē: want
ick

Haere quellingen, en de ſmert te.

dat met een groote tegenheydt, ende af-
des herten dede, ende moeste my selven,
in soo groot gewelt aendoen, dat my
ckt dat'er geen grooter en soude konnen
en. Ick seyde hem daerom: *Gheeft my
o eenen Biecht-vader: want ick biechte
aen u met een groote pyne, ende af-keer.
er en boven vele van de dinghen die ghy
seght, en geloove ick geensints, want ick
heel contrarie.* Hy seyde dat hy geenen
cht-vader geven en wilde, ende dat hem den
ere mijne sonden toonde. Maer ick en
loofde dat niet; soo dat hy my in geenderleye
niere satisfactie en gaf. Dus was ick dagh,
de nacht, als of ick oprecht in een Vage-
er geweest hadde, ende hadde soo kleyne
pe van myne saligheydt, dat my dickmaels
cht, dat het niet veel en schilde of ick
eloofde dat ick van Godt teenemael
rlaten was. Doch de trecken, ende ma-
ieren van doen, de welcke dien Oversten,
met my te handelen, en te spreken, toon-
e, waeren soodanigh, dat al waert dat ick
anich geene smerte, ende swarigheydt ghe-
adt en hadde, hy my die alsoo wel soude aen-
edaen hebben.

HET

HET IX. CAPITTEL.

Haere groothertigheydt, ende couragie in tegenſpoedt.

SOo de Princeſſe van *Longue ville*, onde alle de Franſchen alleen in ons Conven quam, (als de welcke 't ſelve gefondeert had de) ſoo wiſte ſy wel wat daer al om-gingh want de Suſters ſeyden haer dat al (want ick hadder noch ſommige die my getrouwe waren) gelyck oock dien Overſten, die dat aen een iedcr te kennen gaf, om my alſoo verachtelycker te maecken. Daerom, ſoo *M. Anna à Jeſu* hier overgekomen was, om naer nederlandt te trecken, (want ſy hadde te Dyon gewoont, ſoo boven geſeyt is;) ſoo heeft ſy my in deſe ſmerte, ende perſſe gevonden. Doch ick en liet dat voor haer niet blycken, maer toonde haer een blye, ende vrolyck gelaet. Doch de Princeſſe gaf haer dat te kennen haer biddende, datſe my doch met haer wilde nemen, want ſy vreeſde datſe my noch vermoorden ſouden. Deſe ſeyde my, dat indien ick met haer wilde gaen, haer dat eenen grooten troofl, ende blydſchap ſoude weſen. Ick hebbe haer geſeyt, dat ick tot noch toe niet met allen ghedaen, ende myne begeerte

Haere couragie in tegen ſpoet'

gerte van voor den Heere wat te lyden, geenſins verlaet en hadde: want dat ick daer- in gekomen was.

Soo ick in de voorſeyde ſwarigheydt, ende riſtrouwen was, paſleerde ick eens lichtelyk voor by een Eremitagiken van onſe H. Moeder, met eenen beſſem in de handt (want de de Sulters alldoen beſig waren met va- gen, ende den beſſem noch in de handt hebbende, daer ingegaen, ende daer wat hielende (want ick wierdt als gedwongen, nde met gewelt gedreven, om daer in te leden) ſagh ick een groot licht, gelyck eene blomme, uyt myn herte gaen, 't welck van den H. Gheeſt quam, ende wederom naer den hemel op gingh: 't ſcheen dat het uyt den donckeren grondt van myne ziele op- quam, ende (ſoo geſeyt is) naer den H. Geeſt op-clom. Ende in deſe haeſtige opgetogent- heydt (want, ſoo my dunckt, ick hadde noch qualijck eene knie gebogen) hadde deſe co- lomne ſoo klaren licht, dat al dat tuſſchen mijn herte, ende den hemel was, eene hemel- ſche claerheydt ſcheen te hebben. Dit licht heeft mijne ziele, myn gebeenten, ende alle myne leden, met eene hemelſche ſoetigheyt ſoo verſterckt gelaeten, dat my docht dat ick met eene koſtelijcke, ende welrieckende ſpeceryе heel overſtroken was, ende heeft

Sy ſiet een light uyt haer herte gaen.

myn lichaem oock soo licht ghemaeckt, het van alle de gratie, die ick in de ziele h de, mede deelachtigh gheworden is. En al en was my niet een enckel woordt geseyt, ben ick nochtans in die korte stil-swyge heydt heel vernieuwt, ende t'eenemael and gheworden, dan ick te voren was.

Den cus des Heeren aen't Cruyce aen sijne H. Kerke

Op een ander tydt, toonde my den Hee dese swarigheden ghedurende, hoe, ende i wat maniere den bruydegom van de Bru den kus van haeren mondt eyscht; ende toon de dat dit geschiet was, doen hy aen't cruyc hongh, met doornen gecroont zynde, ende dat alsdoen hem sijne Bruydt de H. Kercke eenen kus gegeven heeft. Heeft my dan oock getoont, 't ghene hy my in't eerste 't Avila eens getoont hadde, te weten wanneer hy aen't Cruyce hangende, my de deughden in haere opperste volmaecktheydt toonde; ende gaf my te kennen, dat het nu den bequamen tijdt was van die te krygen, oversulckx dat ick nu myn beste daer toe soude doen. Maer dese visioenen passeerden terstondt voor by, ende en duerden niet langh; doch hebbe dat veel klaerder, ende volkomentlijcker inwendigh gevoelt, dan of het my met woorden gheseyt hadde geweest.

Middeler tydt gingen die Heeren in hunne

vonden

...den altydts voorts, ende en rusteden ...t: daerom stelden sy aen de buyten-...orte sommige, die daer de wacht souden ...den, om te sien of ick aen iemandt iet ...reef, oft oock aensprack: van binnen aen ...chyve, stelden sy de gene daer sy meest op ...rouwden. Aen dese belasteden sy, dat sy ...r met my heel familiaer soude maecken, ... alsoo den gront van mijn herte te weten, ...de op mijn Celle als eene familiare vrien-...ne komende, mercken, ende gade slaen ...de, of ick eenige schriften, oft brieven in ...jne Celle hadde, om dat sy my die dan ...endigh soude maken. Dogh ick sagh ...l, waer toe, ende tot wat eynde dit al ...eckte, maer ick geliet my, als of ick niet ...sien en hadde, ende toonde haer een bly ...laet, ende als of ick haer veel betrouwt ...dde, daer ick haer nochtans niet met allen ... betrouwde. Ick was van doen af haere ...cken, ende loosheden soo gewent, ende ...er in soo geconfijt, dat ick seyde (hoe wel ...t gansch tegen mijne nature, ende conditie ...as) datmen loosheyt met loosheyt moeste ...rwinnen, ende vossen met vossen bedrie-...en: ende daerom toonde ick oock loosheyt ... veelderleye manieren, ende kost wel veyn-...n: hoe wel het my heel swaer, ende moeye-...ick viel, iet tegen myne nature lijcke con-

Op de woorden eñ werc ken: ven M. Anne wort scherpelyck gelet.

Sy moet veynsen tegen haer conditie

ditie te doen. Heele nachten door en sli
ick niet, den Heere eenpaerlijck bidden
dat hy my doch wilde helpen, ende sijn
wille te kennen geven: ende s'morghe
vroegh weckte ick selve de Susters, op da
naer 't gebedt souden gaen. Doch den Hee
gaf my noch die gratie, dat, soo langh a
dese swarigheden, ende tribulatien duerde
ick de dingen die heel de gemeynte aengin
gen, soo wel, ende even neerstigh bestierd
ende behertede, als te voren: al dochte m
dickmaels, dat my myn herte brack, soo da
ick bynaer door slappigheydt om verre viel
om het groot gewelt, dat ick my selven aen-
dede.

HET X. CAPITTEL.

Den Heere verstarckt haer, als sy door het groot verdriet datse leedt, by naer beswyckt.

IN ons Capittel was een steenen beldt van onsen Salighmaker *Jesus*, groot-achtigh, ende dat wel gemaeckt was, tot het welck ick eene groote devotie hadde, ende daerom dese twee jaren dat dese swarigheyt, ende tempeest duerde, gingh ick alle dage s'morgens als ick op-stondt, dat met wat bloemen ver-

eeren,

, ende als ick geene bloemen en had-
, uckte ick wat laurier-tackxkens , oft
ſlckx: maer als ick wat *penſeen* vondt ,
, roegh ick hem die, ende leyde die op
vonden van ſijne voeten, hem door de
ic van de ſelve biddende, dat hy my doch
ee gepeyſen wilde geven. Als ick oock
den dagh tydt hadde, gingh ick ſom-
lt derrewaerts, om daer wat in ſtilte, ende
nigheydt te bidden , gelyck eenen die
nden Oever van de Zee gaet Predicken ,
ſlaer van niemant gehoort te worden. Ick
dan eens ter Sexten tydt , ende als het
Clooſter Silentie was, derrewaerts gegaen,
e door de groote benautheydt daer myne
e doen in was, ſoo haeſt als ick in't Ca-
el quam, hebbe ick door onmachtigheyt,
e kranckheyt wat tegen den muer ghe-
ent, want my docht dat ick ſtierf , ende
y de wereldt ſcheydde. Doen heeft my
a beeldt van onſen Salighmaker aengeſpro-
e, toonende my ſijne benautheydt : want
y quam met gebonden handen gelyck hy
vs, doen hy, naer de geeſſelinge, nu van
n pilaer los gemaekt was, ende met de door-
n croone gekroont was, naeckt, ende op
dn blooten ſteen ſittende. Ende by my
kmende , heeft my met eene lieffelijcke
ſtmme geſeyt: *Dochter ſiet doch eens , hoe*

Penſée is in't Franſch een ghepeys te ſeggen.

ick

ick hier om uwen t'wille gebonden ben, myne handen gekoort zyn, ende hoe ick met patientie ſitte, en verwachte, datſe my doen al dat hun goet dunckt. E voeghde noch daer by: *Alſoo wille ick tot eene vriendinne hebben.* Ende daer m is hy verdwenen. Door deſe gratie, e trooſt des Heeren ben ick eenighſins tot ſelven gekomen, ende hebbe eenen nieuw moedt geſchept, om couragieuſelyck te v draghen, al dat my noch te verdragh ſtondt.

Eens, ſoo my eene adere geſteken wa is dien Overſten aen de ſchyve ghekome ende my daer geroepen hebbende, heeft t begonſt de oude klachten voor te houden. badt hem, dat hy doch op een ander ty daer af-ſpreken ſoude, dat ick dien dagh gh laten was. *Dat en importeert niet*, ſcyde *want gy ſit ſtille.* Dus heeft hy meer a een ure langh met my ghediſputeert, enc geargueert, nopende 't ghene hy in den Re gel, ende Conſtitutien begeerde verande te hebben. Ick ſtelde my daer heftigh tege ende en wilde dat geenſins toeſtaen, ſeggen de dat hy dat ſoo wel wiſte als ick; ende doo ſijne geleertheyt, ende ſcientie wel verſtondt dat dit onbehoorlijck was, ende niet ghe- ſchieden en mochte: doch dat ick in de ſaecken

onſe

Religie aengaende, meer experientie, ervarentheydt hadde als hy, ende overkx dat geensins en wilde toestaen. Hy e daer op, dat het een andere saecke in Spaignien te wesen, ende een anin Vranckryck. Ick antwoorde, dat den el, ende de Constitutien over al, een ende elve moeten zyn, soo wel daer, als hier; e overtulckx dat ick mijn vois daer gheenover en soude geven. Dit argueren rde soo langh, dat ick, soo ick van hem eede, soo ontstelt, ende qualyck te passe , dat ick op een nieuw hebbe moeten ten zyn. Soo den chirurgyn myn bloedt , heeft soo verslagen geweest, dat hy e van de Susters appaert by hem roepende, r seyde: *Draeght doch sorge voor dese Moe-, want sy is bynaer doodt, want men uyt r bloedt de teeckenen van hare swarigheyt, le smerten klaerlyck bespeurt: daer en boven is eene vremde, enae ghy lieden zyt oock houden, sorghe voor haere ghesontheydt te agen.*

Sy wort van een Religieus seer gequelt.

Den medicyn sietdatse bynaer doodt was.

Soodanige geschillen, ende krackeelen reder by naer alle dagen: want sy wilden t geweldt eene nieuwe veranderinghe in engen, ende alle dingen naer hunnen sin en. Ende om dat ick daer gheensins in nsenteren en wilde, daerom quelde my bo-

ven

ven maten seer, datse dat met sulcken g
wilden in-dringen. Ick en hadde dae
man dt die my hielp, of by stondt, soo
nen den huyse, als buyten: want al wa
sommige van die met my daer ghek
waren, my raededen, dat ick van daer
vertrecken, om datse selve haer van hun
gesneden hadden; ick hebbe haer noc
van wege dese liefde bedanckt, ende ge
Ten is nu geenen tydt van dit Cruys te
varen, jae, al sloegense my doodt, ick en
ger niet naer, want daerom, ende met d
solutie ben ick hier gekomen, ende al be
schoon noch niet geatsponeert, ende beq
(gelyck ick wel soude willen zyn) dat
katyvigh vleesch de doodt soude sterven; ic
sal nochtans niet ophouden van te besorge
de voorts te dryven, dat den Heere my b
len heeft: want ick ben gekomen om te ly
ende tot noch toe, hebbe ick als niet geled
Hoe wel myne ziele in alle d'occasien,
haer deses aengaende over quamen, ge
in eenen duysteren nacht was.

HET XI. CAPITTEL.

verdraeght alle de swaerigheden, ende Cruycen met eene groote couragie, ende soeckt noch nieuwe materie van lyden.

NAer, al waren myne smerten, pynen, ende tribulatien soo groot, ende gewel- ..., noyt nochtans en hebbe ick van sinne ...eest die t'ontloopen, ende 't cruys van ...nen hals te schudden: jae my dunckt dat ... doen was gelyck eenen siecken die nu ... begint te bekomen: den welcken, al siet ... schoon dat den kost die hem voorgeset is, ...m schadelijck wesen sal, nochtans en kan ...h om den overgrooten, ende heeten hon- ...r die hy heeft, niet wel wachten, ende ...thouden van eten, al ontraeden hem sijne ...ienden dat, ende seggen, *Voorwaer dat sal schadelyck wesen, ende qualyck bekomen*, ...een om dat hy daer grooten lust toe heeft, ...nde seer daer toe geneyght is. Al even eens ...as mijne ziele: want al wasse swack, ende ...i eenige swarigheyt te lyden heel kranck; ...o begeerdese nochtans altydt nieuwe cruy- ...en te hebben, ende hadde daer ghelyck ...onger naer, want sy en konde die niet laten; jae

Sy soeckt de cruycen van selfs.

jae wierdt in maniere van ſpreken doo
cruycen, ende ſwarigheden altydt ſtercke
de krachtiger. Meeſt van al quelde m
Biechte, om dat ick aen dien moeſte bi
ten die my al dat ſpel, ende ſwaerigh
aendede: want wy waeren van verſchey
opinie, in ſaken die ick ſagh dat opent
tegen den Regel, ende de Religie ſtre
Boven dien was het my een groot Cru
ende eene groote occaſie van murmurer
dat ick ſagh, dat eene gehoude Vrouwe
haeren Man ons Convent meer gouvern
den, ende beſtierden dan ick. Ick ha
wel eenigh vroeging van conſcientie daer
als of ick daer qualyck in dede, ende wi
deſe wel verontſchuldigen, ſoo ick beſt k
de, maer ick en konde dat geenſins doe
want de ſaecken waren ſoo klaer-blycken
dat ick daer in niet dolen en konde. H
door kreegh ick ſulck een vroegen van c
ſcientie, dat ick voor mijne ſaligheyt
gonſt te vreeſen, ende te peyſen of ick
ſtaet van doodt ſonde mocht weſen: w
my docht datſe my in't gene dat ick wil
datſe doen ſoude, geen voldoeninge genoe
en gaven, hoe wel datſe anders goedt gh
noech waeren. In deſe ſwarigheden, en
ſtryden liet my den Heere alleen: doch d
liet hy ſoo tot profyt van myne ziele gh
ſchi

den. Doch soo ick eens in mijne
e sat, van dese bangbicheden, pijnen,
e Cruycen teenemael overvallen zynde,
be ick dese naer-volghende veerskens
aeckt; maer ick en weete voorwaer niet,
het my in den sin quam, met soodа-
beuselingen myn hooft alsdan te bre-
el.

Ndien gy mynen herder siet,
Spreeckt hem, ick bidts u aen:
ght hem doch al myn verdriet,
t, of hy dat oock insiet.

I.

ght hem eens ter goeder trouwe,
Vant hy mynen herder is)
aerom hy komt soo benauwen
yn hert wiens Meester hy is?
aerom hy my sich ontreckt,
nd'aen my niet meer en ontdeckt?
Seght hem doch al myn verdriet,
Siet, of hy dat oock insiet.

II.

aet in my, myn liefsten vrient,
Gewenschte licht noch eens stralen:
aet het Cruys op my weer dalen,
Mits gy daer me zyt gedient,

Want't Cruys alleen den wegh
Daer in de liefd' haer toont gew
Seght hem doch alle myn verdr
Siet, of hy dat oock insiet.

III.

Ick ben in een duystre nacht,
Die my noch meer vreesen doet,
En de moorders onverwacht
Vervaren my, en myn gemoedt.
Seght my dan waerom wilt gy
U vertrecken soo van my?
Seght hem doch al myn verdriet
Siet, of hy dat oock insiet.

IV.

Lief, en toont u niet soo stuer,
G'hebt my nu genoech beproeft,
Jae myn trouwe blijckt genoegh,
Gy siet dat het my valt suer
In dit aerdsch, kranck, en snoy leven
Om dees Cruycen soo te beven.
Seght hem doch al myn verdriet,
Siet, of hy dat oock insiet.

V.

Weet gy waerom ick soo kerme?
Hoe meughdy myns niet ontfermen
Noch aen-hooren al myn suchten;

Ick

weet, gy hebbet al verſtaen;
dat doet my noch meer duchten
le altydts ſoo bevreeſt gaen.
eght hem doch al mijn verdriet,
iet, of hy dat oock inſiet,

VI.

e hebdy my ('t dient gevraeght)
dit duyſter boſch ghejaeght?
ezyt gy ſoo van my geweken
ven herder hoe ben ick
o verlaten in dees ſtreken,
er ick geenen wegh en ſien?
Seght hem doch al mijn verdriet,
Siet, of hy dat oock inſiet.

VII.

ght hem, hoe ick ben geſtelt,
hoe mijn herte is gequelt:
at een ſmerte ick nu lye
m dat hy is ſoo verre van my:
n dies te meer, om dat ick ben
een vremdt landt verre van hem.
Seght hem doch al myn verdriet.
Siet, of hy dat oock inſiet.

VIII.

eght hem dat hy niet en toeve,
ant om hem ſterf ick de doodt;

Niemandt komt, in mijnen nood
My troosten, maer eer bedroever
Ick moet sterven in myn smert
Of ick en heb' myn lief in't hert
Seght hem doch al myn verdri
Siet, of hy dat oock insiet.

IX.

Bidt hem dat hy sigh eens toon
Aen eene die hem soo bemindt:
Want om dat hy is soo schoone
Ben ick op hem soo versint:
Hy pleegh te wesen mijnen Herder
Op der aerden en was geen weerd
Seght hem doch al myn verdri
Siet, of hy dat oock insiet.

HET XII. CAPITTEL.

Jesus vermaent haer, datse geene verkiesinge van wille gebruycken, maer haer aen alles wille van den Overste geheelyck onderworpen soude. Haer komt noch een ander swaer Cruys te voren

DO nu Moeder *Anna de Jesu* in Nederlandt gekomen was heeftse my ontboden, (om datse my in sulcke eene smerte gelaten hadde, of ick in Nederlant by haer wilde komen. Ick en hebbe haer daer op niet geantwoordt voor dat ick die saken gesien hadde, oft twintigh dagen langh aen den Heere gerecommandeert hadde. De welcke nu gepasseert zijnde, soo ick my eens s'morgens gereet maeckte om te bidden, hebbe ick gewaer geworden dat den Heere by my quam gelijck hy was, doen hy op der aerden stonde, ende seyde my: *Segt dat gy doen sullen, dat u d'Overste sullen gebieden.* Ende geseijt hebbende, is hy verdwenen. Ick hebbe dat aen eenen van d'Overste te kennen gegeven Den welcken my geantwoordt heeft, dat hy niet en begerde: want wilde ick naer Spaignien gaen, dat hy my daer wel consent toe geven soude, maer niet om naer

Haer wort verboden naer Nederlandt te gaen.

Nederlandt te gaen. Ende doen hebb
eerſt aen M. *Anna de Jeſu* gheantwo
Doch, al hoe wel ick dagelijckx noch n
ende meer van die Overſte gequelt w
ſoo en hebbe ick nochtans geenſins e
ge veranderinghe willen toelaten, noch
brengen, ten zy den Heere ſelve my da
laſtede. Middeler-tydt moght ick wel
ſorgen dat al het gene den Choor,
Reſter, ende het Capittel aengaet, wel e
behoorlijck ſoude gedaen worden (gel
eene Priorinne dat beſorgen moet:) M
in andere ſaecken en hadde ick niet m
macht, oft auctoriteyt, dan de minſte S
ter van den huyſe. Want ſy hadden
heel de regeringe, ende het gouvernem
des huys in handen genomen, ende beſchi
ten het al, als ofse Priorinnen geweeſt hadd
Het ſelve dede ſy oock met de Novitie
Jae ſy riepen wel die weerlijcke Jouffrou
met haren man, datſe de Novitien ſoud
vragen, hoe dat het met hare ſaken ghing
Dat gingh my ſeer naer, niet ſoo veel o
mijnen 't wille, als om des Ordens wille
want ick ſagh datſe dingen indrongen, d
tegen de Glooſterlijcke diſcipline, ende d
maniere van doen, die ons van onſe voor
ouders over gelevert was, t' eenemael ware
ſtrydende. Ende als ick hun van deſe din-

gen

nenſprack, ſoo gaven ſy my voor ant-
orde, dat ick hun ſoude laten geworden,
r ſeer wel wiſten wat Conſtitutien wa-
n Ick oeffende my ſoo ſeer als ick kon-
in de verduldigheyt : want die deught
a my doen ter tijdt heel van noode. Als
kin den Choor niet en was, ſoo oeffende
k my in ſlechte, ende verworpen wercken,
ſoſ ick d'ellendighſte, ende armſte van
el het huys geweeſt hadde, gelijck ick
t der daedt oock was, ende dede de ſelve
nt eene groote blyſchap, ende vrolyckheyt
k herten.

HET XIII. CAPITTEL.

Sy wordt met hare Religieuſen van de Ketters beſpot, ende beſchimt: Sy worden 't onrechte beſchuldight, maer en lyden daer geene ſchade door.

Oo ick daer nu drv jaren gewoont hadde,
D heeft eenen Edelman van Tours eenige
Religieuſen van onſe Orden ontboden, om
n ſijne Stadt eene nieuwe fondatie der ſelver
e beginnen, doch op ſulck eene conditie,
lat ick de ſelve ſoude ſtichten, ende begin-
nen. Dus hebben ſy my met noch dry an-
dere Dochters van dit huys, daer ſy op be-

trouwden, derrewaerts gesonden. In die St
zyn vele Ketters, ende Schismatiequen, di
Sy wort van de Ketters gehaet ende gelastert.
als sy ons daer sagen in komen, seyden, *Go geve dat sy verdrincken mogen eerse over water zyn, jae noyt daer en quamen.* I Ketters waren my seer hatende, ende seyde dat ick een boose Vrouwe was, ende der Papisten Afgodt. Doch het is seer wel gekomen, dat eene van onse devote, (die een groote Dienersse des Heeren was) doo sommige goede bewys-redenen, ende woorden een lichte Vrouwe bekeert, ende eens in onse Kercke gebrocht, ende haer heel den dagh tot s'avonts toe gehouden heeft in't quartier van de Leecke-dochters die onse boodtschappen doen. Ick en wiste daer niet met allen af: ende s'avondts om dat haer die niet en soude ontspertelen, of af-hendigh gemaeckt worden, hebbense die naer een ander huys door eenighe andere Vrouwen doen leyden, om datse alsoo in't goet propost van haer leven te beteren, soude volherden. De Ketters die haer sochten, ende haer in't huys van onse Leecke-susters hadden sien ingaen, seyden dat wy oock van dien aerdt, ende alloye waren, jae dat wy binnen het Convent kleyn Kinderen hadden. Dit seyden sy soo stoutelijck, ende met sulck eene boosheydt, dat oock de Catholijcken die binnen in ons

huys

us woonden, daer aen begonsten te twysse-
n. Een iegelyck geloofde dat over al soo
a, dat ick eens eenen van de Magistraet,
i onsen goeden vriendt was, hebbe moeten
rbieden. Soo hy quam, seyde ick hem,
a ick my met hem eens beraden moeste,
oende de herbouwinge van ons huys, het
ck (om dat het van eersten af tot gheen
Cloester geschickt, ende gebouwt en was)
gl ongemackelijck, ende qualijck ghepro-
rtioneert was: oversulckx dat het hem eens
de believen daer te komen, ende het selve
n onder tot boven, van d'opperste solders
ttot de diepste kelders toe te besien, ende
dan sijn advis daer over seggen soude.
t hebbe ick soo al willens gedaen, om dat
t volck seyde, dat wy boven eene deure
bdden, daer de Mans in ons Cloester door
nden komen. Desen Man dan, (hoe wel
k hem mijne intentie niet te kennen en
f) is in't Cloester gekomen, ende heeft
t huys over al doorsien. Dus seyde hy
derhandt: *Ick weet dat die Religieusen*
er geen schuldt in en hebben, ende dat het
aisch is het gene men uyt-stroeyt, datse eenige
crete deuren, ende uyt-gangen hebben: want
k hebbe heel haer huys door, ende oock in
t binnenste Cloester geweest.

Hare wysheyt in haere ende haerder dochters eere te decken.

Dat en quelde my niet ſeer: want ick wi
wel dat de waerheydt eens, het ſy vroegh o
laet ſoude blijcken: en hoe ſy meer ſeyden
hoe ick daer meer mede loegh. Jae, d
De fame ſtroeyt eerſtont veel quaets, wiſtmen nu alreede meer als twintigh myl
in't ronde: want alle de Steden daer ontre
waren vol Ketters, die ons met geene goe
oogen en konden aenſien. Daerom quat
een van onſe Overſten hier van Parys te poſt
gereden (hoe wel deſe Stadt wel ſeſtigh myle
van daer is) om 't onderſoecken, ende te ver
nemen, uyt wat oorſaecke deſe mare ghe
ſproten was. Doen wierdt ick indachtig
van 't gene ick onderwege, ſoo ick herre
waerts quam, geſien hadde: want ick hadd
geſien dat de H. Moeder over wegh ons ver
geſelſchapte, al even eens gelijckſe was doer
ſy noch leefde: ſagh oock dat wy door vele
doornen gingen, ſonder nochtans van de
ſelve geſteken te worden, ende dat ſy by ons
was, ende ons geſelſchap hiel. De welcke
naderhandt by my quam, en de ſeydde: *Gaet
vry derrewaerts, ende maeckt moedt: want
ick ſal maecken dat gy daer naer beter ſult ge-
accomodeert zyn.* Want naer dat ick van
die Heeren (dier in vele ſaecken heel an-
ders de Religieuſen regeerden dan den regel
ons leerde) nu ontſlagen was; hadde ick wat
meer vrede, ende liberteyt om te doen 't ge-

ery te Parijs door hun verboden hadden
ercelt. Alle die ſchande dan, ende vallche
euygeniſſen, die allegader op mijn kooſt
llen aen quamen, hebben voor my als door-
n geweeſt, maer die verre van my waren,
ile my niet en raeckten, ende ſonder te be-
ſchadigen.

Daer naer, ſoo de Ketters niet op en hielen
n ons te vervolgen, ende te haten, hebben-
ſteens in't huys van eenen rijcken partialen
Ketter, een gat, ende openinge gemaeckt,
dor 't welck ſy tot op de plaetſe daer wy wat
Innen hielen, konden ſien Ick hebbe hem
et gat doen toe maecken, ſeggende dat ick
reeſde dat wel iemandt van ſijne knechts
nſe hinnen ſouden nemen; doch dat ick my
et voorſtaen, dat ſy dat buyten huns mee-
ers wete ſoude doen. Hy was daer ſeer om
eſtoort, ende beſchaemt, om dat wy niet
n ſouden meynen dat hy Ketterſch was.
Maer naer der handt is my geſeydt, dat hy
Catholijck geworden was, om dat hy ſagh
dat wy hem aen den Magiſtraet niet overge-
dragen en hadden, dien in ons Convent ge-
komen was, om van dete ſaecke informatie
te nemen; maer dat wy van hem geſeyt had-
den, dat wy hem voor een Man met eeren
hielen. Ende daerom ſeyden de Ketters: *Die Tereſianen ſouden ons allegader, oock tegben onſen*

Sy beweeght eenen Ketter tot bekeeringe.

onſen danck, ende wille Catholyck maecke
Ende (om de waerheydt te ſeggen) ick
ſochte niet ſchoonders, daerom eerde, end
reſpecteerde ickſe al daer ick konde. Ick had
de daer oock veel goede Religieuſen, di
dat uyter herten wenſchten, ende Godt al
machtigh eenpaerlijck voor hunne bekeerin
ge baden.

HET XIV. CAPITTEL

Sy wordt op een nieuw in hare ſwarigheydt getrooſt, ende heeft eenen geweldighen iver der zielen

ALleden wy daer van de Ketters wat ſchande, injurien, ende opſpraeke, ſoo gaf nochtans dat Clooſter over al ſulcken goeden geur der deughtſaemheydt, dat vele Edele, ende Rycke Jouffrouwen (oock in verre gelegen plaetſen woonende) daer quamen om in d'Orden ontfanghen te worden, ſoo datter op eenen dagh eens twintigh quamen, biddende om de plaetſe: 't welck inder waerheyt een groote occaſie was om den Heere te loven. Den welcken my daer oock ſeer groote gratien gedaen heeft, al was ick daer ſonder Biecht-vader, ende niemandt en hadde, met wien ick van den ſtaet van mijne ziele

Vele Edele dochters komen in d'Orden van de Diſcalees:

ſpreken

:ken mochte : want den genen die ick
de, en konde niet een woordt Spaensch
:ken, ende ick geen Fransch : nochtans
ichte ick my aen hem. Doch onse Over-
quamen ons alle jaeren eens visiteren.
ier dat en was my geen pyne. Want
n Heere heeft my daer wonderlijck ghe-
oft, want de gratien die hy my op andere
len ontrocken hadde, gaf hy my daer heel
ervloedelijck, ende dobbel wederom: ende
der ander die, dat hy my vele dagen langh
et sijnen geest versterckt heeft, soo dat ick
ae de wercken van penitentie, ende deugh-
en heel lichtelijck, ende gemackelyck dede.
oo dat het scheen, dat myne krachten
oor den aerbeyt, ende swaerigheydt nu
groeyt waren: want oock envoorsins vondt
k my, door de teghenwoordigheydt des
eeren heel op getogen. Ick seyde, dat
y den Heere alsdoen van den geest van
en H. Apostel Paulus mede gedeylt, ende
ien doen gevoelen hadde; ende sagh wel
at hy my met der daedt toonde, dat hy den
elven was, die my dien geest gaf, ende ick
eyde (als dat met der daedt proevende: (*wie
al my van Christo af-scheyden? noch swarig-
beyt, noch eenigh gebreck van dingen, die ons
ot dit leven van noode zyn*: Ende ick was
droncken van de liefde: want en hadde my

De kracht groeyt in swarigheyt.

God

Godt Almachtigh, die my dien geeft g
geene ſterckte gegeven, mijn lichaem
ſoude dat niet konnen verdragen hebbe
ende ick ſeyde alsdoen dat den H. Apo
eertydts geſeyt heeft, te weten, dat ick
wenſchte verbannen te zijn voor mijne M
de-Suſters, ende gereedt was om voor d
naem des Heeren te ſterven. Ende om
de ziele in ſoodanige occaſien haer ſelv
met eene liefde op-offert, ende haren wi
overlevert, ſonder ergens aen te hangen,
eenige conditie t'anveerden, daerom he
my den Heere in die Stadt eens geſeyt: *
glorie der rechtveerdige is, mynen wille te doe
Ende dat ſeyde hy my met heel minnelyc
woorden, die op de glorie der rechtveerdi
wel paſten. Doch het doen van ſijnen wil
veroorſaeckte in my ſoo wonderbare ee
vreught, ende teerheydt des geeſts, dat ic
gelyck buyten my ſelven was.

Soo ick te Tours woonde, ende d'Abdeſ
van Fonteureux, (die ontrent twee myle
van daer woonde) heel kranck was, end
twee van haere Nichten, de Princeſſen va
Longue-ville, by haer waren, ſoo heeft m
d'outſte van dese twee Suſters, die my ſee
wel kende, door eenen brief de ſieckte va
haere moeye laten weten. Ick ſochte in al
le manieren daer ick konde, haerlieder te hel-

Sy bidt voot eene ſiecke Abdiſſe.

pen,

e, ende deught te bewysen: want ick
r hun gehouden was, om dat sy haer te
waerts (hoe wel ick dat niet verdient en
ade) seer beleeft, ende vriendelijck ghe-
ont hadden, ende my in mijne swaerigheyt,
ne noodt getroost. Dus hebbe ick de
rake Abdisse aen den Heere gerecomman-
iert, hem biddende dat hy van haer doen
ide, dat voor haer ziele het alder-profijtich-
tware. Want ick was voor haer beladen,
n datse veel Cloosters onder haer ghebiedt
lde, die onder hare Abdye schuylden, en-
vele van dese waren om der oorloge wil-
e ende door de Ketterye verstroyt, te niet
gdaen, ende bedorven; ende daerom was
ic [soo geseyt is] voor haere ziele beladen.
Dus hebben my korts daer naer, soo wel sy
ve, als hare nichten ontboden, dat ick
och neerstighlijck, ende sterck voor haer
dden soude, om datse nu bynaer tot haer
ytterste gekomen was. 't Welck my den
Heere in den geest vertoont heeft. Den
edicyn die over haer gingh, quam dickwils
ver en weder, om my te komen seggen hoe
et met haer gestelt was. Eens, soo hy by
ny nu quam, hadde my den Heere nu al
n den geest vertoont, datse in haer uytterste
ngh, soo dat noodsakelijck voor haer diende
gebeden te sijn. Soo ick my selven dan in

een

een ſtil gebedt wat vergadert hadde, ſoo h
be ick eenen grooten hoop duyvels in
camer van d'Abdeſſe ſien komen. M
delertijdt was d'arme ziele in grooten noo
ende banghigheydt: ende ick hebbe my
ven oock wat ontſtelt door de groote dro
heydt die ick daerom gevoelde. Dies n
tegenſtaende, ende op Godt betrouwend
hebbe my ſelven in deſe ſwarigheydt tot d
Heere gekeert met een ſeker betrouwen
ende vaſte hope dat hy my verhooren ſou
Terſtondt daer naer hebbe ick onſen Salig
maker Jeſus Chriſtus daer ſien inkomen,
die ſelve gedaente, ende geſtelteniſſe, ſoo
op de wereldt geleeft hadde. Hy was he
in't Pontificael gekleedt, ende uytter m
ten ſchoon, ende toonde ſigh in eene groo
Majeſteyt, hebbende vele Engelen, end
Heyligen rondom hem. Soo hy in die k
mer quam, zyn terſtondt alle deſe boo
geeſten met ſulcken haeſte, ende gedruyſc
verſtoven, datſe niet en wiſten hoe ſy da
uyt geraken ſouden. Ende alſoo is die ge
luckige ziele van die benautheydt ontſlagen
de welcke den Heere met hem gevoert heeft
Ick hoorde ſeggen datſe heel goedt, end
godtvruchtigh geweeſt hadde, ende de
Clooſter regel ſelve wel onderhouden, end
haere onderſaten wel doen onderhouden,

Door de tegenwoordigheyt des Heeren worden de duyvels verjaeght.

ende

e eene groote liefde tot de ſelve over getoont hadde, geenen aerbeydt, oft neyte ontſiende.

HET XV. CAPITTEL.

Sy ſiet in den geeſt menſchen die verre van daer waren, gelijck of die daer tegenwoordigh geweeſt hadden.

Ick hebbe oock op verſcheyde tyden, ende ſtonden, menſchen die verre van my woonden, ende noch levende waren, door een vipen ſoo voor my geſien, als ofse daer tegenwoordigh geweeſt hadden. Soo hebbe ik den Eerw. P. Gratianus twee, oft dryhaels geſien, ſoo hy in groote bangigheyt, nde benautheydt was, ende hy ſelve liet my lie oock ſien. Soo heeft hy my, doen hy van de Mooren gevangen was, ende dese hem ter doodt brengen wilden, 't vier gheloont, daer ſy hem ſochten, ende dreyghden in te worpen. Maer ick en ſagh niet, of ſy hem daer toe oock broghten, of wel eenen anderen: doch ſagh alleen 't vier, 't welck voor hem bereydt was, ende oock dat ſommige Moorinnen voor hem baden, dat hy los ſoude gelaten worden. Ende alſoo ſagh ick, dat dit niet voorts en gingh,

Sy ſiet verſcheyde perſoonen die verre van haer waren.

ende dat dien Pater in groote benauth
ende swarigheyt was.

Eens verliet eene Religieuse van't C
vent van Valladolid het Orden, ende k
wederom naer de werelt, oock naer
geprofessiet was: want haere Ouders,
Vrienden hadden eenige brieven van
Paus van Roomen verkregen, ende heb
haer alsoo in een ander Orden beschic
want hun dochte datse maer sin hadde
eene strengere, ende scherpere Orden, gel
die van S. Franciscus was. Eensdeels om
sy haer liet voorstaen, datse daer meer tro
vinden soude, eensdeels oock om datm
t'ontsent van haer geen werck en maeck
noch en beminde: want sy wilden datme
eeren, ende groot achten soude, om dat
de Dochter van den Generael van Castilli
was. Sy verdiende wel datmen haer bemi
nen soude om haere goede, ende loffelijc
conditien, inborste, natuere, ende deugl
Ende om datse seer oodtmoedigh was,
was sy altydt by onse H. Moeder alsse in d
Convent quam, om dat onse H. Moed
veel van haer hiel: ende alsse haer niet spr
ken en konde, wasse nacht, ende dagh by m
soo dat wy 't samen groote vriendinnen, en
de caren waren. Maer als sy uyt dat Con
vent getrocken wierdt, en waren wy dae
niet

doch sy vertoonde haer selven, noch
de aen my 't Avila, heel mistroostigh,
seyde my. *Suster hoe ben ick onstelt,*
bedroeft, om datse my daer gestelt hebben.
hebbe daer seer om bedroeft geweest,
dat ick haer een heel goedt herte droegh.
hadde versocht, datse haer naer Avila
viden soude, om alloo daer van haer vrien-
, ende maeghschap ontslagen, ende vry
esen. Doch als dat gebeurde, was ick
r als dertigh mylen van daer.

loo ick noch in Vranckryck woonde, was
homas de Jesu te Roome in groot lyden,
ne smerte, ende ick en wiste dat niet: daer-
heett den Heere my hem vertoont heel
nghst, ende benaut zynde. D'oorsake van
e smerte was, om dat den Paus hem te
ome ontboden hadde, om hem Prefident
maken van een Seminarie, dat hy daer
estelt hadde voor sommige Jonghmans die
r onderhouden, ende onderwesen souden
rden, om naderhandt in Indien gesonden
worden, daer sy de Barbare menschen tot
t Christen geloove souden bekeeren. Syne
eyligheydt wilde, dat de Carmeliten Pre-
senten van't selve souden wesen. Heel
Orden wasser tegen, dat hy geenen Presi-
nt en soude worden, ende daerom stelde
sich met ganscher macht teghen des Paus

wille. Ick ſagh dan inden geeſt den go
Pater Thomas heel bedroeft : maer
Heere ſeyde my, dat deſe benautheyt
voorby paſſeren ſoude, gelyck het oock
der daedt gebeurt is.

HET XVI. CAPITTEL.

Sy wordt te Tours ſeer gequelt, ende de H. Moeder Tereſa: uyt de welcke ſy verſtaet datſe naer Nederlandt vertrecken ſal.

AL hadde ick ſchoon te Tours wat ruſ
ende trooſt, om dat de Overſten ve
van daer waren, deſe geruſtigheydt nochta
en heeft niet langh geduert : want ick da
eene Suppriorinne hadde, die teenemael m
hun-lieden aenſpande. Deſe ſeyde hun, d
ick eene Poortierſter hadde daer ick ſeer o
ſteunde, ende die teenemael voor my, end
op mijne zyde was. Daerom hebbenſe di
van daer genomen, ende een andere die nae
haren ſin was, in haer plaetſe geſtelt. S
hebben daer en boven geordonneert, datte
twee Poortierſters aen de ſchyve ſouden we
ſen, ende datſe de ſchyve niet en ſouden
open laten, om datſe alſoo weten ſouden, o
ick eenige brieven naer Spaignien ſchreef ;
ende

Sy wort van hare Suppriorinne gequelt.

ſchreef icker eenige , haer was belaſt
p te houden, ende hun die over te ſeyn-
, die uyt Spaignien aen my ſouden ko-
. Doch al waſt dat my dat wat hadde
gen bedroeven, (om dat ick ſulcke din-
ſagh) nochtans en vraeghde ick daer
veel naer: want ick en hadde geen din-
liever geſien, dan dat onſe Nonnen in
nckryck eens moghten gereformeert wor-
. Ick was dies aengaende alreede verſe-
t, want den Heere hadde my nu getoont
tter te geſchieden ſtondt. Want ſoo ick
Parys woonde, eer ick noch naer Tours
gh, heeft my den Heere dat door een
ſioen getoont. Want ick ſagh veel Reli-
euſen met witte cappen gekleedt , naer
anckryck gereyſt komen, daer den Heere
y ſeer mede vertrooſt heeft, my toonende
t gene dat ick ſoo begeerde: daerom en vraeg-
ick niet veel naer alle de neerſtigheyt, ende
achten, daer ſy dat mede ſochten om te
ooten. De Religieuſen hadden my uyt der
aten lief, ende onſe H. Moeder vertoonde
aer ſomwijlen aen my, ende vertrooſte my:
ens namentlijck, iſſe my by gekomen ge-
ijckſe was doenſe leefde, ende my by der
andt nemende, heeft my verre buyten Vrank-
ijck geleydt. Ende ſoo is het oock gebeurt:
want korts daer naer ben ick naer Nederlandt
geſonden.

Maer ſy envraegt daer niet naer.

door een viſioen verſtaetſe datſe naer Nederlandt ſal gaen.

Eens toonde sy my, datse op de Fran Religieusen seer gestoort was, om datse Religie, ende den regel niet seer toegec en waren: ende dit visioen was gelijck nen droom. Want soo ick in den Ch besigh was met bidden, quamen de Susters my, ende seyden, *Onse H. Moeder is dae ende haer met haer wiele bedeckende, en u ons niet eens aensien.* Maer soo ick daer qua om haer te sien, heeftse haer ontdeckt, en my omhelst. Doch dit saveur toonde aen my in't particulier, om dat d'andere Su sters mercken souden, dat het haer misbaegh de, datse sulck een gehoor gaven aen de ge ne, die daerse van d'Orden niet en waren, soch ten nochtans de strengigheydt der selver te doen verslappen. Die reyse, dat ick seyde datse my door eenen verren wegh leyde, nam sy my by der handt, ende heel dien dagh door, al wiesch ick my, ende nu dit, nu dat dede, en gingh den lieffelijcken geur van hae re Reliquien van my niet wegh.

De H. Tereſe omhelſt-ſe om datſe d'Orden in haer weſen hiel.

HET XVII. CAPITTEL.

Spoeyt haer om naer Nederlandt te gaen, voor het toedoen van de Paters Discalsen, daer sy seer naer verlanghde. De Fransche Paters soecken haer in Vranckrijck te houden, doch te vergeefs.

Oo nu dry jaren om waren, hebbe ick verlocht datmen my wederom naer Parys dicken soude: want al en seyde ick d'oorsaek niet, waerom ick dat verlochte(de welke was, om datter sommige Religieusen uyt Saignien gekomen waren, aen de welcke ick seer geerne gesproken hadde, om dat d'se my wederom onder d'Orden brenghen ouden) ick hadde nochtans eenige vreese dan naer Parys te keeren. Doch den Heere seyde my. *Gaet vry, ende en vreest niet, want het sal al wel lucken.* Ick was nochtans, als wesende kranck, ende eene sonderlinge, heel bevreest. Dese Paters gaven my consent, ende oorlof, om in een Convent van Vranckrijck te woonen waer ick begeerde. Ick seyde dat ick te Parijs wilde woonen: want behalven dat ick dese Religieusen eens naer mijn contentement soghte te spreken, soo was ick van sin-

Sy keert wederom naer Parys.

ne eene generale biechte te doen by
Overſten, die alle de voorgaende beroe
veroorſaeckt hadde: ende dat wilde ick
mentlijck doen, om den grooten afkeer
altijdts daer in mijn herte gewoelt hac
Ende den Heere heeft de ſaecke ſoo v
my gediſponeert. Dus ben ick te Pa
gekomen, ende hebbe mijne biechte
groot contentement van mijne ziele, en
van de ſijne aen hem geſproken: want
heeft uyt de ſelve vele waerheden verſtae
want ick geloove dat hy bedrogen is geweet
Doen begonſten ſy my ernſtelijck te bidde
dat ick by hun ſoude blyven, ende niet da
naer mijn goedt-duncken hun onderdae
weſen. Het welck ick niet en hebbe wille
doen, maer ſeyde hun dat ick naer d' Orde
wilde keeren, daer ick gehoorſaemheydt i
belooft hadde, die my op gequeeckt hadde,
ende die my ſoo langh kranck, ſoo wel nae
de ziele, als naer den lighame gehouden had-
de. Dat en ſtondt hun geenſins aen, ende
meynden dat ick dat niet wel en ſoude kon-
nen te wege brengen, ende daerom hebben-
ſe ſigh te mywaerts heel lief getal, ende vrien-
delijck getoont. Dogh ſoo ick met de Pa-
ters Diſcalſen ſomwylen ſprack, hebbe ick
hun mijne begeerte geopenbaert: te weten
dat het my eenen grooten trooſt zijn ſou-
de,

waert dat my d'Overſte van weghe de
oorſaemheijdt commandeerden, dat ick
rlijck ſoude laten varen, dat ick nu be-
clt hadde. Dese hebben my ſulcken be-
odere liefde, ende vriendtſchap ghetoont,
ſe my terſtont brieven van verlof ge-
olden hebben. Ick en wieſte hier niet
lt allen af, ende eer den tydt quam om te
gen bidden, gingh ick wat naer d'Eremi-
gikens: welcker ſtatien, ende plaetſen ick
et ſulck eene teghenwoordigheijdt Godts
ſochte, dat ick mijne ſinnen heel vergadert
dde, ende my ſelven met der daedt aen
odt den Heere op-offerde, tot alle het gene
y van my begeerde te doen, ende my te
ebieden. Soo ick dan in een Eremitagiken
dat den naem van't H. Cruys hadde) ghe-
aen was, ende daer wat geknielt hadde,
ebbe ick den Heere JESUS met opene
rmen, ende heel klaerblinckende, by my
ien comen, die my ſoo omhelſt heeft ghe-
lijck eenen Vader ſijn kleyn Soontien ſou-
de, ſeggende, *En vreeſt van niemant, ick ben
hier: ick ſal u helpen: keert naer Carmelus-*
Ende liet my ſoo met eenen, gelijck eenen
blommigen Carmelus bergh, in den gheeſt
ſien, ende my docht oock dat ick regel-regt
derrewaerts gingh. 't Selve heeft my oock
op een ander tijdt getrooſt, ende uytter

Chriſtus omhelſt haer heel vriendelijck.

maten seer gecourageert, ende een kl
waerheijdt ontdeckt, soo dat ick door
selve niet en konde vreesen, wat my o
voorquame te lijden.

Dien selven avondt, soo het nu heel l
was, heeft my dien Oversten, daer ick te
ren mijne generale biechte aen-ghesprok
hadde, (want dien alleen onder alle d'ande
wat Spaensch spreken konde) ontboden
ende my geseydt: *My zyn hier brieven g
sonden, door de welcke u geboden wort na
Nederlandt te gaen: gy hebt geseydt dat gy hi
in gehoorsaem sult wesen.* Ick hebbe gesei
dat jae. Maer hy is soo gestoort geweest
dat hy my naer mijne Celle dede gaen, end
daer niet uyt-komen, oft aen iemandt spre
ken, dan met sijnen oorlof. Ick hebbe da
soo gedaen, wel te vreden, ende ghemoedt
zijnde: ende ben daer thien daghen langh
in geweest, ende dat met groote blijdschap,
gedurighlijck wachtende datmen my gebieden
soude, van daer te vertrecken oock teghen
hunnen danck. Middelertijdt heeft my dien
Pater ontboden, ende gevraeght of ick noch
niet van sinne verandert en was, ende of den
Heere my niet anders en seyde? Soo ick
hem seyde dat ick niet verandert en was,
ende dat den Heere my niet anders geseydt
en hadde, heeft hy bedroeft geweest, ende

twee,

vee, oft drymaels eene Religieuse by my ge-
siden, die sy meynden dat van den Heere
dikwylen besocht wierdt, en hem familiaer
was, om dat dese my wat seggen soude als
van Godt komende. Dese dan by my komen-
de, seyde datse my in't secrete wat van Godt
wilde seggen, daer my veel aen impor eer-
de te weten, dat Godt den Heere niet en
begeerde dat ick uyt dat Convent soude
gaen, dat ick daerom de sake wel overleg-
gen soude, daer en boven, dat den Heere
daerom niet wel te vreden en soude zyn,
ende vele andere diergelijcke dingen. Sy
seyde daer by, dat de volmaecktheyt, die in
dat huys nu begonst was, 't seffens soude
vervallen. Doch alle dese dinghen waeren
besteken, ende geinventeert door die Over-
ste daer ick te voren af sprack: want sy had-
den aen andere geseyt, dat ick onder hunne
gehoorsaemheydt begeerde te wesen; ende
datse om geen andere oorsaecke my een goet
herte, ende affectie droegen, dan om dese
ydelheydt, te weten, om aen de wereltlycke
menschen te mogen seggen, dat de gesellin-
ne van de heylige M. Teresia hunne maniere
van regeren toestondt, ende by hun begeerde
te blijven. Sy hebben, (ick kenne het) veel
deughts aen Vranckrijck gedaen, ende den
Heere heeft hun daer voor in den Hemel

eene

eene croone bereydt gemaeckt: maer sy h.
ben dese croone seer vermindert, om d
hun met het regeren van de Vrouwe-Clo
ters hebben willen moeyen. Want het
seker, datse daer qualijck in-gedaen, en
gedoolt hebben. Want men sal haest g
ware worden, dat het geen Carmeliten m
en sullen zyn, ende dat den regel, ende
constitutien binnen korten tydt soo ganse
ende heel niet blyven en sullen, gelijck on
H. Moeder die aen haere Religieusen, en
Dochters gelaten heeft. Om dat ick da
dese saecke soo vierighlyck begeerde, end
soo ernstelijck ter herten nam, daerom h
be ick die seven jaeren geduerende soo groo
te mortificatien geleden, als ick oyt te vore
mijn leven dagen langh gehadt hadde. Ho
wel ick altydts myn beste dede, om uytwen-
dighlijck te toonen, dat sck t' hun lieder-
waerts, ende tot de Susters seer wel geaffecti-
oneert was. Maer soo ick sagh datse alle da-
ge moeyelijcker, ende heftiger wierden, soo
hebbe ick hun dat ten laesten eens klaerlijck,
ende plat af te kennen gegeven: Iae seyde
hun menighmael, dat ick daer niet wel leven
en konde, daer den Regel niet behoorlijck
onderhouden, maer heel onder de voeten ge-
brocht wierdt. Voorwaer daer waerender
vele, die haer onder de gehoorsaemheyt van

Sy heeft eenen afkeer van de verslapte Carmeliten.

d'Orden

rden begeerden te begeven, ende hop- door mijn toedoen daer toe te geraecken: ch ſiende datſe te vergeefs ghehoopt had- n, hebben uytter maten droef geweeſt.

HET XVIII. CAPITTEL.

S wordt vande H. Tereſa beſocht, ende treckt naer Nederlandt. Sy vreeſt naer Antwerpen te gaen. De voorſeggin- ge Chriſti Ieſu nopende't Convent van aldaer.

NU ſal ick gaen voort-ſeggen, hoe het met my middeler-tydt in mijne Celle ver- aen is, ende wat ick al dede. Naer dat dan u die thien dagen om waren, ende den eeſt-dagh van den H. Franciſcus aenſtaende was; heeft my dien Overſten op den avondt van Sinte Franciſcus doen ſeggen, dat hy my ſoude laten vertrecken, als nu den Feeſt- dagh van onſe H. Moeder ſoude gepaſſeert zyn. Want ſy hoopten dat, waer't dat my de H. Moeder dien dagh dat belaſtede, ick dan noch blyven ſoude. Maer 't is heel anders geſchiedt: want op S. Franciſcus- dagh, s'nachts te weten, op den ſelven dat ſy uyt deſe wereldt ſcheyde, heeft ſy haer aen my vertoont, in't geſelſchap van alle haer an-

dere

dere Dochters, die nu met haer in de hem
ſche glorie waren. Soo ick haer ſagh, peyl
ick by my ſelven, datſe quam om my uyt ſ
groote perijckelen te verloſſen. Doch ſoo i
met eene groote blijdtſchap tot haer ſeyd
*Moeder neemt my doch van hier, ende la
my met u gaen*, ſoo en heeft ſy niet gheand
woordt. Ende ſoo haer geſelſchap haer bad
datſe my doch met haer wegh-nemen ſoude
om dat ick daer veel te lijden hadde; heeft
ſtraffelijck tot de ſelve geſeyt: *ick en ſal ha
voor als nu niet wegh-nemen: 't is van nood
datſe noch leve, ende doet dat ick doen moeſt*

Soo ſy begeert te ſterve wortſe ver maendt om noch meer te lyden.

Ick ben dan s'anderen daeghs naer der
dagh van onſe H. Moeder vertrocken: want
al en hadde ick geenen grooten ſin van naer
Nederlandt te gaen, ben nochtans wel ghe-
moedt, ende van den Heere inwendelijk ſeer
getrooſt, derrewaerts gegaen. Ick ben ge-
dachtigh, dat ick, eer ick noch uyt Spaig-
nien naer Vranckrijck trock, een viſioen ge-
hadt hebbe, dat my doen van kleynder im-
portantie dochte te weſen. Want ick ſagh,
dat ick gheen ſeven jaeren al uyt in Vranck-
rijck woonen en ſoude, maer eer die volko-
menlijck ſouden om zyn, naer Nederlandt
ſoude gaen. Ende ſoo is't oock gebeurt:
want daer en gebraken niet meer als vyf,
of ſes dagen om het ſevenſte jaer vol te
maecken.

Sy gaet van Vran kryck naer Ne derlandt

acken. Noch eer ick van Tours vertrock,
oude my den Heere een groot licht, ende
e eenen een huys. Ende soo ick nu in
derlandt gekomen was, wierdt ick gewaere
a het huys daer ick eerst in quam, om
e fondatie van Antwerpen te beginnen, 't
le huys was dat ick doen gesien hadde:
n oock dat d'eerste Dochter, die daer
fangen wirdt, de selve was, die ick in
a visioen gesien hadde, ende dese is nu
Tesa de Jesu genaemt.

Soo ick te Berghen in Henegouw quam
t de Religieusen, die met my gekomen
ren, ben daer seer beleefdelijck, ende vrien-
lijck onthaelt: en ben daer een rondt jaer
bleven. Middelertydt is de fondatie van't
onvent van Antwerpen versekert, ende be-
stight. Doch ick en dochte niet dat ick
rrewaerts soude gesonden worden: want
k meynde, datmen andere, die bequamer
ren als ick, daer toe nemen soude. Daer-
n hebbe ick daeghs naer dat my dat van
egen de gehoorsaemheyt belast was, soo
k my naer de Communie aen onsen Heere
commandeerde, hem vierighlijck gebeden,
t hy my gratie soude geven, om sijnen
eyligen wille te volbrengen, ende in dien
niet sijnen wille, ende wel-behagen niet
gheschiede, hy den Oversten dat uyt den

hoofde

Sy en gaet niet gheerne naer Antwerpen. maer wort van den Heere ghetrooſt.

hooſde ſoude ſteken. Doch den Heere
my vertrooſt, om dat ick heel bedruckt
Want daer was eenen, die ſijn beſte ded
den Overſten t'ontraeden, dat hy my
derrewaerts niet ſeynden en ſoude, om
ter eene andere Religieuſe was, die dae
quamer toe was. Dit quelde my ſeer,
ick en ſochte niet te gaen, dan als my
expreſſelijck ſoude geboden weſen: ende
den ſy iet anders, dat en ſoude my ge
trooſt zijn. Ick dan, ſoo geſeydt is) di
my ſelven overleggende, ben tot de Com
nie gegaen: ende, ſoo ick nu onſen H
ontfangen hadde, hebbe my tot een ſtil
bedt begeven. Ende alſdoen heeft my
Majeſteyt ghetrooſt, gelijck ſy noch op
dere tijden gedaen hadde, ſeggende, *Ne*
couragie, ende noteert: deſe Fondatie ſal
lijck eene brandende fackel weſen, de wel
aen heele aie Provincie licht geven ſal.

De voorſegginge des Heerenvan't Convent van Antwerpen.

dat hoorende hebbe eenen moedt genom
om't Cruys op mijne ſchouderen te nem
Doch ick en twijffele niet of het en ſal
komen, gelijck den Heere my geſeyt hee
Want wy ſien nu alreede in deſe beginſ
len, dat den Heere ſeer bequame, ſchoon
verſtandige, Edele Dochters dagelijckx ve
weckt, verſoeckende om hier aenveerdt
worden, met groote verwonderinge van a

wereld

rdtſche menſchen. Ende voorwaer, ick
e my voorſtaen, dat onſe H. Moeder dit
vent van Antwerpen gouverneert, ende
n particuliere ſorghe daer voor draeght,
lock den Heere JESUS ſelve: gelijckmen
e de ſtucken wel ſien kan, want ſoo wy
e eerſt quamen, hadden wy ſulcken ar-
de, dat wy niet meer dan vyf guldens
hadden, ende die waeren noch van andere
leent: ende dat ons de Pater van de So-
deyt *Jesu* door miltheydt hunne ornamen-
t, ende gereedtſchap hebben moeten ge-
e, om d'eerſte Miſſe te doen: jae wy en had-
e niet met allen, ende de Magiſtraet en
s ons niet ſeer toegedaen, want ſy wil-
e ons wederom ſeynden. Maer den Heere
eft het al verandert, ende ſoo verandert,
het ſelve Clooſter van heel de Stadt groo-
yckx gehacht wordt, ende in die dry jaren
lts dat wy hier geweeſt hebben, onſe
ercke meer cieraet gekregen heeft, dan
e van andere, die meer als thien jaren
er voor ons geweeſt hebben. Wy hebben
ock de beſt-gelegenſte, ende bequaemſte
aetſe, gekocht dier in Stadt is, waer ick
chtans van mynen twegen geenen arbeyt,
t moeyte toe-gedaen en hebbe. Want
n de waerheydt te ſeggen, den Heere
eeft my ſulck een betrouwen, ende verſeker-

De H. Tereſia, ende onſen Heere dragé ſorghe voor het Convent van Antwerpen.

heyt ingedruckt, dat ſijne Majeſteyt ſ
voor dit Convent draeght, ende de H. I
der de Priorinne des ſelfs is, dat ick
maels by my ſelven peyſe, ende my
voorſtaen, dat ick haer hier al even een
ne, gelijck ick dede doen ſy in't leven
ende dat ſy voorts ſorghe voor al de
draeght: jae, dat meer is, als een ſimpel v
ſtaen, ick hebbe metter daedt dickmaels
ware geworden, datſe by my was, ende
dingen beſchickte. Doch den Heere heeft
in die ſake ſulck eenen vrede, ende trooſt g
ven, dat het niemandt gelooven en ſoude. M
gebedt was oock gedueriger, en ick wierdt o
met meerdere gratien van den Heere vo
komen. Den geeſt was ſomwylen oock
geweldigh als hy in't eerſte plagh te zy
daerom en konde ick dickmaels, (ſoo ick
den dienſt Godts tegenwoordigh was) de
genwoordigheyt des Heeren niet wel verd
gen, ende ſeyde hem ſomtydts: *Heere g*
een weynighsken van my, want ick en
niet ſterck genoegh, ende indien gy my
naer blyft, ick en ſal den dienſt niet wel ko
nen hooren, ende daer op letten.

Sy en kã Godts tegenwoordigheyt niet wel verdragen

HE

HET XIX. CAPITTEL.

Haare vlytige gehoorſaembeyt, ende dapperheydt in haere ſaken te beſchicken. Sy ſiet de Croone der glorie bereedt voor eene melaetſche Suſter, aen de welcke ſy gedient hadde.

OP eenen ſekeren dagh vertoonde haer aen my onſe H. Moeder met een vrolijck gelaet, ende ſeyde my: *Dochter gy moet my een vriendtſchap doen.* Ick vraeghde haer, wat die was. Sy ſeyde: *Sulck eenen Pater ſal u die ſeggen.* Ende ſiet, noch dien ſelven avondt kreegh ick eenen brief van eenen van d'Overſte te Roomen woonende, in den welcken hy my van weghen de gehoorſaembeyt eene ſake geboodt, die d'andere Clooſters geenſins en wilde toeſtaen, ende daer oock de Suſters groote ſwarigheyt in vonden. Doch om dat ick kloeckelijck met de woorden ſtaende hiel, ende ſeyde, dat het wel reden was, datmen doen ſoude het gene ons belaſt wierdt, ende deſe Religieuſen ſeer goede zielen waeren: ſoo hebben ſy terſtondt geconſenteert in't gene ick haerlieder voor hiel. Daerom ſtonden deſe Religieuſen d'Overſte wel aen, ende

daer en was ghcene ſwarigheyt ter werel
Ende ick gevoelde van mijnen kant v
groote, ende uyt-nemende conſolatien,
of my onſen Heere, ende de H. Moed
deſe mijne gehoorſaemheyt, ende reſignat
hadden moeten vergelden: welcke reſignati
ende faveur ick niet alleen in myne ziele e
gevoelde, maer den Heere heeft my ooc
ſoodanige wackerheyt, ende dapperheyt de
lichaems gegeven, in alle ſaken te doen, en
de te beſchicken, als of ick noch lichaem,
noch eenige tegen-worſtelinge, ende ſtrydt
in het oeffenen der deughden en hadde. 't
W'elck my voorwaer wel beſchaemt maeckt:
want al hebbe ick deſe hulpe, ende voorko-
minge des Heeren in het oeffenen der deug-
den; ſoo en offere ick die nochtans ſoo wel
niet, als het wel ſoude behooren, maer ſoo
ſlappelijck, ende flauwelijck dat het een ſchan-
de is. Deſe hulpe, ende voorkominge des
Heeren hebbe ick altydts gehadt oock van
jonghs af, ende van dat ick den Heere be-
gonſte te dienen, hebbe ick die in alle mer-
kelijcke, ende groote ſwarigheden die
my overquamen, gevoelt. Alleenelijck te
Parijs heeft my den Heere in ſulck eene
duyſterniſſe gelaten, dat het eenen donckeren
nacht ſcheen te weſen. Want de beſoec-
kingen daer hy my doen mede quam beſoec-

Haere wacker heydt heeft in alle din. gen te doen.

ken,

n, waren soo kort, dat den trooſt heel wey-
n duerde, jae terſtont wegh gingh: ende
n lichaem was by naer altydt kranck.
Och in alle andere saken en kan ick niet
egen, dat den Heere my ergens in syne
Goddelijcke hulpe gheweygert, ende sijne
chtige handt ontrocken soude hebben.

Eens is my gebeurt 't gene ick nu gaen
halen sal, om dat de goedtheydt Godts
bo bekent worde. Want sijne Majesteyt
eft toe-gelaten, dat eene Religieuse van 't
Convent van Avila melaetsch soude worden,
n dese ziele die heyligh was, soo te proe-
n, ende alle de Susters in haer. De medicy-
n vonden in conscientie voor goedt, ende
raden, datmense uyt den huyse ergens al-
en soude doen, om aldaer gecureert te wor-
en, om heel het Convent niet te infecte-
n, gelijck het wel te vreesen was. Den
Heere gaf my, ende noch een andere Suster
ene begeerte in, van haer gade te slaen, ende
soo te beletten datse uyt den huyse niet en
oude gedaen worden. Wy zyn dan beyde
gelijcker handt naer de Priorinne ghegaen, Sy dient aeneene melaetsche Religieuse.
want sy was daerom seer beanghst, ende per-
plex: om dat sy niet en wiste watse hier in
doen soude, want het en stondt haer niet wel
aen, datse buytens huyse soude moeten gecu-
reert worden. Daerom baden wy haer op on-

se knien liggende, datse ons die siecke n
handen geven soude, dat wy die wel ge-
sen souden. De Priorinne was blijde, e
getroost, siende onse goedthertigheyt, e
affectie. Ende daer mede heeftse ons
siecke overgelevert. De medicyns ordine
den, datse wel sweeten moeste, ende no
eenige andere krachtige, ende geweldig
remedien: doch het Convent was soo ar
dat het soo veel lyne-doecken niet en hadd
als tot de melaetsche wel van doen waere
Ende om datse seer sweetede, soo waste i
s'nachts de doecken, diese daeghs vu
ghemaeckt hadde, om dat die s'andere
daeghs souden schoone zyn: want sy ware
vol etters, ende materie, ende stoncken so
vuyl (als oock het lichaem van de siecke
Suster) dat my docht dat een doodt-, end
verrrot lichaem niet vuylder en soude konne
stincken hebben: soo dat ick meyne, dat nie-
mandt dien stanck en soude konnen verdra-
gen, ten ware ter eeren, ende liefde Godts.
s'Daeghs diende ick haer in alles, ende
s'nachts en sliep ick niet, om haere vuyle
doecken te wasschen, ende dit duerde meer
als veertigh dagen: ick hadde als doen met
eenen den last van de schyve, want daer wa-
ren heel luttel Religieusen in't Clooster. Doch
ick dede dit al met sulck eene wackerheydt,
ende

ne dapperheydt, als of my den Heere in
's hadde willen een genoeghte aendoen.
Och dese Suster gat sulck eenen stanck van
r, dat d'andere Susters voor by haer niet
konden passeren, om den stancks wille.
S' was, (soo geleyt is) eene goede Religieu-
se, ende Godt aengenaem, ende het was haer
lf, ende aengenaem dat wy haer soo dienden:
ede wy van onsen kant, en wierden niet al-
len niet vermoeyt, oft en kreunden niet dat
y luttel aten, oft sliepen, maer het scheen
ock dat Godt den Heere expresselijck met
ns was. Soo nu die veertigh dagen om
laren, is sy soo volkomentlijck genesen, als
ese noyt melatsch geweest en hadde: ende
adde middeler tydt groote smerte geleden,
nde soo gestelt geweest als eene melaetsche,
laerse nochtans eenen Engel was. Eens, soo
ck medelyden met haer hadde, badt ick den
Heere dat hy haere pyne wat wilde verlich-
ten, om dat de selve heel groot waren: maer
den Heere liet my haer heel schoon sien, en-
de in eenen hoogen graedt van volmaeckt-
heydt, ende glorie, die hy voor haer bewaert
hadde, ende seyde my: *Sy en heeft die noch niet heel verdient, t'en is noch geenen tydt van haer het lyden, ende verdriet af te nemen.*

Om dese gratien moetmen den Heere be-

dancken, de welcke ick wel ſoude mog
dencken, dat andere ſouden verdienen; n
ick en hebbe noch die, noch iet delghelij
voor my verdient, jae oock niet konnen
den Heere begeeren, gelyck oock daer v
niet konnen danckbaer weſen. Hy zy v
alles gebenedydt, ende gelooft in der ee
wigheydt.

HET XX. CAPITTEL.

Hare vierige, ende brandende liefde tot de Heere, ende verſcheyde viſioenen.

Hacre liefdetot Godt.

NAer dat ick hier gekomen ben, heef
my den Heere op eene heel beſonder
maniere deſe liefde laten ſmaecken, want ick
by naer altydts den Heere by my tegenwoor-
digh hadde: nu met eene groote, ende vierige
begeerte het profijt, ende welvaert van my-
nen even-naeſten ſoeckende, nu heel be-
ſorght, ende beladen zijnde voor de ſalig-
heydt der zielen, ende iverigh voor het
welvaren der H Kercke. Want ick mach
in der waerheyt ſeggen, dat ick nopende
deſe ſaecke groot medelyden in mijn herte
gevoele, ende dat niet wel wederſtaen en
kan.

Eens op den witten-donderdagh, heeft my
den

Heere het groot mysterie van dien
getoont, mitsgaders ook de groote lief-
die sijne Majesteyt tot de zielen draeght,
e myne ziele was doen genietende dese
ddelycke mysterien, ende heeft my met ee-
te kennen gegeven, dat, waert dat wy al-
lage op sijne bittere passie, ende op sijne
vrgroote liefde, met de welcke hy voor ons
eden heeft, peylden, (hoe luttel dat het
ck ware) 't selve ter saligheydt soude ge-
ugh zyn, ende dienen om groote bermher-
igheden, ende gratien van den Heere te ver-
gen. De liefde tot Godt, die ick doen
voelde, was soo groot dat my docht dat my
ziele uyt het lichaem scheyde, ende myne
laste ure gekomen was, ende dat ick dien
ft niet en soude konnen verdragen heb-
n, hadde hy niet wat voor by ghegaen.
aerom heeft mijne ziele door dese gratie
so paisibel, ende wel te vreden geweest,
de in sijne liefde soo ontsteken, dat ick
le de Susters, ende al datter ghelchaepen
as, wel hadde willen in myn herte sluyten,
nde alsoo bleef ick in alles stercker, als ick
e voren geweest hadde.

Het is aen den Heere aen-ghenaem datmen op sijne passie peyst.

De brandende liefde van d'Eerw. Moeder Anna.

Eens, soo eene Suster haer professie de-
e, hebbe ick my selven, door eenen ghe-
veldighen drift der Goddelijke liefde ontste-
ken zynde, wat in een stil ghebedt beghe-
ven,

ven , ende my wat vergadert. Ende
ſagh alſdoen, dat , ſoo ſy haere profeſſie
ſprack, 't kindeken JESUS de ſelve ontf
met hem nam, ende aen ſijnen Hemelſc
Vader op-offerde.

Eens, ſoo in dit Clooſter twee Religi
ſen haer profeſſie laſen, hebbe ick onſe
Moeder tuſſchen haerlieder beyde ſien ſta
met eene ſeer groote Majeſteyt. 't Se
hebbe ick noch eens te Parys geſien, tew
ten dat den Heere *Jeſus*, ende onſe H. Mo
der in't midden ſtonden, vande gene c
haer belofte deden.

Eens, ſoo ick eene krancke Suſter in de
Choor aen onſen Heere recommandeerde
toonde hy my, dat hy die in ſijn herte hadd

Ick hebbe vergheten op ſijne plaetſe t
verhalen, hoe dat ick, ter wyle onſe H. Moe-
der noch leefde, ende t'Avila een Capitte
hiel, geſien hebbe, dat den Heere *Jeſus* nef-
fens haer zyde ſtondt, ende dat met ſoo groo-
te claerheydt , dat my dochte dat alle de
Religieuſen Goddelijck, ende vol van Godt
waren , de welcke oock met eene groote
blydtſchap des herten uyt het Capittel ghe-
gaen zyn.

Eens , ſoo wy op onſe L. Vrouwe
Preſentatie-dagh , naer het exempel van onſe
H. Moeder (de welcke ons die goede ghe-
wente

t achter ghelaten heeft, om dat de H.
der Godts Maria haer ſelven op dien
tot den dienſt des Tempels op ghe-
gn heeft) onle beloften in 't Capittel
reuwt hadden ; ſoo zyn wy naer den
dr gegaen, om de ſelve aen het heyligh
rment te preſenteren. Doen heeft my
Heere ſoo mynen gheeſt daer op ge-
gen was, ghetoont , dat hem die daedt
aenghenaem gheweeſt hadde , ende dat
Religieuſen in ſijne Goddelycke gra-
waren.

Het is den Heere aengenaem d. tmen de beloften ververſcht.

ommighe reyſen toont hem den Heere
my wat ghemeynſamer , als hy wel op
ere tyden doet , ende gheeft my een
grooter , ende volkomender betrou-
: ende houdt voor goedt, ende conſen-
t al het gene ick op hem begere.

HET

HET XXI. CAPITTEL.

Sy wordt Overſie van 't Convent van werpen gemaeckt, ende wordt van Heere onderweſen, hoeſe dat ſal moe ten regeren : ende van hem nopende ſommige ſecrete dingen onderricht.

EEns op S. Catharina avondt, ſoo in dit Convent woonde, zyn my di vertoont, uyt de welcke ick verſtondt, ick, die tot het regeren teenemael on quaem was, Overſte gemaeckt wierdt. was daer wel in te vreden, ende geruſt de en hadde van niemandt ter werelt een quaet vermoeyen. Dus ben ick naer Choor gegaen aen den Heere ſeggende, ick niet anders en begeerde dan hem, en ſyne eere. Terſtondt vertoonde my ſich d Heere in deſe gedaente die hy hadde do hy op de wereldt wandelde, met een bly g laet, ende nochtans vol Majeſteyts. Hy ble een pooſe tydts neffens myne zyde ſtaen ende alſoo is hy verdwenen : ende myne zie le is door deſe gratie op getogen gheweeſ ende deſe gratie heeft ſommige daghen i my geduert.

Op

) den Feeſt-dagh van Onſe L. Vrouwe
ngeniſſe, ende heel d' Octave door,
k ick eene geduerige tegenwoordigheyt
. eſe H Maghet, ende van dat myſterie
rine ziele gehadt: ende op eenen dagh
n d'Octave, ſagh ick haer met myn
ſint, in eene groote claerheyt: maer dat
n en duerde niet langh.

O eenen anderen tydt, ſoo ick den Heere
dat eene ſekere ſiecke perſoon moght
len, heeft hy my getoont, dat het dien
alſdoen beter was dat hy ſieck bleef.

So ick eens ſeer beſchaemt was, dat ick
groote penitentie niet en dede, als ick
ſoude gewilt hebben, eenſdeels om de
ſigheyt mijns lichaems, eenſdeels oock
mijnen ouderdom; ſoo heeft my den Hee-
toont, dat het niet al gelegen en is
roote uytwendige dingen, ende die in
glie ſchoon, ende loffelijck zyn, te doen;
ar dat hem een goedt herte alder aenghe-
nſte was, ende dat ſijne Majeſteyt dat
n begeerde. Dat is te verſtaen, als
niet wel doen en konnen, dat wy anders
ſouden willen doen.

ens, binnen d'Octave van dry Coningen
h, ſoo ick mijne ſinnen wat tot ſtilte
even hadde, ende dit myſterie, (daer my
Heere eene particuliere affectie, ende
devotie

devotie toe gegeven hadde] by my selv
overpeyſde; ſoo hebbe ick de gebened
Moeder Godts geſien, die het Kindeken
ſus op haere armen hadde, ende dat
ſelven dickwils alſoo in mijn herte was.

Somwylen heeft my den Heere onderv
ſen, hoe ick ſoude moeten regeren. Ende
was my eenen grooten trooſt, want ick h
ſlecht, ende onwetende ben.

Somwylen doet my den Heere eenig
groote gratien, de welcke ick nochtans n
verdient en hebbe, ende niet gebruycken
kan. Maer namentlijck heeft hy my eens ee
op Alder heylighen, ende op Alder-ziel
dagh gedaen; want op die dagen hebbe
altijdt eenige particuliere gratien van h
ontfangen: doch het voorlede jaer ende h
die Octave door heeft hy my die grooter g
geven, als hy wel pleegh, toonende mye
ne meerdere gemeynſaemheyt, ende liefd
ſoo dat de liefde die hy tot deſe arme, en
ondanckbare ziele toont, ongbeloovelij
ſchynt te weſen.

Ick gevoele dickmaels, dat den Heere m
mijne ziele ſoo vereenight is, als oft h
twee Broeders waeren. Eens heeft hy my
ſoo ick ſliep, wacker gemaeckt: ick nu wa
ker zijnde, gevoelde dat heel mijne ziele va
ſijne liefde ſoo blakende was, dat ick d

verdragen en konde: ende den Heere
eenighde sigh meer, ende meer met my,
ne openende my sijn herte, heeft my in't
e gestelt, ende daer heeft myne ziele een
nighsken gerust. Ende dese liefde was
krachtigh, ende soo soet, datse myne
ie verslonden, ende te niete soude gedaen
ben, haddender geene dingen van buyten
schen beyde gekomen. Maer dat en is niet
ijdts soo, want het gaet, ende het komt.
er als ick *Jesum Christum* neffens mijne
le hebbe, (al is't dat ick hem schoon niet
sien) soo dunckt my nochtans, dat ick hem
derder hebbe, dan of ick hem saghe.

Doch op den selven tydt, dat ick dese kostelicke tegenwoordigheydt, ende gesellschap
s Heeren geniete, en dunckt my niet, dat
k eenige deughden oeffene: want in mijne
ele is eene simpele eenvoudigheydt, hoe wel
er geene occasien van lyden en gebreken.

Somwylen is het gelyck water op de steen vallende, 't welck soo haest als het daer
p gevallen is, verdwynt, soo datter nier met
llen af in en treckt. Ick en oeffene dan
et geloove ook niet seer; want my dunckt
at ick dan meer sien, als ick soude konnen gelooven.

Doch in de troubelen, ende noodtsaeckelijckheden van de H. Kercke, soo gevoelde

de mijne ziele wonderbaere beweginghe
Als ick den Heere bidde, dat hy de Sc
daers wilt genadigh sijn, ende sijne gra
schap wat aen d'eene syde setten, soo toe
hy sulcken liefde t'mywaerts, dat ick q
lijck met woorden uytdrucken kan, hoe
dit in mijne ziele geschiedt. Dat weet
alleen, datse dan is als ofse nu van't vlee
ontslagen, ende in den hemel, ende in
plaetse van genoeghten waren: ende n
haren wel-beminden, ende Heere alleen w
sende, vindt daer al datse souden mogh
wenschen: doch sy en wenscht, noch en b
geert niet met allen voor haer selven, m
alleen d'eere, ende glorie van haren wel b
minden. Daerom bidtse alleen: *Heere ge*
doch, dat alle menschen mogen weten, wa
rom datse u beminnen: ende en wilt niet to
laten, dat de zielen niet en weten wien g
zyt. Ende mijne ziele seght dat met ee
seer groote liefde; ende voeght daer no
by: *Ick weet wel* Heere, *dat inzien gy u on*
deckt, ende te kennen gheeft, een iegelyck u b
minnen sal. 't Welck hem soo aengenae
om hooren is, dat hy dagelijckx meer, en
meer laet blycken dat hy my bemindt.
oneyndelycke goetheyt, wat eene groo
beschaemtheydt is het voor my, als nu de
visioenen voor by zyn, wanneer ick sien d
de

ese sijne goetheyt myne boosheden niet aen
n siet, maer niet anders schynt te soecken,
un sy selven te doen kennen, ende te sien,
n dat ick hem beminnen soude. Ende hy
lve is de liefde, ende begint hem te
onen met een kleyn licht, ende soetigheyt
even eens gelijck men het vier door wat
roy ontsteeckt; het welck, alsmen daer
out, ende stocken by doet, soo groot daer
aer wordt, dat men het qualijck verdra-
en kan.

Eens vraeghde my eenen, of het my gera-
len, ende goet dochte, eenen nieuwen Treves
net den vyandt te maken. Het welck als ick
en den Heere gerecommandeert hadde, heeft
y my geantwoordt: *Datmen met den vy-
andt geenen Treves en maecke, want door
de selve wordt hy in sijne dolinge noch meer
versterckt, ende verhert, ende wy loopen soo
wel verloren, als sy.* Het scheen dat den
Heere te kennen wilde geven, dat men
voor de bescherminge van sijne Kerke, en-
de geloove, de doodt behoorde te sterven,
ende dat hem de slappigheyt, ende slauheyt
mishaeghde, die de Catholycken toonden,
namentlijck om datse meer tot den peys,
als tot d'oorloge geneyght waren.

Een voorseghinge nopende den treves van Nederlandt.

Ten tyde van d'oorloge van Hooghduyts-
landt, gaf my den Heere eenen grooten iver

voor de welvaert van sijn H. Kercke, sc
wel s'nachts als s'daeghs, den welcken n
geensins en liet rusten, ende soo het schee
niet en konde gebluscht worden.

Eens badt my de Sereniss. Infante Isabel
Clara Eugenia, dat ick den Heere vrage
soude, oft beter waere peys met den vyan
te maecken, dan treves? Den Heere heeft m
geantwoordt: *Den peys staet my wel aen, ma
den treves niet.*

HET XXII. CAPITTEL.

*Sy wordt voor een poose tydts van den Hee
verlaeten, maer van den selven in de
H. Communie besocht: doch wordt
daer naer noch eens verlaten.*

Haere verlatéheyt, ende dorrigheyt van den Heere haer toe gesondé

TEn tyde van d'oorlogen van Duytslandt
als wanneer sich den Heere (soo ghe
seydt is) 't mywaerts soo vriendelijck, end
favorabel toonde, heeft hy sigh daer nae
sommige dagen lanck my wat ontrocken, so
dat mijne ziele ghelyck in een doncker
woestyne was, alleen verlaeten, ende ver
duystert, ende in sulck eene dorrigheydt, al
ofse den Heere noyt gekent en hadde: wa
daer en boven heel bevreest, soo datse be
gonst te vreesen, of de voorgaende faveuren
nie

't wel een duyvelsch bedrogh mochten ge-
eest hebben. Maer ick gaf my in alles
n den wille des Heeren over. Doch ick
voelde alsdan sulck eene benautheydt, ende
singe des herten, als of 't selve in een
sle hadde geperst gelegen. Dat was al
de Kers-dagen te doen, de welcke ick
reyse wel anders overbrocht, dan ick wel
tydts pleegh. Soo ick dan op dry Conin-
n-dagh ter tafelen Godts gingh, hoe wel
t eene groote vreese, om dat ick daer
t wel toe gedisponeert en was; soo heeft
h den Heere aen my heel liefselyck ver-
ont. Doch eer ick de H. Hostie ontfing,
am my eenen grooten drift der liefde
er, met eene liefselijcke vereeninghe des
ests. Maer doen ick nu de H. Hostie
tfingh, seyde my den Heere, *Ick sal nu al-*
dt by u blyven, tot dat ick u by my opneme.
ijne ziele was van sijne liefde teenemael
akende, ende vol van eene diepe eerbiedin-
tot sijne Majesteyt: dus hebbe ick hem
rtelijck bedanckt, dat hy my soodanighe
atie dede, daer ick die nochtans geensins
eerdigh en was. Dit visioen, ende dit
voelen en duerde maer eenen oogenblick,
aer hebbe nochtans de tegenwoordigheydt
es Heeren noch vele daghen daer naer in my
lven gewaer geworden, genietende eene

Den Heere vertroost haer in de H. Communie

groote ruste des herten, ende de gewoon
lijcke troosten, ende ick gevoelde daer
boven noch eenige vierige begeerten om d
wegh der deughden in te gaen, want ick
tot noch toe niet ingegaen en hebbe.

Soo ick eens op den Kers-dagh in m
gebedt de wonden van de voeten ons Sali
makers Iesu Christi aenbadt, quamen
dese woorden te voren: *Heere nu zyt gy*
kleyn kindt, ende daer naer sult gy aen
Cruys genagelt wesen, wat sal ick doch d
lieve kindt, siende u altydt in desen arm
staet? Op den selven oogenblick vertoor
haer aen my de ghebenedyde Moeder Go
Maria, hebbende het Kindeken Jesus op
re armen, ende heeft my dat naeckt, er
heel kleyn getoont, gelijck sy dat in h
Maeghdelijck lichaem gedragen hadde.
hadde in sijne kleyne voetkens eenige mer
teeckens van wonden, die als met eenig
druppelen bloedts, ('t welck daer scheen u
geloopen te zyn) bebloedt waren, wel
gelijck eenighe voor-teeckenen waren; er
met eenen oock de nagelen, die hy met
tijdt noch lijden soude, als of hy seggen wil
dat hy soo wel kindt zijnde, als nu ou
zynde, altydts doorwonde voeten hebb
soude. Doch dit visioen is heel kort gewe
maer noch vele dagen daer naer aocht

S siet het kindeken Iesus in sijne voeten doorwondt.

ct ick dese gebenedyde Moeder, ende het
Jindeken Jesus, over al tegenwoordigh had-
, ghelijck ick die ordinaris pleegh te
bben.

Daer naer hebbe ick noch een andere ver- Sy heeft noch eene andere verlatentheydt.
entheydt in myne ziele gevoelt, de welcke
y wel soo pynelijck, ende swaer was, als
voorgaende, ende dese heeft sommighe
gen geduert. Doch soo mijne ziele in
t verdriet, ende die perssinge was, hebbe
k my tot het gebedt begeven, ende begonst
overdencken d'armoede, verlaetentheydt,
ijnen, smerten, verachtingen, die onsen
leere Jesus Christus op der aerden levende
de weireldt, gehadt heeft. Den Heere
eeft my de gratie gedaen, dat ick dat wel
iep doorgrondt, ende verstaen hebbe:
ant noyt en hebbe ick het gene dese my-
erien aengaet, soo wel gevoelt, als dan.
ck wilde wel dat ick dat met woorden kon-
le uyt-spreken, oft te kennen geven; maer
ck en kan niet: want den Heere heeft my
ommige soo hooge dinghen deses aengaen-
le getoont, dat, al waer't schoon, dat ick
eel mijn leven langh daer op peyste, dat
iet en soude konnen door-gronden, noch
evoelen, dat den Heere my op dien oo-
genbiick heeft doen gevoelen. Doch myne
ziele was doen in soodanige perssinge, dat

ick dat niet en ſoude konnen verdragen he
ben (gelijck ick my ſelven doen gevoelc
ten ware my den Heere geholpen had
Soo nu d'ure van de Miſſe gekomen wa
ben ick op geſtaen om ter tafelen des He
ren te gaen, doch in eene groote benauthe
ende perſſinge. Maer ſoo ick nu de
Communie ontfangen ſoude, was den He
re daer met een doornen Croone gekroo
ende ſeyde my: *Siet gy wel, wat ick al*
leden hebbe? dat is al voor u. Ick dat ho
rende, gingh by naer van my ſelven, ke
nende niet een enckel woordt ſpreken: en
my quamen doen in den ſin die woord
die S. Auguſtinus eertydts geſeydt heet
Heere waer't dat ick Godt ware, ende g
Auguſtinus, ick ſoude geerne Auguſtinus w
den, op dat gy ſoo ſoude Godt worden :
groot is de liefde, die ick t'uwaerts drag
't Selve hebbe ick doen oock wel mogh
ſegghen : ſoo groot was de liefde die ick
doen in myn herte gevoelde.

Eenige dagen daer naer, vertoonde h
aen my s'morgens in't gebedt onſe H. Mo
der, al even cens ofse geleeft hadde, beto
nende my gratie, faveur, ende liefde, en
dat tot drymaels toe. Soo ick, naer ee
opgetogentheydt des geeſt, tot my ſelv
wilde komen, hebbe ick myne oogen ee
op

een gedaen: ende siet onse H. Moeder was
der ontrent, ende heeft my omhelst, ende
it haer: ende naer datse een wyle tydts by
y geweest hadde, isse vertrocken. Doch
ck met mynen geest op-getrocken blyven-
e, ende aensiende den goeden Jesus, ende
ne lieve Moeder (want sy waren in myn her-
, soo voren geseyt is) soo hebbe ick terstont
den geest de Majesteyt van den H. Geest
sien, ende oock Godt den hemelschen Va-
r, boven over het hooft van Jesus Chri-
us, t'eenemael op de selve maniere soo sy
n vertoont hebben, soo hy van S. Jan ge-
oopt wierdt. Dit visioen is wel terstondt
oorby gepasseert: doch myne ziele is soo
oddelijck daer af gebleven, dat ick (voor
oo veel ick dat nu gevoele) soude moghen
ggen, het gene den H. Apostel Paulus
eyde: *Ick leve, dogh niet ick, maer Christus*
eeft in my. Ick hebbe noch eenige dagen
aer naer, onsen Salighmaker Iesus, ende
ijne H. Moeder altydt tegenwoordigh, ende
n myne gedachtenisse gehadt.

Sy siet de H. Dryvuldigheyt.

HET XXIII. CAPITTEL.

Sy siet de H. Teresia onder vele andere Heyligen, ende begeert op haer ontbonden te zyn, ende Christum te genieten: maer sy seght haer, datse noch wat vertoeven moeste.

SOo ick daer naer s'morgens eens wacker wierdt, heeft my den H. Joseph alle de gratien laten sien, die den Heere my tot noch toe gedaen hadde, my alsoo verwekende, om meer naer de volmaecktheydt te trachten.

Sy siet de glorie der Heyligen, ende onder die de H. Teresia.

Eens, soo ick in't gebedt was, heeft my den Heere de glorie van alle de Heyligen getoont, ende onder de selve was onse H. Moeder. Mynen gheest is door dit visioen wonderlijck verheught, ende verblydt gheweest: ende hebbe daerom tot haer gheseyt *Is't oock mogelyck, Moeder, dat ick sond aert soo langh gewoont hebbe met de gene, die nu in sulck eene glorie is.*

Eens soo ick half slapende, ende half wacker was, hebbe ick de H. Moeder gesien, di twee van d'eerste Religieusen by haer hadde Dese gingen door eene riviere, ende doo een schoon, ende lieffelijck veldt. Ick seyd

da

n tot de H. Moeder: *Lieve Moeder neemt y doch met u.* Maer sy andtwoorde my: *'en is noch geen tydt: gy moet noch leven, ıde doen dat ick haadde meeten doen.* Die vee Religieusen waren doen versch gestor-en, waer af d'eene, met naeme *Maria à ruce*, was te Valledolid gestorven, welcke tadt wel twintigh mylen was van de plaet-e daer ick doen woonde: ende d'andere was an ons Convent, te weten *Maria à S. Joseph.* Sy waren alle beyde van d'eerste. Dit hebbe ick vergeten boven op sijne plaetse, ende tydt te verhalen.

Van de welcke sy hoort datse de glorie noch niet genieten en magh

Eens soo onse Paters te Valledolid een Capittel hielen, was ick t' Avila: ende soo ick te Communie geweest hadde, recommandeerde ick de selve aen onsen Heere. Ick hadde qualijck my selven wat tot stilte vergadert, of den Heere toonde my boven op het Clooster daerse vergadert waren, eene clare wolcke, blinckende gelijck de Sonne, ende in't midden van de selve was onsen H. Vader Elias, die over het Capittel sijne Cappe uytgestreckt hadde, gelijck eenen Vader hun alle beschermende. Soo het Capittel nu geeyndt was, quam den Provinciael in ons Convent van Avila: ende soo hem de Priorinne vraeghde, hoe het Capittel al vergaen was, antwoorde hy, *Inder waerheyt Moeder, aen*

Sy siet den H. Elias, het Capittel van Valledolid met sijnen mantel bedecken.

Heere

*Heere heeft daer in gewerckt : want, soo
dat eerst begonsten, hebben wy alle-ga
van eene meyninge, ende in den Heere u
eens geweest (want daer en was gansch g
nen twist, oft weringe van verscheyden opi
en) ende waren in de liefde Godts teenem
onsteken.*

Maer om weder te komen tot het ge
ick boven begonst hadde te verhalen : s
ick eens den Heere badt, dat hy my doch
kennen wilde geven dat hem het alderaeng
naemste was, om te mogen doen, ende i
nu in slape was ; heeft my gedocht, dat ic
voor den Christus aen den pilaer gebonde
die t' Avila is, gingh bidden, ende in d
plaetse komende, my op myne knien vo
hem ter aerden wierp. Doch desen Christ
besagh my soo minnelyck aen, dat sijn oc
gen my d'weers door het herte gingen: end
dit geschiede soo, dat ick dat met gheen
woorden en soude konnen uytspreken. Ic
hadde hem vele dagen te voren ghebeden
dat hy my doch leeren, ende te kennen ge
ven soude, waer in ick hem den meesten dien
soude konnen doen. Soo ick dan daer (so
my docht) voor sijne voeten gestreckt lagh
ende hem nochtans nier een woordt aen er
sprack, heeft hy my geseyt: *Verduldigheydt,
oodtmoedigheydt, liefde.* Ende soo is hy
ver-

rdwenen. Hoe wel ick oock nu in myn rte den ſmaeck van die woorden gevoele, en ick alſdoen gevoelde: den welcken al is hy ſchoon ſoo verſch niet, is nochtans naer den ſelven. De ſelve liefde dan in yn herte noch hebbende, ben ick wacker eworden, ſoo dat ick met gewelt dat heb- e moeten af trecken van het gene ick hevoelde.

HET XXIV. CAPITTEL.

ieck zynde, wortſe van den Heere vertroost. Geeft haere liefde met eene fraeye gelyckeniſſe te kennen. Haere inwendige perſſe, ende druck wort met beſoeckinge des Heere verſoet.

EEns, ſoo ick in de Kers-dagen ſieck was, overſulckx ten Choore niet en konde gaen, heeft my dat ſeer gequelt: maer ſoo den Heere goedertieren is, heeft hy ſigh aen my vertoont in die plaetſe daer het Kindeken *Jeſus* in den ſtal van Bethlehem geleyt was. Het welck voor my eenen grooten troost geweeſt is.

Eens, op den Feeſt-dagh van onſe Heylige Moeder, heeft my den Heere een kleyn wolckx-

wolckxken boven dit huys getoont : 't ſel
beteeckende, dat den Heere eenige nieu
gratien aen dit Convent doen ſoude.

Op eenen anderen tydt, hadde ick myne ſi
nen meer vergadert, ende vereenigt dan ick w
pleegh, ende gevoelde in mijne ziele gely
een Tabernakel, ende dat de H. Dryvuldig
heyt met dry krachten daer in was. Doc
het is beter om te gelooven, dan het is m
woorden uyt te ſpreken, dat den Heere al
dan heel groote dingen aen myne ziele ge
toont heeft.

Soo dit Convent eerſt gefondeert wiert
hebbe ick dat aen onſe H. Moeder gerecom
mandeert, dat ſy daer Priorinne af wilde zyn
ende dat goedertierentlijck aen te ſien. Dae
rom toonde ſy my altemets in den ſlaep all
de gebreken die daer geſchieden, nochtan
en ſagh ickſe niet. Jae, eens heeftſe my
met der handt genomen, ende naer de poort
geleydt, ende bevolen dat ick daer ſoud
doen remedieren dat niet behoorlijck, end
naer den regel niet en was.

Somwylen peyſde ick by my ſelven, dat a
is't dat de liefde die ſijne Majeſteyt my geeft
ſoo geweldigh, ende krachtigh niet en is
alſe wel pleegh te weſen, de ſelve nochtan
ſoo ſubtyl is, datſe eenighſins meerdere
ſmerte in my veroorſaeckt. Doch in deſe

Octave

Clave van d'onbevleckte ontfangeniſſe van
d H. Moeder Godts. heeftſe geduerigergeweſt, principalijck ten tyde van het morgengebedt: Jae ſy is ſoo krachtigh, ende overſpedigh geweeſt, dat het my niet wonder
e dochte, datter ſommighe van de liefde
Godts ſtierven. Ick wilde wel datter vele
gevoelden, 't gene ick dan gevoelde. Doen
my getoont, oft (om beter te ſeggen) voor
oogen des geeſts gekomen eene gelijckeniſſe: te weten, gelijck alſſer op een velt verſcheyden water-aderen zijn (gelijcker in ſommige ſantachtige plaetſen wel plegen te zyn)
lle dat water niet t' ſeffens door een buyſe,
oft canael en loopt, maer door die ſandekens
hier en daer uyt-bortelt, ende de ſandekens
ſpringen op, jae en liggen niet ſtille; doch
het water ſpringht boven de ſelve uyt heel
klaer, ende ſuyver gelijck een criſtalyn: jae
al is't ſchoon dat het water die overdeckt,
nochtans en doen die niet dan op-ſpringen.
Teenemael op de ſelve maniere ghevoelde
ick doen, dat mijne ziele, ende alle haere
krachten, ende beroeringen van deſe liefde
verſlonden waeren, ſoo datſe haer ſelven verteerde, ende van deſe liefde aen alle ſijden,
ſoo beroert, ende beweeght wierdt, dat, ten
waere den Heere dat wat gemodereert hadde,
ick geſtorven ſoude hebben. Daer mede

is

is van my wegh genomen eene seer groo
smerte, de welcke ick alsdoen seer merckelij
gevoelde: want den Heere oeffent somwyl
mijne ziele, naer de grootheydt van de gr
tien die hy my geeft: ende om dat hy my d
altydts gegeven heeft, daer ick die niet
verdiende, daerom heeft hy my oock twee, o
dry jaeren herrewaerts by naer altydts swa
inwendige pynen, ende smerten gegeven, ja
soo groote, ende swaere, dat, ten waere ic
des Heeren goedtheydt gekent, ende gh
proeft hadde, ick van mijne saligheyt hac
de mogen wanhopen, oft mistrouwen. Mac
dese gratie heeft my gestelt gelaten, dat ic
my selven altydts (hoe seer ick oock be
naut, ende bedruckt ben) in sijnen will
gereseigneert vinde. Doch naer die smert
die ick hadde eer ick den voorseyden uyt
gangh van liefde gevoelde, is mijne ziele me
eene groote duysterniſse onvoorsients over
vallen geweest, die my donckerder scheen
te wesen dan den donckersten nacht, di
men met d'uytwendige oogen soude konne
sien. Maer d'inwendige duysterheyt, di
met een groot gewelt aenkomt, als ille schoor
doncker, ende bitter (soo dat altemets he
hayr te berge staet, ende verschroomt word
nochtans geerne, ende met vlyt van de zie-
le aenveert, ende sy toont dat haer de selve
willekom,

wlekom, ende aengenaem is, jae toont in
d ſelve eene groote reſignatie, ende over-
keringe haers ſelfs. Dele vloeydt in de
zle ſoo, dat het ſchijnt datſe ſterft, ende
ht leven haer ontgaet: nochtans en wiltſe
vn de ſelve (al kondeſe ſchoon) niet ont-
ſgen zijn, maer liever te ſterven, (indien
ſodt dat meer beliefde) dan ſigh daer tegen
ſtellen. Maer dele bevanght alle myne
ſſien, ende krachten der zielen ſoo [ſon-
r nochtans te weten hoe) dat ick in my
llven ben, als of ick niet en ware. Want
t is al in ſtilte, doch myne ziele blijft in
llen vrydom, ſoo nochtans, dat ick niet en
ete van waer dat komen magh: want de
ne is ſoo inwendigh, dat my dunckt dat
k in een vremdt landt ben, want men ſiet,
och en hoort niet, dat eenige genoechte by
rengen mach, maer het is al duyſter, ende
e ziele is in ſoodanige bangigheyt geſtelt,
ls ofse in eene perſſe geperſt waere. Dat
lleen is tot trooſt, dat de ziele dan niet
chtveerdigh en is, gelijckſe in andere ma-
nieren van bidden wel pleegh te zijn, maer
eel vaſt, ende ſtandt-vaſtigh in nergens
oe te hellen, ende haer te ontſtellen in het
gene haer eenigh ſchrupuel mocht aendoen.
Het ſoude haer wel eenen trooſt, ende ge-
noeghte zijn te mogen ſterven, ende uyt
dit

dit leven te ſcheyden; maer ſy en bidt dat
hem niet, noch en wenſcht dat niet, ende
gevoelt geen andere beweginge om iet
wenſchen, dan datſe ſoude mogen gere
neert zijn. Den Heere geeft haer oock
ſe die verlatentheyt van alle dingen gevoe
die hy in ſijn leven gehadt heeft, ende p
cipalijck ten tyde van ſijne bittere pa
Het gevoelen, ende het licht, door het w
hy my dat thoont, is ſoo ſubtyl, datmen
noch met woorden uyt-drucken, noch
verſtandt begrypen kan, hoedanigh dat
ten zy ſijne Majeſteyt den menſch dat
gevoelen. Maer als ick deſe ſmerte
meer en gevoele, dan gevoele ick e
andere, al even peynelijck, ende verheve
want hy doet my gevoelen, ende ſma
d'overgroote, ende uyt-nemende pynen,
hy in alle ſijne wonden geleden heeft,
dat hy is komen te ſterven. Ende in
verlatentheyt toont hy aen de ziele kla
dat hy alleen uyt eene liefde gheſtorven is
Doch als de ziele tot dit gevoelen gerae
ſoo en kan ſy dat geenſins verdragen, n
gaet van haer ſelven, ſeggende: *Heere ſ*
my myn herte, ick wilde wel dat ick m
ſelven konde te niet doen, ende teenen
niet konde weſen, maer ſoo nochtans,
terwylen ick my ſelven (indien dat noo
wie

ure) te niet doen, gy dies meer zyn ſoudt, ende in alle de creaturen veel meerder; ende dat de ſelve u kennen ſouden, ende ick van dinen kant teenemael in u verſlonden, ende vergaen ſoude weſen. Doch ick en kan met geene woorden te kennen geven, hoe de ziele, om ſoodanige liefde, ende ghevoelen, haer ſelven in de tegenwoordigheydt van haren Godt verniet, ende als niets van noode hebbende ſeght: *Heere beeſt gy ganſch, ende teenemael heel, ende met my i' ſeffens te niet gedaen werden, ende vergaen.* Inder waerheydt daer de liefde is, daer wordtſe ſot, vergeet haer ſelven, ende (indien men het ſeggen magh) heeft eenighe manieren, curen, ende driften van ſottigheydt.

De wonderlycke kracht vande liefde Godts.

HET XXV. CAPITTEL.

Hy verſtaet dat d'alderſuyverſte liefde, Godt aengenaemſte is, ende ſieck zynde, ſietſe d'Alderheylighſte Dryvuldigheydt, daerſe altydt groote devotie toe gehadt hadde.

SOo ick eens dry daghen langh in eene groote duyſterheydt, ende perſſe was, ſoo dat ick niet en wiſte waer ick was, ende op

S. Matthæus-dagh s'avondts in dit tegher
woordigh jaer 1624. naer den Choc
gegaen was, ende aldaer (naer dat ick h
Heyligh Sacrament des Autaers nu gegro
hadde) wat neder-g(e)seten was, is in myn
ziele een klaer straelken lichts geschenen (g
lyckerwys, door een kleyn spleetken eene
strael der Sonne in eene donckere kame
komt) ende ick hebbe met eenen eene stemm
gehoort, die my seyde: *Den Bruydegom b
mindt u, ende het is hem genoeghte, dat hy
soo siet lyden.* Doch mynen geest is doo
dat kleyn straelken lichts wat verquickt, en
de versterckt geweest, soo dat ick van dae
gaende die woorden seyde die de Bruydt in d
Canticken seyde, maer die een lutsken ver
andersde: *Och, of ghy, cristalyne Fonteyne, i
die uwe silvere, ende blinckende klaerheydt
nu e gewenschte oogen terstont wilde laten sien
die ick in't binnenste myns herten ghepren
hebbe.* Dit heeft myn herte eenighsins ver
quickt, ende versaedt, want het hadde gelyck
eenen honger, ende was oock kranck. Soo
dat van al dat ick sagh, oft my te voren
quam, my niet met allen en genoeghde
noch satisfactie en gaf, noch ick en konde
niet mediteren gelyck ick wel pleegh: wan
de Meditatien vertroosten my meer als te
voren: maer nu en bleef my van de selve
nic

Haere verlaetheyt dry dagen duert'

:et met allen goets. Gebenedydt zy dien
Jeere, die niet wel lyden en kan, dat wy
'at lyden, want hy trooſt ons terſtondt. Dae-
)m is hy wel weerdigh, dat wy hem met die
:yverheyt beminnen, daer hy mede bemindt
ilt zyn; ende ſoo heeft hy my oock onlanghs
:toont. Want ſoo ick leſtmael op S. Jans
liptiſta dagh ter tafelen des Heeren ſou-
e gaen om te Communiceren; ſoo kreegh
k een vroegen van conſcientie, om dat ick
en eenen perſoon geſeyt hadde, dat de par-
culiere affectien, ende liefde voor de die-
aers Godts niet goedt en waeren: want ick
igh dat hy daer door wat onſtelt was. Dus
ebbe ick den Heere om vergiffeniſſe ghe-
eden, ende dat hy het my vergeven wilde,
ndien ick hem daer mede vergramt hadde.
Den Heere antwoorde my dat neen: Jae
lat de gene, die oprecht haere ſaligheyt, ende
olmaecktheydt beminnen, ende daer naer
rachten, alle particuliere affectie, ende lief-
le, (hoe kleyn die oock is, jae al waerſe maer
ſoo dun als ſtof) voor ſuſpect moeten hou-
den, indienſe de gratie Godts begeeren te
vinden. Dat heeft my den Heere voor alſ-
doen geantwoort.

Godt wilt heel ſuyverlyck gedient weſen.

Op een ander tydt, eenen goeden Heere,
die ſigh op my betrouwde, gaf my eenighe
ſaken, ſijne ziele aengaende te kennen. Ick

recommandeerde hem aen onſen lieven Hee
re. Maer den Heere dede my hem ſegge
dat in d'ure der doodt, alle dingen , (ho
kleyne die oock zyn , jae oock de minſ
onvolmaecktheyt) de ziele te voren kome
ende voorgewendt worden.

In dese laeſte myne kranckheydt, ſoo ic
het H. Sacrament des Autaers nu ontfange
hadde, ben ick in een groote flauwte gh
vallen, ſoo dat ick meynde dat myne laeſ
ure nu gekomen was. Ick dan ſoo gheſte
zynde, ſagh wat verre van my , maer noch
tans in de ſelve Celle dry treffelijcke perſo
nagien alle dry van eene gedaente , enc
heel ſchoon , ende heel in't Pontifica
gekleedt. Ick verſtondt, dat het de H. Dry
vuldigheyt was. Doch mijne ziele ſchee
te ſterven, om by haer te weſen, ende u
dit lichaem te ſcheyden. Al en riepen de
my tot haer niet , ick wilde, ende poogh
nochtans meer ende meer, om by hun te we
ſen, ende daer mede zynſe verdwenen. Ic
tot my ſelven nu wat gekomen zynde, hebb
meer moedts geſchept. Maer in dit viſioe
was iet, dat my dede twijffelen , of het ooc
van Godt geweeſt mocht zyn : te weten, da
ick my twee dagen langh niet wel en hebb
konnen reſigneren, ende wel te vreden zyr
dat my den Heere noch in het leven gela

Sy ſiet in haer ſieckte de H. Dryvuldigheyt.

te

an hadde. Doch door dit achterdencken, nde ſcrupul, hebbe ick my ten laeſten ge-eelijck overgegeven tot het gene den Heere in my, ende in my begeerde te doen; oft my laten leven, oft uyt de weirelt te nemen. Daer m ben ick nu ſoo geſtelt, dat als ick een be-eerte van ſterven kryge, ick de ſelve terſtont an my weere, ende my in ſijnen Goddelijcken ille teenemael overgeve.

Tot meerdere eere Godts, ende van onſe goede, ende H. Moeder TERESIA,

KORT

KORT VERHAEL

DER MIRAKELEN VAN DE EERWEERDIGE MOEDER ANNA A S. BARTHOLOMÆO.

TOt noch toe zyn het geweeſt de woorden van de ſeer Eerweerdige Moeder ANNA à S. BARTHOLOMÆO, waer uyt blyckt, hoe grootelyckx ſy Godt Almachtigh is aengenaem geweeſt: maer op dat ſy niet alleen ghetuygeniſſe gheven en ſoude van haer eygen volmaecktheyt (die altydts haer ſelven verootmoedighde) ende ten waer haer duſdanigh de Overſten hadden gecommandeert, noyt en ſoude gedaen hebben) heeft ſijne Goddelycke Majeſteydt verſcheyde wondere teeckenen, ende Mirakelen t'haeren opſicht laten geſchieden, welcke ende van nu af door verſcheyde Biſſchoppen aut-

authentikelyck beveſtight, ende nu tgenwoordigh naer commiſſie, ende ordonnantie ſijns Heyligheydts URBANUS den VIII Paus van Roomen, oft der Cardinalen daer toe van hem geſtelt, rypelijck ge-examineert ſijn, ende geapprobeert, om door dien middel tot haer Beatificatie, ende Canonizatie te komen. Wy ſullen dan alleenelijck hier by voeghen een kort verhael van eenige Mirakelen alleen die de Biſchoppen des Landts hebben geapprobeert, waer door wy geenſins intentie en hebben van te bedieden, oft in conſequentie te brengen (publiecke Kerckelycke Eere) haere Heyligheyt, want dit toeſtaet den Stoel van Roomen, wy ſullen dan hier alleen by manier van Hiſtorie, oft ſimpelyck verhael, ſtellen in kort ſommige Mirakelen die ons eerſte te voren komen.

HET

HET I. CAPITTEL.

De maniere hoe deſe mirakelen authentikelyck onderſocht, ende door de Biſſchoppen geapprobeert zyn.

ISabella Clara Eugenia Infante van Spagnien, onſe genadige Princerſſe, de Eerweerdige Moeder *Anna à Sancto Bartholomæo* in haer leven familiaerlyck gekent, ende getracteert hebbende, ende tot haer groot contentement hoorende, dat door de verdienſten, ende voor-ſpraecke des ſelfs Moeder *Anna* voorſchreven, Godt Almachtigh niet alleen in haer leven, maer oock naer haer doodt diverſche ſchoone Mirakelen hadde gedaen, heeft met eenen expreſſen brief verſocht den Doorluchtigſten, ende Eerweerdighſten Heere myn Heere *Ioannes Malderus* Biſſchop van Antwerpen om te onderſoecken, ende volgens ſijne macht, ende authoriteyt te beveſtigen de Mirakelen diemen ſeyde in ſijn Biſdom waeren geſchiedt: waer over den ſelven Eerweerdighſten Heere naer de ordonnantie des heylighs, ende generael Concilie van Trenten duſdanigh onderſoeck heeft te werck gheſtelt: ende gelyck het geſeydt Concilie inde 25. ſittinge

g aen de Biſſchoppen ordonneert, dat ſoo
nneer daer eenige nieuwe Mirakelen, oft
liquien hun voorgehouden worden, van de-
onderſoeck doen moeten, ende die appro-
ren, hier toe voor hunnen raedt nemen-
gelcerde Mannen in de heylige Godtheyt,
de andere Godtvruchtige perſoonen, op
t ſy in dit ſtuck ordonneren ende ſluyten
ogen, 't gene ende de waerheyt, ende de
odtvruchtigheyt gelyckformigh zy.

Heeft dan ſijne Hooghweerdigheyt den Biſ-
hop van Antwerpen, tot rype onderſoeck inge
r Mirakelen vande geluckige Moeder *Anna à Bartholomæo* op den 24. Septemb. anno 1626.
't ſchrift, ende met ſijnen zegel bevelligh
gegeven dele Ordonnantie. Myn Hooghweer-
ghſten Heer den Biſſchop van Antwerpen,
eeft commiſſie aen de Eerweerdige Heeren
erts-Prieſter *Dipenbeke*, Penitentier van *Hont-
m*, Plebaen *Eſtricx*, ende Canonick *Hemſ-
ns*, op dat ſy 't ſamen, oft ten minſten twee
an hunlieden by gelegentheyt de informatie
emen, ende examineren de deughden, ende
irakelen, welcke men ſeydt geſchiedt te we-
n door de voorſpraeck van de geluckiger me-
orie, Moeder *Anna à S. Bartholomæo*, in ſijn
ildom. Actum 't Antwerpen den 24. Sep-
ember 1629.

De plaetſe des Zegels.

P. COENS *Secretarius.*

Niet min en hebben oock gedaen ander Bisschoppen, waer van ons genoegh sa wesen noch twee hier by te voegen, den eer sten sal wesen den Door-luchtighsten Heer myn Heere *Jacobus Boonen* Aerts-bisschop va Mechelen, den anderen den Eerweerdichste Heere myn Heer *Antonius Triest* Bisschop va Gendt. Waer van den eersten, orden gegeve heeft als volght. Den Doorluchtighsten, end Eerweerdighsten Heere Aertsl-Bisschop va Mechelen, geeft commissie aen de Eerweerdi ghe Heeren *Carolus Vanden Bosche* Licentiac in beyde de Rechten, ende Canonick der Ca thedrale kercke van Gendt, *Henricus Calen* Licentiaet in der heylige Godtheydt, Aertl priester van Brussel, *Albertus Van Steensel* Prie ster, Licentiaet in beyde de rechten, ende Ca nonick van *S. Goelen* tot Brussel, ende *Peet Slachmeulen* regeerder des Cloosters van *Sin Elisabeth*, dat sy t'saemen, oft immers twee va hun lieden met gelegentheyt hun informeren ende onderscoecken de deughden, ende Mirak len, welcke in dit Bisdom gheseyt worden ge schiedt te syn, doot de voorspraeke der alder ge presenste gedachtenisse, Moeder *Anna a S Bartholomæo* als sy leetde Priorinne der Car melitersse Discalcen van Antwerpen. Actu tot Mechelen den 8. November 1629.

De plaetse des Zegels.

TIM. HOIUS *Secretari*

Tem den Biſſchop van Gendt in deſe
naniere.

Den Eerweerdighſten Heere Biſſchop van
ndt geeft commiſſie aen de Eerweerdige
eren Canoniken der Cathedrale Kercke van
ndt den Aertſch Prieſter, aen Heer *Philip-*
Matthias, ende Heer *Breydele*, om hun
nformeren, ende te examineren de deugh-
n, ende mirakelen die geſchiet zyn door
voorſpraecke vande aldergepreſenſte weer-
e Moeder *Anna à S. Barthelomæo.* Als
ven. Actum tot Gendt 22. dagh Januarii
30.

A. *Giuart Secretaris.*

Oor welcke authoriteyt, elcke Com-
miſſariſſen reſpectivelyck in hun Bildoms
bben neerſtelijck, ende rypelyck de execu-
hunder commiſſie beginnen te werck te
llen, ende de getuygen, die met wette-
cken laſt tot punctuele onderſoeckinghe
roepen waren, ge-examineert, opſchryven-
in de tegenwoordigheydt van Notaris
poſtolyck, ende eenige Schepenen der
eden, oft andere ſoo geeſtelijcke als were-
cke geloofbare, ende uytſtekelycke perſoo-
en, al datter gedeponeert wierdt, waer op
ſelve getuygen hunnen eedt datelyck heb-
en gedaen, ende hunne namen onder-
ſchreven.

ſchreven. Het gene ſoo naermaels gerel
teert was aen elcken Biſſchop reſpectivelyc
in zyn Biſdom, hebben de ſelve rypelyc
wederom, ende met groote voorſichtighey
de ſake onderſocht, tot hunnen raedt geleer
inde heylige Godtheyt, ende Godtvruchti
Mannen verkieſende: ten laeſten (naer d
laſt, ende machte dieſe hadden van wegens h
heyligh, ende generael Concilie van Trent
als boven geſeyt is) de ſake die geproponeer
ge-examineert, ende van wettelycke getu
gen, met ſolemnelen eedt beveſtight was, ve
klaert mirakeleus te weſen, ende voorſulck
(ſoo veel hun authoriteyt was ſtreckende) v
de Chriſtenen te moeten gehouden worde
Alle de Approbatien die van over de honder
ende dertigh mirakelen gegeven zyn van
dry Eerweerdighſte Heeren Biſſchoppen voo
ſchreven, ſouden ons hier te lanck vallen
verhalen, die alleen een kort begryp voo
handen hebben, maer nochtans op dat e
iegelyck ſien mach met wat eene ſolemnite
duſdanige beveſtingen, oft Approbatien zy
geſchiedt, ſullen wy hier van elcken Biſſcho
een alleen ſtellen in't lanck, ende daer na
in't kort by voegen de ſubſtantie van eenig
principaelſte mirakelen, die ſoo in't leve
als naer de doodt vande Eerweerdige Moede
Anna à S. Bartholomæo zyn gebeurt.

I

Approbatie van den Biſſchop van Antwerpen, hoe de ſelve Stadt Anno 1622. Mirakuleuſelyck bevrydt is van de onderneminge, die de Neder-zyde tegen deſe was hebbende.

JOANNES door Godts, ende des Apoſtolycke Stoels gratie Biſſchop van Antwerpen, alle die deſen ſien ſullen ſaligheyt in den Heere. Kennelyck, ende getuygelijck maecken wy, dat geſien hebbende de depoſitien voor onſe Commiſſariſſen reſpectivelyck gedaen, te weten voor de Eerweerdighe Heeren Godefridus Piepenbeke *Aertſch-Prieſter*, Zegerus van Montſum, Penitentier, David van Hemſſen, ende Gaſpar Eſtrix, Plebaen, alle Licenciaten inde heylige Godtheyt, ende Canoniken van onſe Cathedrale Kerck van Antwerpen, door Moeder Priorinne, ende andere Religieuſen des Convents der Carmeliterſſen Diſcalſen deſer Stadt van Antwerpen in de Straet geheeten den Rogier, door den Eerweerdigen Pater Provinciael der ſelver Ordere, door Joannes Greyns Schipper, ende Adriaen Berendoncq Notaris, *ende de ſelve depoſitien volkomentlyck, ende rypelijck onderſocht hebbende, oock genomen hebbende den raedt vanae geleerde inde heylige Godtheyt, ende andere*

andere Godtvruchtige Mannen, wy verklae
hebben, als wy door dese tegenwoordige ve
klaren, aen ons genoeghsaem kennelyck te w
sen dat in December in't jaer 1622. als d
Prins van Oragnien, Mauritius meynde een
deels door macht, ten anderen door verraed
te nemen de Stadt van Antwerpen, ende d
Godts wille zyn armade verstroydt wier
ontrent Willemstadt, soo dat hy door den wind
ende vorst selver nauwelyck ontquam, de Ee
weerdige Moeder Anna à S. Bartholomæ
in den midder-nacht door Godt boven-natur
lyck verweckt is om te bidden, waer in e
mirakeleuse veropenbaringe te bemercken stae
ende dat sy lanck boven hare natuerlycke mach
midts Godts versoeckinge in't ghebedt volher
heeft, ende door haer verdiensten, ende volhe
dinge in't gebedt heeft verkreghen die m
rakeleuse verstroydinge van de armade des vy
ants, welcke alle de werelt kennelyck is; 't ge
sekerlyck te recht gehouden mach worden ee
teecken haerder heylighcyt. Tot welcker getuy
genisse hebben wy desen met ons handt onder
schreven, ende bevolen onsen zegel hier aen t
hangen. Gegeven't Antwerpen den 4. Octobe
Anno 1629.

JOANNES Bisschop van Antwerpen
De plaetse des groote zegels va
zyne Hooghweerdigheydt.

De Approbatie des Doorluchtighſte Heere myn Heere den Aertſch Biſchop van Mechelen, over de mirakeleuſe geneſinge van Sr. *Peeter de Sierra* teghenwoordigh Gouverneur des Veers van Vlaenderen, die met een generale geraecktkeyt geſlagen was. Anno 1627.

JACOBUS door Godts, ende den Apoſtoliſche Stoels gratie Aertſch-Biſſchop van Mechelen. Alle die dieſen kennelyck ſullen worden ſaeligheydt. Wy getuygen dat uyt de gheſwooren getuygeniſſe van Peeter de Sierra *Capiteyn ende onſen Catholijcken Coninck van Spagnien, oudt vyf en vyſtigh jaren,* Anna de Tolonion *ſyne Huyſvrouwe,* Franciſcus Alvarez *Doctoor van onſe genaedige Coninginne van Spagnien, ende onſe Princerſſe* Iſabella Clara Eugenia, *nidts oock van* Maria Enriquez de Covarrubias *reſpectivelyck geſchiedt inde teghenwoordigheydt van de Eerweerdige* Heeren Carolus van den Bolche *rechts-geleerden, Canonick van Gent, ende Cappellaen vande Orateurs der voorſchreve Princerſſe Infante,* Henricus Cuenus *Licentiaet inder heyligher Godtheydt Aertſ. Prieſter van Bruſſel,* Albertus Steenſel, *Rechts-geleerden Canonick van Sinter Goelen inde ſelve ſtadt, ende* Petrus van Slachmuelen, *regeerder*

regeerder des Clooſters van Sinte Eliſabe
oock in deſe Stadt, alle Prieſters ende voor o
ſpecialyck hier toe gecommittert, blijckely
is, dat den voormelden Petrus de Sierra, al
in de maendt van Auguſtus in't jaer 1627. h
in Stadt bevangen was met eene geraeckthe
ende midts deſe berooft van het ghebruyck d
verſtants, ſpraeck, gevoelen, ende roeringh
den voorſchreven Doctoor verſcheyde remedi
gebruyckt hebbende, ten laeſten, alle duſdani
te vergeefs ſiende te weſen, voor gedeſpere
latende des ſiecken leven, was wegh gegaen
ende dat de ſieckte ſoo meer als vier uren ha
de geduert, is aen des ſiecken hals gehang
het Rooſenhoyken, ende op zyn hooft gelevt
zuyle, welcke als ſy leefden gebruyckt had
de Eerweerdige Moeder Anna à S. Bartholo
mæo ſaliger memorie, Religieuſe Carmeliter
Diſcalſſen, ende Priorinne der Vrouwen va
het ſelve Order't Antwerpen, midtſgaders a
aenroepinge der geſeyde Eerweerdige Moede
Het gene als geſchiedt was, heeft ſubitelyc
den ſiecken wederom gekregen het gebruyc
zyns ſpraeckx, verſtanat, gevoelen, enae lidt
maten, ende allenghsken gekomen tot zyne vol
komen geſontheyt, ſoo is hy des anderen daegh
uyt ten huys gegaen naer de Kercke, ende an
dere afferen, ende tot deſe maendt toe in zy
lichaem niet gevoelende vande ſelve ſieckte
welck

welcke saken wy rypelyck overdocht hebbende, mitsgaders ock den Raedt der Theologanten, ende treffelicke Mannen, verklaren de voorschreven gesontheydt voor mirakeleus moet geoordeelt worden, ende toegeschreven de verdienste, ende voorspraeck vande voornoemde Eerweerdige Moeder Anna à S. Bartholomæo. *In welcker getuygenisse wy desen met onsen handt, ende zegel, ende met de signatuer van onsen Secretaris versterckt, hebben gegeven. Tot Brussele, den 21. dagh November Anno 1629.*

JACOBUS Aertsch-Bisschop van Mechelen.
De plaetse des zegels van sijne Hooghweerdigheydt.

De Approbatie des Hooghweerdighsten Heere Bisschop van Gendt, van dry wondere, ende Mirakeleuse Prophetien door Moeder Anna à S. Bartholomæo, *over een Religieuse van Sinte* Bernardus *Order voorseyt. Anno* 1625.

ANTONIUS TRIST door Godts, ende des Apostolijckschen Stoel gratie, Bisschop van Gendt. Alle die desen sien sullen salligheydt in den Heere. Wy maken kennelyck dat de Eerweerdige Heeren *Antonius Smets* Aertsch-Prielter, *Nicolaus Bleydel*, ende *Philippus*

Philippus Matthias Licentiaten inder heyli
Godtheydt, ende Canonicken onſer Cath
drale Kercke van Sinte Bavo tot Ghendt
't ſamen met de Heeren *Petrus vander Vic*
ende *Guilielmus Thijs* Schepenen, ende *Th*
mas de Mets Publieck, ende Apoſtolij
Notaris, getuygen hier toe ſpecialijck gero
pen, ende vereenight op den tweeden da
des Maents Auguſti van het tegenwoordi
jaer 1630. Uyt kracht der commiſſie, t
inſtantie vande Eerweerdige Paters Carme
ten Diſcalcen door ons gegeven, de getu
geniſſe der waerheydt gehoort hebben ov
het leven, ende geſchiedeniſſen van de Ee
weerdige Moeder *Anna à S. Bartholomæo*, R
ligieuſe der ſelve Orden ſaliger memor
Voor welcke gecompareert is Suſter *Umbeli*
Antonie Religieuſe der Ordere van Sinte Be
nardus in't Convent van Doorenſeel tot Ger
die onder ſolemnelen eedt, ende hare ſign
tuer geatteſteert heeft, dat, als ſy in duldan
Convent der Diſcalcen tot Valencyn h
Habyt aengenomen hadde, ende niet ve
herden en konde, by de Eerweerdig
Moeder *Anna à S. Bartholomæo* dier ty
Priorinne 't Antwerpen gekomen is, op d
ſy van hare droefheydt, die ſy door het uy
komen van de Religie hadde, ſoude bevr
worden, ende dat aen haer door deſe gehe
t

n is naer Gendt te trecken, alwaer haer ge-
ont ſoude worden de plaetſe, waer in ſy het
genwoordigh leven ſoude volbrengen, hier
n boven dat ſy hare deponente voorſeyde,
at ſy in haer Novitiaet veel lyden ſoude ,
lckx daer twyffelinge weſen ſoude van haer
erſeverantie, maer nochtans datſe haer voor-
kerde van de toe-komende profeſſie ,
ock dat de voorſchreven Moeder deſe ,
t diergelycke woorden gebruyckte: Ick ſal
och leven als gy ſult profeſſien, maer niet
nck daer naer ſal ick ſterven. Het gene
s ſy deponente gehoort hadde , is naer
ent gereyſt, ende is alleen aende poorte des
eſeyts Convent van Doorenſeel gekomen,
aer als ſy een onbekende Dochter gevraegt
adde , oft dat een Edelmans huys was
want het uytwendigh geen gelyckeniſſe en
adde des Convents) heeft voor antwoordt
gekregen dat het een Nonnen Clooſter was,
n het welck als ſy was ingegaen , is naer
aer gebedt door de eerſte verſoeckinghe ,
uyten alle gewoonte van doen , van de
Overſte tot het habyt ontfangen ; daer ſy
nochtans noch tot Gendt oyt in't voorſchre-
ven Convent voor dien geweeſt en was ,
noch met iemanden aldaer eenige kenniſſe
hadde gehadt. Welcke alle ſaken ſy depo-
nente in't beginſel haerder kloosterlyck levens

ende inden tyde haerder Novitiaet haer mede
ſuſters dickwils heeft verhaelt, als vier de
ſelve Suſters *Jacoba vander Burns* aldaer Prioi
inne; *Eliſabeth Gonſales*, *Maria Maſuwe*, end
Catharina Sereno voor de ſelve onle Commi
ſariſſen ende getuygen genaemt oock op ſe
lemnelen eedt, ende haere ſignature hebbe
beveſtight, ende dat alle deſe dingen als
voorſeydt zyn, naer der handt alſoo geſchi
zijn, als oock dat de Eerweerdighe Moede
Anna voorſeydt op den 7. dagh Junii Ann
1626. ten twee uren naer noen (als te wete
op den ſelven dagh ten thien uren voor noe
ſy deponente ſolemnelijck geprofeſſit was
kennelijck is geſtorven te weſen. Welck
dingen rypelijck overdacht, ende geêxam
neert hebbende, oock gebruyckt het vonni
ende den raedt van veelderleye Theologar
ten, ende andere Godtvruchtige Mannen
hebben bevonden, ende verklaert, dat du
danige dry voorſeggingen door Godts inge
ven, ende prophetie ſijn verkondight. Ter wel
ker getuygeniſſe wy deſen met ons eyge
handt hebben onderteeckent, ende met or
ſignet doen verſtercken. Tot Gent in't ja
als boven, den vyfden dagh Auguſti.

ANTONIUS *Biſſchop van Gendt.*

Het groot ſignet ſynder Eerweer
A. Giuart Secretaris.

HET II CAPITTEL.

choone Victorien, ende andere Mirakeleuſe weldaden, die in verſcheyde plaetſen, ende Landen door Moeder Anna á S. Bartholomæo *zyn bekomen.*

DOor de dry verhaelde Approbatien der Biſſchoppen ſal een iegelyck genoechſaem konnen ſien, hoe wel gefondeert zyn, nde waerachtigh behooren gehouden te worlen de Mirakelen die Godt Almachtigh ghelaen heeft, ten opſicht der verdienſten, ende gebeden van Moeder *Anna* voorſchreven: het welck al is't dat het niet min en ſoude konnen gedaen worden, aengaende de naervolgende Mirakelen, want die oock al te ſamen, ende geêxamineert, ende authentikelyck door de Biſſchoppen ſijn beveſtight, ende geapprobeert, als blyckt ſoo uyt de originele atteſtatien daer af gegeven, als oock uyt de regiſters der ſelver Eerweerdighſte Heeren; ſullen ons deſe dry voor exempel van alle d'andere dienen, ende genoegh zyn, waer onder d'een Mirakel is het gene in haer leven, ende het andere het gene naer haer doodt is geſchiet, het derde het gene aengaende de gave der Prophetie, ſeer uytſteke-

lyck met dry Mirakeleuſe voorſeggínghen is vereert. Nu begeere en wy hier dan by te voegen voor d'eerſte, noch andere ſchoone, ende boven natuerlycke victorien, oft gemeyne weldaden, die ſoo Steden, als generale Landen door haer voor-ſpraeck verkregen hebben, ende noch te verwachten ſtaen.

In den eerſten niet alleen en is de Stadt van Antwerpen Anno 1622. in December van *Mauritius* Prince van Oragnien mirakeleuſelyck als uyt de boven gemelde Approbatie gebleken is, bevryt gebleven, maer is oock niet min wonderlyck in't jaer 1624. in October bewaert van eenen liſtigen aen-ſlagh, die onſe tegen-partye was hebbende op't Caſteel van Antwerpen, daer de Stadt, jae het ganſch Landt aenhinck, als alle menſchen bekent is. Wanneer, als den vyandt s'nachts gekomen was met eenige duyſende Soldaten, ende diverſche practyckige inſtrumenten, op datſe het ſelve Caſteel, daer alſdoen weynige Soldaten opwaren, ſouden verraſchen, is Moeder *Anna* wederom door een ſtemme, (die ſy ſeyde de ſtemme was van de heylige Moeder *Tereſia*) opgeweckt, ende heeft haere Religieuſen tot het gebedt geroepen voor't heyligh Sacrament, alwaer ſy eenigen tydt hebbende gecontinueert, haer heeft doen ſlapen gaen, ſeggende dat het peryckel nu gedaen

iaen was, als 't oock was; want op dien tydt
ien Soldaet die in't Casteel op't Schil-
cht stondt, den vyandt is gewaer gewor-
da, ende schietende den aenslagh heeft
ntdeckt, ende den vyandt doen loopen.
pprobatum Antverpiæ Anno 1629. *die* 3.
Octobris.

Andere twee, oft dry Mirakeleuse bescher-
ingen, ofte bevrydinge die aen de selve
tadt van Antwerpen door haer oock sijn
eschiedt, sullen met gelegentheyt onderso cht
'orden.

Nu laet ons komen tot de generale wel-
aden van geheel Brabant, jae gansch Neder-
ndt. In't jaer ons Heeren 1625. als den
Marquies *Ambrosius Spinola* belegert hadde
le Stadt van Breda, ende dat den Prince
van Oragnien *Mauritius*, t'samen met den
Grave van Mansfelt, ende andere die menighte
van duysenden in't getal by een brochten, in
Brabandt at quamen, ister een groote beroerte
in't gansch Landt door de vreese des vyants
opgestaen, waer over verscheyde oock van
de principaelste persoonen tot Moeder *Anna*
hunnen toevlucht hebben genomen, ende
haer versocht dat sy Godt Almachtigh her-
teiyck wilde bidden, voor de groote peryc-
kelen die daer over het Landt schenen te
hangen: 't gene als sy eenige daghen midts

groote benauwtheyt hadde gedaen, is haer naer de Communie *Christus* veropenbaert, die haer getrooſt heeft, ſeggende dat ſy verhoort was, ende dat Mansfelt niet alleen niet en ſoude uyt-rechten, maer voortaen verdwynen als eenen roock, gelyck ſy als doen aen verſcheyden geſeyt heeft, ende naermaels openbarelyck is geſchiedt: oock voorſeyde *Christus* haer alldoen, dat'er meerder peryckel in't Landt weſen ſoude, door de verraderyen die daer ſouden opſtaen, alſmen oock wel heeft konnen bemercken in de naervolgende tyden. *Approbatum Antverpiæ* 30. *Junii*, 1630.

Maer wat ſwygen wy van ganſch Hollant, ende Zeelandt? waer van, al en is de belofte aen haer gedaen, noch niet volbracht, geeft ons nochtans groote hope dat niet minder als de voorgaende, ende andere toekomende oock 't ſynder tyden ſal volbracht worden. Is dan op den ſelven dagh als het ſtuck van Mansvelt voorſeyt, authentikelyck onderſocht wirt oock 't ſamen wettelyck ge-examineert, ende inder waerheyt te weſen met eedt beveſtight, als volght. Soo onſen gebenedyden Heere, aen Moeder *Anna* als voorſchreven is, de tydinge brocht dat haer gebedt verhoort was, ende dat ſy van Graef Manſvelt geen vreeſe en ſoude hebben, mits hy als eenen

roock

ock moeſte vergaen, ſoo is ſy in haer ſelven
ſchaemt geworden niet wetende wat ſy
or ſoo ſchoonen weldaet ſoude moghen
eſenteren tot danckbaerheydt, ende niet
ders vindende heeft met groote devotie,
nde ootmoedigheyt op geoffert de vyf dier-
ere, ende bloedige wonden ons Salighma-
ers, biddende dat ſyne Goddelycke Maje-
eyt de ſelve tot een eeuwige danckbaerheyt
ilde ontfangen Het gene hoe aengenaem
hriſtus onſen Salighmaker is geweeſt, hy
atelyck heeft betoont, want hy haer terſtondt
eropenbaert is met de vyf voorſchreven
onden open-ſtaende, ende ſyn dierbaer
loedt als vyf fonteynen in haer ziele laten-
le loopen, haer aenſprekende in deſer voe-
gen, *kleyn is't myn Brandt 't gene ick u te*
reſpect van myn liefde die ick tot u draghe,
aengaende Marſvelt verleent hebbe, ſiet geheel
Hollandt dit ben ick u bereedt te geven, op
welcken tydt ſy klaerlyck ſagh de geſteltenisſe
der Landen van de Neder lyde, inde welcke
veel quade menſchen waren, waerom ſy tot
Chriſtum ſprack: Heere hoe ſoude ick ſoo
groote ſake verkrygen, daer in die plaetſen
ſoo veel quade menſchen zyn, ende haer is
van hem geantwoordt, ick ſal metter tydt
de quade uyt nemen, ende daer goede in
plaets ſtellen. Ook heeft ſy verſtaen dat

inden toekomenden tydt geheel Nederlandt in vrede ſoude komen. *Examin. ut ſupra.*

Van Nederlandt laet ons tot Hooghduytſ. landt gaen, ende ſullen oock ſien, dat dies aengaende, Moeder *Anna à S. Bartholomæo* dat met haer gebeden verobligeert heeft: want gelijck ſy inde Oorloge die den Keyſer *Ferdinandus II.* voerde ontrent het jaer 1620. niet alleen daegen, maer oock geheel nachten over badt, is geſchiet dat ſy op eenen ſekeren nacht biddende voor den Grave de *Tilly*, die ſy om ſijn kloeckmoedigheydt, ende iver voor de Catholycke Kercke in haer gebeden ſeer gerecommandeert hiel, geſien heeft menighte van quaede geeſten daer ſy tegen was vechtende, ende veel van de ſelve verſlaende, ſulckx ſy s'morgens als de Suſters by haer quamen, ende den ganſchen dagh naervolgende ganſch moede was: ende ſiet korten tydt daer naer is't geſchiedt, datmen de tydinge brocht van de groote, jae boven natuerlycke Victorie die door den voorſchreven Grave de *Tilly* op den ſelven tydt als Moeder *Anna* aen de Suſters verhaelt hadde ſoo gevochten te hebben, was verkregen; ſoo datmen geenſins en twyfelde, oft deſe mirakeleuſe Victorie en hadde verkregen geweeſt door haer gebeden, ende verdienſten. *Approbatum Antverpiæ die* 14. *Iunii Anno* 1630.

Maer

Maer meynt iemant dat Vranckrijk, oft Spag-
n geen even groote beneficien door Moeder
Anna hebben ontfangen, daer sy veel jaeren
woont heeft. Wat Vranckrijck aengaet,
r en heett sy niet alleen als sy daer date-
ik was woonachtigh, verscheyde gratien
or het Rijck voorschreven van Godt al-
chtigh verkregen, maer als sy nu al tot
ntwerpen gekomen was, ende in Vranck-
k op-gheslaen was eene groote beroerte,
e oorlogh tusschen den Coninck, ende
n Hertogh van Wivers, heeft den selven
ertogh, wel wetende wat groot crediet dat
oeder *Anna à S. Bartholomæo* by sijne God-
lijcke Majesteyt hadde oock in de saecke
n de Landen, ende Rijcken te bewaeren,
se Moeder door brieven ootmoedelijck ver-
cht, dat sy den tegenwoordigen staet daer
, ende sijn Hertoghdom in was, den Heere
ude willen recommanderen, 't gene als sy
gedaen hadde, door den geest Godts ver-
oort, ende versterckt wesende, heeft hem
an wegen den almogenden Heere versekert
et brieven, dat in korten tydt de saecke
ude gheaccommodeert worden, ende alle
ingen ten besten keeren, welcken brief den
oorschreven Hertogh met soo grooten con-
entement, ende betrouwen heeft ontfangen,
at hy den selven, als seker sijnde van het

goet

goet ſucces, heeft publieck doen leſen c
eenen theater, waer door alle de gemeyn
ſeer gecourageert is geweeſt, ende tot ha
groote verwonderinghe in korten tydt g
ſien de ſaecken in alles ten beſten geacco
deert. *Approbatum Antverpiæ* 14. *Iunij An*
1630.

Wat Spagnien aengaet, ten waer niet w
mogelijck te verhaelen alle de wonderlijck
beneficien, die dit ſelve Rijck door Moed
Anna verkregen heeft, maer een alleen e
mach hier niet vergeten worden, want di
alleen meer is als alle d'andere, aengheſie
dat door haer voor-ſpraeck geheel de Mon
archie van Spagnien is behouden: want a
ſijne Goddelijcke Majeſteyt op de ſelve ſo
vergramt was om de ſonden die'er in geſchie
den, ende dat ontrent het jaer 1588. doo
bedrogh van een geveynſde heylige Nonne
een groote armade die naer Engelandt wa
gevaren, ſeer deerlijck wierde verdeſtrueert
ſoo heeft *Chriſtus* haer ſoo grammoedigh
verſchenen, dat hy ſcheen de ganſche Mon
archie voorſchreven te willen vernielen
Waer tegen Moeder *Anna* haer vierigh ge
bedt geſtelt heeft, ende den thoren de
Heeren verſoent, ſoodanigh dat al gink all doet
ſoo ſchoonen Armade verloren, nochtan
de Croone van Spagnien in weſen is ghe-
bleven

ven. Van welcke Hiſtorie eenen geheelen eck moeſte gheſchreven worden, maer en die tot een andere occaſie laeten, hier len by memorie ſtellende 't gene is ghe-, ende Anno 1630. in Mayo tot Ant-pen authentikelijck is gheexamineert, le by eede door verſcheyde geloofbaere ſoonen beveſtight.

HET III. CAPITTEL.

Van ſommighe, die oft vander doodt ont-weckt, oft van de ſelve door Moeder Anna *gebeden verloſt ſijn.*

GEſien hebbende de beneficien generael die ſy voor Steden, ende Landen heeft erkregen, volght nu hier by te voegen, de irakeleuſe gaven, die ſy van Godt almach-gh voor particuliere verkreghen heeft, waer nder alſulcken particulierlijck uyt-ſteken, die et leven der menſchen aengaen, dat is, ft die voor doodt, oft immers voor gedes-erteert van geſontheyt gehouden ſijnde, door aer verdienſten, ende voorſpraeck, niet onder mirakel, levendigh ghebleven, oft eneſen ſijn. W'aer in, op dat een iege-ijck tot ſijne groote verwonderinghe ſoude ebben volle ſatisfactie, ſal by naer aengaen-

de

de alle soorten, ofte conditien van men-
schen, hier by voegen eenige geapprobeerd
exempelen. Ten eersten onder de geeste-
lijckheydt komt ons te vooren, den see-
Eerweerdigen Heere, ende Doctoor inde
heyliger Godtheyt *Didacus de Bareda* a
hy leefde Vicarius generael van den leghe
sijnder Conincklijcke Majesteyt van Spagnie
in gheheel Nederlandt, ende 't Palatinae
door. Desen als hy in 't jaer 1620. me
sulcken vehemente sieckten was bevangen
dat hy nu voor doodt verlaten was, jae allen
om de tijdinge gekomen was dat hy dood
was, is geschiet dat hy ter selver tyde, aen Moe-
der *Anna* t'Antwerpen woonende, in ee
wit emde, is veropenbaert, haer biddend
dat sy hem by Godt wilde helpen, ende i
soo grooten noodt door haer gebeden ver-
lossen, 't gene als sy van sijne Goddelijck
Majesteyt hadde versocht, is versekert ghe-
weest, dat hy levendigh, ende gesont soud
sijn, gelijck 't oock geschiede, ende daeror
als de tydinghe in haer Clooster quam da
Myn Heer de *Bareda* doodt was, heeft Moe-
der *Anna* tegen de Religieusen geseyt, da
hy 't leven hadde bekomen, ende verhaeld
haer de geschiedenisse boven gementioneert
Approbatum Antverpiæ 30 Iunij anno 1631
't selve is naermaels oock authentikelijck be-
vestigh

vstight door Myn Heer de *Bareda* selfs.
Dan laet ons by naer 't selve betoonen ge-
burt te sijn in eenen weerlijcken treffelijc-
ken persoon: als *Michiel Rombouts* Ad-
mirael van Ostende met sommige schepen
was uyt-gevaren, is hy met de sijne gevallen
in de handen der Nederzydtsche schepen,
van de welcke hy soo met schieten is over-
vallen, dat men hem voor doodt hiel, ende
alentom dese tydinge was loopende, waer
over als sijn suster *Elsken Rombouts* t'Antwer-
pen gekomen was op den Rogier in 't Cloos-
ter der Carmeliterssen Discalsen, om sijn ziel
den Moeder *Anna* te recommanderen, met
de welcke hy kennisse hadde, ende op wiens
gebeden hy seer betroude, heeft de Eer-
weerdige Moeder voorschreven geantwoort,
dat haeren broeder noch niet doodt en was,
ochte oock gequetst, want dat sy hem voor
daer hadde sien komen, biddende om in
sijnen noodt by-ghestaen te worden, waer
voor als sy oock Godt almachtigh hadde ge-
beden, hadde verstaen dat hy gesalveert was,
gelijck men oock verstaen heeft korte da-
gen daer naer, uyt de naervolgende tydin-
gen, 't gene dies te meerder mirakel was,
dat den Admirael voorseyt met ontallijcke
swerte placken in sijn lichaem was gebleven,
van de loyen die naer hem geschoten waeren,
ende

ende nochtans niet een van die en was door-ge-
gaen, maer in duyſent perycelen des doodt
ſijn leven hadde behouden. *Approbatum Ant-
verpiæ* 11. *Iunij anno* 1630.

Duſdanigh is oock geſchiet in een ſeke
Edelman van Vlaenderen, die in eenigh
krakeel, dat hy met een ander Edelman had
de, van den ſelven tot drymael met een
geladen piſtool is geſchoten, ende al waeren
ſy ſoo by malkanderen dat ſy waeren haad-
aen handt by een, en is nochtans in't minſte
niet ghequetſt gheweeſt, ter oorſaecke van
eenen brief die hy gheſchreven ſijnde doo
Moeder *Anna à S. Bartholomæo* over hen-
droegh, op dat Godt hem in allen avontu-
ren wilde bewaeren, t'ſamen oock haer als
doen aenroepende. *Approbatum Antverpi-
12. Iunij* 1630.

In Spagnien lach haren Biecht vader i
doodts noot, aen den welcken de ſelve Moe
der *Anna* haer ſiennelijck (ſonder nochtan
dat ſy uyt haer Clooſter lichaemelijck
geſien geweeſt uyt te gaen) heeft veropen
baert, ende hem volkomentlijck gheneſer
Approbatum Antverpiæ 11. *Iulij Anno* 163
Item op dat men ſiet, hoe krachtigh hae
gebedt was om iemant uyt de perykelen d
doodts te helpen, ſullen wy hier by voege
eenen treffelijcken perſoon, die ſy door hae
gebed

ebedt van dry-der-leye groote occasien van
et leven te verliesen, niet sonder particu-
ere Godts beschermenisse, heeft verlost:
lijn Heer *Ferdinandus Ximenes de Arragonia*
agadoor van sijne Catholijcke Majesteyt tot
Duynkercken, als hy Anno 1626. naer de
elve plaetse uyt Antwerpen reysde, heeft
jn selven komen recommanderen in de ge-
eden van de Eerweerdige Moeder *Anna à*
. Bartholomæo, die hem toe-geseyt heeft, dat
y voor hem bidden soude, ende dat sy Godt
lmachtigh vastelijck toe-betrouden, hy hem
n de aenstaende peryckelen soude bystaen,
an wien, als hy met vast betrouwen ghe-
cheyden was, is gheschiet dat hem binnen
le twee naervolgende weken dry mirakeleu-
e beschermenissen in peryckel der seker aen-
taende doodt, van Godt gegunt sijn: want
ls hy van het peerdt mer groote kracht was
geworpen, ende dat het selve op hem viel,
l wast dat men hem voor doodt hiel, is on-
gequetst, ende wel te pas op-ghestaen: ten
nderen, is hy als by mirakel gebleven uyt een
Schip daer hy anders hadde moeten in sijn,
het welcke door het onsteken des poeders inde
locht is gevlogen: ten derden, als eenen mast
van een schip by geval doodt sloegh diver-
sche menschen, is hy die in't midden van
hun-lieden stont, ongeraeckt gebleven, wele-

ke dry puncten van alle die'er ontrent ware voor mirakelen sijn gehouden. *Approbatu Antverpiæ* 20. *Martij Anno* 1630.

Alle welcke wonderheden noch als niet sijn, soo wy insien willen de assurantie, en groote sekerheyt die Moeder *Anna* gebruyc te in dusdanige doodelijcke peryckelen verhoeden: want sy oock dickwils gebode heeft die te blyven leven, welck nu alsoo doodt waren: twee exempelen sullen o hier ghenoeghsaem getuygenisse af geve Anno 1625. als in haer eygen Clooster e Religieuse soo siecck was, dat sy de doo naer was, ende nu gansch koudt was, vo lende dat haer de doodt aenquam, heeft suster die haer bewaerde, siende dat sy stier gheloopen, en Moeder *Anna* gheboodt schapt dat Suster *Anna à S. Thresia* haer geest gaf: waer op sy terstont ghecommar deert heeft datse niet sterven en soude; en soo haest als dit de siecke Religieuse verstae hadde, heeft ghevoelt dat haer 't leven, wermte, ende 't gebruyck haers verstandt ende sinnen, met gewelt sijn wederom g komen, ende instantelijck is sy van alle siecke ten, ende pyne ontslagen geweest. *Appr batum Antverpiæ 6. Octob. Anno* 1629. Ni minder Mirakel en isser gebeurt Anno 161 wanneer als Capiteyn *Laurentius Rull*, nae

mae

els geworden Sergiant Major van het re-
ent van den Marquies *De Salada*, naer
ge ſware ſieckten, ten laetſten ſoo kranck
h, dat hy in acht-en-twintigh uren, tael,
teecken en hadde gegeven, maer dat hy
de Doctooren voor doodt verlaeten, ende
houden wiert, heeft ſijn huys-vrouwe aen
eder *Anna* den ſelven doen recommande-
, die geantwoort heeft, dat ſy door deſe
ckte haeren man niet en ſoude verlieſen,
er naer als Moeder *Anna* naer den ſiecken
nen Pater van haer Ordere geſonden had-
om ſijn biechte te hooren, want hy noch
et gebiecht en was, is geſchiet dat als den
lven in de camer quam, daer hy lach,
aurentius Rull ſubitelijck ſprekende, ende
ſont is geworden, tot groote verbaeſtheyt,
de blyſchap van alle die daer preſent wae-
n, overmits ſy hem voor doodt hielden.
pprobatum Antverpiæ 13. *Novemb. anno*
629.

HET IV. CAPITTEL.

Aen menige andere siecken heeft Moeder Anna jubitelyck gesontheyt van Godt verwerft.

HEt gene onsen Salighmaecker zyn liev Apostelen, ende andere geloovige heef achtergelaten voor een teecken huns geloofs te weten dat sy hunne handen op de siecke souden leggen, ende dese souden ghenese worden, is menighvuldighlyck in onse tegen woordige Godts vriendinne vervult gewor den; ja meer als dit, overmidts sy d kracht heeft gehadt, de gesontheyt te ver leenen aen die sy haer handen opleyde, end in veel andere occasien en is't haer niet noot sakelyck geweest dusdanigh te doen, mae heeft het selve oft door haer gebedt, al e was sy daer in persoon niet tegenwoordigh oft immers door haer bevel dickwils gedaen laet ons alleen eenige exempelen in't kor verhalen, die ons de voorseyde propoosten sullen klaer maken. De seer Eerweerdighe *Leonora à Sancto Bernardo* een van de ses Carmeliterssen Discalses die met Moeder *An na à Sancto Bartholomæo* uyt Spagnien naer Nederlandt, ende Vranckryck zyn gekomen,

ende

le tegenwoordighlyck Priorinne tot Gent,
ſy tot Parys een geheel maendt met een
ntinuele kortſe, ende met eenen dapperen
edtganck hadde bevangen geweeſt, ſoo
haer de Doctoren als gedeſpereert ver-
en hadden, heeft Moeder *Anna* dies van
er verſocht zynde voor deſe ghebeden,
er gezegent ende van haer geſonthtydt, als
ck datelyck is gevolght, de ſelve verſekert.
eclaratum, & juratum Gandavi die 2. Au-
ſti Anno 1630.

Item de ſelve Moeder *Leonora*, als ſy tot
ntwerpen Suppriorinne was van de Eer-
eerdige Moeder *Anna à Sancto Bartholomæo*,
gequelt met ſoo ſwaren accident van on-
erdraegelycke pyne, en opgeblaſentheyt in
eyde haer beenen, dat ſy haer ſelven niet
eroeren en konde, waerom ſy haeren toe-
lucht wederom genomen heeft tot de voor-
eyde Moeder *Anna*, die als ſy naer haer
egeerte, op de beenen ghemaeckt hadde
en teecken des H. Cruys, is ſy terſtont van
lie pyne verloſt geweeſt, ende ten vollen
geneſen. *Approbatum ibidem.*

Aen Suſter *Anna à Preſentatione* Re-
ligieus Carmeliterſſe des Convents van Moe-
der *Anna* binnen Antwerpen, als ſy met
een gedurige, ende onverdragelycke pyne
lanck gequelt hadde geweeſt, noch haer gee-

nen raedt en holpe, heeft sy de voorschrev
haere Moeder de Priorinne gebeden dat s
haer hooft soude zegenen, ende instantelycl
is alle de pyne 't samen als af-gestreken ge
weest, ende gebleven. *Approbatum Antver-
piæ Anno* 1630. 10. *Iunii.*

Oock als den Doorluchtighen, ende ver
hevensten *Cardinael de Berul* in Vranckryck
seer sieck was, ende hy in eenige weken nie
en konde genesen, gelyck oock desgelyck
van haere lanck-durende kortse niet en kon
de genesen. Moeder *Isabella* een sekere Re
ligieuse Carmeliterse Discals woonende als
doen in Vranckryck, daer Moeder *Anna* dier
tydt woonde, hebben de Oversten geboden
aen Moeder *Anna à Sancto Bartholomæo* dat
sy voor dese twee bidden soude, ende sy
zyn alle by te samen terstont gesont ghewor-
den. *Approbatum Gandavi, Anno* 1629. 5.
Augusti. Het gene oock in een geheel fami-
lie te samen is geschiedt 't Antwerpen Anno
1625. Alwaer Capiteyn Sr. *Pedro de Sierra*
met sijn Huysvrouw, ende Dochter gequelt
geweest hebbende met eene geduerige kortse
diemen de dry-daghsche dobbel kortse noemt,
ende dit den tydt van somnige Maenden,
heeft Moeder *Anna* dies verlocht wesende,
de selve dry te samen genesen, want als sy
datelyck de kortse hadde, heeft sy bevolen

dat

dese hun soude verlaten, gelyck het oock
den selven oogenblick is gebeurt, niet
eenstaende dat de koude nu alree was
gonst, die terstondt verdween. *Approbatum*
Mechliniæ Anno 1629. 24. *Novembris.*

Niet min en heeft sy gedaen aen eenen
particulieren vriendt binnen Antwerpen.
welcke in doodts noodt liggende, ende haer
gerecommandeert zynde, voor hem dadelyck
gebeden heeft, ende gelont gemaeckt. *Gan-*
davi Anno 1630. *die* 2. *Augusti.*

Den Eerweerdigen Pater *Ioannes à Matre*
Dei, tegenwoordigh Prior van Brussel der
Carmeliten Discalsen, als hy noch ordinaris
predicant was op't Casteel van Antwerpen,
is gevallen in een seer swaere sieckte, waer-
om als de Religieusen sijns Convents seer
droef waren, is hy aen Moeder *Anna à S.*
Bartholomæo hertelyck gerecommandeert,
die synen noodt oock ter herte nemende,
want sy hem grootelyckx beminde, ende
hy haeren Biecht-vader was, Godt den siec-
ken inborstelyck bevool, waer over sy ant-
woordt, ende sekerheyt gekregen heeft, dat
hy als doen niet en soude sterven, als sy hem
oock tot sijn couragie heeft ontboden, ende
t'samen gemaeckt dat hem de sieckte strackx
heeft gequitteert. *Approbatum Antverpiæ,*
Anno 1630. *die* 15. *Iunii.* Waer neffens

niet sonder reden en sal mogen ghevoeght worden, de extraordinarisse maniere van de subite ghesontheydt, welcke sy verkreghen heeft aen *Joannes de Cori* Borger van Antwerpen, die als hy nu naer een groote sieckte, de welcke ontrent een maendt hadde geduert, soo ghestelt was, dat hy datelyck scheen te moeten sterven, heeft Moeder *Anna* aen hem water gesonden 't gene sy gezegent hadde, waer door soo haest als hy het gedroncken hadde, hy subitelyck soo volkomen is genesen, dat hy van't bedde opstaende, is gaen sitten wercken in sijnen winckel, en in sijne ghesontheyt gecontinueert heeft, tot dat hy een gansch jaer daer naer, van een andere sieckte is ghestorven. *Approbatum Antverpiæ Anno 1630. die 9. Iunii.* Maer wat willen wy in dese materie der siecken langer blyven, daer wy gheen eyndt lichtelyck en sullen vinden? laet ons dan komen tot

HET

HET V CAPITTEL.

Vaer in gesien kan worden, hoe sy door haere ghehoorsaemheyt alle dinghen mirakeleuselyck verkreegh.

DEn aendachtigen Leser heeft lichtelyck konnen bemercken, dat de Eerweerdige Moeder *Anna à S. Bartholomæo* scheen de eckten in haere handen te hebben, dat is elyck van onsen Salighmaecker in't heyligh vangelie verhaelt, scheen de sieckten te gebieden dat sy souden op-houden, ende achter lyven, als sy in *Anna à Sancta Teresia* in't . Capittel, ende in Capiteyn *Sierra* in't 4. Capittel bevonden wordt gedaen te hebben. Maer nu hebben wy noch een ander propoost e voeren, en is dat wy seggen, dat sy al ulck een sterck geloove hadde in de onderdanigheydt haerder Overste, oft in't gebodt der selver, dat sy ongetwyffelt hiel te verkrygen, 't gene haer door de Overste wierdt ghecommandeert, als oock waerachtigh waer ghevonden is in menige occasien. Van welcke wy hier sommighe alleen sullen voorts brengen, op dat men t' samen sien magh wat schoone exempelen van onderdanigheydt sy aen alle de weireldt, ende principael aen

de Religieusen (wiens Professie het eygentlyck is in de selve deught, ende perfectie, hun te oeffenen) heeft achtergelaten. Tot beter memorie des tydts, laet ons beginnen van 't ghene sy in 't laeste jaer haers leven heeft gedaen, daer naer sullen wy voorder komen.

Onder andere occasien van patientie, ende sieckten die Moeder *Anna à S. Bartholomæo* selver onderworpen was, was sy sommighe reysen gequelt met de geraecktheydt in eenige lidtmaten, waer mede sy oock geslagen was in haren eenen voet, korts voor haer doodt, waerom als haer op den selven tydt quam aenspreken den Eerweerdighen Pater *Stephanus à sancto Ioseph*, alsdoen Vicarius Provincial van haer order, ende dat haer de Susters by hem naer het spreeck-huys moesten dragen, sy deerniſſe hebbende met de selve Susters, heeft geseydt dat sy aen den voorschreven Oversten soude seggen, dat hy haer commanderen soude te gaen, 't gene hy oock gedaen hebbende, terstonts is genesen, ende volkomentlyck gaende geworden. Waerom sy seyde: siet Susters hoe my de gehoorsaemheydt heeft gaende ghemaeckt. *Approbatum Antverpiæ die* 13. *Novembris Anno* 1629. Soo krachtigh geloove hadde sy oock van't beginsel der Religie, dat haer de Biecht-vaders al geboden datse wilden.

n. Hierom als sy noch in Spagnien woonde, de in't selve ryck opgestaen was een groote ooghte, om dat het in menigen tydt, oock ier veel publike gebeden, ende Processien et en hadde geregent, is tot haer gekomen n Biecht-vader die haer uyt gehoorsaem-yt heeft gecommandeert dat sy bidden ude, ende maecken te verkrygen den re-n, die alsdoen soo noodtsakelyck was: uwelyckx en hadde sy haer gebedt begonst, de siet terstondt is't soo overvloedigh be-innen te regenen, dat het te verwonderen was. p eenen anderen tydt als'er twee quaedt-oenders moesten verbrandt worden, ende oeder *Anna* tegen haren Biecht-Vader yde dat sy geerne voor hun soude branden, eeft hy haer bevolen den vinger in't vier steken, 't welck sy inde gloyende kolen eeft gedaen, den tydt datmen het Geloove onde lesen, sonder nochtans in't minste equetst te zyn, oft pyne te gevoelen. *Approbatum Antverpiæ Anno* 1630 *die* 10. *Julii*,

Siet dan hoe het water, en vier getuygenisse geven van haer perfecte onderdanigheyt. Maer laet ons noch meer andere schoone mirakelen sien, die door de selve deught geschiet zyn. De heylige Moeder *Teresia* op eenen sekeren tydt seer overlast wesende

met

met brieven te schryven, wierdt van Moeder *Anna à S. Bartholomæo* seer beklaeght, te meer dat sy bedroeft was om dat sy haer niet en kost gehelpen, wanneer de heylige *Teresia* haer gegeven heeft een penne met papier, ende haer heeft doen schryven, het gene sy ook datelyck soo volkomen heeft gedaen, dat sy den selven avondt gheschreven heeft eenen geheelen brief, ende van dan af al dat sy wilde, al en hadde sy te vooren noyt geschreven, oft penne daer toe in de handt ghenomen. *Declaratum sub juram. Antverpiæ Anno* 1629, *die* 3. *Octobris.*

Maer laet ons van Spagnien naer Vranckryck gaen. Alsmen haer hier Priorinne wilde maecken, ende sy seyde, datse geen latyn en kost lesen om haer getyden te seggen, want sy te voren een Leecke-Suster hadde gheweest, noch Fransch spreken, door dien sy geen andere tale en kost als haere Spaensche Moeder-landtsche tale, heeft Christus sijn selven aen haer veropenbaert, ende gheseyt! dat hy voor dusdanigh soude besorght wesen, ende dat sy onderdanigh sijn soude, het gene als sy dede, is geschiedt dat hy selver haer de Latynsche ghetyden heeft komen leeren lesen, ende doen verstaen: ende als sy in het Capittel was, Prekende voor de Fransche Susters, is sy soo wel verstaen, al oft sy Fransch gespro-

ken

en hadde , daer sy nochtans in Spaensch
rack , ende niet anders en konde. *Approatum Gandavi* 5. *Augusti Anno* 1630.

En ick laet staen dat in de boecken, ofte nformatien van Moeder *Anna* van haer miakeleuse ghehoorsaemheyt soude vermaent vorden, naerdemael oock in't Leven vande H. Moeder *Teresia* dusdanigh overvloedelijck wordt gevonden : want in't selve dickvils verhaelt staet, dat als *Anna à S. Bartholomæo* de ongescheyde gesellinne was van de H. *Teresia* voorschreven, ende dat sy somtyts verwonnen sieck lagh, soo dat het haer nauerlijck onmogelijck was mede te reysen , wanneer haer de heylige Moeder *Teresia* op gehoorsaemheyt beval, dat sy opstaen soude, ende genesen zynde mede-gaen, als niet eens alleen , maer verscheyde reysen is geschiedt. *Vita S. M. Teresia.* Hier en waer niet noodsakelijck meer by te voegen, maer om dat een iegelijck klaerlijck sien soude, hoe eenen oprechten onderdanigen niet beschaemt en blijft, sal het selve voor het slot van dit Capittel met een schoon exempel bevestigen. Als Moeder *Anna* in Spagnien van haer Overste gestelt was 't samen om den Choor, oft het spreeck-huys gade te slaen, ende last te hebben van de siecke-susters, aen wie sy dien tydt niet te geven en hadde, ende dat haer

te

te bewaeren gebrocht waeren hondert croonen, heeft sy van de selve, tot nootsakelycken onderstandt der siecke Susters gebruykt, ende uyt-gegeven twintigh croonen, waer over als subitelijck de somme vande voorschreven hondert croonen wederom wierden ge-eyscht, heeft Moeder *Anna* Godt Almachtigh gebeden, ende verbeden dat de twintigh afgenomen croonen mirakeleuselyk daer op wierden geleydt. *Approbatum Antverpiæ Anno* 1630. *die* 10. *Iulii.*

HET VI. CAPITTEL.

Wat wondere veropenbaringen Moeder Anna à Sancto Bartholomæo in haer leven heeft ghehadt.

NIet sonder reden en maeckt den heyligen ende Engelschen Doctoor Sinte *Thomas* onderschil tusschen verscheyde mirakelen, diër in de heylige Kercke zyn geschiedende: want seydt hy, sommige zyn alleen buyten den ghemeynen loop der natuere, maer andere boven alle natuerlycke macht, onder de welcke met groot fondament gherekent moeten worden de Goddelycke revelatien, ende veropenbaringen, die door Godt alleen, ende geen menschen kracht geschieden. Waer

in

hoe extraordinarelyck Moeder *Anna* heeft yt-geschenen, men lichtelyk sien kan die haer oven beschreven leven alleen wilt aensien. Wy sullen hier eenige verhalen, welcke boen haer eygen handtschrift, oock authentielijck geapprobeert zyn. Moeder *Anna à S. Bartholomæo* is dan geweest, aen wien vertoont is den glorieusen uyt-ganck uyt de wereldt, ende inganck in den Hemel vande H. *Teresia*. Dan uyt-ganck als sy in het uytterste van de heylige *Teresia*, *Christum* met eene menighte van Engelen, ende hemelsche Heyligen om haer ziel te ontfanghen, heeft sien komen. Den inganck, ofte de plaetse waer zy inden Hemel in gestelt is, als sy hoorende, dat sommige menschen van de glorie van *Teresia* niet veel en hielen, ende sy hierom geheel bedroeft zynde, van *Christo* s vertroost, die haer veropenbaerde in eene magnifike Choor-Cappe, onder zynen rechten arm *Teresiam* houdende, ende seggende: *Dochter laet de menschen seggben dat sy willen, ick hebbe haer hier.* Approbatum Romæ in Beatificatione S. M. Teresiæ.

Maer naerdemael wy in de materie 't samen vande H. *Teresia* gekomen zyn, laeter ons wat in voorts-gaen. De Engelen hebben Moeder *Anna* geboodtschapt, ende getoont dat het lichaem van S. *Teresia* noch geheel

lagh in het graf, ſy hebben haer veelderley ſaecken aengaende 't ſelve, lanck eer geſchieden, te kennen gegeven. *Approbatu Antverpiæ* Anno 1630 *Iulii* 23. Sy hebbe haer met *Tereſia*, als ſy s'nachts op de rey niet en wiſten waer gaen, overmidts ſy ve doolt waren, met een hemels licht ghelich *Vita S. Tereſiæ.* Sy hebben ontallycke and re beneficien, ende weldaden haer gegun ſy hebbenſe veel jaren familierlyck ghedier ende diergelycke meer; *paſſim in vita & d poſitionibus.* d'Heylige *Tereſia*, ook ſelver hee naer haer doodt ſeer gemeynſaem met Mo der *Anna* geweeſt, haer dickwils verope barende, trooſtende, onderrichtende, & *Approbatum Antverpiæ* Anno 1630. Wa af ſoo overvloedelyck geſproken is in ha beyde levens, dat het hier te veel ſoude w ſen duſdanigh te willen verhalen. wy ſull dan alleen noch twee, oft dry ſchoone ve openbaringen hier by ſtellen, uyt welcke va veel andere lichtelyck ſal konnen vonnis g maeckt worden.

D'een ſal weſen van een wondere mir keleuſe bekeeringe, die in eenen ſeer groote Sondaer is geſchiedt: te weten in *Anton. Perez*: welcken als hy minjon geweeſt hadd van den Coninck van Spagnien, ende o ſijn quaede feyten was moeten gaen vluchte

er Engelandt, daer hy desgelyckx oock
el quaedts gedaen hadde, is geschiedt dat
esen Salighmaecker op eenen sekeren tydt
n Moeder *Anna* zyn selven veropenbaerde,
de haer schonck dry zielen, die hy seyde
n haren wille de eeuwige glorie souden ont-
ngen, waer onder *Antonius Perez* een was,
e korte dagen hier naer, by haer in Vranck-
ck gekomen zynde, volkomentlyck zyn
ven heeft voor-genomen te beteren, ende
aer een oprechte reconciliatie met Godt,
nde de heylige Kercke gedaen, is subitelyck
eck geworden, en gekomen tot het uytterste,
anneer hy Moeder *Anna* ontboden heeft
at sy voor hem wilde bidden, ende vermaent
an de belofte die sy hem gedaen hadde van
e vergiffenisse zynder sonden bekomen te
esen, ende van de saligheyt seker te zyn.
Waer op als sy hem wederom eenen brief
chreef, hem hier van asseurerende, heeft hy
esen ontfangende op geseten in zyn bedde,
nde den selven brief met groote ootmoe-
digheydt naer den hemel heffende, synen
gheest gegeven. *Approbatum Antverpiæ* 15.
Aprilis anno 1630. Oock als in Vranck-
ryck een Edele Abdisse op haer sterven lagh,
ende met menighte duyvels ronts-om haer
stonden ghereedt om haer in den af-grondt
volgens haer quade fyten te voeren, heeft Moe-

der *Anna* de ſelve in haer ghebeden ghere
kommandeert, voor wie als ſy badt, hee
haeren vermelden ſtaet geſien, ende als
daer ſeer hertelyck voor ſprack, is Chriſti
gekomen, die de duyvels verjaeght heeft
ende de ziele inde glorie geholpen. *Exam
natum ibidem.*

Deſe twee ſchoone veropenbaeringen mo
noch een derde accompagnieren, die in 't ja
1625. op S. Michiels dagh den 29. Septemb
is geſchiedt. In de Stadt van Antwerpe
was eenen Pater der Societeyt Jesu geheete
Joannes Callam geboren tot Gendt, e
godtvruchtigh, ende perfect Religieus, d
de peſte-lieden, oft die met de ſelve ſieckte
geinfecteert waren ſeer neerſtelyck, en
getrouwelyck diende. Deſen dan geinfe
teert zynde met de peſte, is in eenen ſtc
ſittende, met ſijn ordinaire kleederen gh
kleedt weſende geſtorven, die ter ſe
ver ure, te weten s'morgens ontrent neg
uren als Moeder *Anna* gecommuniceert ha
de aen, haer inde ſelve gedaente als hy ſtierf
vertoont geweeſt, die van ſijnen Patroon
Ian verſtaende dat hy recht ten hemel voe
heeft den ſelven bedanckt, ende Moed
Anna hoorde eene neffens haer zyde ſe
gende: *Siet deſen gaet recht naer den hem
om de goede intentie die hy in ſijn wercken geha
he*

ft. Al welcke ſaecken Moeder *Anna* ſtonts aen hare Suſters heeft verhaelt, beſchryvende den Pater alſoo van aenſicht gelijk hy was, al en hadde ſy hem noyt geſien; ock ſoo hebbenſe terſtondt uyt den Eerweerdigen Pater *Ludovicus à Marca*, ende en Broeder vanden Overledenen Pater verſien, dat alles was gebeurt, als aen hun Moeder *Anna* op den tydt voorſchreven hadde vertelt, die haer ſelve Dochters enige dagen daer naer, oock geduerigh as vermanende, datſe toch ſien ſouden in den hunne wercken een goede intentie te hebben, want het de penitentie die oock goedt , niet alleen en dede, ende daerom dat enen ſekeren perſoon kortelinckx te voren nbedachtelyck hadde geſeyt, de Jeſuiten yn wel goede Mannen, maer en doen ſoo rooten penitentie niet. *Approbatum Antwerpiæ 6. Aprilis Anno* 1630. Niet min en Moeder *Anna* oock verſekert gheweeſt an de ſaligheyt van den Eerweerdigen Pater *Ioannes Linſenius*, die oock ſeer invouligh, ende Godtvruchtigh zynde, t'Antwerpen n't Collegie der Societeyt Anno 1617. is geſtorven, wiens memorie ſy in benedictie om vele weldaden die hy den ſchryver deſer, ende ontallycke andere menſchen heeft gedaen.

HET VII. CAPITTEL.

De Prophetien, ende boven natuerlycke voor-ſeggingen door Moeder Anna *gheſproken.*

S Inte *Thomas van Aquinen* dien hooge
School-Doctoor 2. 2. q. 172. *artic.* 1. *i*
corpore leert dat de Prophetie mirakel is, ja
in ſoo veel als ſy alle natuerlycke macht t
boven gaet, ende alleen door Godt Almach
tigh ingegeven wordt, machmen ſeggher
dat ſy den eerſten graedt der mirakelen beſi
ende een vande excellenſte Godts wonder
heden is, in de welcke Moeder *Anna* ooc
wonderlyck heeft uytgeſteken, ende menig
ſaken voorſeydt met groote aſſeurantie, dae
ſy menſchelyck te ſpreken niet af weten e
konde. Ten eerſten aen de genadige Co
ninginne *Margareta van Ooſtenryck* huys
vrouw van *Philippus den III.* Coninck va
Spagnien, heeft ſy haer dry vervolgende kin
deren Succeſſivelyck voorſeyt, te weten eer
twee Dochters, waer van tegenwoordigh d'ee
is de huyſvrouw van *Luaovicus den XII.*
Coninck van Vranckryck, ende het derd
kindt eenen Sone die Moeder *Anna* nie
alleen voorſeyt, maer oock door particulie
gebede

gbeden heeft verkregen, te weſen onſen gnadigen Coninck *Philippus den IV.* tegenwoordigh. *Approbatum Antverpiæ die* 13. *Iovembris Anno* 1629. Aen de huyſvrouw n den Grave *Joannes van Naſſauwe, Eraſta de Lingne* heeft Moeder *Anna* inſgelkx, ende vaſtelyck toegeſeyt, ende verlegen eenen Sone, dieſe leer begerelyck was rſoeckende, dit kindt is oock door Moeder *Anna* van diverſche ſieckten ghenelen, s authentikelyck 't Antwerpen van ſijn ooghweerdigheyt is beveſtight. Anno 530. den 15. Iunii. Aen een van de ochters vanden Edelen Heer, myn Heer *ompre*, welcke daer naer Carmeliterſſe georden zynde, geheeten is *Tereſia de Ieſu*, eeft Moeder *Anna* voorſchreven geprophetiert, ende dat ſy die was, welcke korts Relieuſe ſoude worden, ende dat deſe haer in haer oodt bedde ſoude helpen ſterven, ende 'eerſte Priorinne naer haer ſoude ſuccedeen. *Approbatum Antverpiæ Anno* 1630. *die* 3. *Iulii.*

Maer ſoo wy willen intreden de Propheien die Moeder *Anna* voorſproken heeft ıengaende de perſoonen, welcke Godt Alnachtigh in haer Convent geordineert heeft Religieuſen te worden, duſdanige zyn leer reel, laeter ons noch ſommige andere van

dese by brengen: Masseur *Clara de la Cr*
als sy in't Hof van onse Princen *Albertus*
ende *Isabella* Opperste Staet-louffrouw w
ende sy met haere Hoogheden tot Mari
mont quam, daer Moeder *Anna à S. Ba*
tholomæo oock passeerde, is't gebeurt d
Moeder *Anna* Masseur *Clara* seer besagl
waer van allmen haer de reden vraeghden
heeft se geantwoordt dat sy in haer Cloost
noch Religieuse soude worden, daer d'and
als doen niet alleen geenen sin toe en hadd
maer oock daer mede geckten, het ghe
nochtans diversche jaren daer naer (als h
ondertusschen naer genoegh hadde gewe
van haer tot den houwelycken staet te b
geven) tot verwonderinge van alle de were
is gebeurt, *Approbatum Antverpiæ* 162
Willen wy oock in verscheyden Religie
sen t'samen verscheyden Prophetien sier
en moeten wy maer komen tot tw
gesusters *Catharina vande Moeder Godts*
ende *Maria Teresia de Iesu*, Dochters v
Signior *Ian Ganez Cano*, ende louffrou
Anna de Visscher Longhin, aen welckers be
de de Ouders besondere schoone voorsg
gingen geschiedt zyn. Aen de Moeder s
venthien jaren eer het geschiede, aen d
Vader een maendt te voren, als'er ter were
geen apparentie af en was. Wat de Moed
aenga

angaet, als dese in't eerste, doen Moeder *Anna* haer Convent in de Stadt van Antwerpen hadde gefondeert, met de selve *Anna a Sancto Bartholomæo* sprekende, seyde dat sy wel soo geluckigh soude begeren te wesen van eenige Dochters te moghen hebben in haer Order, heeft Moeder *Anna* haer op dit geantwoordt: *Syt te vreden gy sulter genoegh hebben metter tydt.* Alsoo in der waerheydt vervult is, want van alle de kinderen die de voorschreven Ouders tot noch toe tot staet gebrocht hebben, zyn de twee voorgenoemde Religieusen, ende noch een Carmeliterse Discalceaet tot Mechelen alleen.

Wat den Vader desgelyckx oock aen gaet, de Prophetie aen hem door Moeder *Anna* gesproken is even wonderlyck: want als in't jaer 1623. ontrent Alderheyligen hy by haer quam, om van andere affairen te spreken, heeft hem Moeder *Anna* tot syn groote verbaestheydt geseydt, dat syn twee Dochters binnen een maendt in haer Clooster souden wesen, waer van nochtans noch de Dochters noch geene andere menschen en hadde gesproken, ende siet s' anderdaeghs geven hun goede begeerte de Dochters aen hun Ouders te kennen, ende komen dadelyck om de plaetse te bidden, die als sy van de heylige Moeder *Teresia* aen Moeder *Anna* waeren

gerecommandeert, zijn ontfangen gewee
ende hebben het heyligh habyt aengetrock
op onſe Lieve Vrouwe Preſentatie-dagh d
21. November. Waer beneffens niet ve
geten en mach weſen dat Maſſeur *Cathari*
veel groote ſieckten hadde in haer Novitia
ſoo dat ſy ſcheen nootſakelyck ſoude mo
ten uytgaen hebben: maer Moeder *An*
ſeyde altydt dat ſy geneſen ſoude, ende Pr
feſſie doen. *Approbatum Antverpiæ An*
1630. *Maij* 10. Waer aen dat niet qu
lyck en ſal gevoeght worden, dat aen Suſt
Maria à Sancto Ioſeph is overkomen. A
deſe is door Moeder *Anna* voorſeydt, en
datſe onder haer t' Antwerpen ſoude Relig
euſe worden, als ſy te weten noch in Vranc
ryck 't ſamen waeren, en dat ſy in ha
doodt-bedde weſen ſoude, gelijck het oo
daer naer is gebeurt. *Approbatum Antverp*
Anno 1640. *die* 14. *Martii*.

Van de Religieuſen laet ons wederom t
de werelijcke keeren, waer onder haer t
eerſten preſenteert de Gravinne van Charl
ville in Vranckryck, die als ſy haer klacht
hadde gedaen aen Moeder *Anna a San*
Bartholomæo, datſe inde diſgratie ghevall
was van den Coninck: is ſy door onſe Mo
der vertrooſt, ende verſekert geweeſt dat h
haeſt ſoude gedaen weſen, ſoo het oock g
beu

geurt is, door een wonder doodt van den gene, die daer occasie af was. *Approbatum Antverpiæ Anno* 1630. 14. *Martii. Eduardus Ximenez de Arragonia* als hy treckende naer den Leger voor Bergen op Zoom Anno 1622. aen Moeder *Anna* gerecommandeert wierde, heeft sy datelijck, ende tot verscheyde reysen geantwoordt: Hy salder blyven, 't gene gevolght is, overmidts hy binnen elf dagen daer naer deerlijck is gequetst, ende gestorven. *Approbatum Antverpiæ Anno* 1630. 25. *Martii.* Als men haer oock quam recommanderen een sekere Iouffrouw, die groot ginck, antwoorde sy: Sy sal van het kindt sterven, die naer haere voorsegginge, naer korte dagen gestorven is. *Approbatum Antverpiæ anno* 1630. 14. *Martii.* Maer willen wy eens sien, hoe dat Godt Almachtigh verkregen, ende voorseyt heeft, vruchten, oft kinders aen de Ouders, welcke geen apparentie en hadde van dusdanige te verkrygen. Eenen seer vermaerden Doctoor binnen Antwerpen als sijn Huysvrouw in elf jaren geen kinderen en hadde bekomen, heeft aen dese Moeder *Anna* gevraeght, oft sy geen begeren en soude, waer op als die geantwoordt hadde jae, heeft de Moeder *Anna* haer een Dochter toe geseyt, daer sy korts daer naer is blyven af groot gaen, ende op zynen tydt

blyde Moeder af geweeſt, *Approbatum Antverpiæ anno* 1630. 9. *Iunii.* Ende op datter niet en reſteert, daer ſy af ſoude Prophetiſeren, laet ons oock een exempel raken, waer in men ſiet, hoe ſy den toekomenden ſtaet der perſoonen gheweten heeft. Corts voor haer doodt, ſprekende van haeren Biecht-Vader den Eerweerdigen Pater *Ioannes van de Moeder Godts*, Carmeliet Diſcalce, heeft met verſekeringe geſeyt, dat hy eer korten tydt, inde Religie tot hooge officien ſoude verheven worden, ende in dele veel goets doen, als't is ghebeurt, want ontrent een Maendt daer naer is hy Definitor Provinciael gekoſen, ende daer naer Prior van Bruſſel gelyck hy noch datelyck is. *Approbatum Antverpiæ anno* 1630. *die* 15. *Iunii.* By welcke Prophetien, is't datter oock by gerekent worden de dry, die inde atteſtatie van den Hooghweerdighſten Heer den Biſſchop van Gent verhaelt ſtaen, ſullen in alles twintigh Prophetien in't getal weſen, twintigh ſegge ick, welck voor honderde andere tot exempel van de ſelve geapprobeert zyn.

HET

HET VIII. CAPITTEL.

Eenige seer merckelycke, ende boven natuerlycke dingen, die in't sterven van Moeder Anna *zyn gebeurt.*

TOt noch toe is gesproken vande Mirakelen die in't leven van de geluckige Moeder *Anna à S. Bartholomæo* gheschiedt zyn, nu volghter te verhalen van haer doodt, ende dingen, die naer de selve tot haer eer Godt heeft beweesen. Om van haer doodt te spreken, waer van sal ick dit Capittel beter mogen beginnen, als daer ick het voorgaende mede ge-eyndt hebbe, te weten met te spreken vanden Eerweerdigen Pater *Ioannes à Matre Dei*, haeren voormelden Biecht Vader, wiens gesontheyt oorsaecke is geweest van het leven van Moeder *Anna*, wiens sieckte geweest is de occasie van haer doodt, ick sal het mysterie, datmen daer door moet verstaen, uyt-leggen: als Moeder *Anna* ontrent den Vasten in't jaer 1626. aen den voorschreven Eerweerdighen Pater als haeren geestelycken Vader te kennen gaf, dat sy in korten tydt soude sterven, soo heeft den selven haer uyt gehoorsaemheydt (soo veel hy konde) verboden alsdan noyt te sterven,

ven, wel wetende wat groot geloove, ende kracht sy in de deught der onderdanigheydt was hebbende, waer door sy oock in't leven gecontinueert is, soo lanck als den selven haeren Biecht-Vader 't Antwerpen is gebleven: maer als hy eenigen tydt daer naer gesonden was naer Sint *Omeer*, om daer een nieuwe fondatie te beginnen, en Vicarius des Convents te wesen, is hy aldaer sieck gevallen, ende als hy sy selven door brieven aen haer recommandeerde, heeft sy opentlyck voor de Susters geseyt, *hy sal genesen*, maer een ander sal't bekoopen, peysende op haer selve die sterven soude, ende hy het leven behouden, gelijck het oock is geschiet, want sy hem geschreven hebbende, hem het leven met haeren brief heeft geschoncken, die hy ontfangende, van sijn sware, ende perijckeleuse sieckte is ontslagen geworden, ende sy juist op den selven tijd, als'er kleyn apparentie af was, is gestorven in't jaer 1626. op den 7. Iunii, wesende als doen den Feest-dagh der *Alderheylighste Dryvuldigheydt*, waer toe sy allen haer leven principalijck devoot hadde geweest, ende was de opperste Kermisse, oft Solemniteyt der Stadt van Antwerpen, daer sy Stierf. *Approbatum Antverpiæ anno* 1930, 15. *Iunii.*

C

O bequamen tydt dat Moeder *Anna* sou- e sterven , dat sy van de generale Stadts ermisse tot de eeuwige Kermisse soude er-reysen. Willen wy eens sien, wat Ker- isse sy alsdoen gehouden heeft , als haer heele Stadt inde tijdelijcke Kermisse sat. oorwaer wonderlyck is geweest haeren uyt- nck van de werelt naer den hemel , uyt e lichaemelijcke Stadt naer de eeuwighe tadt , als de Stadt van Antwerpen daer sy oonde , haeren ommeganck hiel, het gene y hier sullen leggen is wonderlijck, maer ochtans ongetwijffelt , ende authentieck. Onder meer andere heylighe Dochters die inte *Teresia* in't beginsel haerder fondatien eeft gehadt, is in Spagnien gheweest een eer uytstekende Religieuse in alle Godt- ruchtigheydt, ende volmaecktheyt, geheeten *Catharina à Christo* , met de welcke onse Eerweerwige Moeder *Anna à Sancto Bar- tholomæo* eertijts seer familiaer was geweest , ende die oock korte maenden naer Moeder *Anna* de doodt salighlijck is gestorven. Dese heeft onder andere veropenbaringen , door *Christus* onsen Salighmaecker verstaen in Spagnien, wat daer 't Antwerpen in de doodt van Moeder *Anna à S. Bartholomæo* was gebeurt, volgens dat sy korts naer de Moe- ders doodt een verscheyde Religieuse Car-

melitersse

meliterſſen op den Rogier heeft geſchreven:
In welcke brieven ſtondt, dat *Chriſtus Ieſus*
aen haeren perſoon hadde geſeydt; dat op
den Feeſt dagh van de heylige *Dryvuldigheyt*,
d'heylige *Tereſia* tot hem was gekomen, be-
geerende dat hy op den ſelven Feeſt-dagh,
(welcke Moeder *Anna* alle haer leven par-
ticulierlyck hadde geviert) loonen wilde den
arbeyt, ende devotie die ſy ſoo menige jae-
ren tot ſijnder eeren gehadt hadde, haer
getrouwe, ende ongeſcheyde geſellinne *An-
na à S. Bartholomæo*: waer op, als *Chriſtus*
geconſenteert hadde, is terſtondts geſchiet,
dat by de ſelve *Anna* gekomen zyn de dry
perſoonen vande aldergebenedydtſte *Dryvul-
digheydt* vergeſelſchapt met een ontallyck
heyr der hemelſche geeſten van Engelen
ende menſchen, om haer ziel te halen, ende
te ontfangen, midtſgaders oock om haer te
vergeſelſchappen naer de plaetſe der glorie
die haer om de patientie, ende volherdinge
inde goede wercken, was toekomende. Wan-
neer onſen Salighmaecker ſeyde, dat hy hae
met duſdanige woorden tot de eeuwige
Croone ghenoodt hadde: *Komt myn
Bruydt, ontfanght den loon uwes aerbeydt
voor u patientie, ende volherdinge inde goede
wercken, voor u uytſtekelycke ootmoedigheydt
ende geduerigh gebedt, door 't welck gy als een
alderſterckſte*

lomne voor mijne Kercke zyt geweeſt u geheel ven lanck. Approbatum Antverpiæ anno 630. *die* 11. *Iunii.*

Veel meer andere diergelijcke veropenbaingen heeft noch gehadt van Moeder *Anna* e voorgenoemde oock heylige Suſter *Catharina à Chriſto*, maer alle deſe te verhalen n is ons niet gelegen, alleen voege ick hier y dat op Sinte *Annen* dagh daer naer, haer s getoont, in wat glorie Moeder *Anna* was, lie met de glorieuſe Moeder Godts *Maria*, nde haeren Bruydegom S. *Joſeph*, midtsgaders oock de heylige Moeder *Tereſia* haer vertoonde ſoo groot, ende verheven in den hemel te zijn, dat het ongelooffelyck was. Maer laet ons oock ſien hoedanigh Moeder *Anna* niet min 't Antwerpen als in Spagnien glorieus is veropenbaert: onder veel ſaecken die dies aengaende geſchiedt zijn, ſullen wy daer alleen dry af verhalen, welcke wettelijck zijn beveſtight. In de ſelve weke als Moeder *Anna* 't Sondaeghs was geſtorven, is geſchiedt dat op den dagh allmen haer uyt-vaert hiel, een ſeker Suſter van d'outſte des Convents biddende tot ruſt haerder ziele, geſien heeft haere Eerweerdighe Moeder *Anna* in ſoo grooten klaerheyt, dat haer docht de Sonne ſoo klaer niet en was, jae hadde ſy niet beter geweten, gemeyndt ſoude hebben,

ben, dat onſe Lieve Vrouwe in ſoo groote glorie niet en was. *Approbatum Antverpiæ anno* 1630. *die* 10. *Iunii.* Aen een andere is Moeder *Anna* oock verſcheyde reyſen glorieus verſchenen, haer inſtruerende, trooſtende, ende diverſche gheſchiedeniſſen veropenbarende. *Approbatum ibidem eodem die.* Maer ten derden, als noch een andere Religieuſe haers Convents eenige jaren ſeer bedruckt, ende met veel tegenſpoets, ofte voorvallen hadde gequelt gebleven, en ten laesten geenen raedt meerwetende, haren toevluch hadde genomen tot de Eerweerdige Moeder *Anna*, is ſy haer ſienelijck veropenbaert, ende heeft haer blydelijck outhelſt, ende getrooſt haer beloovende in alles te helpen, als ſy oock ſindert volkomentlijck, ende ſeer wonderlyck heeft gedaen. *Approbatum Antverpiæ die* 20. *Martii.* 1630.

Alle het gene noch al kleyn ſchynt, alſmen ſiet dat Moeder *Anna* niet alleen weerdig en is geweeſt de eeuwige glorie te ontfangen, maer andere tot de ſelve te komen halen, als ons blyckelijck is, uyt een authentieke geſchiedeniſſe, welck geſchiedt, ende wettelyck getuyght is binnen de Stadt van Loven. Alwaer alſdoen Abdiſſe was de ſeer Eerweerdige *Sara vanden Boſſch* van het Orde van S. *Bernardus* in't Clooſter van onſe Lie-

Vrouwe te Wyngaert, oft onder de
rght, soomen het noemt. Dese Mevrouwe
en veel sieckten onderworpen geworden,
de welcke te genesen, als sy langen tydt
l remedien hadde gebruyckt, ende
allegader niet en hielpen, is sy seer be-
eft geweest, waerom als sy sagh datse noch
en en konde, noch sterven, heeft haeren
vlucht genomen tot de voorspraeck, ende
rdiensten vande Eeerweerdige Moeder An-
, die nu over eenige jaren was gestorven,
de alsdoen veel mirakelen dede: wiens
eldeken als sy gekregen hadde, heeft dit
eenen tydt in haer handen ghenomen.
de Moeder *Anna* hertelyck gebeden, dat
haer van Godt wilde verkrygen om te le-
n, oft om te sterven, soo het haer saligh
as, want haer quelde soo lanck te moeten
yven liggen. Wanneer sy ghehoort heeft
n stemme uyt den Hemel, die sy vast hiel
t van Moeder *Anna* quam, tot haer seggen-
e: *Ick sal u komen halen, ick sal u komen*
alen. Waer op als sy vraeghde wanneer?
n de stemme wederom antwoorde, *binnen*
wee dagen, heeft de selve Abdisse haer ter
ylen tot de doodt gereedt gemaeckt, ende
l meynden de Doctooren dat sy noch in
eel Maenden geenen noodt en hadde, wilde
ntfangen de uytterste heylige Sacramenten,
X gelyck

gelyck oock is gedaen, en juſt den tweede dagh op de ſelve ure als ſy de ſtemme hade gehoort, is ſy tot verwonderinge van al dier by waeren, ſalighlyck van de werelt g ſcheyden. *Declaratum Lovanii anno* 162 *die* 14. *Decembris.*

Behalven welcke geeſtelijcke teecken daer Godt almachtigh haer glorieuſe z mede vereert heeft, heeft hy niet min will vereeren haer lichaem met eenen wondere ende boven natuerlijcken reuck, die v ſcheyde Religieuſen, ende andere gherok hebben, by naer op alle plaetſen daer ha lichaem, oft doodt, oft oock levendigh ha de geweeſt, het gene ſy in haer leven gh bruyckt, oft geraeckt hadde; daer ſy ha ſelven veropenbaert hadde: welcke, ende die gelycke ſaken gelijckſe met thien geſwoor getuygen zyn beveſtight, te weten van Eerweerdige Moeder Priorinne *Maria Spiritu Sancto*, ende noch negen andere g loofbare perſoonen, ſoo zyn ſy oock beveſtig voor mirakeleus door den Hooghweerdig ſten Heer, Biſſchop van Antwerpen *an* 1630. *den* 15. *Iunii.* Welcke als voorma is geſeyt, al de andere, ende voor gepa ſeerde, ende naervolgende mirakelen t meeſtendeel heeft doen onderſoecken, en elck beſonder met grooten arbeyt, ende i-

pighe,

heyt geapprobeert. Het welcke seer
otelyckx streckt, ende tot vastigheydt der
rakelen hier verhaelt, ende tot de eere,
le glorie van Moeder *Anna à S. Bar-*
lomæo, overmidts aen alle de wereldt het ge-
l Christen-rijck door, seer wel bekent is
groote geleertheyt, wysheydt, ende voor-
hrigheydt van den Hooghweerdighsten
ere den Bisschop van Antwerpen voorschre-
n, welcken, ende naer dat hy menichte van
ren inde vermaertste Universiteyt van Lo-
n, als Doctoor inder H. Godtheyt pu-
ieck Professoor geweest hebbende, om
n uytstekelijcke geleertheydt Bisschop van
ntwerpen is geworden, ende alle de Doc-
oren der selver Universiteyt dier dan wa-
n, heeft gehadt voor sijne Discipelen.

HET IX. CAPITTEL.

Wat groote Mirakelen Godt Almachtigh gedaen heeft naer de doodt van Moeder Anna, *ende ten eersten die de doodt der menschen saengaen.*

ONder meer andere teeckenen die sijne Goddelijcke Majesteyt gebruyckt heeft, m sijne Heylige particulierlijck te verheffen, s een wel de gemeynste, ende principaelste

geweeſt, dat hy door haer verdienſten, e
de gebeden heeft laten verweckt worden v
der doodt dry dooden, naer het exemp
Chriſti gelijckmen leeſt van den heyligh
Biſchop *Martinus*, *S. Dominicus*, ende me
duſdanige andere: Dit punt en heeft in Mo
der *Anna* oock niet ontbroken, maer ſchy
in haer oock vervult geweeſt te hebben
want daer dry bevonden zijn, die alſſe ſc
veel als doodt waeren, ende voor doodt g
houden wierden, door haer aenroepen h
leven hebben verkregen, ofte behoude
Waer van d'eerſte geweeſt is een Docht
geheeten *Catharina Lykens*, die als ſy met ha
hooft nederwaerts inden kelder de herſſen
in was gevallen, ende in't ſlagh van h
hooft leelyck gequetſt was, loo dat ſy de
tijdt van ontrent 24. uren ſonder tael, o
teecken over doodt geleghen hadde, is ha
Moeder, *Anna Maes* gegaen naer het Cloo
ter op den Rogier daer Moeder *Anna à S*
Bartholomæo 't Sondaeghs te voren was ghe
ſtorven, ende wiens lichaem dat noch op de
aerden lagh: maer als de voorſchreve Moe
der haer Dochter, dieſe voor doodt hiel
aen de Eerweerdige Moeder *Anna* ſeer her
telijck met vaſt betrouwen hadde gherecom
mandeert, ende haeren Pater noſter me
groote devotie aen 't doodtlichaem, datmer

t begraven soude, hadde aengeraeckt, heeft
'uys komende haer Dochter niet alleen
endigh, maer volkomentlijck gheson t,
le ongequetst gevonden. Tot groote
wonderinge, ende blijdschap van alle ge-
ren, die hunnen Eedt hier op hebben
glaen. *Approbatum Antverpiæ anno* 1630.
d. 25. *Februarii.*

In't jaer ons Heeren 1630. is tot Ant-
rpen eenen Borger, die in sijn huys had-
d twee jonghmans, ende een Dochter, die
de beyde vryden: waerom als'er tusschen
h eenen jonghman, ende den anderen ter
rsaecke van de geseyde vryagie dickwils
oot krackeel onstont, ende den man des
ys vreesde, dat'er een ongeluck soude door
men, heeft sijnen toevlucht genomen tot
Eerweerdige Moeder *Anna à S. Bartholo-*
eo, die inden selven tydt groote mirake-
h dede, ende op dat sijn huys, ende Fa-
ilie van alle disgratie soude bevryt worden,
eft dese hier toe voor een Patroonesse
rkosen, oock tot dien eynde over hem
ekende eenige Reliquien der selver Moe-
r, die hem wonderlyck heeft bygestaen.
Vant als de jonghmans 't samen groote
estien hadden gehadt, ende den eenen
oor desperatie, ende toedoen des duyvels
ie hem inde gedaente van een Jouffrouw

was veropenbaert) sijn selven hadde verha
gen, ende de helle met ontallycke duyvels vo
hem sien open staen, is den voorschreve
Meester des huysgesins, als van binnen ve
maent geweest, dat hy haestelyck op den so
der soude loopen, oft anders dat hy te la
soude komen: 't gene als hy gedaen hadde
heeft den jonghman in eene dobbele stro
vinden hangen aen den balck, de gene a
hy de tweede reyse met een mes hadde a
gesneden, bleef het lichaem gelyck de dood
lichaemen staen als eenen staeck, oft steen
waerom seer vervaert wesende, de Reliquie
voorschreven van Moeder *Anna* uyt sijne
sack heeft getrocken, ende met groot ghe
loove die gesteken in den mondt van de
jonghman, welcken als eerst, wederom a
een doodt lichaem plat ter aerden was ghe
vallen, heeft den Man van den huyse her
door Godts krachte versterckt zynde, me
de Reliquien, ende aenroepen des Moede
als voorseyt is, maecken op te krygen, end
inde keel gesteken een stuckxken van't lyn
waet dat in't bloedt van Moeder *Anna* wa
gedopt: hier naer als hy sagh dat den jongh
man evenwel beseten bleve van den duy
vel, daer hy sekere teeckenen genoegh a
hadde, heeft de Paters Carmeliten Discalce
geroepen, die hem noch den selven dagh
zynde

nde den 3. van Januarius, door Moeders
nna Reliquien, ende aenroepen, 't samen
et de gewoonelycke bezeeginge der H.
ercken hebben verloft. *Approbatum Ant-*
rpiæ anno 1630. *die* 14 *Ianuarii.*

Ten derden in't selve jaer in de naest-
olgende maendt Februarii, is Jouffrouw *Re-*
cca Essinxs, huysvrouw van Sr. *Jacobus de*
rouwer, Cauf-verkooper op de groote
erckt inden sleutel, gecontinueert ontrent
en maendt in den arbeydt, waer van sy soo
gematteert geworden, datse bevangen zyn-
e met een continueele kortse, met alle de
Kercken-rechten bewaert wierde, ende van
le Doctoren, en Vroe-Vrouwen voor ghe-
lespereert met haer kindt wirdt gehouden,
ot dat sy ten laesten gehaelt hebbende den
nantel der Eerweerdige Moeder *Anna à*
Sancto Bartholomæo, ende haer die aengehan-
gen, de selve in desen uytterslen noodt aen-
roepende, met subiten, ende korten spoedr is
gelegen, maer van een doodt kindt, soo al
die het sagen oock de Vroe-vrouw vastelyck
waren jugerende, want het geenderleye teec-
ken, noch apparentie van leven en gaf, en
was maer ses maenden gedragen. De Moe-
der hadde bynaer een maendt in gedurigen
arbeydt geseten, die soo machteloos was datse
qualyck haer handen koste beroeren, te min

haer tot baren helpen, sy en hadde het kind in meer als vier-en-twintigh uren niet ghevoelt, dit was soo slap als een vodde, dat he als eenen voorschoo lt toevouwden, soo swersagh het als een schouw, quam gevouwen ende verkeert ter wereldt, met meer andere teeckenen, datmen het niet anders als voor doodt en hiel, alsoo durende tot dat de Moeder in't bedde gheholpen was. De Vroevrouwe, ende andere persoonen gheschiedsiende soo schoone mirakel met de Moeder, hebben de Eerweerdige M. *Anna à S. Bartholomæo* met luyder stemme beginnen aen te roepen, op dat sy het kindt nu wilde helpen, gelyck sy aen de Moeder hadde gedaen, ende soo veel immers by Godt verwerven, dat het den tyde verkrygen soude van leven om het te mogen doopen, ende naem gheven, waermede als sy besigh waren, heeft het kindt drymael gesnackt, ende seker teeckenen gegeven van leven, waer over het t'savondts ontrent acht uren noch in de Cathedrale Kercke van Onse L. Vrouwe is ghedoopt geweest, ende den selven dagh s'anderdaeghs vroegh is gestorven den 7. Februarius. *Approbatum Antverpiæ Anno* 1630. *die* 11. *Martii.*

Behalven dese dry groote, ende extraordinarisse mirakelen, zynder noch veel in't

getal

getal, in de welcke andere perſoonen al en
synſe van der doodt niet verweckt, ende te
amen verloſt van de eeuwige verdoemeniſſe
gelyck men hier voor heeft konnen ſien,
syn nochtans als de doodt ontgaen, waer van
wy hier alleenelyck noch ſommighe willen
voorts brengen. *Jacobus Fragia*, Chirurgyn
van het Casteel van Antwerpen, als hy ghe-
vallen was in een ſeer groote krenckte, ſoo
dat, te meer om zijnen grooten ouderdom
van 75. jaren, de Doctoren van hem deſ-
pereerde, heeft hy vereyſcht, ende verkregen
een ſtuckxken van't habyt dat Moeder *Anna*
à *S. Bartholomæo* in haer leven hadde ge-
dragen, het welck als hy met groote devo-
tie, ende haers aenroepinge, hadde aen ge-
hangen, is terſtonts zyn ſieckte geſcheyden,
ende haeſtelijck ganſch geneſen. *Approbatum*
Antverpiæ anno 1629. *die* 28. *Octobris. An-*
dries Schooremans, oudt 12 jaeren als hy naer
een groote ſieckte, ten laetſten ſoo verre
gecomen was, dat hy vier dagen ſonder tael,
ende teecken hadde gelegen, alſoo datmen
allen oogenblicken de doodt verwachte, is
hy ſprekende ſubitelijck geworden, ende van
alle ſieckten ontſlagen geweeſt, ſoo haeſt
zijn moeder hem eenighe Reliquien heeft
aengedaen van Moeder *Anna*, ende voor haer
genomen negen dagen haer graf te gaen

beſoecken. *Approbatum Antverpiæ anno 1630. die 6. Martii. Catharina Berlincx*, als ſy door vehemente, ende peſtilentiale continuele kortſen ten uytterſten was gekomen, ſoo dat ſy vol vande pittitſens, oft peperkoren was, ende datmen den laeſten aedem allen oogenblicken verwachten, heeft men haer gebrocht het beldeken van Moeder *Anna à S. Bartholomæo*, die ſy oock aengeroepen heeft: ende ſiet terſtonts is geſchiedt dat aen haer, Moeder *Anna* ſienelijck is veropenbaert, dieſe gezegent, ende datelijck heeft geneſen. *Approbatum Antverpiæ eodem anno, & die. Ioanna Goyvaerts*, Dochterken van 14. maenden, als zy naer een continuele kortſe van een maendt ſcheen te ſterven, hebben haer de Ouders op het graf van Moeder *Anna à Sancto Bartholomæo* gedragen, dat ſubitelyck van alle ſieckten is bevrijdt geworden. *Approbatum Antverpiæ anno 1630. die 7. Martii.*

Menighte diergelycke mirakelen zynder noch geſchiet, maer den tijdt en laet niet toe alle te verhalen: laet ons dan noch eenige onder andere uyt kippen, ende tot het naervolgende Capittel overſetten. Binnen Antwerpen is in't jaer 1629. Seer ſieck geweeſt, ende tot het eynde zyns levens ghekomen ſoo het ſcheen, *Jacobus Verreyck*, Schrynwercker

vercker, die als hy in handen, ende voeten, ae het geheel lichaem door als geraeckt was, is ſubitelyck, ende volkomentlyck geneſen, alſmen hem Moeders *Anna* beldeken met haer Reliquien heeft aen 't bedde gehangen, ende hy de ſelve hadde aengeroepen. *Approbatum Antverpiæ anno* 1629. *die* 13. *Iulii.* Jouffrouw *Leonora Paſtrana* als ſy in't jaer 1630. ſoo dapperlyck, ende onverdragelyck met ſinckingen, ende gheſwillen ontrent haer kele was bevangen, dat zy ongetwyffelt meynden te ſticken, is hier van verloſt ſoo haeſt alſmen haer aen den hals gehangen heeft een ſtuck van het kleedt van Moeder *Anna à S. Bartholomæo. Approbatum Antverpiæ* 11. *Iunii.* 1630. Maer laet ons oock wat ſeggen dat in andere Steden is geſchiedt. *Anna Pauli* Beggyntien van Lier, als ſy vyf jaer van verſcheyden ongeneelbare ſieckten te bedde hadde gelegen, ende lanck van den Doctoor voor ghedeſpereert was verlaten, is haer een beldeken gebrocht dat men ſeyde was van *Anna à Sancto Bartholomæo* Priorinne van Antwerpen, welcke zy aenroepende, ſubitelyck is geneſen gheweeſt, ende gebleven, gaende, ende ſtaende al oft zy noyt ſieck geweeſt en hadde *Approbatum Antverpiæ anno* 1629. 30. *Maij.* Tot Maeſtricht was *Eliſabeth Stroeven* ſoo onderko-

men

men van een apoſteume in haer kele, ende andere ſieckten, datmen anders niet en verwachte als de doodt: maer ſoo haeſt als ſy haeren toevlucht genomen hadde tot Moeder *Anna à S. Bartholomæo*, ende belooft dat ſy haer graf ſoude komen beſoecken, ſoo ſy genas, is terſtont ten vollen geneſen, ende van alle pyne ontſlagen geweeſt, waerom zy oock met veel geſelſchap haer belofte heeft gequeten, en t'Antwerpen aen het graf van Moeder *Anna* gekomen. *Approbatum Antverpiæ Anno* 1630. 10. *Iunii.*

HET X CAPITTEL.

In alderleye ſoorten van Mirakelen heeft Moeder Anna à S. Bartholomæo *uyt-geſchenen.*

HEt gene den Heyligen *Thomas* leert, dat verſcheyde heyligen naer haer verdienſten van Godt almachtigh inde heylige Kerke geſtelt zyn, om d'een d'eenderleye, ende d'ander, anderleye gratien te verkrygen, ende als particuliere patroonen daer voor geſtelt zyn, ſcheynt in Moeder *Anna* generael te weſen: niet alleen om vande lichaemelycke doodt, ende doodt der zielen te verloſſen als boven gebleeken is, maer oock om alle ſoorten

soorten van sieckten te genesen, het welck wy in't tegenwoordigh Capittel van sin sijn te betoonen, in dusdanige maniere daer tot noch toe niet af gesproken en is: want die qualen daer voor desen af geraeckt is, waer hier te vergeefs te vernieuwen: wilt dan iemandt sien hoesy de blinden heeft doen sien? *Maria Lopez* was soo blindt, dat sy in den tydt van dry jaeren, noch Sonne, noch Flambeeuw, noch vier aen d'oogen gewaer en wierdt, die oock soo arm was, datmense d'een straet op, d'ander neer leyden moeste om haren kost te halen. Maer wilt iemandt weten waer door sy siende is geworden, ende bequaem om selver haeren kost te winnen? Als sy de Reliquien aengedaen hadde van Moeder *Anna*, ende een Novene tot haerder eere gehouden, heeft sy s'morgens den thienden dagh wacker wordende, gevonden dat sy alle dingen sagh, ende niet meer blindt en was, gelyck sy noyt 't sindert geweest en is. *Approbatum Antverpiæ anno* 1629. *die* 7. *Octobris*. Vande blinde komen wy tot een kreupele. *Anna Mattheeusen*, als sy langhen tydt kreupel hadde geweest door een ongeluck, datse tot Brussel hadde gekregen, ende dagelyckx argerende, soo dat sy altydts meynden kreupel te blyven, van menschen remedie geen hope meer hebbende, heeft haer

hope

hope op Godt genomen, ende haer ſelven bevolen inde gebeden van Moeder *Anna*, wat van haer kleedt leggende op haren voet, ende ſiet dit en hadde ſy nauwelyckx gedaen, oft terſtont is ſy gaende geworden, ende gebleven ſonder eenigh letſel aen haeren voet. *Approbatum Antverpiæ* 30. *Octobris. anno* 1629.

Vande beenen, komen wy tot de handen, ende armen. Den Eerweerdigen Pater *Beda à Sanctiſſimo Sacramento*, Carmeliet Diſcalſe, ſoo wanneer hy ettelycke jaren met een krachteloose, ende als lammen arme ſeer gequelt hadde geweeſt, is ſubitelijck van den ſelven geneſen, met een doeckxken alleen van Moeders *Anna* lynwaert daer aen te dragen *Approbatum Antverpiæ anno* 1629. *dii* 10. *Octobris. Jacoba van Pluere*, als ſy langen tydt een vervrongen, ende ſoo verfortſeerde handt hadde, dat ſy haer werck niet doen en koſte, ofte geen fortſe daer mede gebruycken, heeft aen den ſelven gebonden een ſtuckxken van de kleederen van Moeder *Anna*, ende gemaeckt een propooſt van de ſelve eenige dagen met ſommige Pater noſters te groeten, ende hier door heeft ſy alle gebruyck, ende fortſe des handts ten vollen gekregen. *Approbatum Antverpiæ* 1630. 6. *Martii. Helena Choors*, als ſy dry jaeren ſoo het

et water geladen hadde, dat sy ten laesten
ry maenden plat te bedde bleef liggen,
oeten hebbende van't water blinckende als
piegels, eenen buyck dick als een tonne, uyt
aer oogen niet konnende sien, nu van alle
nenschen hope, ende remedie verlaeten, met
e laeste heylige Sacramenten bewaert zynde,
nde alle oogenblicken verwachtende ('t gene
aer alleen resteerde) dat haer het water 't hert
oude overloopen, als sy aen haeren hals ge-
nangen hadde het Rooseñ hoyken van de
Moeder *Anna à S. Bartholomæo* is op den sel-
en stondt het water af-geloopen, ende haer
gesont gelaten. *Approbatum Antverpiæ die*
9. *Octobris* 1630. Mevrouw *Anna Montero*,
ls sy door den continuelen bloedt-ganck
an dry jaeren tot de doodt toe sieck, en
nachteloos was, berecht zynde, ende van
le Doctooren verlaten, is door het aenroepen
an Moeder *Anna* instantelyck gesont ghe-
worden. *Exam. Antverpiæ anno* 1631 *die*
18. *Iulii.* *Catharina Mason*, vyf jaer met
een melaetsheydt gequelt zynde, heeft oock
door het aenroepen van Moeder *Anna* ghe-
suyvert geweest. *Ibidem die* 13. *Augusti.* *An-*
dreas Braet is van sijn simpelheydt ontslagen
geweest, alsmen voor hem de Novene aen
het graf van Moeder *Anna à S. Bartholomæo*
heeft gehouden. *Approbatum Antverpiæ*
anno 1630. *die* 6. *Martii.* Willen

Willen wy oock sien Vrouwen in't kinderbedde, daer geen hope af en was van de gesontheyt te konnen bekomen. Jouffrouw *Catharina van Hove*, Huysvrouw van myn Heer *Guilielmus Despomeraux*, Schepenen van Antwerpen, als sy naer acht dagen haers kinderbedts, met een vehemente, ende continuele kortse, van een maendt langk was bevangen, ende ten laesten t'enden adem gekomen, sulckx sy anders niet en verwachte als de doodt, heeft betrouwen gekregheh in Moeder *Anna*, ende ontboden haren mantel, waer mede als sy gedeckt was, is in't slaep, ende in haer subite gesontheydt gekomen: want ontweckt zynde, heeft haer selve sonder sieckten gevonden. *Approbatum Antverpiæ anno* 1629. *die* 13. *Novembris.* *Laurentius Rull*, Sergiant major van't Regiment van *Marquies de Salada*, welcke Moeder *Anna* in haer leven noch eens soo wonderlyk hadde genesen, ende als vande doodt verweckt, gelyck in't 3. Capittel voorgaende is geseyt, soo wanneer desen in't jaer 1629. wederom tot'er doodt sieck was, is oock mirakeleusselyck geneseu geweest door het oplegghen des mantels van de selve Eerweerdige Moeder *Anna à S. Bartholomæo*. *Approbatum Antverpiæ anno* 1629. *die* 14 *Novembris.* Ende op dat'er oock geen langhdurige kort-

se,

, hier en gebreken, mogen wy hier by
ten dat in *Thomas de Vedel*, Commiſſaris
s Caſteels is gebeurt, die als hy diverſche
aenden, met een dry-daeghſche kortſe hadde
gaen, ende naer het ſeggen des Doctoors
et de ſelve noch apparentelyck wel een half
er ſoude ghegaen hebben, is hem ghe-
eden, dat hy in-nemen ſoude van d'aerde
es grafs der Eerweerdige Moeder *Anna*:
gene als hy nauwelyckx hadde gedaen, is
an de kortſe ontſlagen. *Approbatum Ant-
erpiæ anno 1630. die 6. Martii.*

Wat is'er meer? de liſten der duyvelen
eeft ſy oock krachtelyck wederſtaen, waer
an wy vele exempelen ſoude konnen by
rengen, maer ſullen met twee, oft dry te
reden weſen. Ten eerſten, als *Eliſabeth
Janſens* longe-dochter eerſt betoovert was,
nde daer naer met den duyvel niet eenen
lleen, maer vierthien in't getal was beſeten,
is om haer te helpen, ende te beleſen, geſtelt
door den Hooghw: Heere Biſchop, den
ſeer Eerweerdigen Pater *Henricus Lancellot*,
Doctoor inde Heylighe Godtheyt, ende Re-
ligieus der Auguſtynen, tegenwoordigh Prior
des Convents van Bruſſel: deſen onder ande-
re remedien die hy hier toe gebruyckte heeft
principael ſijn betrouwen geſtelt naeſt Godt
in de verdienſten, ende voorſpraecke van de

Eerweerdige Moeder *Anna à S. Bartholomæo*, door wiens bloedt, hy de voorgemelde booſe geeſten heeft verdreven anno 1629. den 12. November. *Approbatum Antverpiæ die 6. Februarii anno* 1630.

Een andere Vrouw perſoon oock met den duyvel beſeten, is door Moeder *Anna* Reliquien, ende aenroepen, onder het beleſen verloſt. *Approbatum Antverpiæ die* 12. *menſis Junii* 1630. Capiteyn *Peeter Sierra*, met ſijn huys-vrouwe, ende ſijn ganſche familie ſes jaren lanck met geeſten gequelt, ende als overvallen weſende, en is niet eer verloſt geweeſt, tot dat inde weke als Moeder *Anna* ſtierf, hy vande Eerweerdighe Paters Carmeliten Diſcalſen heeft ge-eyſcht wat van haer kleederen, daer terſtondt de geeſten ganſch mede verdweenen zyn, ende noyt wederom gekomen *Approbatum Antverpiæ anno* 1629. 3. *Novembris.*

Ick ſluyte, maer waer mede; ick en vinde anders geenen uytganck als te ſeggen, dat ick noyt genoegh, oft weerdelyck genoegh en kan ſpreken van de eere die ſoo heylige, ende glorieuſe Moeder toekomt: nochtans en hebbe ick geen reden gehadt om te ſwygen, naerdemael zyne Goddelycke Majeſteyt oock tot haeren lof geopent heeft de monden die de natuer niet toe en liet

noch

ch te ſpreken. Ick ſpreke van een ſchoon
rakel dat tot haerder grooter heyligheydts
veſtinghe in haer leven is ghebeurt, en
preſelyck van my tot deſe plaetſe is
waert, want ſoo wanneer Jouffrouw
onora Paſtrana haer jonck ſuygende kindt
t noch oyt te voren, noch oock veel
aenden daer naer oyt woordt en ſprack,
brocht hadde by Moeder *Anna à S. Bar-*
olomæo, ende vereyſchte over het ſelve
ier benedictie, als Moeder *Anna* de ſelve
af, ende het kindt veel goedts wenſchte,
eeft dit drymael klaerlyck uyt-geſproken
Amen. Amen, Amen. Approbatum Antverpiæ
nno 1630. 11. *Junii.*

In het jaer 1633. *Maria de Medicis*,
Coninginne van Vranckryck, wirt tot Gendt
n Vlaenderen, overvallen met eene continuele
Korſe: de acceſſen van de welcke ſoo vio-
ent waeren, dat ſy niet de minſte ruſte en
conde genieten. Deſe kortſe hadde nu ge-
duert ſes weecken, ende twee dagen, niet
egenſtaende datmen alle medicynen in het
werck ſtelde om deſe Coninginne te ghene-
ſen: alles was te vergeefs; want den Hemel
bewaerde deſe verheven geneſinge voor ſigh
ſelven. De Eerweerdige Moeder *Eleonora*
à S. Bernardo, Priorinne van de Ongeſchoen-
de Carmeliterſſen tot Gendt, ſondt tot haer

den Mantel van de weerdighe Moeder *Anna à S. Bartholomæo*: den welcken de Coninginne met groote devotie heeft ontfangen, soo vee te meer om dat sy voor de weerdige Moede *Anna* groote estime gehadt hadde, als wanneer sy voor desen tot Parys Priorinne geweest was. Dese devote Coninginne leyde s'avonts deser Mantel op haer bedde, ende sy wiert terston bevangen met eenen soeten slaep, den welcker duerde tot twee, oft dry uren van den morgent maer uyt den slaep comende, vont sy haer soo qualyck, dat sy aen haere Cameniere seyde *Eylaes, ick geloove dat ick seer naer de dood ben:* De Cameniere antwoorde haer, uwe Majesteyt en moet sigh niet ongerust maecken, men heeft my dickwils versekert, dat de sieckte altydt verdobbelt, als eenen Heyligen haer wilt miraculeusselyck genesen. Weynigen tydt daer naer, is de Coninginne noch eens in slaep ghevallen. s'Morghens heevroegh quaemen de Doctoors, om te sien in wat staet sy haer souden gevonden hebben, ende hebben haer sonder kortse ghevonden: de Coninginne selver bevont haer selven in eene soo volkome gesontheyt, dat sy haer in haere Carosse door de Stadt heeft doen voeren, verbreydende door haere tegenwoordigheyt, de maght, ende wonderheden Godts, ende de krachtige voorspraecke

e van de weerdige Moeder *Anna à S. Bartholomæo.*

Deſe Godtvruchtige Coninginne en heeft niet ondanckbaer geweeſt voor het ontfanghen weldaedt: want ſy is expreſſelyck naer Antwerpen ghekomen, om eere te bewyſen aen de weerdige Moeder *Anna*, hebbende eenen grooten iver om haer heyligh Lichaem te ſien; maer niet willende dat dit publieck ſoude geſchieden, en heeft maer dry Princeſſen met haer genomen, ende heeft haer ſelven geſtelt in de Caroſſe van eene andere Mevrouwe. Alſoo is ſy gekomen in het Clooſter: men opende het graf, ende viel aldaer op haere knien om haer gebedt te ſtorten, ende hadde ſulcke voldoeninge in het aenſien van de ſchoone Reliquien van de aflyvige Moeder *Anna*, dat ſy daer twee uren als onberoerlyck, ende in Godt verſlonden, heeft gebleven; ende al was het dat den avont begonde te vallen, niemant en derfde haer ſtooren in haere ſoete ingekeertheydt, uyt de welcke ghekomen ſijnde, heeft ſy vernieuwt het propooſt, het welcke ſy gemaeckt hadde, van te doen wercken voor haere Canonizatie; Tot welcken eynde, heeft ſy de maete doen nemen van de Reliquien, om de ſelve te doen ſtellen in eene Silvere Caſſe, met beſondere

plaeten, in de welcke de hiſtorie van h
leven van de weerdige Moeder *Anna* ſoud
verbeelt worden, ende andere, in de welck
men ſoude ſien het Portrait van de Conin
ginne ſelver, ende die van de Religieuſe
de welcke dan t' Antwerpen waeren, in d
geſteltenisſe in de welcke ſy alldan waere
te weten knielende op het graf. Ende in
der daedt heeft ſy geſchreven aen onſen A
derheylighſten Vader *Urbanus* den VII
hem krachtelyck verſoeckende dat hy de
groote bruydt van Ieſus Chriſtus, ſoud
willen, Canoniſeren, daer by voegende, d
hy haer den grootſten trooſt ſoude ghever
den welcken ſy in de wereldt ſoude konne
begeren, waer het ſaecken dat hy haer di
voordeel beliefde te vergunnen. Op di
verſoeck heeft onſen Alderheylighſten Va
der *Urbanus* den VIII orders geſonden ae
den Aerts-Biſſchop van Mechelen, ende ae
de Biſſchopen van Ghendt, s' Hertoghe
Boſch, ende van Antwerpen, om de infor
matien wettelyck te nemen van het leven
ende mirakelen van de weerdige Moede
Anna, niet tegenſtaende dat ſy maer ſeve
jaeren te vooren en was geſtorven.

De Coninginne en heeft haer goet voor-
nemen niet konnen uyt-wercken, de doodt
heeft haer verraſt: ſy betoonde noghtans he
plaiſier

aiſier, het welcke ſy ſoude gehadt hebben
n het ſien van de Canonizatie van de weer-
ige Moeder *Anna*: tot dien eynde heeft ſy
aeren Sone *Ludovicus den XIII* door haer
eſtament verplicht, om de ſelve te vervoor-
eren; ende al is het ſaecken dat deſe ſaec-
e noch niet voltrocken en is, wy verhopen
ochtans dat dit binnen korten tydt ſal ge-
chieden.

Eene Clariſſe van de Stadt van Antwer-
pen, hadde een half jaer ſtom geweeſt: De
Carmeliterſſen dit wetende, hebben aen haer
gelonden een weynigh Lynwaet, het welcke
gedopt was in het Bloedt van de weerdighe
Moeder *Anna à S. Bartholomæo*: het welcke
deſe ſtomme Clariſſe ontfangen hebbende,
heeft daer van een kleyn ſtuckxken ingeno-
men, doende eenige devotien, ende Com-
municerende tot haerder eere. Sy gevoelde
haer den dagh naer de Communie ontſteken
door een vaſt betrouwen in haere verdien-
ſten, ende badt haer vierighlyck, dat ſy voor
haer van Godt wilde beſorgen het gebruyck
van haere tonge: ende noch een ſtuckxken
van het voorſeyde Lynwaet in-nemende,
heeft ſy terſtont ghevoelt dat haere tonghe
ontbonden wirdt, ſprack met luyder ſtem-
me, ende bedaenckte den Heere over de gra-
tie, die hy aen haer gedaen hadde door de

verdienſten van ſijne getrouwe Dienarerſſe. De Overſte, ende de gheheele ghemeynte verwondert ſijnde over dit Mirakel, hebben terſtont den *Te Deum Laudamus* geſongen, tot danckſegginge over het ontfangen weldaedt. *Approbatum Antverpiæ* 1633.

Maer niet alleen en heeft deſe weerdighe Moeder *Anna à S. Bartholomæo* inde voorgaende teyden deſe wonderheden door hare krachtige voorſpraecke uyt-gewerckt, maer toont ons oock in onſe teyden, hoe veel dat ſy by Godt vermagh: want nauwelyckx paſſeert daer een weecke, ofte wy hooren wondere geneſingen, ende andere beſondere gratien, die onſen genadigen Godt door haere voorſpraecke aen menighvuldighe menſchen van allen ſtaet, ende conditie, komt te verleenen. Maer om dat de ſelve noch niet wettelyck en ſyn onderſocht, ende geapprobeert door ſyne Doorluchtighſte Hoogweerdigheyt, ſal ick hier maer twee beſondere geneſingen bybrengen, de welcke nu kortelinckx geſchiedt ſijnde, door de Biſſchoppen wettelyck ſijn onderſoght, ende geapprobeert. Aengaende het eerſte, ſtelle ick hier het Decreet van ſijn Doorluchtighſte Hooghweerdigheyt den Biſſchop van Antwerpen, het welcke uyt het Latyn, in onſe Nederlantſche taele overgeſet ſijnde, luydt als volght.

F. CA-

F. CAROLUS

Uyt het Order der Capucinen, door de Gratie Godts, ende des *Apoſtolycken* Stoel, Biſſchop van Antwerpen &c.

Alle die deſe ſullen ſien, Saligheydt in den Heere.

GEbenedydt ſy den Heere, wiens getuygeniſſen boven maeten geloofbaer gemaeckt ſijn: door de welcke hy ons geroepen heeft in het wonderbaer licht des geloofs, ende niet op en haudt in ons uyt te wercken ſijne grootdadigheden, op dat hy ſijne lieve Bruydt de H. Kercke, oock nu oudt wordende, nochtans geene vlecke, oft rompel hebbende, ſigh door de kracht van ſijne wonderheden glorieus vertoone, ende ſienelyck aen de geheele wereldt, ende op dat hy vertroofte, verſtercke, ende beveſtighe het volck dat aen hem getrouw, ende aengenaem

is, ende die beschaemt maecke, dewelcke gelijck als meynende dat de handt Godts verkort is, niet en hebben gelooft in syne wonderheden, oft wel gelijck den Apostel seght, *Verstootende eene goede Conscientie, ontrent het geloove schipbraecke geleden hebben.*

Voorwaer met verwonderinge hebben wy bevonden uyt onse Bischoppelijcke archiven, met hoe veel, ende hoe groote Mirakelen het aen de Goddelijcke Majesteyt belieft heeft, de laeste tyden van onse voorsaeten te vereeren: van de welcke seer veele glorieuselijck verheffen, de ghedaghteniſſe van de getrouwe dienaeresse Godts *Anna à S Bartholomæo* eertydts ongescheyde gesellinne van de H. Theresia, ende fundaterse, van dit Convent der Carmeliterssen Discalsen van Antwerpen, in de straete genaemt den Rogier: mits die door haere voorspraake, ende beschermingе bekomen synde, ende voor soodaenighe, van de selve onse voorsaeten wettelijck geapprobeert, in een seer groot getal, in onse voorseyde Archiven te sien syn.

Maer wat willen wy oudere dingen ophaelen, als ons voor ooghen vertoont wort, eenen nieuwen voor-val, die seker wonderlijck is, door den welcken het den Heere belieft heeft, syne voorseyde getrouwe dienaresse,

nareſſe, met een nieuw exempel te vercieren; want het en is qualijck eene maent geleden, wanneer by ons gekomen is, onſen beminden in Godt, Pater *Fr. Leopoldus à S. Joanne Baptiſtâ* Prieſter Religieus van het Convent van de Eerw. PP. Carmeliten Diſcallen van Antwerpen, ons verhaelende de wonderheden, de welcke aen hem gebeurt waeren. De welcke wy voorwaer niet genoegh en hebben konnen verwonderen: maer om dat mitchien daer onder niet en ſoude geſchuylt hebben eenige paſſie vande phantaſie, ende geene oorſaecke en ſoude gegeven worden aen een lichtveerdigh geloof, heeft het ons goet gedocht geheel de ſaecke te onderwerpen aen een nauwkeurigh onderſoeck, ende van onſen kant daer over ſoodanige informatien te nemen, gelijck de gewichtigheyt van de ſaeke, ende de menſchelijcke reden eenighſins vereyſchte, ende ſcheen te konnen bekomen. Welcke door de ſeer Eerw Heeren *Franciſcus Henricus Stevens*, *Guillielmus Antonius Joſephus Debezerra*, *ende Henricus de Quickelberghe*, Canonicken van onſe Cathedrale Kercke, ende reſpectivelijck onſen Vicarius Generael, Segel-draegher, ende Secretarius, naer een lanck onderſoeck gedaen ſynde, verworpen hebbende de duyſterniſſe van alle twyffelachtigheden, hebben wy klaerlijck

lijck bevonden, dat den voorseyden Pater *Leopoldus à S. Joanne Baptista* door eene langhdurighe, ende verouderde sieckte; eene geduerighe onverdragelijcke pyne des hoofts, en eene kortse, als nu de aldersterckste, als dan wat minder, ende traeger, vervoeght met vele daghelijcksche uytsinnigheden, quaelcycktens, uyt-braeckingen der maeghe, de welcke quaelyck iet en konde verdraegen, tot soodanighe flaute gekomen is, dat hy, den welcken in syne uytsinnigheden vreedt scheen te syn, terstondt die op-houdende, buyten maght synde, ghenootsaekt was het bedde te houden, uyt het welck, en in het welck hy door andere moeste ghedraeghen worden. Tot dat eyndelijck tot vermeerderinghe van syne miserien, dese uytsinnigheden hem geduerigh overvallende, op dat onder de selve, noch aen hem, noch aen andere eenigh ongheluck soude ghebeuren (ghelijck men vreesde) geraetsaem geoordeelt is, hem strenghelijck te binden, met nauwe banden: met vyf van de welcke hy ghebonden synde, den achtsten dagh van de naest ghepasseerde maent November, ontrent der thien uren s'avonts, eenen ront syn lyf twee aen syne armen, ende twee aen syne beenen vast, ende sterck gesloten met vele ghevlochte knoopen, ende respectivelyck en de hoecken van het bedde ghebonden

in desen staet by sy selven gelaten synde, ende geraeckt synde door eene groote droefheyt over alle syne ellenden, siende dat de menschelijcke, ende naturelijcke remedien hem geene baete by brochten, heeft hy voorgenomen sigh tot Godt, ende de boven naturelijcke dinghen te keeren; ende indachtigh synde het voornemen, dat hy over weynighe daghen, door den raet van synen Bicht-vader gemaeckt hadde, van neghen daeghen naer een te Communiceeren, ter eeren van de alderheylighste Dryvuldigheydt, onder de aenroepinghe van de voorseyde weerdighe Moeder *Anna à S. Bartholomæo*, maer ter oorsaeke van eene overkomende uytsinnigheyt, den dagh te voren hadde moeten breken, leetwesen hebbende over dese interruptie, ende moet scheppende, heeft hy dat selve voornemen in een vaste belofte verandert, van de selve neghen daeghen, den Saeterdagh naest-komende, op alle moghelijcke maniere wederom te beginnen, met dagelijckx te Communiceren, ende te nemen drymael daeghs, poederkens van het graf van de voorseyde weerdighe Moeder, ider mael daer by voeghende drymael den Vader onse, ende Weest gegroet met den Gloria Patri, &c. ter eeren van de alderheylighste Dryvuldigheyt, op dat hy door de voorspraeke

ſpraeke van de voorſeyde weerdighe Moeder *Anna à S. Bartholomæo* eene volle, ende volmaeckte geſontheyt ſoude mogen bekomen; daer by voeghende eene andere belofte, van haer graf te gaen beſoeken, wanneer hy den oorlof daer toe ſoude bekomen. Ende ſiet terſtonts bevangen ſynde met eene ſoete begevinge des geeſt, ofte alve-qualijckte, durende quaelijck eenen Vader onſe, ende Weeſt gegroet, de welcke gevolght ſynde, van eene ſchuddinghe van het lichaem, ende treckinghe der litmaeten, ghevoelt ſigh ſubitelijck van alle banden verloſt, de ſelve nochtans geheel, ongequetſt, ende gelijck te vooren toegeſloten, ende geknoopt, ende aen de hoecken van 't bedde noch vaſt gemaeckt blyvende, ende den bandt van het lyf onder ſynen rugh ghevauwen liggende. Terſtont door de verwonderinghe, is het ſweet uytgeborſten door gheheel ſyn lichaem, van het hooft ſyn verdwenen alle de pynen, de uyt-ſinnigheden en keeren niet meer weder, geene flautens, geene uytbraeckinghen, ende heeft ſyn ſelven van alle kanten geſont, ende wel te paſſe gevonden. Daer en tuſſchen haeſtigh ſynde om teghenwoordigh te ſyn in het morgent Ghebedt, hoorende het voorſpel op den Beyaert ten vier uren s'morgens, meynende dat het vyf uren was, ſpringht uyt ſyn bedde, ende heel

naeſtigh loopt hy door den doncker naer den Choor, alwaer hy geene berydinge van licht ot het ſelve Gebedt ſiende, aenmerckende dat hy aengaende de ure bedrogen was, is in de Kerck gegaen, ende heeft aldaer, ontrent dry quartier uers, met danckbaerheyt over een ſoo wonder weldaet aen hem gedaen de Goddeijcke Majeſteyt op ſyne knien aenbeden, ende is terſtont voor alle de andere Religieuſen in het voorſeyde Gebedt in den Choor verſchenen. Wiens maeghe nu veele daegen by naer geen ſoppe, oft andere dierghelijcke ſlochte ſpyſen en konde verdraeghen, wordt den volghenden dagh met verwonderinghe van alle gheſien met twee onbeyten, ende twee veſperyen, boven hetnoen, ende avontmael, ſigh vermaecken, ende die ſy den dagh te vooren geſien hadden, tot s'avonts laet, ſonder krachten, en tot het uyterſte gekomen, ſien ſy den naeſt volghenden dagh ſterck, ſnel, ende nu ſoo vele weecken voor by gaende, beter als oyt te vooren, de geſontheyt beſitten.

Tot proeve van welcke, ende veele andere niet min bemerck weerdige omſtandigheden van den ſelven voorval, van ons geſien, ende rypelijck overdenckt ſynde, de gheſworen getuygeniſſen van veele geloof weerdige perſoonen, als oock van alle de gene, de welcke

welcke als dan in het Convent gheweeſt waeren, op ſeker gemeyn ondervraegingen, als oock de geſworen 'antwoorden van eenighe beſondere Religieuſen in 't particulier, op eenige beſondere ondervragingen, ende daer en boven het oordeel van alle beyde de Doctoors van het voorſeyde Convent, ſaen ons in het beſonder ſchriftelyck ghegheven, ende reſpectivelijck, door hun met eedt beveſtight, ende alles volgens het Concilie van Trenten, neerſtigh hebbende onderſoght, den naem des Heeren aenroepen hebbende *wiens wercken*, volgens het vermaen van den Engel, *Tobiæ 22. te openbaren*, *ende te belyden wy eerlyck oordeelen te ſyn*, door den raedt van vele Theologanten, Canoniſten, ende vele Godtvruchtige Mannen, ende met een algemeyne toe-ſtemminge, ſeggen wy, verklaeren ende beſluyten, dat de voorſeyde verloſſinge uyt de banden, ende ſubite geneſinghe van den Eerw. Pater *Leopoldus à Sancta Joanne Baptiſta*, door de voorſpraecke van de voorſeyde Dienarerſſe Godts *Anna à Sancto Bartholomæo*, door de Goddelycke kracht geſchiet ſijn, miraculeus ſijn, ende voor ſoodanige moeten gehouden worden en intredende de voetſtappen van onſe voorſaeten, wenſchen wy uytter herten, dat onſen Alderheylighſten Vader volgens de auc

toriteydt, de welcke hy heeft op de aerde als sijnde den Stadt-houder Godts, de voorsteyde weerdige Dienaresse Godts met soo veele in haer leven, treffelijcke deughden begaeft, ende door soo veele, soo in haer leven als naer haer doodt, miraekels vermaert, eyndelijck in het ghetal der Salighe geweerdige te schryven.

Gegeven in ons Bisschoppelijck Paleys den 14 December 1731.

Vermits dan de Goddelijcke bermhertigheyt door de voorspraecke van sijne getrouwe Dienaresse *Anna à S. Bartholomæo*, soo in de voorgaende teyden, als in onse, soo menighvuldige Wonderheden heeft believen uyt te wercken, gelijck wy uyt het voorgaende verhael hebben connen bespeuren, laet ons in alle onse nootsaeckelijckheden ons wapenen met een vast betrouwen op haere Voorspraecke, ende Verdiensten, den Almogenden Godt vierighlijck biddende, dat hy door de Voorspraecke van sijne getrouwe Dienaresse *Anna à S. Bartholomæo* ons bewaere van alle peryckelen der Ziele, ende des Lichaems, ende in de selve gevallen sijnde, ons uyt de selve believe te trecken door sijne oneyndelijcke bermhertigheyt, op dat wy hier levende in eenen volcomen peys der Ziele, ende des Lichaems, eens het geluck soude mogen genieren, van hem voor een eeuwigheyt in de Hemelsche Glorie te aenschuowen. Amen.

TA-

TAFEL.

CAP. I. Sy vreeſt van jonckx af Godt. JESUS komt by haer, als ſy de ſchapen hoedt. 1

CAP. II. Sy wilt haer in Mans kleederen verkleeden, en begeert niet te trouwen, kaſtydt haer lichaem. 8

CAP. III. Sy wordt in den ſlaep vermaendt datſe haer gebeden niet en hadde gheleſen. De H. Moeder Godts belooft haer, datſe Religieuſe ſal worden. 12

CAP. IV. Sy heeft eene vierige begeerte om in een Clooſter te gaen 't welck de vrienden ſoecken te beletten. 16

CAP, V. Haere Broeders beproeven haer met ſwaren arbeyt, dien ſy kloeckelijck verdraeght. Sy wordt van eenen dullen hondt beſprongen, ende van een ſpoocke vervaert gemaeckt. 20

CAP, VI. Sy ſoude in't Clooſter gaen, maer wordt haer belet. 27

CAP. VII, Sy gaet naer het Clooſter van Avila : Chriſtus verweckt haer tot ſwaerderen ſtrydt, ende eenen jever der zielen. 31

CAP. VIII. Haere mortificatie, en de peniteniten. 3(

TAFEL

CAP. IX Haere affectie tot de Passie ende lyden des Heeren, ende medelyden tot d'aermen. 41
CAP. X. Sy heeft eenen grooten iver der zielen: Christus onsen Saligh-maecker, ende d'Alderheyligh ste Dryvuldigheydt verthoont sigh aen haer. 43
CAP. XI. Sy versoeckt van den Heere tribulatien, ende sieck synde dient aen de siecke, den Heere haer daer toe verweckende, ende seer soetelyck aensprekende. 48
CAP. XII. Sy wordt door verscheyden verdriet, ende tribulatien geoeffent. Den Heere JESUS troost haer met een wonderbaer visioen. 57
CAP. XIII Sy is met de H. Teresia in't peryckel van te verdrincken in eenen water-vloedt: noch andere haere swaerigheden, midtsgaders oock haere ootmoedigheyt. 63
CAP. XIV. Sy is geduerighlyck in't geselschap van de H. Moeder Teresia, aen de welcke nu sieck zynde sy dient, die oock in haere armen haeren geest geeft. 69
CAP. XV. Sy bidt de H. Teresia, datse

haer van den Heere eene welgeschickte liefde verkryghe. 77
CAP. XVI. d'Engelen seggen haer, dat 't Lichaem van de H. Moeder Teresia sal vervoert worden: de welcke aen haere Religieusen haer dickmaels vertoont, ende de Eerweerdige Anna op verscheyde manieren onderwyst, ende troost. 82
CAP. XVII. Haere wonderbaere gemeynsaemheyt met den Heere Jesus. 94
CAP. XVIII. Sy verkryght van den Heere regen, ende heeft een wonderlyck visioen. 97
CAP. XIX. Sy dient aen eene dulle Religieuse, ende sy sieck zynde kryght van den Heere versche oranie-appelen. 102
CAP. XX. Door een wonderbaer visioen verstaetse datse naer Vranckryck trecken sal. Wort te vergeefs van eene Religieuse geport, om eene nieuwe maniere van leven aen te nemen, want sy vyandt van alle nieuwigheydt was, 106
CAP. XXI. Een deerlyck verhael van eene Portugiesche Religieuse. 114

CAP. XXII. Sy wordt van den Heere onderweſen nopende 't vervoeren van't Lichaem vande H. Tereſia, ende andere ſaecken. Sy ſiet de gratie der ghene die 't Jubilé verdienden. Vermaent oock andere Religieuſen datſe klaerlyck uyt biechten ſoude 120

CAP. XXIII. Sy begeert den Heere in ruſte te dienen, maer het geſchiedt heel anders: ende wordt door eene quellycke Religieuſe wat gemortificeert, doch van den Heere vertrooſt. 125

CAP. XXIV. Sy wordt van den Heere beriſpt om eene faute dieſe gedaen hadde: ende bidt voor ſommige overledene, de welcke door haer gebeden naer den Hemel gaen. 291

CAP. XXV. Sy ſpot met de duyvelſche vertooningen, ende nachtgeeſten, ſteunende op d'aſſiſtentie van onſen lieven Heere. 133

CAP. XXVI. Sy heeft een groot verdriet ende benauwtheyt, maer den Heere vertrooſt haer. 137

HET

TAFEL
HET TWEEDE DEEL.

CAP. I. Sy wordt van den Heere vermaent om naer Vranckryck te trecken, ende veel swarigheyt te lyden; haer wordt geseyt datse veel zielen tot haer trecken soude. 140

CAP. II. Sy is seer beroert, ende benaut aengaende de reyse naer Vranckryck, maer den Heere versterckt haer: den duyvel soeckt haer onderwegen te beschadigen. 144

CAP. III. Sy komt te Parys; ende wort daer gedwongen de wiele t'aenveerden, hoe wel tegen haren dank: wort oock met een hemelsche spyse gespyst. 150

CAP. IV. Sy wort te Pontoise met groote blydtschap ontfangen, ende daer Overste van't Clooster gemaeckt: ende soo sy door ootmoedigheyt, haer selven daer toe onbequaem hiel, wordt van den Heere versterckt. 155

CAP. V, Haer wonderbaere manier van bidden, ende haere ootmoedigheyt, die Godt seer aengenaem was. 159

CAP. VI. Sy wordt tegen haren danck naer Parys gesonden, nochtans heel gereedt om Godt, ende d'Overste gehoorsaem te wesen. 163

CAP. VII. Sy regeert het Convent van Parys met grooten troost der zielen ende swaeren aerbeyt des lichaems 168

CAP. VIII. Te Parys lydt sy veel tegenspoets, ende groot verwyt, maer wordt van den Heere JESUS ghetroost. 172

CAP. IX. Haere groothertigheydt, ende couragie in tegenspoedt 180

CAP. X. Den Heere versterckt haer, soose door het groot verdriet datse leedt, by naer beswyckte 184

CAP. XI. Sy verdraeght alle de swarigheden, ende cruycen met eene groote couragie, ende soeckt noch nieuwe materie van lyden. 189

CAP. XII. Christus vermaent haer, datse geene verkiesinge van wille gebruycken, maer haer aen den wille van den Oversten gheheelyck onderworpen soude. Haer komt noch een ander swaer cruys te voren 195

CAP. XIII. Sy wort met haere Religieu

ſen van de Ketters beſpot, ende beſchimt: Sy worden t'onrechte beſchuldight, maer en lyden daer geene ſchade door, 197

CAP. XIV. Sy wordt op een nieuw in haere ſwarigheyt getrooſt, ende heeft eenen geweldigen iver der zielen. 202

CAP. XV. Sy ſiet in den geeſt menſchen die verre van daer waren, gelyck of die daer tegenwoordigh geweeſt hadden, 207

CAP. XVI. Sy wort te Tours ſeer gequelt, ende ſiet de H. Moeder Tereſia: uyt de welcke ſy verſtaet datſe naer Nederlandt vertrecken ſal 210

CAP. XVII. Sy ſpoeyt haer om naer Nederlandt te gaen, door het toedoen van de Paters Diſcalſen, daer ſy ſeer naer verlanghde. De Franſche Paters ſoecken haer in Vranckryck te houden, doch te vergeefs. 213

CAP. XVIII. Sy wordt vande H. Tereſia beſocht, ende treckt naer Nederlandt. Sy vreeſt naer Antwerpen te gaen. De voorſegginge Ieſu nopende 't Convent van aldaer. 219

CAP. XIX. Haere vlytige gehoorſaem-

heyt, ende dapperheydt in haere saecken te beschicken. Sy siet de croone der glorie bereyt voor eene melaetsche Suster aen de welcke sy gedient hadde. 225
Cap XX. Haere vierighe, ende brandende liefde tot den Heere, ende verscheyde visioenen. 230
Cap. XXI. Sy wordt Overste van 't Convent van Antwerpen gemaeckt ende wordt van den Heere onderwesen, hoe sy dat sal moeten regeren: ende van hem nopende sommige secrete dingen onderricht. 234
Cap. XXII. Sy wordt voor een poose tydts van den Heere verlaten, maer van den selven in de H. Communie besocht: doch wordt daer naer noch eens verlaten. 240
Cap. XXIII. Sy siet de H. Teresia onder vele andere Heyligen, ende begeert op haer ontbonden te zyn, ende Christum te genieten: maer sy seght haer, datse noch wat vertoeven moeste. 246
Cap. XXIV. Sieck sijnde, wortse van den Heere vertroost. Geeft haere liefde met eene fraeye gelyckenis-

TAFEL
se te kennen. Haere inwendige persse, ende druck wort met de besoeckinge des Heeren versoet. 249
CAP. XXV. Sy verstaet dat d'alder-suyverste liefde Godt aengenaemste is: ende sieck sijnde, siet d'alderheyligste Dryvuldigheyt, daer sy altydt groote devotie toe-gehadt hadde. 255

APPROBATIO.

VItam V. Matris ANNÆ à S. BARTHOLOMÆO, monialis Carmelitanæ Discalceatæ (quam ipsa Superiorum suorum mandato conscripsit) ut à spiritu quasi divino dictam, & cœlestibus monitionibus plenam, prælo dignissimam censui, ad spiritualem multorum ædificationem. Datum Antverpiæ nonis Septembris, Anno millesimo sexcentisimo trigesimo secundo.

AUBERTUS MIRÆUS Decanus & Vicarius generalis, ac Reg. Libr. Censor.

APPROBATIE.

TOt vermeerderinge van de eere Godts sal het wesen, ist dat het leven van de Weerdighe Religieuse M. ANNA à S. BARTHOLOMÆO, die den dobbelen geest vande H. Teresa gelijck in-gedroncken heeft, door den druck aen al de wereldt verthoont wort. Actum den 25. Mey 1632.

Gaspar Estrix Plebaen t'Antwerpen L. C.

VItam Venerab. *M. Annæ à S. Bartholomæo* ab ipsamet conscriptam, atque ex Hispanico in Latinum idioma translatam ante aliquot annos studiose legi: cujus spiritum verè Divinum ac pietatem mundo celebrem uti varia Miracula mihi visa confirmant; ita eamdem nihil Romano Catholicæ fidei, aut bonis moribus adversarium continere, harum tenore censeo: quinimo ad majorem Dei mirabilis in sanctis suis honorem, atque Ecclesiæ salutem, prælo dignissimam judico. Datum in S. Augustino 17. Calend. Julias, 1632.

F. HENRICUS LANCILOTTUS S. Theol. Doctor Lovanienſis, & Prior Bruxellenſis.

APPROBATIO.

Legi non semel vitam S. Teresiæ, quàm ipsamet conscripsit, cùm magno sensu pietatis, quâ divinitus illa Virgo donata fuit. Cumque hiscè festis Pentecostalibus à Ven. P. Nicasio Baxio Ordinis nostri Historiographo offerretur mihi vita Venerabilis Sororis Annæ à Sancto Bartholomæo, *quæ sub disciplinâ istius vixit & crevit, avidè legi, & agnovi (si quid novi) Spiritum illum duplicem Virginis Teresiæ factum super hac discipula: tantum abest ut aliquid aut fidei Catholicæ, aut bonis moribus contrarium repererim. Datum ad S. P. Augustinum Antverpiæ 3. Juny Millesimo sexentesimo trigesimo secundo.*

F. Jo. MANTELIUS.
Prior.

APPROBATIO ORDINIS.

CUm librum, cui titulus, vita Mirabilis *V. M. Annæ à S. Bartholomæo*, duo Theologi ex Nostris recognoverint, & in lucem edi posse Probaverint, quantum ad nos attinet tenore præsentium Facultatem concedimus *Petro Jouret* Typographo, & civi Antverpiensi, ut illum typis mandare possit. In quorum Fidem præsentes dedimus propriâ manu subscriptas Antverpiæ 10. May 1732.

F. Robertus à S. Annâ Præpositus Generalis.
F. Marcus à Cruce Secretarius.

GOEDT-KEURINGE.

Ick en wete niet wat ick soude konnen by-voegen, by de Goedt-keuringen eertydts gegeven van de soo Ordinarische als extra-ordinarische seer geleerde ende uyt-nemende Keurders, als wanneer dit Leven van de Eerweerdige *Moeder Anna à S. Bartholomæo* ongeschoende Carmeliterse, over ettelijcke jaeren is gedruckt in de Nederlandtsche Taele, hebbende dit Leven meermaelen soo in 't duyts, als in 't frans, te Parys ende tot Brussele gedruckt, geleesen, my dan voegende met de voorgaende Keurders, segge dat het seer profytelijck sal mogen herdruckt worden tot op-weckinge der menschen, om te beoffenen alle soorten van Deughden, ende principael tot de alderssuyverste Liefde Godts. Ende aen-gemerckt de menighvuldigheydt der geapprobeerde Mirakelen door haere Voorsprake geschiet, ende bekomen, ende dat noch over korten tydt een, in welckers approbatie wy oock by geroepen sijn geweest: tot vernieuwinge van onse hope ende betrouwen te nemen ende te stellen op Godt, in alle onse soo geestelijcke als tydelijcke nooden ende kranckheden, door de Voorsprake van de voorgenoemde Eerweerdige Moeder Anna, als sijnde dese Mirakelen, waer door den Heere de kraght van sijne Wonderheden glorieus geweerdight te vertoonen, ende sienelijck aen de geheele wereldt, tot vertroostinge, verstetckinge, ende bevestinge des volcks dat hem getrouw ende aengenaem is, als oock tot confusie van de wangeloovige. Dit Leven en behelst dan niet dat strydt tegens het Geloof, ende goede manieren, oversulcks sal, als boven geseght is, nu verbetert, ende vermeerdert in de Mirakelen gedruckt mogen worden. Gedaen den 15. Novemb. 1732.

F. G. Ullens Canon. Scholast. en Officiael van Antwerp. Keurder der Boecken.

PRIVILEGIE.

CAREL den VI. by de Gratie Godts, Roomsch Keyser altyt vermeerder des Ryckx. Koningh van Castilien, van Leon, &c. Aerts-Hertoge van Oosten-Ryck. Hertogh van Borgondien, van Limborgh, van Brabant, &c. Heeft geconsenteert ende toe-gelaten, consenteert en laet toe aen *Petrus Jouret* ghesworen Boeck-drucker, alleen te mogen drucken, en verkoopen het Leven van *Anna à S. Bartholomæo*. Inrerdicerende ende verbiedende aen alle andere Boeck-verkoopers en Boeck-druckers, den voorschreven Boeck naer te drucken, ofte te conterfyten ten heelen oft ten deelen, oft elders ghedruckt in dese Landen te brenghen ofte te verkoopen in den tydt van negen toekomende jaeren, op pene van confiscatie der selve, ende daer-en-boven te vervallen in de boete als breeder blyckt in de opene Brieven.

Gegeven in onse Stadt van Brussel den 10. Juny 1732.

Onderteeckent BOUWENS. *Loco* DE WAHA.

DC
14

6743779
25AG17